לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

על המשמר

יום ה', כ"ג בחשון תשמ"ט, 3 בנובמבר 1988 / שנה מ"ו מס' 13790 / המחיר 1.40 ש"ח כולל מע"מ

25 שנות מאסר לפלשתיני שחטף מטוס ורצח שתי נוסעות

ע"צ, רויטר

ואלטה, מאלטה. — מוחמד עלי רזאק, הניצול היחיד מבין חמשת המחבלים הפלשתינים שחטפו מטוס של חברת התעופה המצרית "אג'יפטאייר", נידון אתמול ל־25 שנות מאסר על־ידי בית משפט במאלטה.

עלי רזאק, 24, הואשם בין היתר ברצח שתי נוסעות, הישראלית ניצן מנדלסון והאמריקנית סקארלט מרי רוגנקאמפ, וכן בנסיון לרצוח ישראלית נוספת, איש בטחון מצרי ושני אמריקנים.

משא־ומתן מרתוני בין הליכוד לגוש הדתי על ממשלה צרה

צוות המו"מ בראשות השר לוי, יערוך היום סיבוב שני של שיחות עם המפלגות הדתיות ● בין התנאים שהציבה אגו"י אתמול: תיקון מיהו יהודי, ביטול כדורגל ובתי־קולנוע בשבת ● ש"ס מעוניינת במשרדי החינוך הפנים והדתות ● דאגה בקרב חברים בליכוד מסחטנות דתית ● שמיר הודיע כי לא יפנה לפרס להקים ממשלת אחדות, אך אם תהיה פנייה כזאת מצד העבודה יאזין לה – בכל מקרה לא תהיה זו ממשלת רוטציה ולא ממשלה פריטטית ● שמיר נפגש אתמול עם נציגי „התחייה" וייפגש היום עם „צומת" ו„מולדת" ● מחלוקת עם המפד"ל על „קמפ־דיוויד" ● מפ"ם קראה לעבודה להתייצב בראש אופוזיציה לוחמת ● בעבודה החל ויכוח אם ללכת לאופוזיציה או להידבר עם הליכוד על ממשלה רחבה ● פרס שולל ממשלת אחדות

דורית גפן

היום ימשיך צוות המו"מ של הליכוד בראשות השר לוי, את הסיבוב השני של השיחות המר־תוניות עם המפלגות הדתיות להקמת קואליציה בראשות יצחק שמיר. אתמול קיים רה"מ עם צוות השרים לוי, שרון, ניסים, ארנס ומודעי, שיחות ראשונות עם נציגי כל המפלגות הדתיות כדי לשמוע את תביעותיהן להצטרפותן לממ־שלת ליכוד צרה.

אתמול גם קיימו רה"מ וצוות שריו שיחות ראשונות עם נציגי „התחייה". השר יובל נאמן היה ראש המפלגה הראשונה שכבר הכריז כי כאשר ייקרא להתייעצויות אצל נשיא המדינה, ימליץ להטיל את הרכבת הממשלה הבאה על יצחק שמיר. היום יפגש שמיר גם עם ראשי תנועות „צומת" ו„מולדת" לשיחות ראשונות לגבי סיכויי

(סוף בעמוד 4)

חשש בוושינגטון מממשלה לאומנית־דתית בישראל

דליה שהורי (ארה"ב)

וושינגטון. — פקידים במחלקת המדינה האמריקנית הביעו אתמול, בשיחות שלא לייחוס, חשש מן השילוב של לאומנות ודתיות, שיאפיין את הממשלה הבאה שתקום בישראל והשפעתה על תהליך השלום. רשמית נאמר, כי ארה"ב תשתף פעולה עם כל ממשלה שתקום וכי הידידות בין שתי המדינות תישמר.

פקידים במחלקת המדינה הביעו דאגה גם מן האפשרות שאריאל שרון יקבל את תיק הבטחון, נוכח עמדותיו הידועות בדבר הפעלת יד קשה בשטחים לחיסול האינתיפאדה. צויין, באורח בלתי רשמי, כי וושינגטון היתה מעדיפה לראות את משה ארנס בתפקיד זה.

מעדיפים שרון בשר־החוץ

עוד אמרו הפקידים, כי אם שרון עתיד למלא תפקיד חשוב בממשלה הבאה, ייתכן כי מינויו לשר־החוץ — על אף עמדתו האנטי־אמריקנית — יוכל לשרת את תהליך השלום, שכן דווקא הוא עשוי לרצות לתקן את דימויו, שנפגם במלחמת לבנון, ובמיוחד בעקבות הטבח בסברה ושתילה, על־ידי גילוי יוזמת שלום בלתי־שגרתית. הוזכר בהקשר זה הנשיא ניקסון, שדווקא ניצחונו איפשרה את ההתקרבות בין ארה"ב וסין.

התוצאות, הכמעט סופיות

בצלאל עמיקם, עתי"ם

התוצאות הכמעט סופיות, כפי שסוכמו ע"י ועדת הבחירות המרכזית, לאחר מניין של כתשעים ותשעה אחוזים מן הקלפיות האזרחיות. חלוקת המנדטים היא כדלהלן, בסוגריים התוצאות משנת 84:

ליכוד 39 (41), מערך 38 (44), ש"ס 6 (4), המפד"ל 5 (4), אגודת־ישראל 5 (2), חד"ש 5 (4), ר"צ 5 (3), מפ"ם 3, התחייה 3 (5), תנועת המרכז, שינוי 2 (3), מולדת 2, דגל התורה 2, המתקדמת 2 (2), צומת 2, הדמוקרטית הערבית (דראושה) 1.

אחוזי הקולות

להלן אחוזי הקולות שצברו המפלגות שעברו את אחוז החסימה: בסוגריים תוצאות 1984:

30.7 אחוז (31.2), המערך 29.9 אחוז (35), מפד"ל 4.1 אחוז (3.7), אגודת ישראל — 4.6 (1.8), תנועת המרכז־שינוי — 1.7 (2.6), החזית הדמוקרטית לשלום — 4.1 (3.9), רץ — 4.1 (2.3), מולדת — 1.9 מפ"ם — 2.6, המפלגה הדמוקרטית הערבית — (דראושה) 1.2, אגודת החרדים דגל התורה — 1.6, הרשימה המתקדמת לשלום — 1.6 (2.1), צומת — 1.8, ש"ס — 4.8 (3.1 אחוז), התחיה — 2.8 (3.7).

התנועות הבאות לא יזכו ליצוג בכנסת מאחר שלא עברו את אחוז החסימה: מימד 0.7 אחוז, גמלאים 0.7, דרך ארץ 0.2, תנועת לאור של חסראי 0.2, הכוח השקט 0.1, תרשיש 0.1, ישי 0.1, תנועה למען מושבים 0.1, והתנועה למען חברה צורקת 0.1.

פרס ידווח היום למפ"ם ר"צ ושינוי על פגישותיו עם הדתיים

דורית גפן

שמעון פרס ייפגש היום עם ראשי מפ"ם, ר"צ ושינוי לשיחות לתיאום עמדות לגבי אפשרות להשיג את תמיכת המפלגות הדתיות. פרס ידווח לראשי שלושת המפלגות על המגעים הראשונים שהיו לו אתמול עם ראשי ארבע המפלגות הדתיות וינסה לבדוק את עמדותיהם בעניין זה.

התייעצויות לקראת הזמנת הנשיא

כן יבקש פרס לעמוד עם ראשי מפ"ם, ר"צ ושינוי על הטאקטיקה שיש לנקוט לקראת הזמנת הנשיא את נציגי המפלגות לשיחות ההתייעצות לגבי מי שירכיב את הממשלה הבאה.

צעיר נהרג בקלקיליה מירי צה"ל ● עמוד 2
תגובות בעולם ובמדינות ערב ● עמוד 3
שר־ההגנה קרלוצ'י הגיע לישראל ● עמוד 18
חייל דרוזי ירה לכל עבר בכפר מרר ● עמוד 19
תוצאות נוספות מהבחירות ● עמוד 17
הרופאים מאיימים לשבות ביום א' ● עמוד 20

הבדידה שבפני הגוש הדתי

הבחירות שהתקיימו לא הביאו הכרעה בין שוחרי השלום לבין שוחרי סיפוח השטחים בזירה המדינית. בין שני הגושים שהתמודדו, שמר המחנה השמאלי על כוחו שהשתכם בכנסת הקודמת ב־56 מנדטים, בעוד שכוחו של המחנה הלאומי ירד ל־46 מנדטים, לטובת הרשימות החרדיות והדתיות. לכן אין שום בסיס להציג את תוצאות הבחירות כמשאל־עם שנועד להצדיק את מדיניות הסירוב של הליכוד ולוויניו. במידה שקיים רוב כלשהו, הוא רוב יחסי של 56 מול 46 לטובת חיונים, שוחרי ההסכם והפשרה.

18 המנדטים שניתנו למפלגות החרדיות והדתיות לא ניתנו כהכרעה בשאלה הלאומית הגורלית, אלא כבריחה מהכרעה. בעלי קולות אלו שמו את מבטחם באלוהים, או בנציגו עלי אדמות הרבי מלובביץ' או הרב שך. מצביעים אלה נתנו את קולם ללא כל קשר להשקפות הפוליטיות של הרב הגאון, אלא על בסיס השתייכות שבטית, ארץ מוצא, חצר חסידית והרבה מאוד כסף וכוח שלטוני, אותו ידעו לנצל במשך 14 שנות שלטון של ממשלות הליכוד והליכוד הלאומי.

המחנה חיוני, הכולל את השמאל, המערך והמרכז, לא הצליח להשיג רוב שיחסום את האפשרות להקמת ממשלה בראשות הליכוד. לכן מסוגל הליכוד להקים ממשלה שתתבסס על הימין הטרנספריסטי והסיפוחיסטי ועל מפלגות חרדיות. מפלגות אלה יקבלו הוראות מחצר הרב בברוקלין ויקבעו את אורחות החיים במדינת ישראל.

לאור ההכרעות הגורליות העומדות בפני מדינת ישראל ולאור חוסר הכרעה ברורה וחד־משמעי של הבוחר בשאלות השלום, יש לקרוא את המפלגות הדתיות והחרדיות להעדיף קואליציה של שלום בראשות המערך, על פני קואליציה שעשוייה להוביל למלחמה. קואליציה שתהיה על בסיס של שמירת הסטטוס־קוו בתחום הדת ובהבטחת אינטרסים לגיטימיים של הציבור הדתי. אולם אם מפלגות אלו יעדיפו את השותפות עם הליכוד והימין הקיצוני, אז על המערך להתייצב ביחד עם השמאל למאבק פוליטי כאופוזיציה, להפלת הממשלה של סרבני המו"מ לשלום וממוטטי המשק הישראלי.

המחוזרים החדשים

שמיר עם משלחת ש"ס, בראשות הרב פרץ (שני משמאל) ופרס עם משלחת אגו"י בראשות המנהיג החדש, זאב משה פלדמן (שני מימין) אתמול בירושלים (צילום: ישראלי)

דאגה בגדה מתוצאות הבחירות; „הבוחר הישראלי הכשיל את גישושי השלום"

חוששים כי הממשלה החדשה תחמיר מדיניות הדיכוי של האינתיפאדה ● ראש עיריית בית־לחם אליאס פרייג': התוצאות מעידות כי האופציה של שלום תמורת שטחים נקברה ומתה — העימות בין העמים יימשך

מנחם ענברי, עתי"ם

בגדה ובמערבית קיבלו בדאגה את תוצאות הבחירות בישראל, ורמזו לחששות מאפשרויות של החמרת מדיניות דיכוי האינתיפאדה בידי הממשלה החדשה.

העיתון „א־נהאר" תקף אתמול במרירות את הכרעת הבוחר הישראלי, ובכותרת ראשית קבעו: „הבוחר הישראלי הכשיל את גישושי השלום". „הקיצוניות, הלאומנות והדתיות זכו...

במאמר מערכת קרא „א־נהאר" לפלשתינים להקים מוסדותיהם ולחזור לעצמם. העיתון קובע כי גם הליכוד וגם המערך אינם חורגים מן המסגרת של הציונות, הם אינם מוכנים לוותר על האדמה, ולתת לעם הפלשתיני את זכויותיו החוקיות".

תגובות אחרות

עיתוני מזרח ירושלים ואחרים נוקטים עמדה זהירה, הם אומרים כי לא ישראל לבדה תכריע את גורל העם הפלשתיני. גם שתי המעצמות הגדולות יאמרו את מילתם, וגם להחלטות המועצה הלאומית הפלשתינית חשיבות גדולה ביחס לעיצוב גורלו של העם הפלשתיני.

עורך „אלפג'ר", חנא סניורה, סבור כי האינתיפאדה תימשך, אבל לדעתו תתפתח בכיוון של מרי אזרחי בלתי־אלים.

„אופציית השחרור נקברה"

ראש עיריית בית לחם, אליאס פרג', אמר אמש כי תוצאות הבחירות מעידות, ש„האופציה של שטחים תמורת שלום נקברה ומתה". בראיון שישודר בתכנית „מבט" בטלוויזיה, אמר פרג', כי לא התעורר במיוחד מתוצאות אלה, ונראה כי הנהגתה מכה לתהליך השלום, והעימות בין שני העמים יימשך עוד 4 שנים ואולי יותר.

לדעתו, השינוי בדירוש זהות רגשות רבים בישראל ודתיי רבים להצביע כנגד הימין. כתשובה לשאלה אמר, כי הוא מעדיף שהערבים לא יתערבו בבעיות הפנימיות של ישראל, משום שלא תהיה לכך השפעה חזותית, עם זאת הוא סבור, שאילו הערבים יצאו עם תכנית ברורה לפני שנה, היו הדברים נראים אחרת.

המקללים והמקוללים

מותה הנורא של רחל וייס ושלושת בניה הפעוטים בפיגוע באוטובוס ביריחו עורר חרדה רבה ברחוב החרדי, אשר בו מתנהלת כבר שבועות רבים מלחמת חורמה, המלווה בחרפות וגידופים, בקללות ובהשמצות, בין הרשימות השונות. אתמול היו שראו במותה של המורה החרדית, שבעלה הוא תלמיד ישיבה בטבריה, אות משמים, נגד מה שמתחולל בין המפלגות הדתיות.

המאבק העיקרי במערכת הבחירות הנוכחית התנהל עד אתמול בין אגודת ישראל, אשר הסתייעה הפעם בשליחיו של הרבי מלובאביץ', אנשי חב"ד, לבין רשימת ש"ס, שזכתה בתמיכתו ובהופעותיו הפומביות הרבות של הראשון לציון, הרב עובדיה יוסף, וכן הרשימה החדשה "דגל התורה", שהקים הרב שך, שפרש מתמיכתו באגודת ישראל.

אנשי חב"ד התפרסו על כל השכונות הדתיות בארץ, והחתימו רבבות אנשים על הצהרות אישיות, כי יצביעו לאגודת ישראל, תמורת ברכה של הרבי. שליחי חב"ד הצו גם את השכונות הדתיות ובאו לשכונות מעורבות כדי לשכנע את תושביהן להישמע לקריאת הרבי מלובאביץ'. אגודת ישראל, אשר ביקשה להשיג גם תמיכה של מצביעים בני עדות המזרח, גייסה הפעם גם את בנו של הבאבא סאלי, ברוך אבוחצירה.

הסיבות להחרפת המאבק ברחוב החרדי קשורות בעיקר לריב הגדול בין הרב שך לרבי מלובביץ', ואנשי חב"ד. הרב שך התנגד לשיתופם של החב"דניקים באגודת ישראל, ולאחר שתביעתו נדחתה, הכריז על תמיכתו בש"ס ואף הקים את רשימת "דגל התורה", בראשותו של הרב רביץ.

גם בש"ס היה פילוג, כאשר ח"כ הרב בן שלמה, שלא קיבל מקום ריאלי הקים את רשימתו התימנית העצמאית, טיף. במהלך מערכת הבחירות הוציאו הרשימות הללו פירסומים ארסיים זו כנגד זו, והפיצו שמועות כזב אחת על השנייה. אך השיא הגיע בהשבעותיהם של מצביעים, ובהתרות הגדרים שעשו רבנים מרשימות אחרות. כל זאת תוך קללות והשמצות מכוערות.

דורית גפן

על המשמר

תגבורות מג"ב לגליל

343 הקלפיות שבכפרי הערבים והדרוזים בצפון הארץ יאובטחו על ידי שוטרי משמר הגבול ולא על־ידי אנשי הג"א. זאת, על מנת לסכל התפרעויות או נסיונות להפריע למהלך הבחירות התקין. הקלפיות במיגזר היהודי, למעלה מ־1100 במספר במחוז הצפון יאויישו על ידי אנשי הג"א.

דובר המחוז, רב פקד גדעון ארבל, אמר שהמחוז הצפוני הוא הבעייתי ביותר מבחינת האוכלוסיה המתגוררת בו, ועל כן הופקדו לשמירה על הסדר הציבורי והבטחון בו למעלה מ־5000 שוטרים אנשי משמר הגבול והג"א.

תשומת לב מיוחדת תושם על אבטחת הקלפיות ברמת הגולן כדי למנוע מגורמים קיצוניים מקרב בני העדה הדרוזית התומכים בסוריה לפגוע בבני עדתם שילכו להצביע.

המשטרה גם נערכת לנסיונות מצד אנשי כהנא להשפיע ולשבש את מהלך הבחירות באותן קלפיות שאמורות היו להיות מאויישות על ידי אנשיהם. המדובר בקלפיות בשפרעם, בנצרת, בערבה ובחיפה.

רב פקד ארבל מסר, כי עד כה לא הופיע, אף לא אחד מהם, לקבל את תעודות המינוי שלו.

נוסף לכך ירכז המחוז כוחות מוגברים במקומות שונים, החל מאיזור חדרה כרמים וקריית שמונה בצפון, כדי להיות במצב הכן בכל מקרה של פיגועים או נסיונות להפר את הסדר הציבורי.

כל שוטרי המחוז גוייסו ומרביתם יעבדו כמעט ללא הפסקה מיום ג' בבוקר עד למחרת.

בני הכפר מחרימים

תנועת "בני הכפר" קוראת היום לחבריה להחרים את הבחירות לכנסת ולא להצביע בקלפיות. חברי התנועה מתכוונים לצאת היום באופן מאורגן לכפרים הערביים בשטחים כדי לעזור להם במסיק הזיתים. דובר התנועה יואב בר מסר כי בכך מבקשים חברי התנועה להפגין ולמחות נגד יום השבתון המתקיים היום בשל הבחירות.

קובי מנדל

מקבץ בחירות

חותכים צמיגים

צמיגי מכוניתה של דורית אברמוביץ, ראש סניף ר"צ בירושלים, נחתכו אתמול בידי אלמונים. מר"צ נמסר, כי אברמוביץ מתגוררת באיזור חילוני שבו ממוקמת ישיבת "דגל התורה". אין זו הפעם הראשונה שהיא סובלת מהתנכלויות אישיות.

ורד לוי

אוספים תעודות זהות

רן כהן טען אתמול, כי הגיע אליו מידע לפיו נאספו תעודות הזהות של קשישים בבתי אבות אחדים בבני־ברק, כדי לאפשר באמצעותן הצבעה בלתי חוקית. לדברי ר"צ מרוכז בין היתר בבתי־האבות "חיים טובים", "בית אבות בירנבאום", ובית אבות נוסף ברחוב אברהם, כולם בבני־ברק. בר"צ סבורים שמאחורי מבצע תעודות הזהות עומדים אנשי "אגודת ישראל".

ורד לוי

רכב האינתיפאדה

נאולה כהן ויובל נאמן עומדים לצידי מה שכינו "רכב האינתיפאדה", שבו נאלצים היהודים לנסוע. הרכב דומה למיניבוס להובלת אסירים, ורבים כמוהו נראים בכבישי הגדה. (תצלום: אילן אוסנדרייבר)

מקבץ בחירות — דורית גפן

משתמשים בשם הרבי

תנועת חב"ד התלוננה אתמול בפני השופט גולדברג על זיופים ושימוש לרעה בשמו של הרבי מלובאביץ'. לטענתם, הפיצו פעילי "דגל התורה" וש"ס רבבות כרוזים, שעליהם תמונת הרבי וחתימתו, שבהם נאמר, כאילו האדמו"ר חזר בו מתמיכתו באגודת ישראל, והוא קורא להצביע עץ (דגל התורה).

פתקים מזוייפים

פעילי חד"ש גילו בנצרת, כי הופצו פתקי הצבעה ו' בערבית בלבד. פתקים אלה אינם כשרים ושימוש בהם בעת ההצבעה נחשב לפסול. הפתקים הכשרים נושאים את האות ו' בעברית, או בעברית וערבית. חד"ש פנתה אתמול לוועדת הבחירות המרכזית לבדוק בעזרת המשטרה מי מפיץ את הפתקים הללו.

"השוואה הולמת"

"ההשוואה של ועידת מינכן לוועידה הבינלאומית, שאותה מציע המערך, היא השוואה הולמת, אמר פרופ' יובל נאמן באסיפת בחירות. לדבריו, במינכן כפו המעצמות הידידותיות, אנגליה וצרפת, ויתורים טריטוריאליים על צ'כוסלובקיה, כשם שהוועידה הבינלאומית של פרס נועדה לכפות עלינו נסיגה מיש"ע.

במינכן היתה העילה התביעה להגדרה עצמית מצד הסודטים, כשם שכאן מרובר בתביעות להגדרה עצמית של ערביי יש"ע. במינכן היתה הכוונה האמיתית של הגרמנים לחסל את צ'כוסלובקיה, כשם שאצלנו ערפאת רוצה לחסל את מדינת ישראל, אמר.

● קהל של כ־1,000 יוצאי ברית המועצות מילא אתמול עד אפס מקום את היכל התרבות בבאר־שבע בכינוס של התאחדות למען יהדות ברית המועצות, בו היתה מפ"ם אורחת. בקהל בלטו זוג הזמרים, ויקטורי וילנה דולגנוב שעלו לארץ לפני כשנה והפועלים בסניף מפ"ם באיזור.

● עורך העולם הזה, אורי אבנרי, ממייסדי התנועה המתקדמת לשלום, פרש מתנועה אולם לא הודיע על כך לראשיה. לדברי אבנרי קיבל את החלטתו בעקבות חילוקי דיעות פוליטיים עליהם אינו מוכן להרחיב את הדיבור. הוא אמר, כי יפרסם את מניעיו רק לאחר הבחירות על מנת שלא לפגוע בתנועה.

חזרה כללית לקראת ההצגה הגדולה

סוללה של מחשבי יבם הועמלה אמש באולפן הטלוויזיה במהלך החזרה הכללית לקראת מישדר הבחירות המיוחד שישודר הערב, החל מתשעה 10 בלילה ועד 8 בבוקר למחרת היום. במהלך החזרה, בדקו המנחה חיים יבין והפרשנים פרופ' יוחנן פרס וד"ר מינה צמח את פעילות המחשבים ואת תהליך איסוף הנתונים והכנת קלפיות המידגם. התחזיות הראשונות שישודרו מחר יתבססו על כ־50 קלפיות ונידגם מכל רחבי הארץ, שיוצבו על־ידי הטלוויזיה ליד קלפיות האמת, ובהן יתבקשו המצביעים לשחזר את הצבעתם. נתונים אלה יוזרמו למחשב המרכזי שיעבד את תחזית הטלוויזיה. (צילום: פריידין)

לא לקחת ללב

ערב הבחירות לכנסת ה־12 הפעיל בית החולים "ביקור חולים" בירושלים קו פתוח לציבור לשאלות הקשורות במחלות לב - טיפול, מניעה ושיקום.

הצוות הרפואי הבכיר של בית החולים בראשותם של פרופ' שלמה שטרן, מנהל בית החולים ומנהל מחלקת לב, ופרופ' דני צבעוני, סגן מנהל המחלקה, ורופאים נוספים, השיבו במשך שעות למטלפנים רבים, שביקשו מידע רפואי והדרכה.

בין הפונים היו גם שני פעילי מפלגות, חולי לב, שביקשו עצה רפואית כיצד לנהוג במהלך יום הבחירות ועם פירסום התוצאות. הרופאים יעצו להם לנוח, ליטול תרופות ולהמנע מהתרגשות.

(עתי"ם)

השופט גולדברג: הנמנעים 'מצביעים' למפלגה אחרת

יו"ר ועדת הבחירות השופט אליעזר גולדברג קרא אתמול בערב לאזרחי המדינה להשתתף בהצבעה בבחירות, תוך שמירה על החוק והסדר.

"בהימנעותכם מלהשתתף בבחירות אתם נותנים בעקיפין קול לרשימה שאינכם מצדדים בה", אמר השופט בפנייתו, ששודרה בטלוויזיה.

השופט קרא לחברי ועדות הקלפי לפתוח את קלפיות במועדן ולנהל הצבעה כהילכתה. הוא הביע את בטחונו, שאזרחי המדינה יגלו בגרות ציבורית ויקיימו את הבחירות כסדרן וכתיקנן, תוך כיבוד הזולת ודעותיו, כיאה למדינה מתוקנת.

(עתי"ם)

"עלייה" לצורך הצבעה

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, השופט אליעזר גולדברג, הפנה את תשומת לבה של המשטרה לידיעות על ניצולי שלא כחוק של תעודות זהות, או תושבים שימסרו את תעודות הזהות שלהם לאחרים כדי שיתייצבו בקלפי במקומם. הפניה נעשתה בעקבות שמועות שטרם הוכחו שחרדים השיגו מתרדים בארצות הברית את תעודות הזהות שלהם והם מתכוונים להצביע במקומם בקלפי.

אתמול בערב הפעילה ועדת הבחירות המרכזית את מרכזי המידע ב־17 מקומות ברחבי־הארץ. בשעות הראשונות פנו אלפי אזרחים שלא קיבלו כרטיסי בוחר למרכזים אלה כדי לברר את מקום הקלפי שלהם.

במהלך הבחירות, הכוקר, יאויישו מרבית הקלפיות בהם אמורים היו לשבת נציגי "כך" בנציגים של המפלגות השונות. צעד זה ננקט עקב הודעת רשימת "כך" לנאמניה להחרים הבחירות.

בצלאל עמיקם

6 מואשמים בהפרעה לעצרת המערך בפ"ת

6 תושבי פתח תקווה, ביניהם שני קטינים, שנעצרו בשבוע שעבר במהלך ביקורו של שמעון פרס בעיר, מואשמים בבית משפט השלום בפ"ת, בהתקהלות בלתי חוקית.

אתמול הובאו הנאשמים בפני השופט שלי טימן, להקראת כתב האישום. נציג הפרקליטות טען כי ביום שלישי, ה־25 באוקטובר, בשעה שהתקיימה אסיפת בחירות של המערך בכיכר העירייה, בפתח תקוות, הופיעה קבוצת צעירים המזוהה עם הליכוד והתפרעה ברחוב. הצעירים חסמו את תנועת כלי הרכב, השתוללו וקיללו את הנוכחים. בקבוצת המתפרעים, לדברי התובע, היו גם הנאשמים.

(עתי"ם)

תושב קלקיליה שניסה לחטוף נשק מקצין נורה ונהרג; 10 פצועים בגדה

תוך מרדף אחר מיידי אבנים הגיעו החיילים לביתו של ההרוג ● אמו שתקפה את החייל נפצעה ● הוטל עוצר על קלקיליה ● חייל צה"ל נפצע קל מלבנה שהושלכה לעברו ● בגדה שביתה כללית לציון הצהרת בלפור ● צה"ל מנע מעבר לגדה וממנה, ונראה שהתושבים החליטו על "עוצר מרצון"

נא להכיר

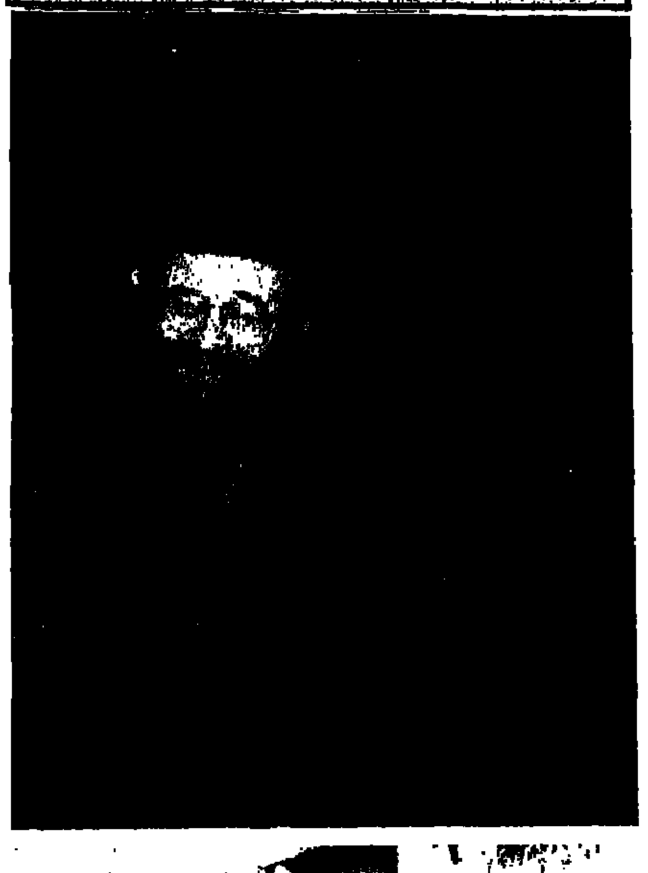

הפנים החדשות של המנהיגות החרדית: מנהיגה החדש של אגו"י, זאב משה פלדמן, יורשו של הרב שפירא (למעלה) והרב אברהם רביץ, מנהיג המפלגה החדשה "דגל התורה". (צילומים: הראתי, ישראלי)

עירן טאוס

צעיר בן 20, ג'לאל פאיומי, תושב קלקיליה נהרג אתמול מיריות כוח צה"ל. מקורות צבאיים מסרו כי לפני הצהריים נזרקו אבנים על ג'יפ סיור של צה"ל ביציאה מקלקיליה על ידי ערבים, בחלקם רעולי פנים. החיילים רדפו אחריהם, גם לאחר ששנים מהם ברחו לתוך בית. לדברי המקורות הותקפו קצין וחייל בתוך הבית על ידי בני המשפחה. צעיר כבן 20 שניסה לחטוף את נשקו של הקצין, נורה במהלך המאבק ונפצע, ומאוחר יותר נפטר בבית החולים בכפר סבא. אמו של התוקף שהתנפלה על החייל נפצעה גם היא מירי. על העיר הוטל עוצר.

מקורות ערביים מסרו, כי בני המשפחה העבירו את הצעיר ואמו לבית החולים בעצמם, ולאחר שנפטר פאיומי סירבה הנהלת בית החולים לתת להם את הגופה. עוד מסרו המקורות הערביים כי ג'לאל פאיומי נפצע מ־3 כדורים בראש, בחזה וברגל, וכי בני המשפחה מצאו בבית 27 תרמילי כדורים.

מקורות צבאיים מסרו עוד, כי חייל צה"ל נפצע אתמול מלבנה כבדה שהושלכה לעברו בקסבה בשכם. הוא הועבר לבית החולים תל השומר, ומצבו כנראה קל.

מקורות צבאיים מסרו כי בהתנגשויות בין צה"ל לבין מפירי־סדר בגדה המערבית אתמול נפצעו כ־10 תושבים. מקורות ערביים מסרו על פצוע במחנה הפליטים עין בית אלמא, על שני פצועים בשכם, ועל פצוע באיזור טול כרם.

אכזבה מתוצאות הבחירות

בגדה המערבית שררה אתמול שביתה כללית לציון יום הצהרת בלפור. גם אתמול מנע צה"ל כניסת ויציאת תושבים ערבים לגדה וממנה, תנועת כלי־הרכב הערביים היתה דלילה למדי, והורגש מעין עוצר מרצון של התושבים. כמו כן הורגשו אתמול בגדה הלם ותדהמה מתוצאות הבחירות בישראל, וניתן היה לחוש אכזבה קשה מחוסר יכולתו של המערך וגוש השמאל להרכיב ממשלה.

בכפר ג'אבל מוכבר הסמוך לשכונת ארמון הנציב היתה אתמול תקרית אלימה בין תושבים למשט־רה. מן המשטרה נמסר כי אמש הותקפו שוטרים בג'בל מוכבר כש־ניסו לעצור תושב בביתו. התושבים, לטענת המשטרה, ניסו לתקוף איש מג"ב. בתקרית זו נורו יריות בודדות באוויר ונעצרו שמונה תושבים.

מקורות ערביים מסרו כי השוטרים ואנשי מג"ב חדרו לבית ללא סיבה וכי בין העצורים אבי המשפחה בן 70, מחמד עטא עבדה ועוד שבעה בני משפחה. כן מסרו המקורות על שני פצועים שהועברו לבית החולים אל מקאסד בהר הזיתים, ג'מילה חמדאן עבדה בת 50, ומחמד עלי עבדה בן 48. הם נפגעו מכדורי גומי ופלסטיק.

ממשטרת ירושלים נמסר, כי אוטובוס בקו 1 נרגם אתמול ליד אולם "שולחן דוד". שמשתו נופצה ולא היו נפגעים.

בגדה המערבית נתונים בעוצר מחנה הפליטים אל עזה שליד בית לחם והכפר ברוקין, כמעט שבועיים. העיירה בית סחור מאז יום ב', מחנות הפליטים ג'לזון שליד רמאללה וענבת ג'אבר שבפאתי יריחו. כן מצויות בעוצר הערים קלקיליה ויריחו והכפר רוג'ייב.

נפטר מנחם סבידור

עתי"ם

מנחם סבידור, יו"ר הכנסת העשירית, נפטר אתמול בבוקר בבית החולים "איכילוב" בת"א בשנת ה־70 לחייו. לפני 7 שבועות לקה בדום לב לאחר שחייה בבריכת ת"א, ומאז היה בטיפול נמרץ בבית החולים.

מקס מנחם סבידור (הורוויבסקי) נולד בבאכמוט ברוסיה. אביו היה פרופסור לשפות ואמו היתה בתו של הסופר א.א. רקובסקי. בגיל 5 עבר לפולין. מגיל צעיר היה פעיל בבית"ר. למד בגימנסיה בסאמבור והשתלם בפילולגיה בווילנה. אמו, אחותו ואחיו ניספו בשואה.

ב־1941 עלה לארץ והתגייס לצבא הבריטי במלחמת העולם השניה. שירת בבריגדה היהודית. היה מזכירו של מפקד הצבא הבריטי בגראץ באוסטריה. קיבל את עיטור לגיון הכבוד הצרפתי ועיטור הכתר הבלגי.

בתקופת שירותו בצה"ל היה מפקדו הראשון של בית הספר למינהלה בדרגת סגן אלוף, ומ"מ ראש מת"ס - מחלקה לתפקידי מטה. לאחר מכן היה ראש ענף משמעת, משטר ונוהג, ובתקופתו נקבעו כללי הטקסים והמצעדים בצבא.

עם שיחרורו מצה"ל עבר כמתרגם במערכת העתון היומי "הבוקר". בתקופת כהונתו של השר יוסף ספיר נתמנה כסמנכ"ל משרד התחבורה, ואח"כ כיהן 11 שנה כמנכ"ל הרכבת. היה מנהל חברת בת של "דסקו" ומנכ"ל המועצה ליצוא מוצרי פרי הדר.

ב־1975 התמודד כנציג הליברלים על ראשות עיריית ת"א, וכאשר נבחר יהושע רבינוביץ מהמערך כראש העיר עמד בראש האופוזיציה בעיריה. ב־1977 נבחר לכנסת, וב־1981 כיו"ר הכנסת. סבידור יובא היום למנוחות בטקס ממלכתי בהר הרצל בירושלים.

מקלט מדיני לסייפת רומניה

רויטר,עי"צ

אנקרה' טורקיה העניקה מיקלט מדיני זמני למאמנת של נבחרת הסייף הרומנית, שביקשה מיקלט בהיותה באנקרה לרגל אליפות הבלקן. "רודינה פריסקארניצה אמרה כי היא מבקשת לצאת לקנדה או למערב גרמניה. היא תוכל לעזוב את טורקיה ברגע שתקבל אשרה", אמר אחד מראשי שירות הבטחון הטורקי, שרצה בעילום שם. פריסקארניצה עזבה את המלון באנקרה בו שהתה יחד עם יתר נבחרות הסייף הרומניות, והתייצבה במשטרה כדי לבקש מיקלט. דניאלה קוסטיאן, זורקת־דיסקוס רומניה, ומאמנה, יון זאמפרסקו, ביקשו ביולי מיקלט מדיני בטורקיה, ולאחר מכן יצאו להשתקע באוסטרליה.

נרגמה מכוניתו של מנהל נמל חיפה

יואב אביב

מכוניתו של מנהל נמל חיפה נרגמה אתמול באבנים בשעה שמנהל הנמל נסע לביתו.

המקרה אירע סמוך לשעה 11 בלילה כשהמכונית נסעה במעלה רחוב פרויד בחיפה. לפתע הושלכו אליה אבנים מחורשה שלצד הדרך.

למכונית נגרם נזק קל. למשטרת מרחב חיפה הוגשה תלונה והמשטרה פתחה בסריקות בנסיון ללכוד את מיידי האבנים. כתבנו מציין כי המקרה לא אירע על רקע חיסול חשבונות עם מנהל הנמל וזהו מקרה.

● אירן דחתה אתמול הצעה עיראקית לחילופי שבויים מידיים, בנפרד משיחות השלום המתנהלות עתה. אירן עומדת על כך שעיראק תסיג תחילה את כוחותיה מטרי־טוריה אירנית.

"המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר (בחופשה)
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 4—43160—3
המען למכתבים: שירות שקדואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94632 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטר ורדים 102–121. טל' 3–233161. המען למכתבים ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבזנר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

ציורמצב

איור: אלעד דן

9 נפצעו מקליעי פלסטיק ברצועה

בודקים תלונה כי הוכתה תיירת מצרית

עזרא אבירן, עתי"ם

תשעה צעירים ובהם ילד בן 13, נפצעו אתמול מכדורי פלסטיק של כוחות הבטחון, בעת פיזור התקהלויות והפגנות בעיר עזה ובאיזור דיר אל בלח.

הפצועים אושפזו בשלושה בתי־חולים בעזה. אתמול הוכרזה שביתה כללית של הוועדות הלאומיות של ההתקוממות בשטחים והיא נשמרה היטב בערי הרצועה.

המחנות בעוצר

התקהלויות של מפגינים ומיידי אבנים היו בעיקר בעזה אך במקצת גם בערי הדרום. כל שמונה מחנות הפליטים ברצועת עזה היו נתונים בעוצר מאז יום שני השבוע. ייתכן שהיום יוסר העוצר כדי לאפשר לעובדים השכירים לשוב לעבודתם בארץ.

אכזבה מהבחירות

תושבים בעזה אמרו כי הבחירות בישראל יצרו אכזבה מרה אצל אנשים מקרב המנהיגות המקומית בעזה, אשר קיוו כי לאחר הבחירות ימצאו מנהיגי ישראל דרך פוליטית ליישב את הסכסוך להפסיק את האינתיפאדה.

שמחת מתנחלים

בגוש קטיף היתה שמחה של המתנחלים לאחר תוצאות הבחירות לכנסת. בקלפיות של 12 הישובים בגוש קטיף היתה הצבעה של יותר מ־80 אחוזים ואחוז גבוה לרשימות הימין.

היכו תיירת מצריה?

בתוך כך מכחישים בצה"ל שמועה, כאילו היכו ביום ג' חיילי צה"ל תיירת מצריה מאלכסנדריה המתאכ־סנת בחאן יונס. מקורות ערביים מסרו על סועאד אבו־נאצר, בת 43 מאלכסנדריה, המתארחת אצל בנה בחאן יונס, ושלדבריהם הוכתה ע"י חיילים, זאת כאשר נקלעה ביום ג' להפרות סדר בשוק של חאן יונס. כתוצאה מהמהומה הוכתה התיירת, נחבלה ברגלה וטופלה ע"י ד"ר מוחמד האשם אבו אל עין בבית החולים נאצר בעיר. מקורות ערביים ציינו, שהמזכיר השני בשגרירות מצרים בישראל התעניין בבית החולים במצבה של התיירת ושיגר מכתב מחאה על הכאתה לשר החוץ שמעון פרס. נציג דובר צה"ל בעזה מסר בתגובה, שהמקרה לא מוכר לשלטונות הצבא ועתה נערכת בדיקה בעניין.

הגנב הצביע במקום בעלת התעודה

עתי"ם

הפתעה ציפתה לתושבת תל אביב, בת 62, בהגיעה לקלפי שבאזור מגוריה על מנת לממש את זכותה ולהצביע.

כאשר הגיע תורה מסרה את תעודת הזהות שלה, אך להפתעתה נאמר לה, כי אין באפשרותה להצביע כיוון ששעות ספורות קודם לכן כבר הצביעה. "לא נכון, לא הצבעתי עדיין", ניסתה לשכנע את חברי ועדת הקלפי. במהלך הוויכוח נפלטה מפיה קריאה: "נזכרתי, בפברואר 85 נגנבה ממני תעודת הזהות". אז התברר, כי תעודת הזהות שנגנבה 3 שנים קודם לכן שימשה את המתחזה, שהצביע בשמה. היא עצמה הוציאה בינתיים תעודת זהות חדשה, אך זה לא עזר - היא לא הורשתה להצביע.

מזג אוויר

עתי"ם

תחזית מזג האוויר ליום ה': מעונן חלקית. אפשרות לגשם מקומי בעיקר בצפון הארץ.

הטמפרטורות: ירושלים 8 עד 19, תל אביב 14 עד 26, חיפה 14 עד 24, רמת הגולן 9 עד 19, צפת 9 עד 16, טבריה 14 עד 27, עפולה 9 עד 25, השומרון 10 עד 19, נתב"ג 13 עד 24, יריחו 14 עד 27, עזה 16 עד 24, באר שבע 16 עד 24, אילת 18 עד 29 מעלות.

● חוטף תיקים מוכר למשטרה נתפס על ידי עוברי אורח, לאחר שחטף תיקה של קשישה בת 74, שהיתה בדרכה לביתה בחולון. זו צעקה לעזרה.

● בתאונת המטוס שארעה ביום רביעי בבוקר בדרום־מזרח פולין נהרג אדם אחד ונפצעו קשה חמישה, ולא נהרגו 16 איש כפי שמסרה קודם לכן בטעות סוכנות הידיעות הפולנית.

לחברתנו רחל מורג'ון ובני משפחתה

אנו משתתפים בצערכם הכבד
על מותה ללא עת של נכדתכם

אילאיל

חבריכם
בסניף מפ"ם בת־ים

יש לנו עתיד

חיבוק מפד"ל־אגודה: אבנר שאקי והרב מנחם פורוש (צילום: אליהו הראתי)

"גילתה כי שכבה עם ערבי והתלוננה שאנס אותה"

איילת מזור

"נדבקתי במחלת מין מהמתלוננת" — טען נאשם באונס ושוחרר בידי השופט. בכתב האישום שהגישה פרקליטות מחוז הדרום נטען, כי ג'מל גנציה, בן 28 מעזה אנס ב־12 באוקטובר צעירה בחוף באשקלון.

הצעירה טיילה על חוף הים והנאשם קרא לה מתוך מסעדה. משנענתה הצעירה לקריאתו, לקח אותה הנאשם בכח לחדר מבודד ושכב איתה כשהוא צובט אותה.

סניגורו של הנאשם טען, כי המתלוננת באה מרצונה עם מרשו אל החדר. והוסיף, כי הנאשם, נשוי ואב לארבעה ילדים, נדבק במחלת מין. עד ראייה סיפר, שאחרי המקרה שאלה אותו המתלוננת אם הנאשם ערבי או יהודי.

עד זה הוסיף, כי המתלוננת אמרה, שאם הוא ערבי תתלונן על אונס. השופט הורה לשחרר את הנאשם ממעצרו עד תום ההליכים בערבות של עשרת אלפים שקלים.

וושינגטון מתכננת לקצץ שני אחוזים מסיוע החוץ

דליה שחורי (ארה"ב)

וושינגטון.— במחלקת המדינה והפנטגון נבחנת עתה אפשרות לקצץ את סיוע החוץ בשני אחוזים מכל מדינה המקבלת סיוע. זאת אמר סגן מזכיר המדינה האמריקני, ג'ון ווייטהד, בראיון ל"לוס אנג'לס טיימס". ווייטהד אמר, כי באופן כזה יהיה ניתן לגייס סכום של 150 מיליון דולר, שיעמוד לרשות מדינות נוספות בשעת הצורך.

חוגים במחלקת המדינה אמרו לי אתמול, בתשובה לשאלה, כי מגמת הקיצוץ בסיוע החוץ איננה חדשה, אך אין להניח שהיא תאושר על־ידי הממשל היוצא, כדי לא להעמיד בפני עובדה את הממשל הבא. חוגים אלה הזכירו, כי לפני שלוש שנים התקבל חוק דומה, שאילץ את כל המדינות המקבלות סיוע אמריקני, לרבות ישראל, להחזיר חלק מסויים מן הסיוע שקיבלו.

ערפאת: אין הבדל בין יצחק שמיר לשמעון פרס

רויטר

מנהיג אש"ף יאסר ערפאת אמר ברומא, כי הוא מעדיף להמתין עוד 24 שעות כדי להביע דעה על הבחירות בישראל.

ערפאת שוחח אתמול לפנות ערב עם שר החוץ האיטלקי, ג'וליו אנדריאוטי, במהלך חניית־ביניים של שעתיים ברומא, בדרכו מבגדד לתוניס.

ערפאת הגיע בטיסה מיוחדת של חברת התעופה העירקית, בלווית אום ג'יהאד, אלמנתו של סגנו אבו ג'יהאד שנרצח בראשית השנה בתוניס בידי קומאנדו ישראלי.

הוא נפגש עם אנדריאוטי, וכן עם השגרירים הערביים ברומא ועם הבישוף קאפוצ'י. בפגישה עם שר החוץ האיטלקי נכח גם פארוק קאדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"ף, שהגיע בבוקר לרומא.

ערפאת אמר לעיתונאים לאחר הפגישה, כי ההתקוממות בשטחים "תימשך גלים־גלים". על הבחירות אמר "לדעתי אין הן משנות דבר, שכן אין הבדל בין פרס ושמיר".

לגבי המרי בשטחים אמר, "ברור כי אנו נמשיך בהתקוממות שלנו, עד לסיום הכיבוש הישראלי. זכותנו לעשות זאת. אנו מסרבים שיתייחסו אלינו כאל עבדים".

סקר בארה"ב: בוש מוליך ב־13 אחוז מול דוקאקיס

דליה שחורי (ארה"ב)

וושינגטון.— על פי סקר דעת קהל שפורסם אתמול על־ידי ה"וושינגטון פוסט" ורשת הטלוויזיה איי.בי.סי. משיג עתה המועמד הרפובליקני לנשיאות ארה"ב, ג'ורג' בוש, את המועמד הדמוקרטי מייקל דוקאקיס ב־13 נקודות. בוש קיבל 55 אחוז תמיכה, לעומת 42 אחוז שקיבל דוקאקיס.

איטליה: "התוצאה הגרועה ביותר"

סט"א

פרשנים באיטליה הביעו אתמול אכזבה מתוצאות הבחירות לכנסת, ומנהיג של תנועת הנוער היהודית אמר, כי היתרון של האגף הימני בישראל מקשה על סיכויי השלום.

"התוצאות הראשונות של הבחירות מצביעות על אי־יכולת להקים ממשלת שמאל", אמר דניאל ליבראנומה, שישב ראש בבולוניה בוועידה של התאחדות הנוער היהודית של איטליה.

במהלך שלושת ימי הוועידה ניסחו 150 צירים החלטה, הקוראת להגדרה עצמית לפלשתינים ולבטחון לישראל, ולסיום ההתקוממות הפלשתינית כדי שיוכלו להתנהל בחירות דמוקרטיות לנציגים פלשתיניים. כן קראו למו"מ לקראת פתרון הסיכסוך הישראלי־הערבי בדרכי שלום.

במאמר בעמוד הראשון של העתון "לה סטאמפה", כתב הפרשן פאולו מילי כי השיוויון בין המערך והליכוד הוא "הגרועה מבין שלוש תוצאות אפשריות. שתי האחרות היו נצחון לפרס או לליכוד".

העתון "לה רפובליקה" כתב, "אם ההצבעה של אתמול היתה מישאל־עם על שלום במזרח התיכון ועל בטחונה של ישראל, הרי פסק הדין איננו ברור. נראה כי המדינה חלוקה עתה לשני חלקים, כמו תפוח. ממשלת אחדות בין המערך והליכוד תהיה משותקת, כפי שהיתה בארבע השנים האחרונות".

הצבעת מחאה של ישראלים בגרמניה

סט"א

110 אזרחים ישראלים, העובדים במוסדות ישראליים שונים בבון, קיימו ביום שלישי הצבעה במחאה על שהחוק הישראלי שאינו מאפשר להם להשתתף בבחירות. ההצבעה התקיימה בבית פרטי והתנהלה על פי כל הכללים הנהוגים בארץ. זהותם של הבוחרים נבדקה, והיה עליהם להוכיח כי לו היו בישראל היו זכאים להצביע.

המצביעים כללו דיפלומטים, נציגי חברות, עתונאים, סטודנטים ותיירים. ההצבעה הייתה חשאית, וכללה את כל המפלגות שהשתתפו בבחירות בישראל. תוצאות ההצבעה עדיין לא נודעו.

"טאס": חשש מקו נוקשה

סי"ן

סוכנות הידיעות הסובייטית, טאס, הביעה חשש, כי ממשלה בראשות יצחק שמיר "תאמץ עמדה נוקשה יותר לגבי הסדר במזה"ת ונסיגה מן השטחים".

"במערכת הבחירות קרא יצחק שמיר להגברת האלימות כלפי אזרחי השטחים הכבושים. הוא הכריז שאם הוא ינצח בבחירות הוא לא יסכים לנסיגת הצבא מן השטחים ויתעקש על הקמת ישובים בעלי אופי צבאי". טאס ציינה גם, כי קיימת אפשרות ששמיר יעשה ויתורים מרחיקי לכת לדרישות "הסקטור הצר" של המפלגות הדתיות על מנת לצרפן לקואליציה.

נעצרו בעקבות יידוי אבן למכונית ביוקנעם

יואב אביב

80 תושבי השכונה ערב אל־זואי הסמוך לקרית־טבעון, נחקרו אמש ע"י המשטרה ומשמר־הגבול בעקבות ניפוץ שמשתה של מכונית שחלפה בצומת ג'למה בדרך ליוקנעם. התקרית ארעה סמוך לשעה 5 אחה"צ כשהמכונית, בה נהג תושב עפולה, נפגעה מאבן. הנהג והנוסע שישב לידו לא נפגעו. בעקבות תלונה במשטרת זבולון הוחלט לערוך סריקות. אמש לא נעצר איש והמשטרה ממשיכה בחקירה.

העולם הערבי מאוכזב מתוצאות הבחירות; מצרים מגיבה באיפוק

אורי הורוביץ, סוכנויות הידיעות

רוב ההצהרות והתגובות בעולם הערבי היו אתמול פסימיות ואף של יאוש, למעט תגובה מאופקת בממשל המצרי ותגובות מעורבות באש"ף.

מצרים תפעל עם כל ממשלה

שר החוץ המצרי, עצמת עבדל מגיד, הכריז שארצו תשתף פעולה עם כל ממשלה שתיבחר ע"י העם בישראל, שכן הבחירות בישראל הן עניין ישראלי פנימי. לגבי מצרים, החשיבות היא בפעילות למען השלום והשגת הגדרה עצמית לפלשתינים. מצרים אמורה לפנות לממשל האמריקני החדש, כדי שיפעל אצל הממשלה הישראלית החדשה למען השגת שלום.

ירדן מאוכזבת וחוששת מהדתיים

שר החוץ הירדני, טאהר אל מצרי, הביע אתמול פסימיות למשמע תוצאות הבחירות. הוא רואה תוצאות שליליות לטווח הקרוב. הבחירות, לדברי שר החוץ הירדני, היו הזדמנות לבסס עמדה ישראלית חדשה, אולם נצחון הליכוד בראשות שמיר פוגע בתקווה זו. הבוחר הישראלי, שתמך בשמיר, תמך גם בדיכוי האינתיפאדה בשטחים ע"י שימוש באלימות. אל מצרי צופה, שהפיכת החברה הישראלית לדתית יותר, תגרום שינויים מרחיקי לכת בחברה בישראל ובקשריה עם מדינות העולם.

אתמול יצא המלך חוסיין במפתיע לבגדאד, ובין השאר דן עם הנשיא סדאם חוסיין בתוצאות הבחירות בישראל.

סוריה: הקיצונים בישראל ניצחו

תגובה סורית ראשונה הושמעה אתמול בצהריים, בפרשנות המדינית של רדיו דמשק. הפרשן הסורי טען, שתוצאות הבחירות לא סייעו להשכנת שלום במזה"ת. נושא השלום לא ניצח, לא נבחרו נציגים אמיתיים שיבחרו ללכת בדרכי שלום, אלא הכוחות הקיצוניים בישראל שמורדים בהחלטות הבינ"ל.

אש"ף חושש שייגבר הדיכוי

באש"ף נשמעו למעשה אתמול שני קולות: פרשנות של סוכנות הידיעות של אש"ף רואה בנצחון הליכוד מכה למאמצי השלום וצופה ליותר פעולות צבאיות נגד הפלשתינים. בפרשנות נאמר שבאש"ף לא הופתעו מנצחון הליכוד, רק העולם הופתע והפסידו מפלגות השלום. בהודעה נאמר עוד, כי לאור תוצאות הבחירות, ברור שהבלוק הימני בהנהגת הליכוד יקים ממשלה עם המפלגות הדתיות הקיצוניות, ומגמתו תהיה גירוש הפלשתינים מהשטחים הכבושים. "אנו צופים התגברות הנוקשות, השינאה והטרור מצד ממשלת הליכוד", מכיוון שזו תאלץ להישען על גורמים קיצוניים על מנת להישאר בשלטון", נאמר בהודעת "וואפא".

עם זאת, אמר אתמול ערפאת בראיון בבגדד, שמבחינתו אין הבדל בין עמדות הליכוד לעמדות המערך כלפי הבעיה הפלשתינית ובכוונות לנהל מדיניות דיכוי כלפי תושבי השטחים. ערפאת אמר, שהוא מוכן להשתתף בוועידה בינ"ל "עם כל ישראלי".

לבנון: חשש מפעולות צה"ל

חוגים פוליטיים בלבנון הביעו את החשש, שתוצאות הבחירות בישראל יביאו להגברת הפעילות הישראלית הצבאית בלבנון ובמיוחד בדרום לבנון. מ"מ ראש הממשלה המוסלמי, סלים אלחוס, אמר אתמול כי אין חשיבות לתוצאות הבחירות בישראל. "אף שמדיניות הליכוד שונה ממדיניות מפלגת העבודה, אנו בטוחים כי האסטרטגיה של ישראל כלפי לבנון לא תשתנה אם שמיר או פרס ינצחו", אמר חוס לכתב רויטר.

● חייל צה"ל נפצע אתמול אחר הצהריים מפגיעת בלוק שהושלך עליו בקסבה בשכם. החייל הועבר לבית החולים "שיבא" בתל השומר, שם הוא מאושפז.

מקורות ערביים מוסרים כי במהלך הפרות הסדר בקלקיליה שם נהרג היום צעיר בן 20 ונפצעה אמו נפצעו עוד 5 תושבים מקומיים מאש חיילי צה"ל. בעיר שכם נפצעו שני תושבים מקומיים גם הם במהלך הפרות סדר.

ימין מול דתיים

הליכוד מימין, המפד"ל מולם, בפגישה אתמול (צילום: רחמים ישראלי)

בצרפת השתנתה תדמית ישראל בגלל עליית הימין והדתיים

אריה יפה, סוכנויות הידיעות

בפאריס קבלו בדאגה את נצחון הליכוד. ביחוד חוששים שם מעליית הימין הקיצוני ומהאפשרות הקמת ממשלה ימנית, שתישען על מפלגות התחיה והדתיים.

באליזה הביעו אכזבה. הנשיא מיטראן ניסה לסייע לפרס, אך זה לא עזר, והתוצאות שינו פה בבת אחת את תדמית ישראל.

כמה עיתונים וחוגים פרו־ערביים כבר מפיצים בהלה. "ליבראסיון" פרסם תסריטים לפתיחת המלחמה הבאה, שתפתח ב־8 בדצמבר. "לה מונד" כתב, כי "מול עולם ערבי עוין, שמרו חצי מהישראלים על תמיכתם בשמיר, שמרגיע אותם בנאמנותו לישראל הגדולה. זה רפלקס קלאסי להחברה שחשה באיום".

נציג אש"ף, איברהים סוס, טען בערוצי הרדיו, כי "נצחון הימין הישראלי זו טרגדיה לעמי. סיכויי השלום נמוגו". שגריר ישראל בפאריס עובדיה סופר הרגיע, כי "כל ממשלה שתקום, תפתח ביוזמת שלום בתנאי שיהיה בן שיח ערבי שיכיר בישראל וינטוש את הטרור".

ואילו שר ההגנה הצרפתי ז'אן פייר שבנמו, קיבל בברכה את תוצאות הבחירות בישראל ואמר כי רבים סיכוייו של הבלוק הימני למצוא פתרון לבעיותיה של ישראל, למרות עמדתו הלאומנית.

"כמבט ראשון תוצאות הבחירות בישראל אינן מעודדות", אמר שבנמו לרדיו הצרפתי. "אולם בטווח ארוך, ממשלה בהנהגת הליכוד תוכל למצוא פתרון לבעיותיה של ישראל בצורה טובה יותר".

היהודים חוששים, כי שמיר עלול לבודד את ישראל. הוא נראה אתמול אומר בטלוויזיה הצרפתית, "על פי נסיון עמנו בהסטוריה ובדור הזה, למדנו שצריך תמיד לחשוש בעולם המקיף אותנו". סופר אמר, שהיחסים הטובים עם צרפת יישמרו אחרי ששמיר ופרס נתקבלו בפאריס.

אישים בשלטון הסוציאליסטי הביעו תקוות, כי מפלגת העבודה והליכוד יחדשו את ממשלת האחדות הלאומית כאמצעי לשמור על מדיניות מתונה ולסכל יוזמות שממשלה ימנית עלולה ליטול בשטחים. שמיר מוצג כמי ששואף לשמור על המדיניות הקיימת בשטחים, אך חוששים כי התחיה וצומת יכפו עליו ניהול מדיניות של כוח.

עליית הדתיים מתוארת כאן כחזרה אחורה אל ערכים ישנים במקום המודרניזם שאכזב. זו מהלומה לאופי החילוני של ישראל. הרב הראשי לצרפת סיטרוק הביע שמחה מהתקדמות הדתיים בהתקרבות למדינת תורה: "העתונים לא מבדילים פה בין החרדים לקנאים מוסלמים. כולם מדברים על הקנאות, מופיעה ישראל ימנית ולבושה שחורים".

העתונים מרגישים כי התוצאות יחלישו את הפלג המתון באש"ף: העמדות על הפלשתינים יוחרפו. "לה מונד" כתב כי "ערפאת עלול להשתמש בנצחון הימין כאליבי לדחות שוב את ההכרה בישראל".

המשכים

מו"מ מרתוני בין

(המשך מעמוד ראשון)
הצטרפותן לממשלה צרה בראשותו.

לא יזמין פרס

מקורביו של רה"מ שמיר אמרו אתמול כי הוא לא ייזום כל פגישה או הידברות עם שמעון פרס על אפשרות של הקמת ממשלת אחדות. לדבריהם אם תהיה פנייה מפרס לרה"מ, יהיה שמיר מוכן להקשיב לה. בליכוד אמרו אתמול כי אין אמנם התנגדות מפורשת להקמת ממשלה רחבה, שבה ישתתף גם המערך, אך ממשלה כזו תהיה גם בהשתתפות המפלגות הדתיות והיא תהיה שונה לחלוטין מממשלת האחדות הנוכחית, בעיקר בשני נושאים — היא לא תהיה ממשלה רוטציונית ולא ממשלה פריטטית. במערך רוו אמש אפשרות של פנייה מצד פרס לשמיר למה שכינו ממשלת תכתיב. פרס אמר אמש כי אינו רואה כל טעם שהוא יפנה לרה"מ, כדי ליזום ממשלת אחדות, כיוון ששמיר כבר הודיע כי הוא נגד.

דורשים 7 משרדים

בפגישות שקיימו ראשי הליכוד אתמול עם ראשי ונציגי המפלגות הדתיות: ש"ס, אגודת־ישראל, המפד"ל ו"דגל התורה", לא דובר אמנם על תביעות מוגדרות, אך מן הדברים עולה כי סך הכל דורשים החרדים והמפד"ל שישה שבעה משרדי ממשלה ומשרות של סגני שרים ומנכ"לים במשרדים ממשל־תיים.

תיקון מיהו יהודי

בנושאים הדתיים תובעת אגודת־ישראל את תיקון חוק השבות (חוק מיהו יהודי) החזרת הסטטוס קוו בנושאים הדתיים, ואף דובר על הפסקת משחקי כדורגל ופעילות של בתי־קולנוע ובתי שעשועים בשבת. בשיחות עם המפד"ל הועלו גם נושאים מדיניים ודתיים.

מוקש קמפ־דייוויד

שמיר הבהיר בפגישה עם המפד"ל, ומאוחר יותר באותו יום גם בשיחותיו עם ראשי "התחייה", כי אין הוא מתכוון לבטל את התחייבויותיו כלפי הסכם קמפ־דייוויד. מן המפד"ל נרמז כי היא מעוניינת בתיק החינוך ובתיק הדתות וכן מבקשת להגביר את תנופת ההתנחלויות ביהודה ושומרון ועזה.

ש"ס: חינוך, פנים ודתות

בפגישה עם ש"ס גם לא הועלו תביעות קונקרטיות למשרדים ממשלתיים, אך גורמים בכירים בתנועה זו רמזו כי מאחר שמפלגתם היא השלישית בגודלה בכנסת, יהיה על הליכוד להתחשב בכך גם בעת חלוקת המשרדים הממשלתיים. נודע כי ש"ס מעוניינת במשרדי החינוך הדתות והפנים, אך ייתכן כי היא תהיה מוכנה לוותר על תיק החינוך לטובת משרד כלכלי.

ראשי אגודת ישראל, הרבנים פלדמן פורוש ואלפרט, שבאו גם כן ללשכת רה"מ אתמול, עמדו על תיקון חוק מיהו יהודי. אשר להשתתפותם בממשלה אמרו כי עד כה אסרה עליהם מועצת גדולי התורה להשתתף בממשלה, אך ייתכן כי תחליט אחרת. מכל מקום אמרו כי במקרה שלא, יתבעו תפקיד מנכ"לים של משרדים ממשלתיים לנציגיהם.

נוטים להצטרף

גם רבני תנועת "דגל התורה", הנקראים ההנהגה הרוחנית, נפגשו עם רה"מ. הם לא דנו על משרד ממשלתי ואמרו כי העדיפות הראשונה שלהם היא חינוך וחברה לציבור שלהם. אף אחת מהמפלגות הדתיות לא התחייבה במפורש בפני ראשי הליכוד כי תשתתף בקואליציה בראשותם, יחד עם זאת גם ש"ס, גם אגודת ישראל וגם המפד"ל אמרו כי נטייתם היא להצטרף לממשלה כזו, אם ייענו תביעותיהם. הם אף הבהירו כי הם מנהלים במקביל שיחות עם ראשי המערך. השר פרץ מש"ס ומנחם פורוש, מאגודת ישראל, אמרו לנציגי הליכוד אתמול, כי התאכזבו מאי־קיום חלק גדול מסעיפי ההסכם הקואליציוני בנושאים הדתיים בקדנציה הנוכחית והרגישו כי הפעם יתבעו להבטיח קיום מלא של ההסכם שיגובש, אם יוחלט עליו.

תרדה בתוך הליכוד

כתבתנו מציינת כי אתמול הגיעו לליכוד ולראשיו, טלפונים רבים של חברי המפלגה אשר הביעו דאגה וחרדה מפני אפשרות של ויתורים מרחיקי לכת למפלגות החרדיות. בפגישה . . אמש . . עם . . ראשי „התחייה" הועלו נושאים מדיניים והתיישבותיים, קרי התנחלויות בגדה וברצועה, וכן נושאים בטחוניים, בעיקר בכל הקשור לדיכוי האינתיפאדה. נודע כי בקרב שני הצדדים היתה תחושה כי יש אפשרות להגיע להסכם משותף שיביא לצירופה של „התחייה" לממשלה בראשות שמיר.

תפקידים לכהן ונאמן

נודע כי „התחייה" מבקשת תפקיד שר הקליטה לגאולה כהן ותפקיד סגן שר הבטחון ליובל נאמן או שתסתפק במשרד השיכון והבינוי.

אתמול קיימו ראשי המערך פגישות מקבילות עם נציגי המפלגות הדתיות, אף כי הוחלט להמשיך את השיחות על ידי צוותים מצומצמים משני הצדדים, ההערכה אמש במערך היתה כי סיכויים להשגת תמיכה הדתיים בממשלה בראשותו אינם רבים.

המערך: קידום השלום

פרס, רבין, שחל וח"כ אורי נפגשו אתמול בירושלים עם ראשי ש"ס, אגודת ישראל ודגל התורה. פרס ורבין הבהירו לנציגים הדתיים כי הדבר החשוב ביותר בעיני המערך הוא קידום הנושא המדיני וציינו כי אין למערך עניין להקים ממשלה שלא תפעל לקידום השלום.

מפ"ם: להתייצב באופוזיציה

ריכוז מפ"ם קרא אתמול למפלגת העבודה להכריז במפורש על החלטתה שלא להשתתף בממשלת אחדות עם הליכוד. מפ"ם תומכת במאמצי פרס לכונן ממשלה ללא הליכוד, אך במידה שמאמצים אלה לא ישאו פרי היא קוראת למערך להתייצב לאופוזיציה לוחמת נגד ממשלת הליכוד.

תנועת מרכז שינוי קראה אתמול לשמעון פרס להפסיק את המו"מ עם המפלגות הדתיות וליזום הקמת ממשלת מעבר זמנית, למשך שנה אחת, אשר תיזום חוק לשינוי שיטת הבחירות. מרכז שינוי הזהירה מפני ניצול המפלגות הדתיות את המערך לסחטנות דתית בנסיון להפוך את מדינת ישראל למדינת הלכה חומייניסטית. תנועת ר"ץ קראה אתמול לשמעון פרס להודיע על הליכה לאופוזיציה גדולה ולוחמת להצלת הדמוקרטיה הישראלית מחומייניזם לאומני לאחר שהתברר סופית כי אין סיכוי להרכיב ממשלה בראשות המערך. לטענת ר"ץ, אסור עכשיו להאריך ולהסתבך במו"מ עם המפלגות הדתיות, שרק יעלה את כוח המיקוח שלהם ואת כושר הסחיטה שלהם.

במפלגת העבודה

מתחיל ויכוח האם יש ללכת לאופוזיציה או לנסות ולהידבר עם הליכוד על השתתפות המערך

ערביי ישראל לא הכריעו בין הגושים: הלא־ציונים התחזקו

קאסם זייד

על אף העליה במספר המנדטים הערביים, מ־5 בכנסת הד־11 ל־6 בכנסת הד־12, לא יהיה בכוחו של הקול הערבי להוות לשון מאזניים בין שני הגושים הגדולים או אפילו גוף חוסם, בגלל הגידול המסחרר של הגוש הדתי.

סיכום כמעט סופי של התוצאות (455 מתוך 457 קלפיות) מראה, שחד"ש זכתה ל־34.5 אחוז מכלל הקולות, לעומת 34.4 אחוז ב־1984.

אחריה צועד במיגזר זה המערך, עם 16.3 אחוז (22.0 אחוז ב־1984), הרשימה המתקדמת 14.7 (18.6), רשימת דראושה 10.1 אחוז, הליכוד עם 6.3 אחוז (4.7 אחוז) ר"צ 4.4 אחוז (0.8 אחוז) מפ"ם 3.9 אחוז, המפד"ל 3.3 (4.4 אחוז), שינוי 2.7 אחוז (4.9 אחוז), טע — 1.6 אחוז.

מתוצאות הבחירות עולה מגמה של עליה בשיעור המצביעים למפלגות הלא־ציוניות: כ־65 אחוזים מהמצביעים הערבים תמכו בהן. עם זאת, שילמו המפלגות הלא־ציוניות מחיר על הפיצול ועל העדר הסכם עודפי קולות ביניהן. כך למשל, אילו היה הסכם עודפי קולות בין חד"ש והרשימה המתקדמת לשלום, היו השתיים מקבלות יחד 9 מנדטים במקום 8. תופעה מעניינת נוספת היא, שחד"ש הצליחה בכמה מקומות לבלום את "המתקדמת".

ההמנעות פגעה

הפילוג בתנועה האיסלאמית, שהיתה יכולה להוות לשון מאזניים בין חד"ש לבין המתקדמת ומד"ע (מפלגתו של דראושה), פגע קשות במתקדמת ובמד"ע, שראו בחסידי התנועה האיסלאמית ציבור יעד שלהן. כידוע, חסידי התנועה האיסלאמית - שכוחם נאמד, בהערכה גסה, במנדט וחצי לפחות - העדיפו שלא ללכת לקלפיות. אלה שהלכו שמו פתקים לבנים, וחלק קטן מהם בחרו במתקדמת, במפ"ם ובמד"ע.

משקיפים ברחוב הערבי אומרים, שלמשטר החמולתי ישנה עדיין השפעה מסויימת על מגמת ההצבעה. גם מקומן של טובות ההנאה לא נפקד במערכה הנוכחית, כך ששכבות מסויימות של הציבור הערבי נתנו את קולותיהן למפלגות הימין, לרבות המפד"ל, תמורת הטבות וסידור עניינים אישיים.

בסך הכל, כוחו של הקול הערבי התפורר במידת מה: מצד אחד לא התחזקו מפלגות השמאל הערביות בצורה משמעותית; מצד שני, הוא לא הכריע באופן משמעותי לטובת אחד הגושים הגדולים. ההצבעה הערבית נשארה הצבעת מחאה, והושפעה בעיקר מהאינתיפאדה ומחוסר השוויון האזרחי שממנו סובלים האזרחים הערביים.

הדרוזים בחרו בטריף ובמערך — והתאכזבו

עתי"ם

אכזבה רבה שוררת בקרב בני העדה הדרוזית על כך שנציגם היחיד, סאלח טריף, שהיה אמור להיות במקום ריאלי — המקום הד־40 ברשימת המערך לכנסת — לא נבחר. זו הפעם הראשונה זה 40 שנה, אמרו נכבדים דרוזים, שלעדה אין נציג בכנסת.

על אף המחלוקות בין הדרוזים לפני הבחירות, הצביעו רבים מהם שהיו מזוהים כאנשי ליכוד עבור המערך, ובלבד שנציגם סאלח טריף ייכנס לכנסת. המערך קיבל הפעם למעלה מ־10,000 קולות במיגזר הדרוזי — כמעט כפליים ממספר הקולות שקיבל לפני 4 שנים.

סאלח טריף אמר, כי מלבד האכזבה האישית שלו על שלא נבחר, ניתן לומר שהאווירה במיגזר הדרוזי קשה מאד "וזה טראגי שאין לה אף לא נציג אחד בכנסת". הוא הרגיש, כי העדה מצויה עתה באחת התקופות הקשות שלה, והיה דרוש מישהו שינפץ עבורה את הדלתות הנעולות ויצעק עבור צעירי העדה הדרוזית המשוחררים מצה"ל וזקוקים למקומות עבודה ושיכון.

חסידי ויז'ניץ לא הצביעו למפלגה אחת

עתי"ם

חסידי ויז'ניץ בחיפה פיצלו את הצבעתם בין המפלגות החרדיות, עפ"י הנחיות של "ועדה מסורתית". האדמו"ר מסרט־ויז'ניץ, הרב אליעזר הגר, נמנע מלהיכנס למחלוקת שבין חכמי התורה והמפלגות החרדיות. עם זאת, פעלה במחתרת "ועדה מסורתית" של שלושה חסידים, אשר הנחתה את חסידי חצר ויז'ניץ בהצבעה, תוך חלוקת מעטפות ובהן פתקי הצבעה, שפוצלו בין המפלגות החרדיות. מבדיקת הקלפיות שבהן הצביעו חסידי ויז'ניץ עולה, כי אכן מאות חסידים פעלו עפ"י צו הוועדה המסורתית.

מנחם בגין לא הצביע — אך הוא מברך על התוצאות

עתי"ם

ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, לא הצביע בבחירות לכנסת ה־12, כשם שלא הצביע גם בבחירות הקודמות — על כך מסר בגין בראיון לגלי צה"ל. "לא יכולתי להצביע, לא הצבעתי" — אמר.

לשאלת המראיין מה תגובתו לתוצאות הבחירות השיב בגין: "מן התוצאות ברור שהמערך טעה ונכשל בכל תחזיותיו. עובדה, הוא איבד את מקומו הראשון והפסיד מנדטים, הליכוד הוא במקום הראשון, הסיעה החזקה ביותר".

בגין מעריך, כי המשא ומתן עם המפלגות השונות להקמת קואליציה רחבה בראשות הליכוד, יהיה ממושך ואולי גם קשה. הוא מסר, כי יתקשר ליצחק שמיר לברכו, שכן מבחינתו ובמחינת הליכוד התוצאות הן בהחלט הישג.

מבצע סיקור הבחירות של עתי"ם

עתי"ם

מיבצע סיקור תוצאות הבחירות מ־4840 קלפיות ברחבי הארץ נערך ע"י סוכנות החדשות עתי"ם. בתום יום של דיווחים על מהלך ההצבעה העבירו כתבי עתי"ם שהיו בכל שעות הלילה ב־17 ועדות הבחירות את תוצאות הבחירות של כאלף ומאתיים ישובים אל משרדי עתי"ם בתל אביב. משם הוזרמו התוצאות במהירות אל העתונים וכלי התקשורת באמצעות טלפרינטרים והמחשב של עתי"ם. צוות של כתבניות וקלדניות ומינהלת עתי"ם טיפל בהעברת זרם הנתונים. כן דיווחה עתי"ם ממרכזי המפלגות ותגובות ראשי הרשימות.

מערכת עתי"ם הסתייעה בקבלת חלק מתוצאות הבחירות בחברת מל"ם מערכות בע"מ, החברה הממשלתית לעיבוד נתונים שהעמידה לרשותה נתונים שונים ומידע מהמחשב שלה.

זכו בלוטו

עתי"ם

להלן תוצאות הגרלת הלוטו מס' 44/88 שהתקיימה אתמול: 2, 10, 25, 29, 36, 38, והמספר הנוסף 12.

הנשיא יזמן את שמיר אחרי התכנסות הכנסת

יורם בר, בצלאל עמיקם

ועדת הבחירות המרכזית חייבת לפרסם את התוצאות הרשמיות של הבחירות תוך 14 יום מיום הבחירות. התוצאות תהיינה סופיות לאחר שיימנו כל קולות החיילים, השוטרים והימאים, לאחר שייודעו כל הערעורים — אם יהיו כאלה — ולאחר שחולקו העודפים לפי חוק באדר־עופר.

ועדת הבחירות המרכזית איננה חייבת להמתין את מלוא מכסת 14 היום, ואם ירצו, אפשר יהיה לפרסם את התוצאות כבר באמצע השבוע הבא. ברגע שפורסמו התוצאות הרשמיות, הכנסת חייבת להתכנס בשבוע השני שלאחר הפרסום, ביום ג' בשעה 16.00.

את ישיבת הכנסת יפתח הנשיא, ובהעדרו, קובע החוק, ימלא את מקומו זקן חברי הכנסת שגם ישביע את הח"כים. ייתכן שנזכה לראות את טופיק טובי זוכה בכבוד הזה. רק אז יזמן הנשיא את נציגי הסיעות השונות להתייעצות.

לכאורה מקנה החוק לנשיא שיקול דעת מוחלט שאין עליו ביקורת שיפוטית, לקבוע מי מבין חברי הכנסת יהיה המועמד להרכיב ממשלה שתזכה לאמון בית הנבחרים. למעשה, החלטת הנשיא נגזרת מתוצאות הבחירות לכנסת ולכן לא צפויות הפתעות. מסורת רבת שנים קבעה נוהג, שהנשיא מטיל את התפקיד על המועמד שלדעתו מירב הסיכויים לממשו.

הנשיא חיים הרצוג יטיל את הרכבת הממשלה על נציג הליכוד, יצחק שמיר. הרצוג יעשה זאת לאחר שיקיים התייעצויות עם נציגי הסיעות בכנסת. על המועמד להרכבת הממשלה להשיב לנשיא תוך שלושה ימים מהיום שנשאל, אם הוא מוכן לקבל עליו את התפקיד.

מלאכת הרכבת הממשלה תמשך 21 יום, והנשיא רשאי להאריך תקופה זו עד לזמן מירבי של 42 יום. אם גם אז יכשל המועמד, יטיל הנשיא משימה זו על מועמד אחר. תיאורטית, קיימת אפשרות שכל מועמדי הנשיא לא יצליחו להרכיב ממשלה. בשלב זה יכולים נציגי הסיעות שחבריהן מהווים רוב לפנות אל הנשיא בכתב ולהצביע על מועמד המתאים, לדעתם, לכהן כראש ממשלה. על הנשיא לציית לתכתיב זה.

התפזרות הכנסת והכרזה על בחירות חדשות אפשרית אם כל הנסיונות להרכיב ממשלה עלו בתוהו. "מעשה המרכבה" איננו מעכב את פעולתה הסדירה של הכנסת.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
קופת חולים
הוועד המפקח הארצי של קופת־חולים

ישיבת הוועד המפקח הארצי

תתקיים ביום שלישי, כ"ח חשון תשמ"ט 8.11.1988 בשעה 16.00 באולם הישיבות (קומה 7) בבית ההנהלה המרכזית של קופת־חולים רח' ארלוזורוב 101 תל־אביב

סדר יום:
1. ביטוח רפואי משלים
2. שונות

יהודה ברקאי
יו"ר הוועד המפקח הארצי

ארז — קרן להשקעות משותפות בנאמנות
הודעה על אסיפה של בעלי היחידות בקרן

ניתנת בזה הודעה שאסיפה כללית של בעלי היחידות בקרן הנ"ל תתקיים ביום 13.11.88 בשעה 10.00 בתל־אביב, ברחוב יהודה הלוי 62, קומה ג' באולם הישיבות.

באסיפה יתבקשו בעלי היחידות לאשר השינויים בהסכם הנאמנות כפי שפורטו בכתב התיקון להסכם הנאמנות.

את נוסח כתב תיקון הסכם הנאמנות המוצע ניתן לקבל במשרדי מנהל הקרן ברחוב יהודה הלוי 62, תל־אביב.

על בעלי היחידות אשר תעודות ההשתתפות שלהם מופקדות בבנקים הרוצים להשתתף ולהצביע באסיפה, לבוא לאסיפה עם אישור הבנק בדבר התעודות המופקדות.

על בעלי היחידות, המחזיקים תעודות השתתפות ברשותם והרוצים להשתתף ולהצביע באסיפה, להפקיד את תעודות ההשתתפות אשר ברשותם 48 שעות לפני מועד קיום האסיפה, במשרדו של מנהל הקרן.

אם בתום מחצית השעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא יהיה מנין חוקי, תידחה האסיפה ליום 20.11.88 לאותה שעה ולאותו מקום.

אם בתאריך הנ"ל לא ימצא מנין חוקי כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה, יוחשב כל מנין למנין חוקי.

מנהל הקרן: פועלים — קרנות נאמנות בע"מ
הנאמן: בנק המזרחי המאוחד בע"מ

פועלים־קרנות נאמנות

דף ירוק

מוסף על המשמר בתנועה הקיבוצית מס' 256 3 בנובמבר 1988 כג' חשון תשמ"ט

כל בו מחשבים
לעסקים, לנוער ולחובבים
כל סוגי המחשבים, ספרות, תוכנה,
מעבדת תיקונים וכל הציוד ההיקפי
שירות מקיף לתוכנה וחומרה יחודיים
שד' קוגל 45 חולון, חניון צמרת
5051272

אלקטרו־שחריה
קיבוצניק מוצר עבורך
כיריים גז בישול 2 להבות
הנחה 10%
רח' הבנאי 22 ת.ד 1723
טל 03-808869 חולון

לילה לא שקט

יום ג', 1.11 — יום ד', 2.11

23:17

חלום ושברו

23.17 — רחל מכבי (חצור), ביתה.

לפני שמונה שנים, כשנודעו תוצאות הבחירות בקיבוץ חצור, לא היתה רחל מכבי (מזכירתו של יגאל אלון בפלמ"ח, מראשונות הקצינות בצה"ל, סופרת), מסוגלת לקום בבוקר לעבודתה במכבסה. שעות ארוכות שכבה במיטתה, ראשה מכוסה בשמיכה, מסרבת להאמין.

היום ישבה בקלפי באשדוד. מימינה ומשמאלה נציגי ש"ס ועץ. היא גערה בהם על שלא שירתו בצבא: "הם לא התביישו ממני, צעירים שכאלו ואשה זקנה, שהיתה קצינה בפלמ"ח ובצה"ל. אני התביישתי במקומם".

תוצאות הבחירות הפתיעו אותה: "אני אופטימיסטית מטבעי. האמנתי, שעם רצ והמערך, התמונה תהיה שונה. היום למדתי מהו הכח המאיים של הדתיים. אם לא יחול שינוי, יהיה איום ונורא לחיות במדינה הזו".

רחל מתכוננת למלחמה הבאה: "וכי לא ברור שהיא תפרוץ כאשר יעלה גוש הימין לשלטון?"

במלחמת השחרור נפל אישה, מוצרי מכבי, באחת השיירות שעלו לירושלים הנצורה. במלחמת יום הכפורים נהרג בנה יואש ומאוחר יותר נפטר ממחלה בכורה, עורד. היום, היא דואגת לנכדה המשרת בצבא.

"מה שנראה הלילה, הוא חלום ושברו. צנצנת כדורי שינה היתה פותרת אותי מהסיוט".

רונית יהל

23:17

להניח תפילין

23.17 — אפרים בן־חיים (גבעת חיים מ),מועמד מס' 7 בהתחיה, מטה התחיה, ת"א

— המפלה שלכם היא מן ההפתעות הנעימות הלילה.

— אם התוצאה תישאר כפי שהיא כרגע (2), אז זו באמת מפלה לרשימה. לעומת זאת, מסתמן נצחון לגוש הלאומי. אבל הנצחון הגדול ביותר הוא, ללא ספק, לגוש הדתי.

— וזה משמח אותך?

במידה רבה, משום שקשה לי להאמין שהוא יילך עם המערך. המערך לא יוכל להיענות לדרישות הדתיים. מספיק שהם יתעקשו על מיהו יהודי. אם המערך יקבל את זה, אז תצטרך להניח תפילין כל בוקר.

— ואתה מוכן להניח תפילין כל בוקר?

— אני כבר אמרתי, שלמען עניין שלמות הארץ, אהיה מוכן גם להניח תפילין.

— איך האווירה במטה התחיה בשעה זו?

— אווירה מלאת תקווה, משום שאיננו רואים בתוצאה הנוכחית תוצאה סופית. בבחירות הקודמות התחלנו בשלושה מנדטים ובסיכום הגענו לחמישה. אנחנו מאמינים, שספירת קולות החיילים והסכם העודפים עם הליכוד, יעניקו לנו את הקולות החסרים.

— מי אשם בחסר בזה?

— הבוחר

— אולי צומת?

— לא, אם ככה, אז הדתיים. אבל העיקר, שליונים אין רוב חוסם. זה הדבר הטוב היחיד עד כה, בערב זה, עכשיו סליחה, אני מוכרח לחזור לטלוויזיה, יש ערכון נוסף...

23:22

לא המדינה שלהם

23.22 — מוטי פרי(39),ד"ר בכלכלה, בן יד־מרדכי,

העושה בשנת שבתון בבוסטון, הגיע במיוחד ארצה בכדי להצביע. אצל צלי רשף בבית:

"אני מרגיש, שזה אחד הימים הגורליים בתולדות המדינה.

לתנועה הקיבוצית ול'שלום־עכשיו','יש כיום שתי אפשרויות: או להילחם בימין, או לרדת מהארץ. אנחנו צריכים להילחם בכלים הלא־דמוקרטיים שנשארו לאנשי המצפון: ללכת לעזור ללוחמי האינתיפאדה, להעביר אוכל לעצירים באנצאר. צריך לעזור לפלשתינים במאבק נגד השלטון אולי צריך לסרב לשרת בשטחים.

אנחנו יושבים כאן, אנשי אוניברסיטה ואנשי 'שלום עכשיו' וזוהי הפעם הראשונה שאני שומע אותם אומרים, שזאת לא המדינה שלהם.

רחל דביר

23:45

צריך לקום לעבודה

23.45 — ישראל ביטמן, יפעת, ביתו:

"מה אני יכול להגיד, הערכתי שכך יהיה ואמנם לא טעיתי. התוצאות העכשוויות לא עושות רושם טוב, דברים יחתכו על קוצו של קול. העתיד הקואליציוני בעייתי. עליית הימין תקשה מאד על עתיד ההתיישבות, אבל אין להתייאש. על ההתיישבות לחפש דרכים, על מנת להתמודד עם מה שצפוי בעתיד.

ביטמן מעריך, כי החלטתו, שלא ללכת לשותפות עם הליכוד בבחירות 84' והצבעתו החד משמעית נגדה, היתה נכונה. הפעם הוא מוכן לפשרות: "אני פתוח להצעות, תמורת הבטחת תנאים כלכליים ברורים והגדרות ברורות במישור המדיני. יש למצוא דרך להליכה משותפת".

ישראל ביטמן (77), כבר ראה דברים בחייו ובכל זאת: "המצב מסובך. ניחשתי הכל. חבל מאד על מימד, הם היו עבורי תקווה גדולה, דתיים אחרים מאלו שהורגלנו אליהם. אנשי תרבות, שמצאו דרך ללב החברה החילונית".

— מתי תלך לישון?

— כמו בכל יום, בשעה 1.00. צריך לקום מחר בשעה 6.30, לעבוד במפעל עד 11.30".

רונית יהל

23:55

ללכת לגולה

23.55. בנימין עשת,(פלמחים) מחותמי הקריאה לחברי התק"ם להצביע למפ"ם. בביתו:

"אני מופתע ומרוצה מאוד מתוצאות ההצבעה בפלמחים (13.5 אחוזים למפ"ם). צפיתי שמפ"ם תקבל כאן 12 קולות והנה קיבלנו 28. אבל השמחה מהולה בעצב, עצב גדול... כפי שהדברים נראים עכשיו, אני חושש שהגוש הנ'מאלי עלול, חלילה, ללכת לגולה. חוץ מזה, תראה מה שהפלמ"ח הצמיח לנו. הייתי יחד עם נגרי באותה חטיבה בפלמ"ח ולאן שהוא הגיע...

— איך העברת את יום הבחירות?

— ישבתי בקלפי, ב'ראשון', מטעם מפ"ם.

— ועכשיו?

— מסתכלים בטלוויזיה ומתחילים לשאול מה יהיה...

ארנון לפיד

00:00

מפחיד ומאיים

00.00 — טובה אילן (עין־צורים), מועמדת מס' 2 במימד. מטה מימד, מלון הכנסת, ירושלים.

— איך את מרגישה הלילה?

— אני בסדר, לא מאד מאוכזבת. חבל לי על האנשים הצעירים, שעמלו ועבדו ושאין לכך תמורה פרלמנטרית הולמת. אבל אני מבינה, שעתה עלינו לשנס מתניים ולעשות עבודה קשה. התחלנו את עבודתנו לפני 93 יום בלבד. אני חושבת, שההצבעה הנמוכה היא תוצאה של שגיאה טקטית: לא אמרנו בבירור לצד מי נשב בקואליציה, ליכוד או מערך. לא הבהרנו אם אנחנו ניצים או יונים. אני חושבת, שפעל עלינו גם סימפטום לובה כלומר, מצביעים חששו שלא נעבור את אחוז החסימה.

גם אם אין לזה ביטוי פוליטי, אני חושבת שיש ציבור גדול מאד, שעקרונית תומך בנו. בקרב הציבור הדתי הגדול והשמרן, קיים היה חשש, שהמפד"ל תתפלג ולכן המשיך לתמוך בה, גם אם באי שביעות רצון.

— איך את מסבירה את שיעור ההצבעה הגבוה לש"ס?

— עלייתם של ש"ס והמחנה החרדי, זה דבר מאד מפחיד ומאיים. הוא אינו קשור במימד והוא תוצאה של התמונה הכללית בארץ. בתשדירי הבחירות של ש"ס ניראו מרכיבים פרימיטיביים ונמוכים ביותר. אם כך מצטיירת היהדות, בעיני זה דבר נורא. כאם, אני נבוכה ואין לי פתרונות. אנחנו נמשיך ונעבוד בעתיד בקרב הציבור הדתי־לאומי.

השעה 00.30

— מהן תוצאות ההצבעה בקיבוץ הדתי למימד?

— אין לי נתונים על שיעורי ההצבעה.

— ובעין צורים?

— שם הצביעו שליש — מימד, שליש — מפד"ל ושליש גדול יותר לתחיה. אין קשר בין ההצבעה למימד לבין היותי חברת עין צורים. העליה לתחיה נובעת מהצבעתם של חיילים המתנססים בשירותם הצבאי לדעות קיצוניות.

— מהו סוג היחסים בינך ובין גרשון שפט,מהתחיה? — המחלוקת הרעיונית לא משבשת את היחסים. גרשון התלוצץ שהוא מוכן לקחת אותי ברכבו לירושלים. לא היתה אצלנו אף פעם קולקטיביות רעיונית.

רחל דביר

00:05

הרגשה קשה

0.005 — אמירה סרטני (מרחביה), מס' 4 ברשימת מפ"ם, מטה מפ"ם:

— סיכום ביניים...

— זהו הישג רציני למפ"ם, בהתחשב בכך, שהתחלנו מאפס. התוצאות הכלליות מפחידות מאד. אני מקווה שעוד יהיה מצב, שלפרס תהיה אפשרות להקים גוש חוסם. ישנה דעה, שמספר המנדטים של מפ"ם ישתנה, כי אנחנו נעים עתה בין 3־4 מנדטים. אם התוצאות לא ישתנו, אתאכזב אישית. בנוסף לכך, יש לי הרגשה שאאכזב קבוצת התייחסות אחת, שעבדתי איתה בתחום החינוך המיוחד. העובדה שלא אוכל להמשיך בתחום זה, איך אגדיר לך את זה, זאת הרגשה קשה.

— שיעור ההצבעה למפ"ם בקבה"א מספק אותך?

— אני אומרת, חבל. אותם 25 אחוזים, שלא ניתנו לנו, יכלו להוסיף לנו. העובדה הזו לא תתרום לאחדות המחנה. חברים לא מסרו לעצמם מספיק דין וחשבון. לאחדות התנועה יש היום חשיבות רבה מאד לנוכח המציאות והמאבקים שנצטרך לנהל.

— מה היו התוצאות במרחביה?

— 70% למפ"ם וזה טוב ממה שחששתי.

— את נשמעת עייפה

— אני גם עייפה. עד שעות אחה"צ עוד הסתובבתי בעמק ובצפון ואני קצת חולה וצרודה. שלשום היתה לי אסיפה ביוקנעם, והייתי זקוקה שם לקולי כי היו שם ויכוחים. אני לא במצב של יאוש, כי התוצאה מרשימה. אני מקווה שאצליח להרדם. מחר יש ישיבת ריכוז מפ"ם ומחרתיים, של מטה החברות. כך שלא אספיק הרבה לנוח. אני מקווה שבכל זאת אצליח לקפוץ הביתה לאפות עוגה לשבת ולהתחמם קצת.

רחל דביר

00:15

ללכת לאופוזיציה

00.15. יצחק בן־אהרון, גבעת־חיים (מאוחד), בביתו:

"הפיצול של הגוש השמאלי לא הביא לו שום דיווידנד. הוא לא הצליח לנגוס במה שימינה ממנו — לא בסקטור הדתי ולא במחנה הלאומי. מבחינה זו, הפיצול היה בעוכריו".

— מי אשם?

— רצ. היא מילאה כאן תפקיד הרסני. המנדט או שניים שיתווספו לה, לא יגדילו את כוחו של המחנה, כי זה על חשבון המערך... נדידת הקולות מהעבודה לרצ, הקטינה את הסיכוי שפרס יקבל מנדט מהנשיא להרכבת ממשלה.

— נכון לשעה זו אין הכרעה בין שני הגושים ונראה שממשלת אחדות נוספת היא בלתי נמנעת...

— אני לא רואה שום אפשרות לממשלת אחדות. לדעתי, כל זמן שלא נקבל מהציבור מנדט להגשים מדיניות חד־משמעית בתחום השלום, החברה והכלכלה — לא צריך לקבל אחריות על השלטון עם מי שמייצגים את הניגוד המוחלט למנדט שביקשנו.

— כלומר?

— במצב שנוצר אני מציע ללכת לאופוזיציה. צריך לתת לליכוד ולשותפים שלו להרכיב ממשלה ושהציבור ישלם את המחיר של חוסר ההכרעה, שיעמוד פנים־אל־פנים מול הפירות הבאושים של החלטתו. אני בטוח שלא יעברו ימים רבים ונחזור לבוחר בידיים נקיות ובעמדות הרבה יותר ברורות שתתגבשנה במאבק ללא פשרות שננהל עם הימין הדתי והחילוני. זה יאפשר לנו לקבל, בבוא העת, את המנדט המבוקש להשגת השלום ולבניינה של חברה טובה וצודקת יותר.

איצי ברתנא

המשך בעמ' 4

כאשר נחסמה הדרך

הגיע לידי גליון "הדף הירוק", מס' 254 וקראתי בו בעניין את דיווחו של יהודה מרוז, "חנן פורת ומשה בר־אשר מתעמתים בסער". הזדמנתי לשם לרגל שמחה, שהיתה בקיבוץ באותו ערב של חול המועד סוכות. שמחתי על הדיווח המאוזן של י. מרוז (אם כי הוא לא היה ער לאיפה ואיפה, שבה נהג המנחה, שקיפח את בר־אשר, משהקציב זמן בלתי מוגבל לחנן ואיפשר לו לדבר יותר פעמים. איך עמדה לו סבלנותו, לבר־אשר?)

לדעתי, חנן פורת נהג כדרכו בקודש. הוא נשא הרצאה מופשטת ומרחפת, אך תוך הפגנה של אמונה עמוקה בהשקפותיו מימים ימימה. חנן, פוליטיקאי ותיק, אבל בעל כוח שכנוע מצומצם.

כנגד זה, בר־אשר נתן לדיון מימד ריאלי, כאשר כפה התייחסות לשאלות השעה. סוף סוף יש מי שמשמיע דברים אחרים מפי דוברי הציונות הדתית ומבטא גישה שקולה ושפויה. ואכן, לא פלא שרוב השאלות הופנו לבר־אשר, כפי שהטיב לדווח י. מרוז. שהרי לא היתה כל בשורה חדשה בדבריו של חנן. בר־אשר ענה כרבעי לכל השאלות והראה מה רב כוחו כפולמוסן. באמת, לא היתה תשובה בפיו לשאלה אחת: הרי הציעו לו מקום ראשון...פשוט יש אנשים שאין פניהם לשררה.

אני באמת מצטערת, שהציונות הדתית הולכת בשני ראשים לבחירות. אבל כאשר נחסמה הדרך להשקפות מתונות ומאוזנות, כנראה שלא נותר מוצא אחר.

נ.צ.
ירושלים

עורכים: ארנון לפיד ואיצי ברתנא
עריכה: יוכי בן־שלום
עיצוב גראפי: רחל דביר
צלם המערכת: בועז לניר
מזכירת המערכת: רותי קדוש
משתתפים: אהוד דור,דינה רמג,רותי קדוש, יהודה מרוז, רונית יהל, דני בירן,גוגה קוגן, וסימה באר
מורעות: חיה קוטב
מערכת ומנהלה:
רח' חומה ומגדל 2, 67771, ת"א
טלפון: 03-378833
מען למכתבים: שק דואר נעול ת"א 61999

ביטוי לרצון החברים

קראתי את הרשימה "על הנזק שבהטיית נהרות", ו"הדף הירוק — 253) והתעוררו בי כמה שאלות ותמיהות, שיתכן והכתבת תוכל להשיב לי עליהן:

1. מהו הטעם הציבורי לכתוב ביקורת אוהדת, על מאמר בשנתון מקצועי אמריקאי, שטרם ראה אור? כיצד יכול קורא להתייחס למאמר כזה בצורה אוהדת או ביקורתית, כאשר החומר איננו בידו? השנתון "המחקר הפסיכואנאליטי של הילד" הוא, אכן, מכובד מאוד, אך הוא רואה אור בחודש ינואר, בדרך־כלל. מה טעם להקדים ביקורת על אחד ממאמריו בחודשים רבים? האם ד"ר ברמן מסר לך את כתב היד לפרסום או לעיון? אם כן — אכיר לך תודה אם תואילי לשלוח לי כתב יד זה, כדי שאוכל להתייחס לגופו של עניין.

2. מן הכתבה שלך אני מסיק, שד"ר ברמן טועה בטעות נפוצה: החינוך הקיבוצי איננו המצאתם של פסיכולוגים, אף כי תרומתם של אלה לביסוס העבודה החינוכית היתה רבה מאוד. החינוך הקיבוצי הוא, קודם כל, ביטוי לרצון חברתי משותף

של החברים החיים בקיבוץ. אם דבר זה אינו מובן ואינו מוסבר — יש סכנה של סילופים רבים. אחד מהם את מביאה בעצמך:

3. את מביאה ציטטה מפי צבי זוהר בעניין הלינה. דברים אלה הם קטע של סיכום ועדה, שמונתה על־ידי המוסד החינוכי במשמר־העמק, לבדיקת החינוך המיני. בהקשר לעבודה שעשו ולאור העובדה, שרוב משפחות הקיבוץ גרו בחדר אחד בלבד, בדרך־כלל בצריף או באוהל, נאמרו הדברים על הלינה. חברי הוועדה היו: צבי זוהר, שמואל גולן, צילה רוזן וייבדלו לחיים ארוכים, יודקס ויעקב חזן. דברי הסיכום של הוועדה פורסמו בגליון "החינוך המשותף" מס' 1, במאי 1937 והבאת קטע מהם, בשם צבי זוהר בלבד, זה לפחות סילוף מגמתי למדי

4. חינוך — אולי יותר מכל יצירת "בנין על" תרבותית אחרת — קשור, קודם כל, אל המציאות החברתית כו הוא נוצר. לייחס את הדברים לחלומות של פסיכולוגים, זה לפחות מוזר, אם לא גרוע מזה.

בברכה
גדעון לוין
להבות הבשן

[illegible]

הכתבת שלכם הזמינה אלינו, לדליה, כדי להיפגש עם החברים, אשר תרמו לשינוי הגישה בהפעלת חדר־האוכל בכלל והפעלתו בערבים, בפרט. היא עשתה עבודה קלה, ליקטה מפה ומשם וחוסר הדיוק בכתבה פגע בחברים אחרים. מישום־מה, התעלמה מעובדות, שאני אישית מסרתי לה בטלפון.

אשתקד, לפני הגיעי לריכוז חדר־האוכל, החליטו רכז־המשק ורכז העבודה, שצריך לשנות את היחס

והאווירה לבית־הקיבוץ. רכז המשק דאג לתחזוקת הבניין, רכז העבודה בנה צוות עובדים.

לאורך כל הדרך זכינו לגיבוי מלא ולפרגון מצד המחסנאים, אשר ממשיכים ללוות את הקורות בחדר־האוכל בהתמדה. כאשר התברר כי מספר מעורבים בדבר משנים את גישתם ויחסם, התחיל הציבור לגלות עניין. איש התחזוקה דאג לעציצים ואדניות (לא אני!) והוריק את חדר־האוכל. חברה אירגנה מספר חברות לרקמת וילונות ותפרה את כל המפות ושאר כל הדרוש להגשה עצמית. עיקר השינוי התאפשר ע"י עבודה מאומצת בהכנות. חלקו של גדעון היה התאור המלא והנכון בכתבה. לאחר שהצוות שלנו למד את עיקרי התורה מגדעון, התחיל ליישם אותה בהצלחה. היום, כ־3 חודשים לאחר הפעלת ארוחות הערב בצורה החדשה, אין ספק שצוות הכנת המזון נושא בעיקר הנטל. כולנו חייבים להחזיק לו אצבעות.

שימי נצר
דליה

נחצ'ה כתוב שירים

קראתי, נחצ'ה, את "דברי החלום" שלך ב"מבחוץ", ב"דף הירוק" (גליון 255) ואיני יכול שלא להגיב, לא כזעם אך בצער על דבריך.

הווידוי שלך מסתיים בשמועות שמזינות אותך, אודות מצבם של אמני התנועה הקיבוצית.

הוי, כמה שאתה רחוק מאיתנו, נחצ'ה. ואל תיתמם. הרי היית במשרדי ואתה יודע מה תפקידי. ולו עניין אותך הדבר, יכולת לשאול ולקבל את כל המידע והתשובות אודות ארגון המלחינים של ברית התנועה הקיבוצית, המאפשר לחבריו כבר שנים רבות (למעשה, עוד כשהיית בבית אלפא!) לקבל ימי יצירה לצורך "חלום", קרי, כתיבת מוסיקה ולא אפרט, כי כבר כתבנו על כך בעיתון זה ואף בירחון "מוסיקה" מס' 15 הדברים התפרסמו. אבל אתה, ודאי, לא נמנה על קוראי עיתונים אלה, ולא בזה התעניינת, אלא במכירת תקליטיך וספריך. אם אין אני לי מי לי. גם אנו נוהגים כך לפעמים. אך מה אתה נתלה בסיפורים ישנים על דוד זהבי? הנח לו במקומו. הוא אהב לעבוד ולכתוב מתי שרצה (עם או בלי חולצה לבנה). איני יודע אם היה כותב יותר שירים, אילו קיבל ימים לשם כך ובינינו, אתה הרי יודע, שלא הכמות קובעת.

מה אתה בא לקטר במקומנו, ועוד כיום, כשכבר אין מקום ליקיטורים ולכל היותר, לשיפורים. איננו זקוקים לסנגוריה שלך. התנועה הקיבוצית כבר השכילה מזמן להבין במה דברים אמורים ואמניה זוכים להכרה ולתמיכה, הן במסגרת תנועתית והן במסגרת הברית.

כמקום לעסוק כנו — מוטב לך לשבת ולכתוב עוד שיר. בזה אתה גדול וטוב. ואם בכל זאת תזכור בעברך הקיבוצי, זייה, לפחות. חמישיית גלבוע והגבעתרון כבר עברו בזמן שהיית במוסר גלבוע והילדים חיכו לך לשווא לשיעורים שנקבעו, או אתה עסקת באמנותך וחזרות עם החמישיה ומן ושכחת את הקטנות, כחינוך.

כמו כן הופתענו כולנו לקרוא, שהועפת מהמוסד. זה "נקרא" נחמר מאד, אך אתה יודע היטב, כי איש לא העיף אותך מעבודתך (אולי ביקרו דברים מסויימים, זה כן) ולא זאת הסיבה שהצלחת לאחר מכן עם הרכביך ושיריך. ואם אינך זוכר אם עבדת שם שלוש או ארבע שנים, אני לפחות, נתתי "שם במוסד" 29 שנים וגם עסקתי ביצירה ובשילוב בין השניים.

נחצ'ה — כתוב שירים ולא קיטורים.

דוד עורי
בית אלפא
(מזכיר ארגון המלחינים ומדורי המוסיקה בקבה"א)

לריינר, איש עסקים

לאחר שחרורנו מהפלמ"ח חזרת לקיבוצך, ואני הגעתי למשקך מקיבוץ צעיר, לשנה, ללמוד גידול פירות במטעים שלכם. כבר אז הכירו בניתן בכישוריך והיית שם, נדמה לי, מרכז משק ואחר־כך מזכיר פנים.

מאז ועד יום הגיעך למעמדך כאיש עסקים פרטי, מילאת שליחויות של התנועה, בצבא, במשק ההסתדרותי. מבחינה אידאולוגית, הייתי קרוב אליך. אך היום, לאחר שקראתי את הצהרותיך על הקיבוץ ("הדף הירוק", 253) התברר לי איזה מרחק עצום נוצר בינינו, לא רק בזמן או בגיאוגרפיה (אני ממשיך לחיות באצבע הגליל, בקיבוץ ואתה במרכז הארץ, בעיר) אלא בעיקר בהשקפה על מעמד הקיבוץ, תפקידו היום וייעודו בעתיד, בחיי המדינה, כחברה שיתופית וכלכלית.

אתה יודע טוב כמוני, למה אנשי הסוכנות נתנו, עוד לפני קום המדינה וגם אחרי כן, לקיבוצים קרקע ומים — למען יהוו נקודות אסטרטגיות ובטחוניות (טרם הקמת צה"ל), לקראת הכרזת המדינה.

כל זה ניתן לקיבוצים, לא "למען לעשות עסק ולצבור רכוש". תאמין לי, עשינו זאת מתוך אמונה בחזון.

מאז שהתרחקת מהתנועה הקיבוצית, בהיותך יושב ראש מועצת בנק הפועלים (ולא כלי כך ראגת ללקוחות הבנק, בתקופת ויסות המניות הבנקאיות), חלו שנויים גם בתנועה הקיבוצית, שאינני מתכוון לפרט אותם, הם ידועים גם לך.

אנו כן שומרים על חירותו של הפרט, לא רק בבחירת מקצוע או מקום עבודה, אלא אפילו בהשקפה הפוליטית, אך מובן מאליו שאנו מנסים לשכנע את בני הקיבוץ שילכו ללמוד מה שדרוש למשק, כדי שנזדקק מה שפחות לעבודה שכירה. קיבוצים שיש באפשרותם, שולחים את בניהם גם ללמוד הסרטה, רפואה או עריכת־דין.

אני מודה לך שנתת לנו סיכוי להתקיים "בעתיד לדורות".

עכשו רק יש לי שאלה אחת ויחידה אליך, מר ריינר: האם לילדים שלך מותר לרכוב על סוסים ולזיין בחורות, ולבני הקיבוצים לא? מדוע?

אתה לא חייב להשיב לי. הרי אנו רגילים ומוכנים לקבל ביקורת עלינו, גם מימין וגם משמאל, גם מעוזבי קיבוצים וגם מכאלה, שמעולם לא ראו קיבוץ בעיניהם.

משה לוי
הגושרים

לגרדיה מגיע יותר

לקוראת נאמנה, שמבצעת בהנאה ובקביעות את כל המתכונים של גרדיה, אני רוצה לומר לגרדיה כל הכבוד ותודה על ספר המתכונים החדש שהוציאה. אבל לא כל הכבוד להוצאת "ספריית פועלים", על צורתו החיצונית של הספר. הוא מבייש את כל תוכן ספרי ובישול. אצלי בבית יושב לי המון ולגרדיה מגיע יותר טוב. מישהו שומע שם?

חנה
להבות חביבה

יהודה ידידי,

בכתבתך, "החילוניות הבלתי ניסבלת של הסמינר", (גליון 254), אתה מציין כי "בקיבוץ הדתי מתלוננים על סמינר הקיבוצים, שנשמעות בו אמירות אנטי־דתיות, שהוא הפך למעוז השמאל" וכו'.

יהודה, אתה מנסה לגלות גישה זהירה ואובייקטיבית.

הבעיה איננה נעוצה בהשקפות והצהרות וגם לא בפעילות שמאלנית. היא חריפה וחמורה הרבה יותר ונוגעת לתחום ההגותי־חינוכי.

התלונות שהוכרת, למה הן דומות? למי שהולך להצגת סטריפטיז ומתרונן, שהנערות אינן מלובשות לפי כללי הצניעות.

אין מקום לתלונה מעין זו. אולם אם הבטיחו הצגת עירום אמנותית ולמעשה מגישים הצגה פורנוגרפית וולגארית, אזי יש על מה להתלונן והתלונה מוצדקת ויש להסיק מסקנות בהתאם.

גם אם המציגים מנסים להסביר ולתרץ את המעשה במלל דמגוגי רב ולעטוף אותו לבוש אידיאולוגי, זה לא ישנה את העובדות.

אני לא אוסיף דוגמאות, אסתפק באלה, שאתה העלית, פניני לשון אינטליגנטיים־חינוכיים. באלה שורש הבעיה ואכזבתנו מהסמינר ולא, כפי שאמר קופלביץ, איש הסמינר, ביהירות מתנשאת,

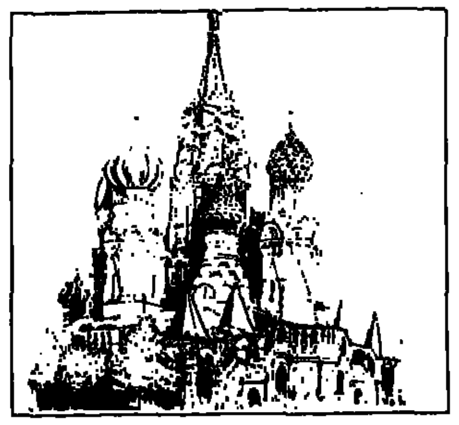

"לקבוצת יבנה יש בעיה: האם תכלא את לומריה, שלא ישמעו דברי עוכרים, או שמא דווקא תעדיף לראות בלומר אדם אחראי, שיגיע למסקנות בכוחות עצמו, עם הסיכון, שיהיו אלה מסקנות, שאינן מתיישבות עם הקרמלין של יבנה. טועה מי שחושב, שיוכל לשמור לנצח את צאצאיו בחממה. הדעת תגרש אותם מגן־עדן של שוטים"...

אכן תגובה "אובייקטיבית", "עניינית" ו"נאמנה" למציאות.

המצוטט, מר קופלביץ, יודע מה שהוא אומר. הלא הוא יודע היכן הקרמלין ואיפה מנסים לכלוא ולשמור מפני השפעות חיצוניות והסברים מיותרים. קופלביץ, כנראה, יודע נפש סביבתו ומדוע היא אוסרת על בניה לבקר במקומות "שעלולים" לסכן את תמימות נפשם הטהורה. אף ישיבת הקיבוץ הדתי היא מחוץ לתחום המותר להם.

מכאן לדוגמאות שהבאת בכתבתך, אשר העלו חמת אנשי הקיבוץ הדתי: מרצה בהשתלמות מורים לספרות מנתחת פרק בתהילים ואומרת: "טוב שאין באולם דתיים, כך אנו יכולים לדבר חופשי על התנ"ך" ובהמשך דבריה מוסיפה, "רש"י המטומטם..."

אכן, לשון ספרותית־חינוכית! מרצה לספרות, זכותה לחלוק על פרשן ולהביע דעה משלה, אבל לקבוע כושרו השכלי של פרשן, שחי לפני שמונה מאות שנים ויותר (גם אם נתעלם מהעובדה, שהיה מקובל על דורות של לומדי תנ"ך ותלמוד וחוקרים למיניהם).

האם זו התבטאות חינוכית ודוגמא פדגוגית לציבור מחנכים?

פנינת התבטאות נוספת, מרגנותא ממש: "האידיוטים, שעמדו על הר סיני" וכו'. האם זו הערה חינוכית, או התבטאות אינפנטילית?

בקרב ילדים מוכרת התופעה, שהם נהנים להשתמש בביטויים גסים ולנבל את פיהם, אולי בצורה פחות דרסטית מכפי שעשתה זאת המרצה הנכבדה. או שמא מקור אחר להתבטאות ילדותית ואנטי־חינוכית זו? אולי מקורה בשנאה עצמית (יהודית) ושנאה לדתיים וכדי להכאיב מותר הכל?

מרצה אחר מציין כי הוא "נגד המיתוס של הרוסים" וכי הוא מסביר לילדיו, ש"אבותינו היו פיראטים וגזלו את הארץ מאחרים".

על כך יש לומר, כי אדם, שאינו יודע לקבל את עבר עמו ומודד אירועים היסטוריים במבט אידיאולוגי עכשווי, אינו ראוי לשמש מחנך.

אדם, שפוסל ציבור שלם ("רוסים"), פסול מלהיות מחנך. ומשום כל אלה אין להפנות למוסד זה לומרים מקרב ציבורנו. לא בגלל הפחד מפני אידיאולוגיות קיקיוניות (אני זוכר את האלים שהכזיבו ונופצו), אלא משום שהסמינר, על צוות מוריו, נותן מקום להתבטאות והתנהגות מעין אלה ואף מגן עליהן. זהו הפסול היותר גדול והיותר דוחה.

על השקפה או פרשנות ניתן להתווכח. אפשר לחייב ואפשר לשלול בצורה הולמת את המקום והקהל, שמפיץ את התורה שנלמדת שם. אולם בתגובות רגשניות ומוכות שנאה ושנאה עצמית, יש משהו חולני.

ויש להדגיש, כי לא החילוניות היא הבלתי־נסבלת, אלא החולניות היא בלתי נסבלת.

ישראל קטן
יבנה

תמשיכו לכבס

כל הכבוד ל"מכבסה" שפתחתם ולכובסת המקצועית. בהשוואה למדורים דומים בעיתונות, היא יודעת את המקצוע. שתמשיך לכבס, (יש אצלנו הרבה מה) והעיקר, שלא תירתע לכבס גם כביסה מלוכלכת ממש. גם לחברי קיבוץ מגיעה, סו"ס, מכבסה מקצועית.

שמשון
(מקיבוץ, שהמכבסה הפסיקה לפעול בו מזמן)

אחרי שכבר מזמן איברתם כל רסן ועברתם כל גבול בעיתון הצהוב שלכם, לא הופתעתי שפתחתם את "המכבסה". למה זה נחוץ? הרי העיתון שלכם הוא מכבסה אחת גדולה. אני מזמינה בזה את כל הסנובים כמוני (ואני יודעת שיש עשרות אלפים), ללחוץ על מכירות הקבה"א לנקוט נגדכם בצעדים. אם ג'ומס ופרויקה חששו לנקוט בצעדים, אולי אלישע שפירא ועזרא רבין יהיו אמיצים יותר. אני, בכל אופן, לא אתן להם מנוחה.

בתקווה שתפרסמו את מכתבי זה במלואו.

לוטה

כ"א נמנד לו, זמנית

זכרוני לא עמד לי (זמנית), בתגובתי על רשימתו של י. הרמוני "בכי בני ישראל",("הדף הירוק" — 254).

פשוט, בעת כתיבה נשכח ממני, כי עזרא מישלי, איש איילת־השחר, קיבל את פרס העבודה של ההסתדרות.

קיבלתי בנדון זה 2 טלפונים מוותיקי איילת־השחר, שביקשוני, למען ההסטוריה, לתקן הטעות. תודתי להם.

ש.זבילוני
אושה

הייתי נזהר

קראתי את ה"עצאס געברס" ("הדף הירוק" — 253) והכותרת המתאימה היתה צריכה להיות: לוי אשכול: "עצאס געברס איז אוב אסאח".

אורי ברץ, אחד היועצים המצוטטים בכתבה, ליווה כתור יועץ מקצועי את המפעל שלנו. עצותיו המקצועיות עצות אחיתופל. אף אחת לא עמדה במבחן הרווח הכלכלי, למרות שעל אחת קיבל פרס. את הכסף אנחנו שילמנו. ברץ הוריד מפעל ובעטיו קיבוץ שלם לעברי פי "ה־פ19". הייתי נזהר מלצטט אותו בעיתון, כי יתכן וזה יוריד את העיתון בשאון יגולה (או אולי בשקט).

רב צפרוני
אילת־השחר

אכלת דהו תגרנות

לעמוס רורנר, שלום!

אני קורא ב"דף הירוק",(גליון 255) ציטוט: "...כשראיתי בטלוויזיה בזמנו את ותיקי בית־אורן מספרים בהכנעה, שהלכו להתיישב בהר, כי כך אמר טבנקין, ומרבריהם משתמע, שעכשיו על העם היהודי לקיים אותם, הזדעזעתי...".

ובכן: בימים ההם, היו אלה הנורמות: דין התנועה. מזה לא משתמע, שהעם היהודי צריך לקיים אותנו. אבל יש בהחלט חובה לעם והיהודי לקיים את קשישיו, ויש עניין לעם היהודי לקיים את ישוביו...

בברכה,
שמעון מלר
בית־אורן

בזכות דר' פשר

בעיתון זה, (גליון 253), התפרסמה כתבה על יועצים ארגוניים בתנועה הקיבוצית וכה נכתב על פעולתה של ד"ר ערנה פשר, באחד הקיבוצים במרכז הארץ. מתוך הקטע ההוא, ניתן היה להבין שד"ר פשר נתנה עצה, טכלי להתוות דרך לפתרון ולא כך הוא הדבר.

ד"ר פשר התוותה, יחד עם צוות היגוי מהקיבוץ, דרך לפתרון והתחייבה ללוותנו עד לגמר יישום הפתרון, שבחלקו כבר יושם וכעת שוקרים על השלמתו.

מרכז צוות ההיגוי
(השמות שמורים במערכת)

ברכה אלקטרוניקה בע"מ BE
יבוא ושיווק בסיטונאות ויחידים
★ רדיו טייפ למכוניות ★ רמקולים ואנטנות ★ מערכות הגברה לאולמות
★ מגפונים ★ הורנים עד 100W ★ מיקסרים לשמע ★ מערבלי אור
★ רכיבי אלקטרוניקה ★ מכשירי מדידה ומיקרופונים

לקניות מרוכזות תינתן הנחה
משרדים וחנות בתל־אביב: רח' מקווה ישראל 23, טל' 625043 — 03-622886
תל־אביב חנות: שד' הר־ציון 16, טל' 380922 — 03-384548
נתניה חנות: רח' רזיאל 7, טל' 053-344769

ברחוב אבן גבירול
מחלקים אקולייזרים
לסטריאו בחינם!

"סטריאון" — חנות הסטריאו המקצועית ביותר בתל־אביב היא אחד המקומות היחידים שבהם תוכל למצוא מערכת סטריאו — מושלמת, או בחלקים — הישר מן היבואן וללא פער תיווך. אנשי "סטריאון" מייבאים בעצמם את רוב סוגי הסטריאו שתמצא בחנות ולכן מסוגלים למכור לך אותן במחירי היבואן ותמיד הרבה מתחת למחירים של חנויות אחרות. לעיתים ההפרש מגיע גם ל־40% ויותר!

זו גם הסיבה שב"סטריאון" מעניקים לכל קונה בסכום של 2500 ש"ח ומעלה אקולייזר לסטריאו, בחינם!

ב"סטריאון" מתייחסים אל המקצוע ברצינות ומקפידים להתעדכן בכל שיפור או פיתוח סטריאופוני חדש שהגיע לעולם, וכך, כל מי ששמע, או מעוניין, לשמוע סטריאו מעולה מגיע לחנות כדי לרוחח ולהתארח.

למעשה, יתכן שאין כל צורך להחליף את כל המערכת הישנה שלך בחדשה, ולכן ב"סטריאון" יבדקו את מערכת הסטריאו שלך, יקשיבו לה עם רמקולים אחרים, מגבר שונה, טיונר חדש, וכמקום שתתחייב להוצאה כספית שאולי גדולה עליך,

עבור מערכת חדשה, תוכל להחליף רכיב אחד או שניים ולהאזין לשיפור הגדול במו אוזניך. אם בכל זאת תחליט על מערכת מלאה חדשה תוכל לבצע עיסקת TRADE IN באמצעות המערכת הישנה שלך וב"סטריאון" יעזרו לך לבחור את הקומבינציה המתאימה מכין מאות הצירופים האפשריים העומדים לרשותך. הצוות המקצועי של "סטריאון" יעמוד לרשותך תמיד בייעוץ והדרכה ובהתאמת המערכת הנכונה ביותר לאפשרויותיך ולדרישותיך.

עכשיו אתה יודע איך לקבל אקולייזר בחינם.
סטריאון — רח' אבן גבירול 54, תל־אביב, טל. 03-260602

F.M. אלקטרוניקה אלנבי 134 תל־אביב טל. 03-623174
מערכות סטריאו ★ רדיו טייפים ניידים ★
טלויזיות ★ וידאו טייפ
מהפירמות הטובות בעולם

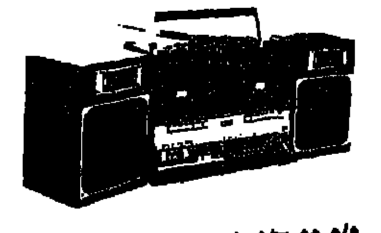

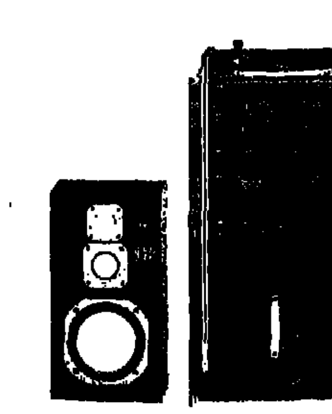

ג'.וי.סי. אונקיו, רוטל, שרווד, איווה, שרפ, סוני, אקאי, לקסמן, לנקו, וורפדל, .A.R, .J.B.L, מוראל
אנו מקבלים ISRACART, VISA ותשלומים נוחים
מחירי היכרות מיוחדים, לחברי קיבוצים

השמרטף ללינה משפחתית
אין סיבה להשאר תקוע בחדר,
השמרטף הטלפוני פותר את הבעיה

השמרטף הטלפוני של קיבוץ חוקוק מאפשר לכם לדעת מה קורה בחדר הילדים, מבלי להיות בבית. לפני היציאה מחברים את המכשיר לטלפון, וכאשר דואגים מתקשרים. הבית הטלפון לא מצלצל אפילו ואתם מאזינים לרחשי הלילה בחדר הילדים.
את השמרטף ניתן להשיג בחנות של קיבוץ חוקוק
ברח' ברזילי 3 תל־אביב, טל' 03-624669
וכן בהזמנה טלפונית ישירה מהמפעל טל' 06-799818
★ התשלום גם בתמחאות ★
לקניות מרוכזות תינתן הנחה מיוחדת

לילה לא שקט

00:20

נתון מעודד

00.20 מוטי אישיאיר (מעגן מיכאל), פעיל חד"ש. ביתו:

— ערב טוב. מה שלומך?
— לא כל־כך טוב. התמונה הכוללת, הרי, לא מעודדת. כמובן, שוו הטרגדיה הגדולה של כולנו ומצב הרוח הלאומי אומר, שלא תהיה ממשלת שלום. כל זאת, בתנאי שתוצאות המדגם מייצגות תמונה אמיתית. אם תהיה ממשלת מערך־ליכוד, המדיניות הנוכחית תימשך, או שתוקם ממשלת ליכוד עם הסחטנים הדתיים. אז אנחנו יכולים לשכוח את התקווה לממשלת שלום. אבל, מי יודע, אולי במשך הלילה יתהפכו הנתונים והשמש תזרח עם בשורות טובות.
חד"ש התחזקה במגזר הערבי וכוחה עלה מ־4 ל־5 מנדטים. אני מקווה, שהגוש הימני יאבד מנדט אחד או שניים לטובת המערך והמפלגות הדתיות, ורחיפה של הכוחות היוניים במערך כמו חיים רמון, אורה נמיר ועזר וייצמן, תביא את שמעון פרס אל שעת האמת, בה יהיה עליו להחליט אם ללכת עם הימין, או שיבין, כי אין ברירה וחד"ש היא השותף היחיד לצורך הקמת ממשלת שלום.
אני מניח גם, שבמשך הלילה יירשמו עוד שינויים לגבי תוצאות ההצבעה במגזר הערבי, וחד"ש תמשיך ותתחזק ותהיה התקווה היחידה ליצירת גוש חוסם של המערך.
צריך לציין, שבמגזר הערבי ההצבעה היתה מאד ערנית (77%, לעומת 72% בבחירות 1984). במשך היום הסתובבתי, הן במגזר הערבי והן ביהודי. ביקרתי בקלפיות במרכז הכרמל ובכפר הערבי פרדיס והתרשמתי מהאווירה התרבותית שהיתה בכפר, לעומת הכרמל, שם היה דוחק, קלפיות לא נפתחו בזמן, יחס לזקנים. לא נעים.
— עדיין אתה נציגה היחיד של חד"ש בקיבוצך?
— איני יודע מה הן התוצאות אצלנו בקיבוץ. עדיין לא הספקתי לברר. בבחירות הקודמות הייתי באמת היחיד. אבל לעומת זאת, שמעתי על נתון מעודד דווקא מקיבוץ גזר. חד"ש הגדילה שם את כוחה מ־1.5% ל־3.2%. אולי זה מלמד על השאר?
— אולי!

רותי קדוש

00:20

אותו מינימום...

00.20. יעקב חזן, משמר־העמק, בביתו:

— ערב טוב, איך המרגש?
— כרגע אני מרגיש טוב, משום שהשגנו את אותו מינימום, שיוכל לקיים את המפלגה כגוף פוליטי בעל ערך. אני עדיין מקווה שיחולו שינויים בתוצאה ונקבל מנדט נוסף. אני מאמין.

— ומה עושה לך העובדה, שבקיבוצך הצביעו עבור מפלגות אחרות יותר מבכל קיבוצי השוה"צ?
— אינני יכול לומר שאני מאושר מכך. החברים שהצביעו ל"עבודה" חשבו, שבכך יחזקו אותה במאבקה בימין. זו טעות טראגית.
— אתה פגוע אישית?
— זו איננה פגיעה אישית. אני מכיר את החברים והם נאמני מפ"ם בדיוק כמוני. אין לי ספק, שלא יעבור זמן רב והם יצטערו על הצבעתם.
— לו הדבר בידך, היית ממליץ למערך על כניסה למו"מ עם הדתיים, לצורך הקמת קואליציה?
— בהחלט, אבל עד גבול ידוע. ברור לי, שבמו"מ איתם תהיה ידו של הליכוד על העליונה. הוא יכול להציע להם יותר.
— ממשלת אחדות באה בחשבון, לדידך?
— לא. מוטב, לדעתי, ללכת לאופוזיציה חזקה וערכית, נאמנה ליסודות הציונות הסוציאליסטית, שתוכל לבלום את הרוב הקטן שיהיה לקואליציה בראשות הליכוד, אם תקום. ברור לגמרי, שמו"מ על ממשלת אחדות, יהיה הפעם הרבה יותר קשה מכפי שהיה בפעם הקודמת. אני חושש, שבזכות נאמנותו לנושא השלום, לא יוכל פרס להקים קואליציה. אבל בין אם יצליח ובין אם לא, מפ"ם תמשיך לעמוד לימינו במאבקו למען השלום, ללא כל תנאי.

ארנון לפיד

00:50

כוח ייחודי

00.50. אברהם (מנשר) דבורי (בארי), הוועדה הפוליטית של התק"ם. בית התק"ם:

"נכון לשעה זו, נימנו 80 אחוזים מקולות המצביעים בקיבוצי התק"ם והתמונה המתקבלת היא כזו: אמת 81%, רצ 8%, מפם 4%, מחל 2%, תחיה 1%, צומת 1%, אחרים 3%"
— מרוצים?
— מאוד. ראשית, מכיוון שיחד עם מפ"ם, קיבלנו הפעם יותר מאשר בבחירות הקודמות (85% לעומת 83%). שנית, בגלל האחוז הנמוך, יחסית, של מצביעים לרצ. מפלגת העבודה באה אלינו כל הזמן בטענה, שאת המנדטים אנחנו, התק"ם, מקבלים מהמערך ואת הקולות נותנים לרצ. התוצאות שנתקבלו מפריכות את זה לחלוטין.
— לחלוטין?
— היה חשש, שרצ תקבל בתק"ם 20%. בעקבות מסע הסברה מאסיבי שעשינו בשבועות האחרונים, הם ירדו אצלנו ל־6%. קיבוצי התק"ם נשארו, גם אחרי הבחירות האלה, כוח ייחודי, סגולי, במפלגת העבודה.

איצי ברתנא

01:17

שודר לפרס

01.17 — רן כהן (גן־שמואל), מס' 3 ברצ, מטה רצ, ת"א:

"אני מאד מרוצה מהתוצאות שלנו. לגבי התוצאות של שאר המפלגות, נחכה ונראה מה יהיה.
— ולגבי הקיבוצים?
— בהתחשב בכך שבתק"ם נערכה עלינו התקפה חסרת תקדים, שנועדה להבהיל ולשתק את הבוחר מלהצביע ע"פ דעתו, אזי 8 האחוזים להם זכינו שם, מעידים על עצבים חזקים מאד ועל כושר עמידה מעורר השתאות של הבוחר הקיבוצי. אלא שאם בתק"ם עוד היתה קיימת מידה אלמנטרית של חופש דיון, ביטוי וחשיבה, הרי בקבה"א, התופעה הטבעית של תמיכה במפ"ם, מתוך פטריוטיזם אמיתי מזה, ותחושת העדריות, תוך התמקדות באינטרס הקיבוצי הצר, עד כדי חוסר פתיחות לחופש שמיעה ודיון, מזה, הביאו שם לירידת כוחה של רצ. ועדיין אני מתפעל מכך, שכ־4% עוד מצאו עוז בנפשם לעמוד מול המכונה הדורסנית של מפ"ם והקבה"א. אבל הדבר התנקם במפ"ם מכיוון הימין, שכן כ־15% מהמצביעים נתנו קולם למערך.
אילו השכילו מנהיגי מפ"ם והקבה"א לקיים חופש דיון ויכוח ,אין לי ספק שאחוז המצביעים למערך בקבה"א היה קטן יותר ואחוז המצביעים לרצ ולמפ"ם היה גדל. אני רואה את הדברים בדאגה ובחומרה. בדאגה — משום התמיכה החזקה כל־כך בימין בקבה"א, בחומרה — משום חוסר הנכונות להיפתח לדיאלוג פנימי ומתן לגיטימציה לעמדות שאר תנועות השמאל.
מן הנתונים שבידינו עולה, כי בהשוואה לבחירות הקודמות, בתנועה הקיבוצית לא הגדלנו את כוחנו.
אם בפעם הקודמת רצ קיבלה 50 אלף מקולות הבוחרים, הרי הפעם קיבלנו כ־110 אלף קולות וכל אלו באו לנו מהעיר, מהצעירים, מהחיילים, ממקומות העבודה ומן המגזר הערבי. זהו מספר אסטרונומי ממש. בכלל, תוצאות המדגם הטלוויזיוני מבליטות את העובדה, שכוחן של כל המפלגות ירד, לבד מזה של רצ בגוש השמאלי ושל ש"ס, בגוש הימני. רצ הוכיחה שהיא המפלגה הרלוונטית של השמאל.
אני מאד שמח בחלקה של מפ"ם ומקווה, שלמרות העבירות שנוצרה, ננסה להגיע למצב של יישור ההדורים ושיתוף פעולה, כי הרי מחכות לנו 4 שנים קשות, בין אם נשב בקואליציה, בין אם נשב באופוזיציה. אני מקווה שמפ"ם לא מעלה בדעתה לשבת בממשלת ליכוד לאומי...
— מה היו התוצאות בקיבוצך?
— 27 חברים הרהיבו עוז והצביעו לרצ. גן־שמואל הוא הדוגמא למיתקפה שנעשתה על השמאל בקבה"א, והיה ברור שהיא תיפעל כך על אנשי שמאל, בעוד שלימין ניתן היתר מלא. 97 הצביעו בגן־שמואל למערך. התוצאה מדברת בעד עצמה.
— אתה הולך לישון עם תקווה?
— כן, העברנו שדר לפרס, לתמרן עם המפלגות הדתיות. עדיין לא ודאי, שכולן נמצאות בכיס של הימין. לפחות דגל התורה, האגודה וש"ס, עשויות לעבור לגוש היוני ולהקים ממשלה צרה בראשות פרס. אנחנו נעזור לממשלה כזו כמיטב יכולתנו.

רותי קדוש

הקבה"א (באחוזים)		
מפ"ם	—	76.1
העבודה	—	17
רצ	—	4.3
אחרים	—	2.3

02:05

התנועה התלכדה

02.05. אלישע שפירא (רמת השופט), מזכיר הקבה"א, מטה מפ"ם:

— כבר אפשר לבקש ממך את דבר מטה הבחירות של מפ"ם?
— לנוכח הסיכומים בקיבוצי התנועה (76.1% מפ"ם, 17% מערך, 4.3% רצ), נדמה לי שאפשר לדבר על הישג. עד לפני כמה חודשים היינו פסימיים. חששנו שיווצרו בקבה"א שלושה גושי מצביעים ושלמפ"ם לא יהיה רוב משמעותי. כשנכנסנו להילוך גבוה, אמרנו, שכל אחוז מעל 70, יהיה בבחינת הישג וביטוי להתלכדות התנועה סביב מפ"ם וזה אמנם מה שקרה.
— נראה, שגם בעיר הסבה מפ"ם "אין" בחודשים האחרונים.
— מה שקרה בעיר, אינו מנותק ממה שהתרחש בקבה"א. במקביל להתלכדות התנועה סביב מפ"ם, בא לידי ביטוי גם בעיר הדימוי החיובי שלה, שלדעתי, לא די בלט בהצבעה. אבל גם כך, מפ"ם היא הפתעת הבחירות, לאור מה שניבאו לה. מה שמעציב, זה התוצאה הכללית, הארצית. בין אם יצליח פרס להקים ממשלה צרה בראשותו ובין אם לאו, ברור שמיד לאחר הבחירות יצטרכו התנועות הקיבוציות והמשק היצרני בכלל, לצאת למאבק על קיומו של המשק, החקלאות וההתיישבות. אני שומע, שגם בקיבוצי התק"ם ניכרת התלכדות סביב המערך ואני בהחלט מברך על כך. הליכוד הפנימי הזה יסייע לנו במאבקנו, בין אם נהיה בתוך הממשלה, בין אם נהיה מחוצה לה.
— לממשלת־אחדות תמשיכו להתנגד?
— נעדיף לשבת באופוזיציה ולארוב לשעת כושר להפיל את הממשלה. עם זאת, היות שהגוש הדתי אינו הומוגני, אין סיבה לוותר כבר עכשיו על נסיון להידבר עמו. בצדק אמר פרס, שבין המצביעים החילוניים יש לגוש השמאל, למחנה השלום, יתרון ע"פ הגוש הלאומני ולכן, לא צריך לוותר על הנסיון ליצור עמם קשר, למען האינטרס של קידום השלום והצלת המשק.
— תגיד, מתי תלך לישון?
— בשלב זה, אני רחוק מזה.

ארנון לפיד

הכל ב־1,500 ש"ח!
★ מיטה מתרוממת 1.90x1.40 (במבחר צבעים)
★ ארגז מצעים מרווח ★ שני ארונות לילה
★ מזרון אורטופדי מעולה (1.90x1.40)
ו...חינם לכל קונה:
□ שלושה ימים של נופש תלומי (פנסיון מלא!!)
בכפרי הנופש היוקרתיים "כנרת" או "רמות"
"דימור"
תצוגת רהיטים של 1,000 מ"ר
ארלוזורוב 53 תל־אביב. (בנין השופרסל)
תשלומים לתקופה ארוכה באמצעות
זוג צעיר!
ב־1,500 ש"ח אתה יכול לקבל את הכל!
חדר שינה מושלם
אחריות ל־10 שנים
ו־3 ימי נופש זוגי חינם!

שער־ העמקים, יום ג', בוקר.
השמש זרחה והשיטה פרחה.

03:45

חצי נחמה

03:45. רחל ויזל, סאסא, מזכירת הקיבוץ:

— 26 אחוז מהחברים הצביעו אצלכם למערך.
— "זה היה צפוי. לפי הלכי הרוח בחצר, היתה לי תחושה, שחברים רבים, יחסית, יצביעו אמת ובסופו של דבר זה באמת מה שקרה. היינו צריכים לעשות פעולות הסברה יותר נמרצות. לא עשינו זו, כנראה, התוצאה.
— מאוכזבת?
— יש מידה של אכזבה, בהחלט. שבקיבוץ של הקבה"א יצביעו כל־כך הרבה למערך? אבל אתה יודע, צריך גם לראות את חצי הכוס המלאה. אין אצלנו נדידה של קולות ימינה וגם זו נחמה.
— ואיך את רואה את התיקו בין הליכוד למערך, כפי שהוא מסתמן בשעה זו?
— חוסר ההכרעה — מתסכל, אפילו מעיק. כרגע זה נראה כמו דרך ללא מוצא.

איצי ברתנא

05:00

לאופוזיציה!

05:00. צבי טימור, על המשמר:
תוצאות הבחירות מצביעות על כך, שהליכוד יוכל להרכיב ממשלה, תוך השענות על כוחות הטרנספר והסיפוח, יחד עם הדתיים. אפסו סיכויי המערך להרכיב ממשלה והוא יוכל לשמש, לכל היותר, כשותף זוטר בממשלת ליכוד לאומי, או לנהל מאבק אופוזיציוני.
מבחינת התנועה הקיבוצית, עדיף מאבק אופוזיציוני חריף בממשלה שתקום. אם המערך יצטרף כשותף זעיר לממשלת ליכוד־דתיים, הוא לא יוכל להשיג יותר מאשר פירורים נוספים, בנוסח הסכם המושבים והסכם התק"ם, שאינם פותרים דבר, אלא רק מתריפים את בעיית החוב הגדל בהתמרה.
רק מאבק פוליטי מלוכד של ההתיישבות, כולל הקיבוצים והמושבים, יחד עם המגזר היצרני כולו ועם השכירים שיפלטו מן המפעלים שיסגרו, יוכל לשנות את חלוקת העוגה הלאומית ולקבוע סדר עדיפויות לאומי חדש בחלוקת התקציבים.
לליכוד סדר עדיפויות אחר: התנחלויות, הרעפת המצב הבטחוני, שידרוש תקציבים נוספים וסיפוק התביעות הדתיות, כתשלום לכינון קואליציה. המערך בממשלה לא יוכל לשנות הרבה. לעומת זאת, מאבק פוליטי, פרלמנטרי וחוץ פרלמנטרי משולב, של התק"ם, הקבה"א, המושבים, ההסתדרות, החקלאות והתעשיה הפרטית, בשיתוף עם ציבור השכירים, יוכל לגרום לשינוי משמעותי גם מספסלי האופוזיציה.

06.30

נורה אדומה

בוקר יום ד'. אברהם שנהב, (עין הנצי"ב) רכז הוועדה המדינית של הקבה"ד. בביתו:

— איך אתה מסכם את תוצאות ההצבעה בקבה"ד?
— הנתונים שישנם — לא סופיים, אבל שינויים גדולים כבר לא יהיו — מצביעים על עלייה בכוחה של הציונות הדתית (63% לעומת 60% ב־84'), על ירידה של התחיה (14% לעומת 19% ב־84'), על עלייה של הליכוד (11% לעומת 7% ב־84') וירידה של המערך (5% לעומת 7.6% ב־84').
— וזה תואם את ההערכות־ציפיות שלכם?
— בהחלט, אי אפשר לומר שאנחנו מופתעים. כללית, חזר המחנה הדתי לכוח שהיה לו ב־77', אבל באליה הזאת תקוע קוץ, די כואב מבחינתנו... המפלגות החרדיות, הלא־ציוניות, תפסו את הבכורה.
— האם לילד הזה פיללתם?
— בהחלט לא, וזה צריך להדליק אצלנו נורה אדומה. זה חבור מאור, שהמפלגות החרדיות, הלא ציוניות, הן היום הכוח הדומיננטי במחנה הדתי. צר לי גם על הקולות של מימד, שהלכו לאיבוד. צריך להחזיר עטרה ליושנה, לחזק את הציונות הדתית. על מנת שתהיה גם בעתיד כוח בעל השפעה, עליה קודם כל להתאחד. יש הרבה מאוד כיפות סרוגות בתחיה ובליכוד והייתי קורא לאנשים האלה לחזור הביתה.

איצי ברתנא

התקים (באחוזים)		
העבודה	—	81
רצ	—	8
מפ"ם	—	4
ליכוד	—	2
תחיה	—	1
צומת	—	1
אחרים	—	3

הקבה"ד (באחוזים)		
מפד"ל	—	33
מימד	—	30
תחיה	—	14
ליכוד	—	11
העבודה	—	5
מולדת	—	1.8
צומת	—	1.2
אחרים	—	4

סגורים!

קרוב למאה קיבוצים – כולם תק"מיים – "סגורים", ברמות שונות, בארגוני הקניות הארציים והאזוריים. בקבה"א עדיין נותנים חיפוי, אבל גם שם יורים את המטחים האחרונים. מעתה, אומרים בתנועות, יצטרכו הקיבוצים לקיים עצמם ממה שיש להם, מכוח ה"אין ברירה" הקשה והאכזרי

בנוסף ל"ניבנת", ל"מיסוי המיוחד" ול"קרן לעזרה הדדית", הצמיח המצב הכלכלי המידרדר בשנים האחרונות, מושג נוסף: "קיבוץ סגור".

"קיבוץ סגור" הוא קיבוץ שארגון הקניות, באמצעותו מבצע הקיבוץ את מרבית קניותיו — החל מתשומות חקלאיות וכלה במזון — חדל לתת לו שירותים. פירוש להדיוטות: ההמחאות, שבאמצעותן ניקנו תמיד דלק, מספוא, גרעינים וכיו"ב, לא שוות יותר מהנייר עליהן הן מודפסות. הארגון נתן הוראה לספקים לא לכבד אותן. מעתה ואילך יכול ה"קיבוץ הסגור" לקנות רק תמורת כסף מזומן.

קיבוץ מגיע לסטאטוס של "סגור", כאשר כושר הייצור שלו אינו מכסה את ההוצאות וההלוואות שלקח על עצמו. בארגון הקניות המשוואה פשוטה: חוסר התאמה בין הקניות של הקיבוץ, לבין הגביות של התוצרת החקלאית.

האם מעולם ותמיד הקפידו העומדים בראשי ארגוני הקניות, על "מאזן נכון"? התשובה היא "לאו". גם בעבר היו חריגות, אבל אז לארגונים לא היו בעיות. כאשר נוצרו פערים, היה הארגון פונה לקרנות התנועתיות — קרן השוה"צ וקרן התק"ם — והן דאגו ליישר קו.

בימיה הטובים של החקלאות, ימים רחוקים, היה לתנועות ממה לתת: הלוואות, מענקים, סובסידיות, זרמו לקרנות ויצרו יש ראוי.

הבעיות החלו עם המהפך הכלכלי של 77', שהעביר את המגזר היצרני להלוואות צמודות. האינפלציה, שהחלה להמריא, יצרה, אמנם, בתחילה, תחושה מרומה של רווחה — חובות עבר נמחקו — אבל במקביל, נילקחו הלוואות חדשות, צמודות, שהלכו ותפחו. בשנים אלו התרחשו שני תהליכים נוספים: א. המעבר ללינה משפחתית של קיבוצי התק"ם (שחייב השקעות כבדות בבנייה) ב. תיעוש מואץ, בהשקעות גדולות, שבחלקן היו הימורים שהכזיבו. מאחורי ההימורים עמד הגיון תנועתי קלוקל: "אם הצלחנו — ההצלחה כולה שלנו. אם נכשלנו — התנועה כבר תעזור". היתה תחושה, שאפשר לקחת סיכונים, כי יש גב תנועתי רחב ומוצק.

לפני 3-4 שנים הסתבר, שהגב התנועתי כבר לא כל-כך רחב ושאינו מה שהיה. התנועות התקשו, יותר ויותר, לתת את אותו חיפוי נדיב, שנתנו בעבר.

באותה שנה, 85', החל המגזר היצרני בארץ להתמוטט. האינפלציה, הריבית הדוהרת, מחנק האשראי, שערי החליפין והחובות שתפחו, עשו את שלהם. בתנועות לא ראו בעוד מועד את הכתובת על הקיר. איש לא העלה בדעתו, שבאחת יסגרו הברזים. היום, הברזים סגורים.

להתקיים מכוח ה"אין ברירה".

לפני כ-4 שנים הסתבר לתק"ם, שהתנועה — כתנועה — לא מרוויחה יותר. "קרן השפע" נסגרה. החל עידן חדש. היה ברור, שחייבים להפעיל מערכת של פיקוח והגבלה על המשקים וכך נעשה: כל קיבוץ נבדק כיחידת משק עצמאית וסוכמו עימו ביצועיו משנה לשנה — השקעות, הלוואות, הוצאות. כך התאפשר לתנועה לפקח על המערכת הפיננסית של הקיבוצים, על ביצועיהם העסקיים ועל קניותיהם בארגונים הארציים. באליה הזאת נותר נעוץ קוץ קטן, קטע שלם, שלמערכת לא היתה שליטה עליו — הקניות בארגונים האזוריים. הקטע הזה נשאר פרוץ והפירצה קראה לקנייני הקיבוצים. את החשבון הגישו הארגונים האזוריים לקרן התנועתית...

ב-87', לאחר התראות חוזרות ונישנות, הודיעה הקרן לגזברי הקיבוצים ולראשי ארגוני הקניות האזוריים, על סגירת הברזים, היות שאזלו המקורות ואין עוד במה לחפות על הקיבוצים.

במקביל, ניקלעו גם הארגונים האזוריים לקשיים: א. כתוצאה מכשלונות קולוסאליים של מפעלים עסקיים (עיין ערך: "מילואות"); ב. בגלל מחנק אשראי; ג. בשל קשיים במיחזור חובות; ד. מחמת חובות של קיבוצים.

הארגונים הללו, הפועלים על-פי עקרונות עסקיים-מסחריים, הגיעו למסקנה, שלא יוכלו עוד לאפשר לקיבוצים לתגוג על חשבונם. באו ראשיהם לתנועות ואמרו: "או שתכסו את הפערים בין הקניות לגביות של הקיבוצים, או שאנחנו סוגרים". קרן התק"ם: "תסגרו". והם סגרו! נכון להיום, ידוע על שמונה קיבוצים תק"מיים סגורים — שלושה במשקי-גליל-עליון וחמישה במשקי-הנגב. קיבוצים רבים נוספים — מדובר בעשרות — סגורים ברמות שונות. פעילותם, כתוצאה מכך, מוגבלת.

אייבי רון, רכז החטיבה הכלכלית בתק"ם: "השנים, בהן היה נדמה שלתנועה יש כסף ללא הגבלה וכי היא יכולה לתת גמ"ח לכל נצרך — חלפו ללא שוב. אפילו אם הייתי סבור שמתן גמ"ח פירושו עזרה אמיתית, אין בידינו למלא תפקיד זה, כי הקופה ריקה לחלוטין". ("אגרת מידע", התק"ם, מס' 8).

דובי הלמן, מזכיר פנים בתק"ם: "היכולת של התנועה לסייע היום לקיבוצים מוגבלת והפתרונות — קשים. מה שצריך לעשות, עד שימצא פתרון כולל לבעיותיו של המגזר היצרני, זה לשפר, ככל האפשר, את כושר הייצור והעמידה של הקיבוצים".

בתק"ם תובעים היום מהקיבוצים לקבל על עצמם תהליכי הבראה: להתייעל, להוריד את רמת החיים, להפנות יותר ויותר ידיים עובדות לייצור ("שחברים ייצאו לעבוד במפעלים האזוריים, או במפעלים של קיבוצים שכנים. אם כל חבר יביא יום עבודה — אפשר יהיה לחיות. לא להתעשר, אבל לחיות").

אייבי רון: "...קיבוצים רבים חייבים להשלים עם העובדה הקשה והחותכת, שאין ברירה, אלא לקיים עצמם ממה שיש לרשותם. הם חייבים להתקיים בראש וראשונה מכוח עבודתם היוצר, מדמיונם, מתעוזתם, ומכוח ה'אין ברירה' הקשה והאכזרי, ממנו נגזר כי 'אני חייב להתקיים מיגיעת אפי ומיגיע רוחי'. צר לי, שהברזים, שהיו פתוחים זמן ארוך יתר על המידה ומעל לכוחנו, נסגרים היום בבת-אחת, בארגוני הקניות האזוריים והארציים. צר לי לפגוש את אותם גזברים ומרכזי משק, שזועקים לתערובת או חומרי גלם חיוניים לקיומם. אין בידי להושיע לאלה, אשר ממשיכים ומגדילים את חובם למערכות התנועתיות והאזוריות. הקופה ריקה..." (שם, שם).

הקבה"א: נמשיך לחפות

שלא כבתק"ם, אין בקבה"א אף "קיבוץ סגור", לא בארגונים הארציים ולא באזוריים. התנועה שלנו, אומר מיכה ריינת, רכז קרן השוה"צ, לא מכירה במושג הזה, הן משום ש"סגירת" קיבוץ לא פותרת את הבעיה — ישנם דברים אלמנטריים, כמו חלב, ביצים, דלק, תערובת וכו', שבלעדיהם קיבוץ לא יכול לתפקד — והן משום שזה עומד בניגוד לתפיסתנו את הערבות ההדדית. ה"סגירה" היא, אולי, אמצעי פסיכולוגי, אבל לא פתרון.

לקבה"א יש היום 20-25 קיבוצים קשיים והם הנפגעים העיקריים מהבלוקדה המימונית של המערכת הבנקאית. בנק-הפועלים נותר כיום הבנק היחידי, שנושא בעול הפעילות של חברת העובדים — התיישבות, תעשיה, כור, קופ"ח, סולל-בונה, אגד ועוד — ואינו מוכן להגדיל את חלקו באובליגו. בל"ל? הוא אמנם לא יצא מהמשחק, אבל גם אינו משתתף בו. כמו במשחק ה"דיכוי", הוא ירד מצרימה...

— התוצאה?

— המערכת נעצרה!

— המשמעות?

— פשוטה: ברגע שהבנקים הפסיקו למחזר חובות, הקיבוצים חיפשו מקורות אחרים לכסף. אצלנו הם יכולים לקחת בשלושה מקומות: קרן השוה"צ, הארגונים האזוריים ותכן. עבור ייבוא של חומרי גלם כבר הפסיקו לשלם, הקרן אמרה "אין יותר" ומה שנשאר זה להגדיל את החוב בארגונים האזוריים...

— ואז?

— שלושה ארגונים אזוריים — משקי הנגב, משקי הדרום ומילואות — קרסו.

— ואיך מניעים את העסק מחדש?

— רק הבנקים יכולים. בנק-הפועלים הבטיח להזרים למשקי הנגב 7 מיליון ש"ח, הוא גם נתן איזה גמ"ח בשביל שהעסק יזוז ובינתיים החיים ממשיכים.

במשקי גליל עליון כנראה קראו נכון את המפה. באסיפת משקים, שהתקיימה שם ביולי האחרון, הוחלט על "סגירה" מוחלטת של משקים, שלא ישלמו עבור קניותיהם בארגון. לא מקובל עלינו, אמרו בארגון, שהתנועות תגלגלנה עלינו את האחריות לקיבוצים.

— מגלגלים אחריות, מיכה?

— הקבה"א לא מגלגל את האחריות על אף אחד. חיפינו ונמשיך לחפות, על קיבוצים במצוקה, ככל שנוכל. אם קיבוץ נכנס למשטר צמצומים, בבוקר תתייצב כאן מזכירות הקיבוץ עם געוואלד איום ונורא, מזכירות הקבה"א תתערב ואני אגיד או.קיי., בסדר, אני פותח את הברז... אני מעדיף לנהל עם אותו קיבוץ את הדיאלוג בדרך אחרת, שגם תאפשר לו לתפקד — עם מגבלות, בטח שעם מגבלות — וגם תיתן לו פרספקטיבה. האימפקט של ה"סגירה" על חברי הקיבוץ הוא קשה מאוד: זה דבר נורא, דיכאון, פשוט דיכאון.

אנחנו חושבים היום על "צוותי חילוץ", 2-3 חברים, שמתמצאים בנושאי כלכלה וחברה, מקיבוצים חזקים, שיקחו אחריות על קיבוץ חלש ויעזרו לו לנהל את עצמו. הם יבדקו היכן אפשר לחסוך, איפה אפשר לצמצם — חצי מיליון, מיליון... קיבוצים לא כל-כך אוהבים את ההצעה הזאת, אבל אני חושב שאין לנו ברירה, במצב של היום צריך לשים כמה סימני שאלה על זכותו של הקיבוץ לאוטונומיה מוחלטת. בשמה של הערבות ההדדית גם התנועה רשאית להביע את עמדתה. לא לכפות מהלכים, אבל להיות מעורבת.

אפילו במשקי גליל עליון

אפילו במשקי-גליל-עליון — מערכת אזורית טובה, אולי הטובה במערכות האזוריות — "נסגרו" לאחרונה שלושה קיבוצים ועוד עשרה קיבלו התראות, שאם לא "יסדירו ענייניהם", ייסגרו אף הם.

איך זה, תהינו אצל עמרם יניב (נאות-מרדכי), מנהל ארגון הקניות האזורי, שאפילו באזור, שבו המפעלים עובדים נכון ואף מותירים רווחים, מתייעל, מגביר את הייצור, יורד בהוצאות אחזקת אדם ומקטין את ההשקעות שלו לאפס, ולמרות הכל לא מתאזן — חובה על התנועה לעזור לו? תגידו לי אתם, חובה על התנועה לעזור לו בשביל מה מחזיקים תנועה? בשביל מה הקמנו את הקרן לעזרה הדדית (כבר בשנת 83')?

יש לנו קיבוץ צפוני, שמפסיד כל שנה 3 מיליון ש"ח וכרגע אנחנו פורעים לו את החובות. הקרן מחזיקה אותו שלא יתמוטט. עכשיו, תארו לעצמכם תסריט כזה: בא אלי הגזבר של אותו קיבוץ, מבקש עזרה ואני אומר לו: "מצטער, אין לי, הקופה ריקה, תעשה מה שאתה יכול, אבל לבד". הגזבר יבוא הביתה ויגיד: "חבר'ה, אין כסף, נקודה". למחרת סוגרים קיבוצים? "השותפות של הקיבוצים במפעלים האזוריים ובארגון הקניות, היא לא סוג של ערבות הדדית, גם לא של עזרה הדדית. קיבוץ א' לא צריך לממן את הקניות של קיבוץ ב'. השותפות באירגון באה לתת לקיבוצים השותפים אשראי ומחירים טובים יותר. את הגיבוי לפעילותו של הקיבוץ הבודד צריכה לתת התנועה ולא האזור, שפועל ע"פ עקרונות עסקיים.

— איך מתקבלת ההחלטה על סגירת הקיבוץ?

— להחלטה כזו שותפים שלושה גופים אזוריים — ועדה כספית, אסיפת משקים ומזכירות כלכלית — כאשר לאחרונה יש מנדט לסגור. הסגירה מתבצעת רק אם מתקיימים שני תנאים: א. הקיבוץ נמצא בחריגה מתמשכת מהיקף האשראי המותר לו. ב. התנועה אינה מוכנה לתת לקיבוץ גיבוי (כלומר, לשלם עבורו את החריגה).

— ואז?

— הקיבוץ מקבל מכתב התראה וניתנת לו ארכה לסידור ענייניו. במידה ואינו עושה כן, הוא נסגר והאירגון מודיע על כך לכל הנוגעים בדבר.

— מה קורה לקיבוץ סגור?

— הוא מושעה מהארגון ויכול לבצע את הקניות שלו אצל הספקים השונים — תערובת (מילוכר), דלק, המשביר, מים, וכו' — רק במזומנים.

— ומכאן ואילך ה"סגור" הוא בן חורג לאלוהים?

— בהחלט לא. הארגון האזורי אינו מתנער מהקיבוץ. נעשים סידורים שונים, שמאפשרים לו לתפקד בתחומים מסויימים. מפעלי פיתוח ותגליל ותוצרתם, למשל, ממשיכים להיות פתוחים עבורו זה משהו, בהחלט משהו. חוץ מזה, "קיבוץ סגור" אינו סטאטוס ל'כל החיים'.

— אז איך יוצאים מזה?

— שירותי הארגון לקיבוץ ה"סגור" יחודשו במידה ו: א. תכוסה החריגה. ב. תוצג תוכנית מוסכמת עם התנועה לחודשים קרובים, שתתווה דרך לפעילות תקינה שלו בארגון. דרך מהירה לסידור וכדרך כלל, זמני של העניינים, היא על-ידי המחאת תוצרת חקלאית, שאינה עוברת דרך הארגון לטובת הארגון.

— אתם מעורבים במהלכי ההבראה?

— לא. להבדיל מהמערכות התנועתיות, אנחנו איננו רואים עצמנו חייבים לעקוב אחר תהליכי ההבראה בקיבוצים שנסגרו. אין זה מעניינו לבדוק, אם חלו שינויים בדפוסי התנהגותם. מה שמעניין אותנו זה, אם התמלאו שני התנאים, שמאפשרים את ביטול ההשעיה והחזרתם לארגון.

— אפשר לדבר על רצידיביזם בעניין הזה?

— כן, יש קיבוצים שהם "חולים כרוניים", כאלו שחוזרים שוב ושוב למעגל ה"סגורים".

בגליל נבדקת כיום תוכנית, שתאפשר לארגון להמשיך ולתפקד, גם אם יגדל — וזה די צפוי — מספר הקיבוצים הסגורים. מדובר על הנפקת המחאות פנימיות, שתעמודנה מול גביית התוצרת החקלאית של הקיבוץ. ההמחאות יהוו אמצעי פיקוח על היקף הקניות של הקיבוץ.

איצי ברתנא
רונית יהל

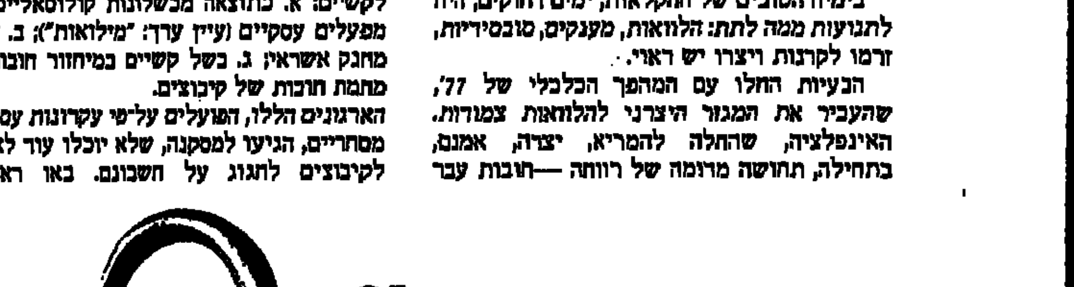

ההמחאות, שבאמצעותן ניקנו תמיד דלק, מספוא, גרעינים וכיו"ב, לא שוות יותר מהנייר עליהן הן מודפסות. הארגון נתן הוראה לספקים לא לכבד אותן. מעתה ואילך יכול ה"קיבוץ הסגור" לקנות רק תמורת כסף מזומן

על הפנים

הם — שלושה קיבוצים תק"מיים בגליל העליון וחמישה בנגב — כבר "סגורים", ומקורות בקרנות התנועתיות ובארגונים האזוריים יודעים לספר, שזוהי רק ההתחלה.

איך חי קיבוץ "סגור"? איך הוא מתפקד? מה קורה שם, מעבר לגדר?

הקיבוצים הסגורים אליהם פנינו, סירבו לשתף פעולה. טרקו את הדלת, סגרו את הטלפון, היפנו לנו את הגב ("לא הפעם", "לא אצלנו", "תנסו במקום אחר", "השתגעתם? המפעל שלנו עובד עם שלוש-מאות חנויות... שהם יקראו שאנחנו בברוך? זה יפגע בתדמית שלנו").

רק לאחר שלחצנו ולחצנו הסכים א., רכז-משק בקיבוץ צפוני קטן, להתראיין.

על א., בן 32, קדנציה ראשונה בתפקיד, בוגר המסלול האקדמי לרכזי-משק במדרשת רופין, אומרים חברים בקיבוץ: "הוא האדם הנכון במקום הנכון".

הצמצומים בקיבוץ הצפוני החלו כבר לפני שלוש שנים. אז החלו סוגרים חור אחר חור בחגורה, שהתהדקה והתהדקה, אבל זה לא הספיק. לפני כמה חודשים הגיעה בשורת האיוב: ארגון הקניות האזורי הודיע לקיבוץ שהוא "סגור".

כרגע, אומר א., כל המערכת כאן בטירוף. הכל נישבר וצריך להתחיל את הכל מהתחלה. אנחנו, שעברנו משך שנים עם הארגונים הארציים והאזוריים, צריכים עכשיו להתארגן מחדש, לעמוד לבד מול הספקים, מול הבנקים, בקיצור, צריכים להמציא מחדש את הגלגל.

הסגירה בארגוני הקניות ומחנק האשראי, מעמידים אותנו במצב בלתי אפשרי למשק יצרני. אנחנו נדרשים, למשל, לשלם עבור האפרוחים ללול הפיטום, עוד לפני שהם עוברים את שער הקיבוץ. כנ"ל לגבי תערובת לרפת, כנ"ל לגבי תשומות חקלאיות, כנ"ל לגבי חומרי גלם למפעל.

ממש בימים אלו אנחנו עומדים בפני זריעת החורף וזרעים — אין. "המשביר" סגור בפנינו ואנחנו ממש בפאניקה, מחפשים חברה, שתהיה מוכנה למכור לנו זרעים, באופן מיידי, ולא במזומן. כסף מזומן אין לנו, פשוט אין. לא היום.

— ומה עם מזון? איך אתם קונים לחם?

— "המשביר מזון", בסידור מיוחד, עדיין ממשיך לספק לנו מזון. לשתי ארוחות ביום. בשלב זה, עוד לא ירדנו.

— ואיפה התק"ם?

— פנינו לתק"ם ולבנק הפועלים וביקשנו מהם רק דבר אחד: שיאפשרו לנו להתקיים, שלא יתנו לקיבוץ להתמוטט. לצערי, עד היום לא היו לנו הצלחות גדולות במאבקים שלנו בחוץ. רוב הגופים מסרבים להתייחס לבעיות שלנו.

— ואיך ההתארגנות בתוך הקיבוץ?

— התארגנות חרום. מיד עם הסגירה, קיצצנו במעט ההוצאות הלא הכרחיות שעוד היו, איפה שרק יכולנו. במקביל, עשינו שינויים מתבקשים במערך העבודה: עשרה חברים מתגברים היום את מערך הייצור במפעל המקומי ועשרה נוספים יוצאים לעבודת חוץ במפעל שכן, עתיר רווחים, מביאים הביתה יום עבודה.

העמסנו על החברים גם גיוסי ערב צפופים במפעל, שמוסיפים כעשרה אחוזים להכנסות השנתיות של המשק. חודשה גם פעילות ועדת צמצומים ("רב בריח"), שמפקחת על הוצאות הענפים. אין ספק, לחברים נגרמות מצוקות, אבל אין ברירה.

— כמה זמן תוכלו עוד לתפקד כך?

— לא הרבה. החברים נשחקים, שלא לדבר כבר על המבנים, הציוד, הכלים החקלאיים. אנחנו מתקרבים לקו האדום. כשנגיע אליו — נתמוטט.

— איך יוצאים מזה?

— אפשר לצאת, אבל זה לא תלוי רק בנו. התק"ם והארגון האזורי חייבים לעזור. גם הממשלה. אנו יושבים כבר ארבעים שנה על קו העימות ובנוסף לגידול התפוחים והכותנה עשינו גם בתחום הביטחון משהו בשביל המדינה. אני מקווה שבגבעת-רם מבינים את זה. גם להם צריך להיות איכפת שלא ניפול.

חושבים על "צוותי חילוץ". 2-3 חברים, שמתמצאים בנושאי כלכלה וחברה, מקיבוצים חזקים, שיקחו אחריות על קיבוץ חלש. הם יבדקו היכן אפשר לחסוך, איפה אפשר לצמצם – חצי מיליון, מיליון... קיבוצים לא אוהבים את ההצעה הזאת, אבל, במצב של היום צריך לשים כמה סימני שאלה על זכותו של הקיבוץ לאוטונומיה

כתבו עליו בעיתון (והוא בכלל לא ידע שהוא כזה...)

התנועה הקיבוצית לא קוראת את עיתון "חדשות", גם הקטור גולן, מזכיר בית-קמה, לא. אבל בשבוע שעבר, לאחר שהעיתון הזה יצא עם הכותרת האפוקליפטית — "הופסקה אספקת החלב לבית-קמה" — הוא נחטף בקיבוצים. בגוף הידיעה נכתב: "ספקים הפסיקו לתת מהשבוע שעבר מוצרי חלב ודלק לקיבוץ בית-קמה שבנגב, כי הוא לא עמד בתשלומיו. מזה ימים אחדים (הפליגה הידיעה) אין מוצרי חלב בארוחות הבוקר והערב בקיבוץ זה, המשתייך לשומר הצעיר". ועוד ידע העיתון לספר ש"בנוסף, הופסקה חלוקת מוצרי מזון מעבר לאלה המוגשים לחברים בחדר-האוכל. גם הכל-בו של המשק, בו נוהגים החברים לקנות מוצרים על חשבון תקציבם האישי, נסגר...".

— עד כדי כך, הקטור?

— "הכתבה לא נכונה. הרבה שטויות. לא הופסקה הספקת חלב ומוצריו (לכל התינוקות שלום) והסיפור על הכל-בו, שכביכול, נסגר, מצוץ מהאצבע. פירות ומוצרים אחרים מחולקים כרגיל ואף אחד, כולל המזכיר, לא הפסיק את הדיאטה..."

— ובכל זאת?

— "ארגון הקניות של משקי הנגב נקלע לקשיי נזילות וכתוצאה מכך, הוטל על הקיבוצים להחזיר את החוב שלהם בתוך מספר ימים. לא הצלחנו לגייס בזמן את הסכום הדרוש ולכן נסגרנו".

מיד עם קבלת ההודעה על הסגירה הרים הקיבוץ טלפון לקרן השוה"צ. מיכה ריינת ("נבהלתי מאוד ממה שקרה שם") גייס, בתוך שעות, את הסכום הדרוש (מקיבוץ ניר-יצחק) וקווי האשראי לקיבוץ נפתחו מחדש.

— איך הגעתם לזה שסגרו אתכם?

— "אנחנו משק חקלאי ואני לא צריך לספר לכם מה זה להיות חקלאים היום במדינה הזאת. חוץ מזה, אנחנו מפתחים היום מפעל חדש (להפרדת חלבון מרם), שנמצא עדיין בשלבי הרצה. ההשקעות הגדולות במפעל וההפסדים מהחקלאות, זה מה שהכניס אותנו למילכוד הזה".

— ומה הלאה?

— "אנחנו מודעים למצבנו. שינינו את הרגלי הצריכה, צמצמנו את כוח-האדם בשירותים, התייעלנו בענפים, המערכת נמצאת כל הזמן תחת בקרה. אנחנו עושים את כל מה שאנחנו יכולים. הממשלה, לצערנו, לא. עצוב שהמדינה לא מכירה בצורך של ההתיישבות לעזרה. מישהו מעלה על דעתו שנפסיק לעבד את אותם עשרות אלפי דונמים בנגב ונסכים שמישהו אחר יעבד אותם במקומנו?".

— איך דלף הסיפור לעיתונות?

— "זה הגיע, עובדה, ואחרי שזה פורסם, באה אלינו כתבת של "חדשות", בדיוק בשעה שקיימנו במועדון דיון עם חברים ממזכירות התנועה. הכתבת ביקשה לשמוע את האמת מאחורי השמועה. קיבלנו את פניה כמו שצריך, אפילו הצענו לה כוס חלב... זה הספיק לה בשביל לאסוף את ידיה ולעשות אחורה פנה".

אפילו לא זורעים

על שולחנו של שלמה אייזנר (מעברות), מנכ"ל "המשביר המרכזי", מונחת מדי חודש בחודשו רשימה מעודכנת של קיבוצים שנסגרו בארגוני הקניות הארציים והאזוריים. מספרים מדהימים. לעלעל בניירות ולבכות. החודש הגיע מספר הסגורים (כולל אלו שהאשראי שלהם הוגבל) למאה. בשלב זה, כולם מהתק"ם. בקבה"א עוד נותנים חיפוי, אבל גם שם יורים עכשיו את המטחים האחרונים.

הקיבוצים הסגורים לא יכולים לקנות ב"משביר" — הספק הגדול ביותר של ארגוני הקניות — לא תשומות חקלאיות, לא מזון, לא שרוכי נעליים, כלום. "אין לנו ברירה", אומר שלמה אייזנר. "את התמורה אנחנו מקבלים מהארגון, לא מהמשק. אם אני אמכור סחורות למשק שנסגר, אני שם את כספי על קרן הצבי. לכן, עם כל הרצון הטוב, אין לנו ברירה, אלא לפעול לפי הנחיותיו של הארגון".

— למה זה גורם?

— לשיבושים נוראים במערכת.

— למשל?

— אני אתן דוגמאות. ממש בימים אלו זורעים שדות החיטה וקיבוצים שנסגרו לא יכולים לקבל אצלנו זרעים... שיהיה ברור, אנחנו הספקים היחידים של זרעי חיטה. חברת "הזרע" היא חברת בת שלנו, והיא לא רשאית למכור באופן פרטי, וקיבוצים עומדים עם שדות מעובדים והגשם תלוי ממעל והם לא יכולים לזרוע... דוגמא נוספת: תארו לעצמכם קיבוץ שנמצא בעיצומו של קטיף הכותנה והקטפת שלו מתקלקלת והוא זקוק באופן דחוף לחלקי חילוף. אם הקיבוץ הזה סגור, הוא לא יוכל לקבל אצלנו את החלק הדרוש... עוד דוגמא: רכז משק מגלה בבוקר שצריך לרסס את הירקות או את המטע והוא מריץ את רכז הקניות שלו למשביר לקנות חומרי הדברה. זה דבר דחוף ונורא חיוני, אבל התשובה שלנו היא "לא". הסיפורים האלו נשמעים, אולי, דראמטיים, אבל אצלנו זה עניין של יומיום...

— ואז נציגי הקיבוצים פותחים עליכם פה...

— כן, וזה גורם לנו להרגיש מאוד לא נוח. כועסים עלינו, מאשימים אותנו, שוכחים שההחלטה על הסגירה היא לא שלנו...

— אבל אתם הם אלה שסוגרים... תגיד, אייזנר, אתם לא מנסים במקרים מסויימים לפנות לארגונים האזוריים ולבקש מהם שישקלו את ההחלטות שלהם פעם נוספת?

— בארגונים יושבים אנשים כמוני וכמוכם, חברי קיבוצים, שהחליטו מה שהחליטו על-פי איזה שהם קריטריונים, וצריך לכבד את זה. יחד עם-זאת, במקרים מסויימים אנחנו באמת לא יכולים שלא להסב את תשומת ליבם למשמעויות של הסגירה. אני יודע, קשה לקבל החלטה על סגירת קיבוץ, אבל עוד יותר קשה לקיים אותה בשטח. קשה לשלוח הביתה, בידיים ריקות, אפילו קניינית, שבאה לקנות מזון לחתונה או ציוד לחג הקיבוץ... יש הבדל בין לתת את ההוראה לבין להחזיק את היד על השיבר. ביקשנו לכן, שבמקביל עם השלכות חמורות, יתקיים שיקול דעת נוסף, לגופו של עניין, שיקח בחשבון את כל המשמעויות של הסגירה.

— ומה אומרים בארגונים?

— אני מוכרח לומר, שמגלים שם הבנה לבעיות שאנחנו מעלים ואני מקווה שהם, יחד עם הקיבוצים, ימצאו דרך לפתור את הבעיות כך, שתיפקודם של הקיבוצים לא ייפגע. זה ממש מזעזע. הרי לא יעלה על הדעת, שקיבוץ לא יוכל לקנות זרעים, או שהוא יעצור את קטיף הכותנה בגלל שאין לו כסף לחלקי חילוף.

— מה עושים הקיבוצים בינתיים, הם הרי לא יישארו בלי דלק ובלי זרעים ובלי תערובת...

— יש שכבר באים לקנות במזומנים. מזומנים אנחנו מכבדים.

— אתם לא חוששים שיפנו לספקים אחרים?

— קיבוץ שילך לקנות אצל ספקים אחרים, יאבד את היתרונות שאנחנו נותנים. חוץ מזה, אם אין לקנייה שלו כיסוי — הוא על הפנים: לסוחר אין הומור, הוא ילך מיד להוצאה לפועל או לבית-משפט.

— שלמה אייזנר, אתה חבר קיבוץ ורק היום נתת למנהל המשביר באשקלון הוראה, שלא למכור זרעי חיטה לקיבוץ מסויים. איך אתה חי עם זה?

— אין לי ברירה. המשביר הוא גוף מסחרי. אסור לשכוח את זה. גם אצלכם במעגל מוכרים לחברים בכסף, לא?

— ומה בינתיים, איך שורדים?

— בינתיים אנחנו חייבים להישען על עצמנו ולחזק את הכלים של הערבות ההדדית. זה הסיכוי האחרון.

קץ ההבלגה

ההצעה החדשה בנושא המיסוי התנועתי, שהועלתה במרכז התק"ם בחודש שעבר, לא זכתה להסכמה מלאה. הקיבוצים "החזקים", אלה, האמורים לשאת בנטל "המיסוי המיוחד", הגדרה אחרת למענק, מתקוממים ומתכוננים למאבק נגד. הסכנה המרחפת על הערבות ההדדית. בעינה

אם הסיוע יהפוך להלוואה, ספק אם כל קיבוץ ירצה לקבלה ואז, אולי מ־6 מיליון דולר שמנסים לאסוף, יהיה צורך ב־4 בלבד. גם התנהגות הקיבוץ המקבל תהיה בוגרת ואחראית יותר מזה היודע שהוא מקבל מתנה

במצב החוב של התק"ם לא חל שיפור, אפילו לא מסויים. לעומת זאת, מסתמן בתנועה סופה של תקופת ההבלגה ומתעוררים ניצני מרד. מרד הקיבוצים החזקים.

כאלה הולך וגואה כעס בגין „המיסוי המיוחד", אותו עול נוסף שנפל על כתפיהם, בשמה של הערבות ההדדית. גזברים באותם קיבוצים אומרים, כי המיסוי הזה עלול למוטט את משקיהם ואפילו, טפו־טפו־טפו, לספחם אל המועדון הלא־יוקרתי של ה־36.

„המיסוי המיוחד" פירושו מס נוסף על המיסוי הרגיל, בו חייב כל קיבוץ לתק"ם, מתוקף חברותו בתנועה, והוא חלק בלתי נפרד מההסכם שנקבע בין הבנקים, האוצר והתנועה, כתנאי לפרישת החובות. „המיסוי המיוחד" נופל על גבם של מספר קיבוצים בלבד ואלה טוענים, שאין בכוחם לשאתו.

האם יצמיחו הרוגז והתיסכול, אינתיפאדה של גזברים?

• „האפשרות קיימת".

ע"פ ההסכם, אמור „המיסוי המיוחד" לגייס 24 מיליון דולר במשך 4 שנים. לפיכך יהיה על הקיבוצים המבוססים לגייס כל שנה 6 מיליון דולר, על־פי קריטריונים, שהם שיקלול הנתונים הבאים: א. החוב לחבר; ב. ההכנסה לחבר; ג. מקור עצמי.

הקריטריונים האלה, טוענים הגזברים המורדים, יצרו עיוותים גדולים, משום שבשנתיים האחרונות חלו שינויים גדולים במצבם הכלכלי של קיבוצים רבים — בעיקר אלה שברובד העליון של קבוצת ה־36 — במקביל לשינויים שחלו במצבם של הקיבוצים „האמידים". בוועדת ערעורים תנועתית, שהוקמה כדי לברר וללבן את הטענות, נקלעו גזברים אחרים למעמד משפיל, כדבריהם: חלק מחברי הוועדה לא הקשיבו כלל לטענות, לא עיינו בחומר שהוגש להם ופטרו את הגזברים כמו היו „מטרד ציבורי".

משגאתה ההתמרמרות, הוקמה ועדה ציבורית, שתבחן מחדש את הקריטריונים. אלה אמנם שונו, והיום נקבע היקף „המיסוי המיוחד" לפי קריטריון של מס הכנסה, כלומר, 25% ממנו. אם ניקח בחשבון, כי המס התנועתי הוא 9% מהשומה של השנה הקודמת, הרי שקיבוץ במצב טוב צריך לשלם 34% (9%+25%) ממה שהוא משלם למס הכנסה ועוד 272 ש"ח לחבר. לא כסף קטן.

„אלה הם קריטריונים דרקוניים", אומרים הגזברים המתלוננים אל תוך השרוול. „הם יובילו גם קיבוצים שמצבם טוב, הישר אל קבוצת ה־36 ואז, מה הועילו כלכלנים. קיבוציים בתקנתם?"

גדי רוזנטל (נתיב־הל"ה), מהאגף הכלכלי של התק"ם, עמד בראש הוועדה הציבורית הנ"ל, שהוקמה מתוך „תחושה שלנו, שהיו בשיטה הקודמת אי־אלה פגמים, לא מבחינת הנוהל, אלא מבחינת התוכן".

הצעת המיסוי החדשה של רוזנטל וחבריו מצטיינת, לדבריו, בעיקר בפשטותה, בכך שהיא שומרת על ההפרדה בין המס הרגיל לבין „המס המיוחד", שמטרתו עזרה הדדית ובסיסו: מצבו הכלכלי של הקיבוץ. על השאלה, האם לא יגרום „המיסוי המיוחד" לחייבים בו, ורף השיפורים והפישוט, „לרדת ליגה", משיב רוזנטל, שהוא מאמין שלא. הוא עושה חשבון פשוט, שסיכומו:

„אולי יהיה על כמה קיבוצים לשלם 6000 או 10 אלפים ש"ח נוספים, אבל זה לא יגרום למהפך במצבם הכלכלי". עם זאת, הוא מודה. „הנטל, מסך כל המס, הנופל על מספר קטן של קיבוצים חזקים, הוא גדול מאוד ויש לכך השפעה על החיים התנועתיים. מה לעשות, זה חלק מהמציאות שצריכים לחיות איתה". על־מנת להקל את התחושה הקשה של אותם קיבוצים, שעליהם רובץ הנטל הגדול, הוא מציע לשתף אותם באחריות לקבלת ההחלטות.

האם כוונתו, שאותם קיבוצים יחליטו איך יינתן הכסף שנוטלים מהם, למי ולאיזו מטרה

תשובות לשאלות אלה יש לחפש בקומה אחרת בתק"ם.

בחזרה אל הגזברים הרוטנים. אלה טוענים, כי חלק גדול בהסתבכות התנועה בתחום הכלכלי, נובע מהערבות ההדדית. „תירגמו אותה לערבות פיננסית, שלא היתה מוגבלת בזמן ובסכום. היא הביאה להרפתקנות כלכלית בלתי אחראית. אייבי רון (רכז המחלקה הכלכלית בתק"ם), חושב כי צריך להמשיך בערבות ההדדית הזאת ללא שינוי. אבל במצבנו היום זה אספירין לסרטן. זאת מין בועה שצריכה יום אחד להתפוצץ..."

לדעתם, מה שיקרה הוא, שאלה, אשר היום יש להם, מחר לא יהיה להם ואז לא יהיה לאף אחד. מרגע שקיבוץ מתחיל לקבל מענקים, אין לכך סוף. לכן צריך לשים סייג לעניין התמיכה־בצורת־מענקים ולהחליפה בהלוואות צמודות, ללא ריבית, כך שיהיה פיקוח על מה שנעשה בכסף.

בוועדת ערעורים תנועתית, נקלעו גזברים אחרים למעמד משפיל: חלק מחברי הוועדה לא הקשיבו כלל לטענות, לא עיינו בחומר שהוגש להם ופטרו את הגזברים כמו היו 'מטרד ציבורי'

שיטת המענקים, אומרים הגזברים, יוצרת אבסורדים. בקיבוץ עם משמעת פנימית חזקה, בו מוסרים החברים את כל הפיצויים שקיבלו, צריך לתמוך. בקיבוץ שחבריו שומרים לעצמם את הפיצויים, לא צריך. קורה, שקיבוצים שכנים מתחרים באותו ענף, כאשר האחד מגדיל את כושר התחרות שלו בעזרת כספים שקיבל משכנו החזק. מכאן, שהולכת ונוצרת מציאות מסוכנת, בה קשה לקיים שותפות בין עניים לעשירים. בהכרח נוצרים אינטרסים מנוגדים „והעסק עלול להתפוצץ".

איך מממשים, איפוא, את ערך הערבות ההדדית, כאשר הכסף מצוי בצמצום?

על כך אין מי שישיב תשובה נחרצת. אולי אייבי רון יכול, אלא שממשרדו נמסר: „יומנו עמוס לשני שבועיים. מה אתה רוצה מהבן־אדם, הוא עובד מ־6 בבוקר עד 11 בלילה"

קובי קליגר, גזבר רמת־הכובש, קיבוץ חזק שאינו מנקר עיניים, משמע, ששקל היטב לפני שהוציא אגורה, יוצא בגלוי נגד „המס המיוחד".

„כל מסלול הפתרון של הבעיות הכלכליות בתנועה, היה ביסודו שגוי", הוא אומר. „יכול להיות, שהדבר נבע מכיוון אידיאולוגי מסויים, או מניתוח מוטעה של המצב החמור. אך עובדה היא, שהנסיונות להתמודד עם המשבר, היו במסגרת כלכלית טהורה: פריסת חובות, מגבית פנימית וכו', בעוד שהפתרון האמיתי חייב להביא את החוב לגודל, התואם את יכולת ההחזר של הקיבוצים. דהיינו, מחיקת חלק מהחוב".

קליגר אינו רוצה להיכנס לסוגיה השחוקה, מה הביא לחוב הגדול. הוא מעדיף להתמקד בעתיד: „בהנחה, שהפתרון לבעיה יכול להיות אך ורק

גזברים באותם קיבוצים חזקים אומרים, כי 'המיסוי המיוחד' עלול למוטט את משקיהם ואפילו, טפו־טפו־טפו, לספחם אל המועדון הלא יוקרתי של ה־36

פוליטי, שיקטין את החוב למימדים כאלה, שניתן יהיה לפתור אותו באופן כלכלי, הרי ההסדרים שהוצעו עד כה אינם פתרון".

קליגר מציין, שלא כל הקיבוצים החזקים „נמצאים בפוזה דומה". ישנם שיוכלו לעמוד בגזרה, מבלי שיקרה להם אסון, אך ישנם קיבוצים ברמת סיכון גבוהה, עם מחזור עסקים נמוך. אלה עלולים להיקלע, תוך שנים ספורות, למצב, שבו הם יזדקקו לסיוע. בין אלה — גם רמת־הכובש.

הוא חושש, שגם בתום 4־6 שנות ההסדר, עדיין תהיה התנועה שרויה במשבר כלשהו, כשרוב הקיבוצים החזקים כיום יצטרפו אל קבוצת הבעייתיים. על כן „האינטרס העליון של התנועה הוא לשמור עלינו כפי שאנחנו, כדי שלא ניאלץ בעתיד להיות סמוכים על שולחנה. אומרים לנו, ,עזרה הדדית וצדק חברתי'. האם העברת הכנסה מקיבוץ שהצטמצם וחי מיגיע כפיהם של חבריו, המתגוררים בדירות של 40 ממ"ר, כולל לינת ילדים, לקיבוץ שלא עשה כן וחבריו גרים בדירות של 70־90 ממ"ר — זה צדק חברתי? אומרים לנו ,הגיוס הפנימי הוא מנוף לצורך גיוס המערכות החיצוניות', ובכן, המנוף, הנטל, הוא כבר ביותר והמשא, העזרה החיצונית, איננו אלא עוד שקיק אינפוזיה".

אילו היתה תרומתו של רמת־הכובש מקימה איזה קיבוץ על רגליו, היה קליגר חש גאווה מסויימת. אבל איפה. „לוקחים מאתנו סכומי עתק כמונחים שלנו, ואני יודע שהם לא יפתרו דבר".

קליגר אינו מאשר דבר קיומה של אינתיפאדה בודדך, אך מאשר קיומו של „פורום המשקים המבוססים". „לא חשוב מי יזם אותו", הוא אומר, אבל מוכן להודות שהיה בין משתתפיו. לדבריו, כבר לפני אי־אלו שנים הבין לאן מתגלגלים הדברים. המילווה הפנימי היה הארוע הראשון שעורר אצלו „מחשבות": „בכל מיסוי יש העברת כספים: מקיבוץ לקיבוץ, והיות שקיימים אינטרסים שונים ומנוגדים בין קבוצת קיבוצים אחת לשניה, לא יתכן שהחלטות בנדון יתקבלו באורח פשוט כל־כך במרכז התנועה. קבוצת הקיבוצים הנושאים בעול היא, מטבע הדברים, קטנה, לכן היא נידונה להפסיד בכל הכרעה".

לא התקוממות מאורגנת, איפוא, אלא „מאבק פנימי, נסיון להביא לראייה מציאותית יותר של המצב והתוויית פתרונות תואמים". עוד אומר קליגר, כי „הסיטואציה הנוכחית העמידה במבחן גם את כל נושא נוהלי קבלת החלטות בתק"ם. כשמדובר בהעברת כספים מאסיבית מקיבוץ לקיבוץ, מן הראוי שייעשה מאמץ להעביר את ההחלטות בהסכמה ולא בהצבעה פשוטה של רוב נגד מיעוט".

ודאי שהוא מודע לכך, שטיעוניו מתקשים לעמוד מול טיעונים אידיאולוגיים, שעניינם, חוסנה של התנועה באמצעות הערבות ההדדית. „אבל אם אותם טיעונים הם כל־כך חוקים היום, הם היו צריכים להיות תקפים גם בעבר, בשנים הרעות. היה צריך להקפיד על ריסון, בתוך כל קיבוץ וקיבוץ ובין הקיבוצים לתנועה".

בין המתמרדים הבודדים, שלא חוששים להיחשף, גם עוזי קרן, גזבר עין־גב. לפני כחודש הציג בפני מרכז התק"ם, בשם קיבוצו, הצעה לשינוי אופיו של „המס המיוחד".

ההצעה ממליצה, פשוט, כי הסיוע לקיבוצים הנזקים יינתן רק בצורת הלוואה ארוכת טווח, ללא מחיר (ללא ריבית), שתוחזר בחלוף המשבר. הנימוקים שהעלה קרן:

1. עקרון העזרה לזולת בין קיבוצים הוא ערך נעלה. 2. הקיבוץ הוא יחידה כלכלית עצמאית; בין הקיבוצים קיימים יחסים של קונה ומוכר וגם תחרות. 3. אין כל ערובה לכך, שהמסייע של היום לא ייהפך לנתמך של מחר. 4. סכומים כספיים שנמסרים לתנועה, אינם בגדר „כספים עודפים". 5. כל ערך הניתן במתנה, ערכו יורד בעיני המקבל וההתייחסות אליו אינה כלכלית מובהקת.

אומר קרן: „עצם העובדה, ש־60 קיבוצים, מתוך 80, ערערו על המס המיוחד, אומר דרשני. אני יודע, שגם המשקים המקבלים את הסיוע מרגישים לא נוח עם הנושא".

עין־גב אינו מערער על ההסדר ולא מציע לוותר על הערבות ההדדית, אלא מבקש שהסיוע ינתן בצורת הלוואה, „כי חשוב העקרון, שביום מן הימים, בהתהפך המצב והקיבוץ שבמצוקה יחזור להיות משק איתן, יהיה לו חוב מוסרי להחזיר לקיבוץ הנותן את חובו. לא חייב להיות קשר ישיר בין הנותן למקבל: די אם יהיה הסדר, לפיו מעבירים את הכסף ל„פול" המרכזי והוא שיחזיר את החוב".

הערכתו היא, שאם הסיוע יהפוך להלוואה, ספק אם כל קיבוץ ירצה לקבלה ואז, אולי, מ־6 מיליון הדולר שמנסים לאסוף, יהיה צורך ב־4 מיליון בלבד. גם התנהגות המקבל תהיה אז אחרת, בוגרת ואחראית, מאשר זה היודע שהוא מקבל מתנה.

קרן מתקומם נגד המונח „מס": „זה מענק, שהמשקים החזקים נותנים לחלשים". לכן, בסיכום הצעתו, הוא מציע לבטל את השימוש במושג מענקים ולהחליפו במושג הלוואות ללא ריבית, עם „תקופות חסד" ארוכות מאוד, אפילו עד 20 שנה, כאשר לפחות את הקרן הצמודה יש להחזיר. „וזאת, כמחווה אלמנטרית של המסתייע כלפי המסייע, שגם הוא נתון, לדאבוננו, במצב כלכלי קשה".

קרן ער לכך, שבניגוד למענק, ההלוואה אינה מוכרת לצרכי מס, ועם זאת הוא מאמין, שניתן יהיה להגיע להסדר, לפיו תיחשב ההלוואה כמענק מבחינת מס ההכנסה, וביום מן הימים, יחזיר אותה הקיבוץ המקבל, על־פי זכרון דברים, שייחתם באופן פנימי. „זה טיעונם של אלה, המנסים לטרפד את העניין. אנחנו רוצים ערבות של התנועה. שיהיה רישום של הנותנים ורישום של המקבלים ותהיה חתימה של הקיבוצים בפני התנועה על כך, שיחזירו בעוד 20 שנה את מה שהם מקבלים". מקובל על קרן, שהכסף שיוחזר בבוא היום, לא לקיבוצים הנותנים יוחזר, אלא ישמש את התנועה לצרכיה, „ובלבד שהמקבל יהיה מחויב להחזיר. זה הכלל".

בתק"ם נשמעים גינויים כלפי „קיבוצים חוקים במרכז הארץ", המקיימים פורומים של התנגדות למס המיוחד. הללו, אומרים המגנים, אינם מתחשבים באותם קיבוצים רחוקים לאורך הגבולות, שמחמת התנאים הסביבתיים הקשים, סובלים מבעיות כלכליות ומחויבים בהוצאות יתר, שאחרת, מי ירצה לחיות בהם?

בהגושרים, שנמצא רחוק אבל גם על הסוס, אומרת הגזברית ניצה משה, שקיבוצה לא גיבש עמדה לגבי המס המיוחד. „אולם בעקרון, אנחנו חושבים שצריכים לשלם אותו, משום שקודם גם אנחנו היינו במצב מסויים ועכשיו אנחנו במצב אחר". בהגושרים לא שכחו מהיכן באו, ונראה שהם בטוחים לאן הולכים. בקיבוצים רבים אחרים — לא.

גוגה קוגן

גלויה מאמריקה

"גולני" עשה זאת שוב... והפעם ברחובות מנהטן

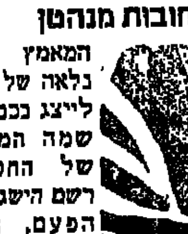

המאמץ הבלתי נלאה של גולני, לייצג בכבוד את שמה המפואר של החטיבה, רשם הישג נוסף. הפעם, הרחק משדות הקרב המסוכנים של ישראל. הפעם במערכה הכבדה, שהתנהלה בין חברות ה"מוברס", ברחובות מנהטן, ניו־יורק.

עד לאחרונה, חברת ה"מוברס" (סבלים, בקיצור), שהחזיקה בעמדות המפתח של מנהטן, היתה של קבוצת צנחנים, בפיקודו של רב־סרן רמת־יגני. אבל בימים אלו ממש, התאוששה ואזרה כוח חברת־"גולני", שמנהליה כמה קיבוצניקים מהגליל ויצאה לקרב הכרעה.

גולני, אנחנו יודעים, יודעת להילחם. הם צרפו לחבורה של לוחמי עץ הזית מחזור חדש של קיבוצניקים רעננים, הוסיפו לסמל החברה, שהוא, כמובן, סמלה של חטיבת גולני הצה"לית, ציור מרשים של משאית, ערכו קבוצת פקודות והכינו תכנית פעולה, שעיקרה, כמסורת גולני משגים, הסחת דעתו של האוייב מפלוגת הצנחנים וקרב הבקעה עם שחר.

תותחי התקשורת המקומיים במנהטן ריכזו בעוד מועד את הלקוחות בהודעות מטעם גולני: "גולני מוברס באים! לפקודה תמיד אנחנו" והקרב הגדול החל.

תחילה נכבשו סיטונאי האופנה מהשדרה החמישית. אחר־כך, באיגוף עמוק לכיוון ברוקלין, נכבש היער של חברת ההוצאה לאור, "קרון" וכך הוצאו מידי המוברס של הצנחנים כמה מלקוחותיהם הטובים ביותר. במקביל, בזכות מודיעין יעיל וסיור מוקדם, נערך הסכם עם חברת "דורמטורי", שעבדה קודם לכן עם הצנחנים, ולבסוף נכבשה אפילו חברה לשיווק פסנתרים מהארלם.

ללקוחות פרטיים מציעה חטיבת גולני־מוברס עד 10% הנחה.

הצנחנים, עם כוחות עדיפים, מצאו עצמם מובסים. גולני כבשה את מנהטן. הם עכשיו חברת המוברס המפוארת של אמריקה.

גולני, גולני, המוברס של המדינה.

זאב צחור

GOLANI MOVING
Quick, Reliable Movers
At An Unbelievable
10% OFF
★ 24 HR. SERVICE
★ FULLY INSURED
★ LOCAL, LONG DISTANCE
★ FREE ★
ESTIMATES & BOX DELIVERY!!!

מדפיסים אצל יאיר
קט־אופסט שרותי הדפסה בע"מ

מה המשותף לכפר-סאלד, מרום-גולן, אלרום, שפיים, געש, יקום, העוגן, אילות, קטורה, יהל, שיזפון, שדה-בוקר, רביבים, סעד (רשימה חלקית)?

רמז: אותו דבר, שמשותף גם למשקי-הנגב, משקי-הדרום, קיבוצי השוה"צ, המ.א. חבל-אילות ומ.א. שער הנגב, שמשותף גם לכ-10 בתי הארחה בתנועה הקיבוצית וגם למחלקות שונות בבתי התנועות הקיבוציות.

ובכן, מהו? כולם נתונים בקשיים כלכליים ברמה זו או אחרת. נכון. ומה עוד? כולם מדפיסים אצל יאיר, זאת אומרת, בדפוס קט-אופסט, שהיום ממוקם באולם מרווח בבן-אביגדור 16 ת"א, אבל לפני כן היה במרתף אפל באבן-גבירול ועוד לפני כן, בחדר צר ברחוב שלוש, בגבול ת"א-יפו.

אה, בטח, אתם טופחים עכשיו על מצחכם. הרי תמיד כשאתם מגיעים לשם עם עבודה לביצוע, אתם פוגשים שם את כל החבר'ה...

יאיר שלום גדל, לפחות מבחינה עסקית, עם התנועה הקיבוצית. הוא בן להורים, שהיו פעם חברי אשדות-יעקב. שעזבו את הקיבוץ לטובת המושב, מגדיאל. מילדות הוא נמשך אל הציור, הגרפיקה, הצילום. לכן, שלא כחבריו, לא הלך, לאחר ביה"ס העממי, ללמוד בתיכון או באורט, אלא בבית הספר למקצועות הדפוס של רשת "עמל". 4 שנים הוא למד שם את כל הנושאים הקשורים במקצוע: תאוריה, גרפיקה, טיפוגרפיה, צילום ומונטאז'.

השרות הצבאי, אותו עשה במסגרת המודיעין של חיל-האוויר, איפשר לו להשתפשף עוד יותר במקצועו.

משהשתחרר, צבר נסיון נוסף במכוני מונטאז' שונים ומה שחשוב יותר, הוא למד את סוד המגע עם הלקוחות והניהול הפיננסי של הדפוס. כשהרגיש שהוא מיומן ויודע מספיק, העז ופתח עם שותף בית-דפוס קטן, מכונה אחת, ברחוב שלוש. זה היה ב-1971. אז, כבר אז, נוצרו המגעים הראשונים עם התנועה הקיבוצית ויאיר אינו זוכר עוד מי הגיע אל מי וכיצד. כל כך התהדקו המגעים, עד שעקר מרחוב שלוש המרוחק אל אבן-גבירול, כדי להיות סמוך למרכזי 3 התנועות הקיבוציות.

איזה רכז תרבות, עורך עלון, איש מכירות או מזכירת מחלקת בתנועה, לא פקדו אותו שם? ומי מהם לא בא בתביעה האופיינית, "זה צריך להיות מוכן תוך יומיים" ומבוקשו לא נענה?

5 שנים עבד יאיר במקום ההוא, במהלכן רכש מכונות נוספות, מיחשב את בית-הדפוס במחשבים המתקדמים של "מקינטוש" והוסיף עובדים לצידו, בהם בני משפחה.

ב-76' היה המקום צר על מידותיו, ויאיר עקר לכתובתו הנוכחית: אולם של ממש, 10 עובדים ואפשרויות ביצוע ומגוון מוצרים, שהשמים הם גבולם: ניירת משרדית ומסחרית, נייר רציף, חשבוניות, ספרי זכרון, פרוספקטים צבעוניים ומה לא. גם בעידן, שבו מצוידים כבר קיבוצים רבים במכונות צילום והדפסה משלהם, עדיין מהווים הקיבוצים על מפעליהם, המקומיים והאזוריים והתנועות על מחלקותיהן, כ-90% מקהל לקוחותיו של יאיר. ואם מעדיפים חברים מקטורה שבערבה ועד כפר-סאלד שבגליל, מכל בתי-הדפוס, דווקא את שלו, שבת"א הרחוקה, זה לא בזכות מחיריו שהינם סבירים בשוק, אלא בזכות אמינות גבוהה, עמידה בלוח-זמנים ואיכות ביצוע מושלם.

הוא לא אוהב להיכנס לפוליטיקה אך הוא סבור "שאסור שהקיבוצים יתמוטטו, צריך לעזור להם לצאת מן הברוך" ונשבע שזה לא קשור בביזנס אלא בסנטימנטים משנים.

יאיר, שיודע להקדיש מזמנו לכל לקוח בצורה חברית מבלי להיות לחוץ בזמן, גם כשהעבודה לוחצת, מאיר פנים לקיבוצניקים. "אני פשוט מסתדר איתם טוב" הוא אומר. והקשרים החבריים שנוצרים, הם פשוט "התומרחיות" הנוספת שלו.

(מ.)

קט אופסט, שרותי הדפסה בע"מ, רח' בן־אביגדור 16 תל-אביב 67218, טל' 03-335831 פקס: 03-330336

פוטו סטריאו פספורט
מחלקת צילום מקצועית
★ מבחר מצלמות, עדשות, תצובות וציוד מקצועי לסטודיו
★ סרטים וחומרי צילום במחירים מיוחדים למשקים
★ מבחר גדול של מצלמות אוטופוקוס לחובבים
מכירה — קניה — החלפה
מחלקת סטריאו
★ מבחר רמקולים, רסיברים, טייפים דק, פטפונים וטייפים ניידים
★ קסטות אודיו ווידאו במחירים סיטונאים
30 שנות עבודה משותפת עם קיבוצים ברחבי הארץ
בן־יהודה 8 ת"א • 03-295512, 297416

הנחה נוספת לחברי משקים ממחיר סיטוני
רמקולים, מערכות מקצועיות וציוד לחדרי תרבות מתוצרת ב"ב מחוץ!
סטריאו בסיטונות
רמקולים מקצועיים: בוס, גימו, וורפדל, ווגה, ווסטרה, J.B.L.
מערכות ביתיות: שרפ, סניו, סוני, טילבר, טושיבה, נשיונל ועוד
רסיברים: ניקו, קנווד, אינטרושיונל, J.V.C., מרנץ, טכניקס, דוטל ... מ־390 ש"ח
טייפים: סניו, סוני, פיונר, פישר, איווה, טיאק, אקאי, טושיו ... מ־290 ש"ח
פטפונים: סניו, טייקו, שרווד, נשיונל, דועל, דואל, פישר, C.E.C. ... מ־99 ש"ח
מערכות סטריאו ביתיות שכוללות: דבל קסט + רדיו מגבר + רמקולים ... מ־590 ש"ח
עוד יותר איכות בסטריאו!!! בסוף רח' העליה ליד שלמה
חניה מסודרת במקום — חינם
סוף רח' העליה 62, ת"א. פתוח מ־10.00 עד 13.00 ומ־16.00 עד 19.00 פתוח גם ביום ו'

גליון מס' 51. כל מה שכדאי לדעת על הנחות, מבצעים ומכירות מיוחדות.

רהיטי ילדים ונוער עין חרוד מאוחד.

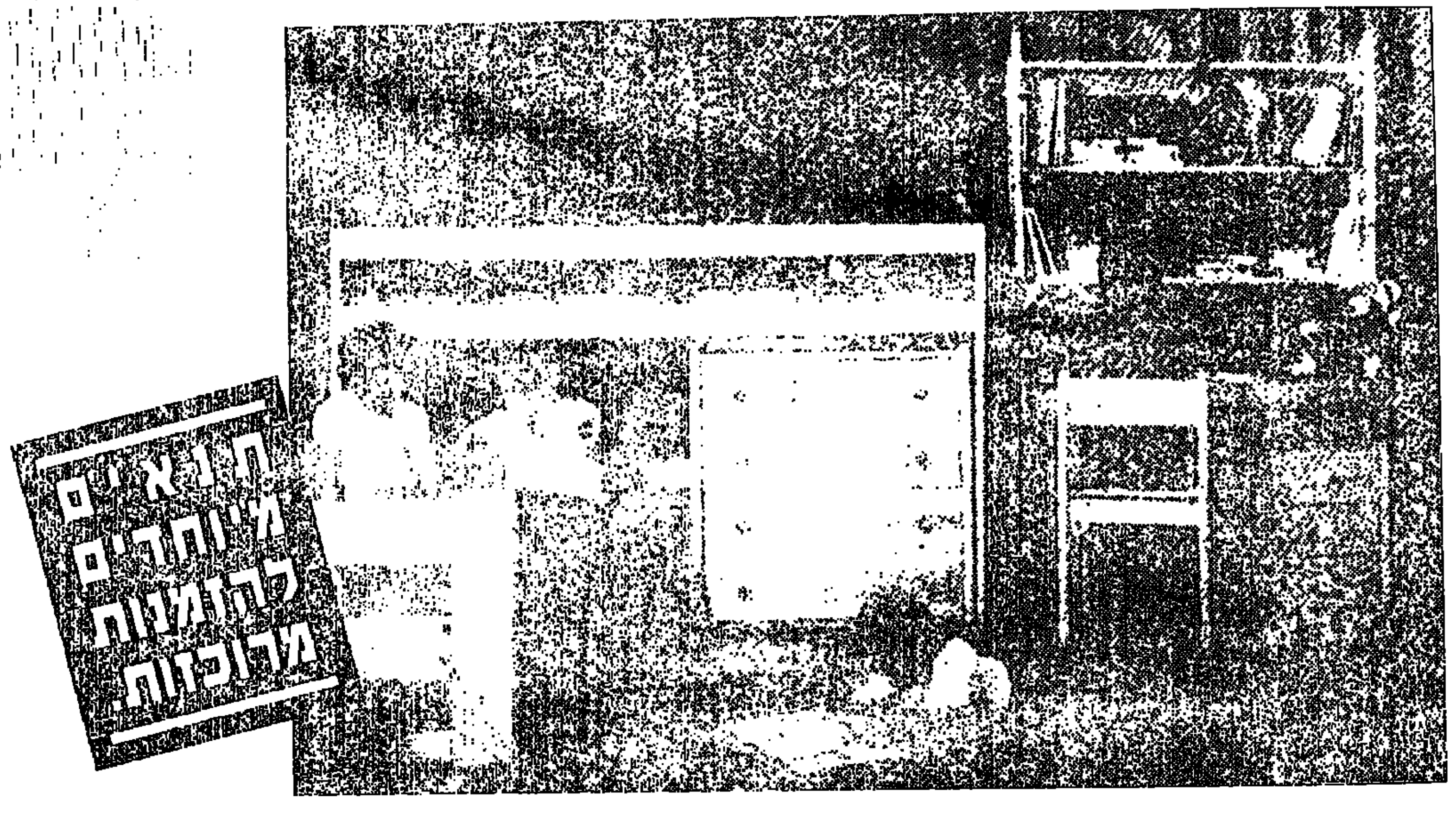

- רהיטי עץ אורן גושני עם פינות מעוגלות המונעות פגיעה בילד.
- ריהוט הגדל עם הילד ומתוכנן לצרכיו בהתאם לשלבי התפתחותו.
- ניתן להוסיף פריטים נוספים בהמשך, באותו עיצוב ובאותה איכות.

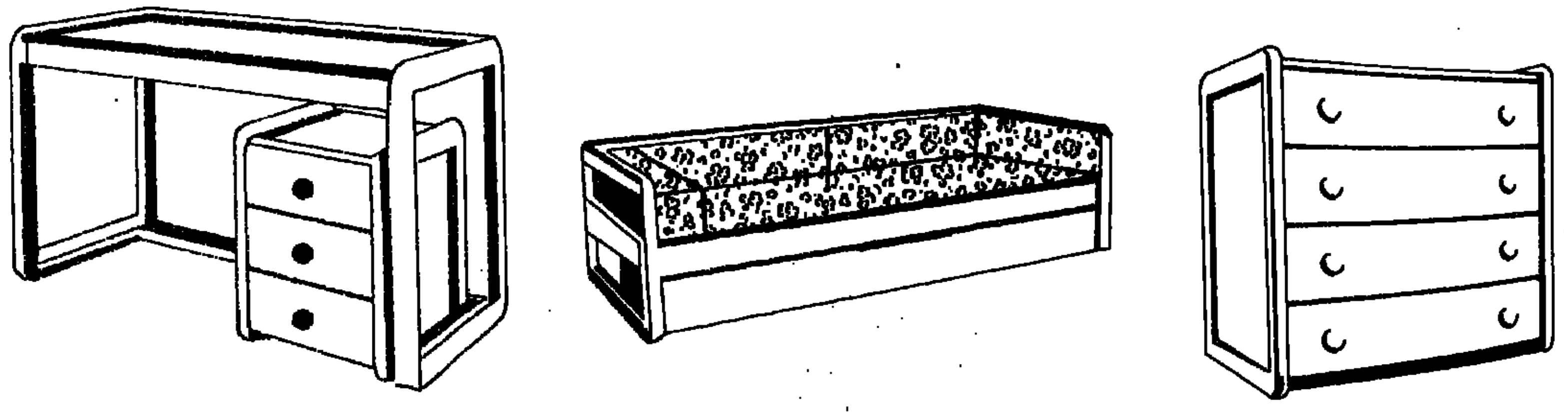

שמור וקרא!

מסמך

השבבים של המהפיכה

באובייקטיביות ללא רחם. בצער אבל בלי מרירות. עוזב אדמיאלי את בית־אורן

"בגיל 70, אחרי 58 שנות חברות בתנועה החלוצית ובתוך זה 48 שנות חיים בקיבוץ, הגעתי לפרשת דרכים, בה אני רואה את עצמי חייב לסכם את מצבי ואת מה שעומד לפני.

לאחר שיקול ומחשבה ממושכים, באובייקטיביות ללא רחם, בצער, אבל בלי מרירות ובלי טינה כלפי מישהו, אני מסיק את הדברים הבאים:

1. קיבוץ בית אורן נכשל.
2. חברת בית אורן נהרסה.
3. הצטרפות קבוצת "שיאון" ואחרים, יש בה סיכוי לשיקום בית־אורן, כקיבוץ חדש.
4. במהלך זה, ככל שפחות חברים מהנוכחיים יישארו, כן ייטב. ככל שהקבוצה (המובילה) מבית־אורן תהיה פחות דומיננטית, כן יגברו הסיכויים לשיקום קיבוץ במקום.
5. במהלכים הננקטים לקראת העתיד, קבוצת גילאי ה־60+ אינה מובאת בחשבון (בצדק) ולא נועד לה שום תפקיד. שתי עובדות מעידות על כך: א. במצע קב' שיאון מדובר על גילאי 20־60; ב. ותיקי בית־אורן לא שותפו (אולי פרט לאחד, שהוא הוותיק היחידי בין 8 חברי מזכירות) בשום שלב, או קטע של המגעים וההתייעצויות המכינות והם בבחינת קבוצה שולית, נסבלת.

תופעה זו היא מחוייבת המציאות, כי בין הוותיקים והקבוצה המובילה יש מעט מכנה משותף ושפה משותפת. לכן, בשיקום המקום — אם הוא יצליח — אין לקבוצת הוותיקים יכולת לתרום: היא תהיה גורם מכביד ובולם, אם כי איש לא יטיל ספק בזכותה להישאר במקום.

אני מציין כאן שהיום יש בבית־אורן 57 חברים, מהם 27 מתחת לגיל 60 ו־26 מעל גיל 60. רוב הוותיקים הם בעלי זיקה רעיונית רצינית לקיבוץ ואילו גל העזיבה בין הצעירים טרם נבלם.

6. הנובע מכל האמור עד כאן:

א. ותיקים, שיש להם משפחה ישירה במקום, אין להם סיבה שלא להישאר, מה גם אם הם קשורים קשרים חבריים ביניהם.

ב. ותיקים, שאין להם משפחה ישירה במקום, אבל יש להם בנים במשק קיבוצי אחר — אין להם מה למהר לעבור אליהם, כי הם יוכלו לעשות זאת ככל שהמצב בבית־אורן יורע מבחינתם, או/וכאשר מצב בריאותם יורע.

ג. ותיקים, שאין להם בנים במשק קיבוצי אחר או בכלל, טוב יעשו אם ילכו ומוטב להקדים זאת ככל האפשר, כי לא צפוייה להם בבית־אורן זיקנה מכובדת.

שתי דוגמאות קיצוניות מסבירות את הנ"ל יותר טוב מכל הסבר אחר: ש.פ. ומשפחת ל.. המקרה הראשון מוכיח, שאם יש משפחה במקום, הדאגה לוותיק מובטחת, כפי שטבעי הדבר שיהיה בקיבוץ. המקרה השני מוכיח, שמי שאין לו מי שידאג לו — זרוק לכלבים. הוא יכול להירקב בדירתו וכשהוא חסר אונים, הוא יועבר לבית אבות כזה, שמה שיותר מהר יתפגר לו — כן ייטב. אף אחד מהחברים לא היה מסכים, שהוריו יטופלו בצורה זו. גם במקרה של ש.פ., צריך היה להביא מטפלת שכירה, כי לא נמצאה חברה במשק, שמוכנה לקבל על עצמה את הטיפול בה.

7. אין צורך בדמיון מפותח כדי לתאר מה יהיה מצבו של ותיק בלי משפחה בקיבוץ, כשכבר לא יוכל לעבוד, אבל עדיין לא יהיה נכה עד כדי צורך להעמיד לו מטפלת צמודה, או לשלח אותו לבית אבות, ממנו לא יחזור עוד.

8. אני חושב, על כן, שנכונה היתה ההצעה לוותיקים — מצד התנועה — שילכו למקומות אחרים ושיפה שעה אחת קודם (מבחינה מעשית, אפשר היה להעביר את המסר בצורה שונה — אבל זה לא לנושא היום וכאן).

9. לסיכום פרק זה: בשיקלול הגיוני של הגורמים, הגעתי למסקנה, שאין לי סיבה והצדקה להישאר בבית־אורן. אבל הרחקתי הכרה זו, התחמקתי מלהודות לעצמי בזאת והמשכתי לפעול בכל, כחבר לכל דבר. בשעת עזיבת מרבית חברי המזכירות הפעילים והודעות על כוונת עזיבה של נוספים מהם, היה לי, כמרכז ו. מינויים, חלק רב בבחירתה של ניילי למזכירה, במצב שהכל עמד להתפורר ואיש לא היה מוכן לפעול. תמכתי, עד היום, בכל המהלכים של התנועה ושל המימסד המקומי, אם כי ידעתי שאין לי עוד מקום במערכת הזאת.

10. לאחר שכבר התנסיתי במעבר ממשק בו הייתי מן המייסדים, אל משק אחר, שלא מבחירתי החופשית, אלא בלחץ התנועה, לא אלך עוד למשק שלישי, מהסיבות דלהלן:

11. חברות בקיבוץ בשבילי אומרת להיות פעיל ולהשתתף בעיצוב דרכו ובהכרעותיו. אין אף משק בו השתלבותי עכשיו תהיה כזאת. אם אבקש להתקבל למשק כלשהו ואתקבל, זה יהיה מעשה חסד כלפי פליט וכזה יהיה מעמדי. לא יצפו ממני ולא אוכל לתרום ולכן גם לא להרגיש כחבר קיבוץ בעל חובות וזכויות.

12. אינני סגפני במידה מספקת כדי לוותר על פעילות ומעורבות, על מאוויים, על רצונות, על הנאות שאני מרגיש עצמי מסוגל וזכאי להם. אבל כחדש במקום, לא אוכל לצפות שיינתנו לי.

13. אילו המשק שלי היה משק נורמלי ובו חברה, יחסי אנוש ורמת חיים, כפי שסביר היה אחרי 48 שנות חיים בקיבוץ, כי או כיום, כשמלאו לי 70 שנה, הייתי יכול, למשל, לבוא ולהגיד: אני ממשיך לעבוד ולפעול כמו עד עתה (בלי הפחתה כלל של "שעות גיל"), אבל בשל מצבי האישי יש לי צרכים משלי, דברים שהם חשובים לי ולאחר 48 שנים אני זכאי להם.

14. ברור לי שדברים אלה לא יינתנו לי בבית־אורן, לא בלי ולא עם "שיאון" והשנים עוברות... ברור שלא אוכל לבקש דברים אלה במשק בו אתקבל בתור "זקן מוותיקי בית־אורן".

15. עד כאן השיקולים הרציונליים, שמסקנתם ההגיונית היא אחת: שאין לי מקום, במצבי ובתנאים הנתונים, לא בבית־אורן ולא במשק קיבוצי אחר. למרות כל זאת, לא הייתי מסוגל להחליט על עזיבת הקיבוץ, כי אינני פוסל את דרך החיים הקיבוצית ועזיבה, פירושה גם הינתקות מצורת החיים ומהתנועה הקיבוצית.

16. ואם היום הגעתי להחלטה לעזוב, והגעתי לכך, זה בשל המשמעות וההשלכות המתבקשות מאירועים מסויימים שבגינם, על השיקולים ההגיוניים התווסף גם רובד של גורם סובייקטיבי, רגשי.

התברר לי, שבנוסף להיותי לאדם מיותר במערכת העתידה של המשק שיקום, אם ולכשיקום, אני אהיה אדם בודד לחלוטין, בלי יעוד, בלי סיפוק, בלי חברים, בלי חיים ראויים לשם זה. אחרי שגם משפחת כ. עברה לקיבוץ אחר, לא נותר לי פה איש, שיהיה לי איתו קשר אישי, חברתי־חברי.

התקריות שהיו לי (במזכירות) ובעיקר "השיחה" שבעקבותיהן, היו בבחינת "הקש ששבר את גב הגמל", והעמידו אותי על מצבי הריאלי ועל מה שצפוי לי. אם זהו מעמדי היום, כשאני ממלא עדיין פונקציות מועילות ו"מרוויח את לחמי בכבוד", מה צפוי לי כשאחדל להיות כזה?

17. לכן, אין לי מוצא אחר מאשר לעזוב ולהסתדר בכוחות עצמי, כפי שאוכל.

יעקב אדמיאלי.

מזכיר בית־אורן, שמואל כהן, על עזיבתו של אדמיאלי

"בבית־אורן מצטערים על כך, שיעקב אדמיאלי לא שעה לפניית המזכירות וחברים רבים ועזב את קיבוצ־ביתו. רוב ותיקי בית־אורן, דור המייסדים, ממשיכים בגאווה את מפעל חייהם ומשתפים עצמם בהתחדשות ביתם. בית־אורן, כפי שהוא היום, שוקק חיים, לאחר מעברו המוצלח של השלב הראשון בתכנית ההתחדשות. התנופה נמשכת בכוחות משותפים של החברים שנותרו ועוד 26 משפחות חדשות, שהצטרפו לפני 3 חודשים.

בדצמבר השנה תגענה עוד כ־20 משפחות נוספות. כפי שפורסם רבות, בית־אורן עמד על סף התפרקות. חזינו בסופה שעקרה שורשים רבים. יעקב אדמיאלי הוא אחד מהם.

כבדרך נס, רוכזו כוחות משותפים, כדי להפוך את הקערה על פיה וכשהבסיס יהיה איתן דיו, נרשום ונציין את הצלחתנו לגבי ההיסטוריה".

יוסף חרמוני

עוזב ומודה

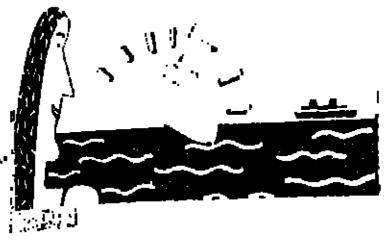

הו, ואנזיי שלי. ההיית?

לאסתר רייכשטאט־עופרים קול פנינים. הפנינים האלה מזמרות עדיין בעברית, במבטא גרמני בולט, מכוער. על המשעולים בין העמק וכנרת היא שרה לנו, במבטא הגרמני של המנואץ.

מבטא גרמני של ישראלית יורדת, איננו מבטא ייקי. העברית הייקית היא עברית בטעם גתה ושילר, מאהלר, באך וברכט. זוהי עברית מופשטת, מצחיקה, חביבה.

העברית הייקית היורדת, היא מפלצת תאלידומיד. זוהי עברית בטעם שפתם של גבלס, היטלר ואייכמן. קול הפנינים של אסתר עופרים בוקע כעת ממיתרי־קולו של יצור בלתי־אפשרי: ישראלית שירדה לגרמניה. אין אדם כזה. ישראלי ילידי־הארץ, שירד לגרמניה הוא, למיטב, הומו סאפיינס.

והנה, הטלוויזיה הישראלית והבימות הישראליות המרכזיות, מארחות את העופרה המתגרמנת הזו, המרעיפה עלינו את נטיפי־הבדולח של געגועיה אל המשעולים שבין דגניה וכנרת.

תופעה כזו (פלא ביולוגי, כדברי צ'רצ'יל על צ'מברליין, יונק חסר חוט שדרה) אסור שנראה ונשמע בפרהסיה, ולכל הרוחות הדמוקרטיה ו"סיפו למסיבה" וחופש־האמנות.

השפה הגרמנית, מאז 1933, טוב לה שתשיר על יובלי הריין ועל אשדות הבירה של מרתפי מינכן ועל חלקת־המים של אגם ואנזיי. וישראלית ילידת־הארץ, שבחרה לחיות במדינה המנואצת ההיא, טוב לה שתשיר על המשעולים בין טיג[...] בלון לדכאו. ואם אל המרחבים כלתה נפשה, ומרומי העגלות העמוסות קוראים לה — לך בירקנאו הן עדיין מהלכות.

הו, ואנזיי שלי. הו, ואנזיי שלי. ההיית?

„מסך קטן"
ספריית הוידיאו המרכזית למוסדות
הצטרפות למפעל המנויים המשולב
על סרטי וידיאו + סרטי פילם —
מעניקה לקבוץ המצטרף את היתרונות הבאים:

הצטרפות למפעל המנויים המשולב
* 10 סרטי פילם + 72 סרטי וידיאו
* 15 סרטי פילם + 53 סרטי וידיאו
* 20 סרטי פילם + 36 סרטי וידיאו

דמי מנוי שנתיים: 3,000 ש"ח
דמי הרשמה: 100 ש"ח
הובלת הסרט מדלת לדלת.
ע"י יקר ערך — חינם.
מחלקת הקולנוע בע"מ. שינקין 12, ת"א
טלפון: 03־280125

שישה ימים לפני הבחירות בארה"ב:

סקר: יתרון של 12 אחוזים לבוש

דוקאקיס: יש לנו סיכוי למרות הסקרים

רויטר, סי"ץ

וושינגטון. — למועמד הרפובליקני, ג'ורג' בוש, יתרון ניכר על יריבו הדמוקרטי, מייקל דוקאקיס, בבחירות לנשיאות שיתקיימו ב־8 בנובמבר, זאת על פי סקר אחרון של רשת הטלוויזיה סי.בי.אס. ששוחרר לפירסום שלשום בלילה.

בסקר שנעשה בסוף אוקטובר השיג בוש יתרון של 53 אחוז לעומת 41 אחוז לדוקאקיס. יחד עם זאת מציינת רשת הטלוויזיה, כי יתכן עדיין שינוי לטובת דוקאקיס מאחר שאחד מתוך חמישה מהנשאלים אמרו כי הם עשויים לשנות את דעתם לפני הבחירות.

עוד התברר מהסקר, כי ההסתייגויות מן המועמד לסגן הנשיא הרפובליקני דן קוויל לא פגעו בסיכוייו של בוש.

בסקר אחר של רשת הטלוויזיה אי.בי.סי. מוביל בוש ב־36 מדינות עם 364 קולות ממועצת הבוחרים, ואילו רק 8 מדינות ומחוז קולומביה, עם 91 קולות, נוטים לדוקאקיס. ב־6 מדינות אחרות, ובהן 83 חברים במועצת הבוחרים, יהיה כנראה מאבק צמוד מאוד. לבוש יתרון של 55 נגד 42 אחוז. הנשאלים בסקר זה היו בעיקר בוחרים לבנים ממין זכר.

מייקל דוקאקיס הכריז אתמול, שישה ימים לפני הבחירות לנשיאות, כי מערכת הבחירות שלו קיבלה תנופה חדשה וכי ינצח בבחירות, למרות הסקרים. „אתם יודעים שאנו זזים קדימה. אתם יכולים להרגיש זאת", אמר בכנס של פעילי מערכת הבחירות, בעיר מיניאפוליס שם ביקר אצל אשתו קיטי, שאושפזה בבית חולים בשל זיהום ויראלי.

בוש לעומתו אמר בעצרת בשיקאגו, כי „העניינים זזים בכיוון שלנו", וקרא לתומכיו ללכת להצביע בהמוניהם ב־8 בנובמבר. הבשורה הרעה היחידה לבוש היתה ידיעה כי ההזמנות לבתי חרושת בארה"ב ירדו בספטמבר ב־1.9 אחוז, סימן לירידה בצמיחה הכלכלית.

מייקל דוקאקיס, המועמד הדמוקרטי לנשיאות, בחברת אוהדיו שהפתיעו אותו בעוגת יום־הולדת מוקדמת, במילווקי. דוקאקיס הוא היום בן 55. (תצלום: איי. פי)

האיגוד המקצועי החוקי ו„סולידריות" פועלים יחד נגד סגירת המספנות

תאצ'ר הגיעה לביקור בפולין • נציגים בפמלייתה: לא נתערב בבעיות הפנימיות של פולין

רויטר, סי"ץ

גדאנסק. — שני האיגודים המקצועיים היריבים בפולין, האיגוד המקצועי הממשלתי וסולידריות התאחדו אתמול למאבק משותף למנוע את סגירת מספנות לובלין.

לך ואלנסה, מנהיג סולידריות אמר, כי אלפי תומכי סולידריות, יחד עם חברי האיגוד המקצועי הממשלתי התכנסו לאסיפת מחאה בחצר המספנה, והסכימו על פעולה משותפת להציל אותה מהוראת הסגירה ב־1 בספטמבר, עליה החליטה הממשלה בראשות מיצ'סלב ראקובסקי.

מנהל המספנה, צ'סלב טולווינסקי, הודיע בינתיים כי הוא מסרב לבצע את הוראת חיסול המספנה הגדולה ביותר בפולין. לדבריו, אין כל צידוק כלכלי, כפי שטענו השלטונות, לצו הסגירה.

בהודעה מיוחדת שהוציא הודיע מנהל המספנה, כי ההנהלה כולה הגישה תכנית להצלת המספנה. „בפעם הראשונה עלה בידינו לשיר במקהלה אחת, ההנהלה, האיגוד הממשלתי וסולידריות", אמר ואלנסה לכתבים לאחר הפגישה המשותפת.

הכתבים לא הורשו להיות נוכחים בעצרת, אולם ואלנסה מסר כי נטלו בה חלק קרוב ל־10.000 עובדים.

ראש הממשלה ראקובסקי הודיע בתחילת השבוע על סגירת המספנה, וטען כי היא זקוקה לסבסוד כבד ולכן הוחלט על סגירת המספנה. ואלנסה טען לעומת זאת, כי החלטת הסגירה אינה אלא „פרובוקציה פוליטית" שנועדה לפגוע בתנועת סולידריות, והיא תגרום למתח ולסכסוכים בפולין כולה.

תאצ'ר לביקור

ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר הגיעה אתמול לוארשה לשיחות עם הממשלה הפולנית הקומוניסטית ועם האיגוד המקצועי סולידריות. ואנשי פמלייתה אמרו כי אין בכוונתה להתערב בפוליטיקה הפנימית של פולין.

ביקורה, הראשון בפולין מצד ראש ממשלה בריטי, חל בשעה שפרץ סיכסוך בין הממשלה הקומוניסטית לבין האיגוד המקצועי „סולידריות", לגבי ביצוע רפורמות כלכליות גדולות.

תאצ'ר התקבלה בבואה על ידי ראש הממשלה ראקובסקי ושר החוץ אולחובסקי, לאחר מכן נסעה לבירת פולין לסיבוב ראשון של שיחות עם ראקובסקי.

תאצ'ר תיפגש גם עם הקארדינל יוזף גלמפ, ראש הכמורה הקתולית הפולנית, שניסה לאחרונה לשכנע את „סולידריות" ואת הממשלה לקיים שיחות על עתיד המדינה.

גורן — קרן להשקעות משותפות בנאמנות

הודעה על אסיפה של בעלי היחידות בקרן

ניתנה בזה הודעה שאסיפה כללית של בעלי היחידות בקרן הנ"ל תתקיים ביום 13.11.88 בשעה 11.00 בתל־אביב, ברחוב יהודה הלוי 62, קומה ג' באולם הישיבות.

באסיפה יתבקשו בעלי היחידות לאשר השינויים בהסכם הנאמנות כפי שפורטו בכתב התיקון להסכם הנאמנות.

את נוסח כתב תיקון הסכם הנאמנות המוצע ניתן לקבל במשרדי מנהל הקרן ברחוב יהודה הלוי 62, תל־אביב.

על בעלי היחידות אשר תעודות ההשתתפות שלהם מופקדות בבנקים הרוצים להשתתף ולהצביע באסיפה, לבוא לאסיפה עם אישור הבנק בדבר התעודות המופקדות.

על בעלי היחידות, המחזיקים תעודות השתתפות ברשותם והרוצים להשתתף ולהצביע באסיפה, להפקיד את תעודות ההשתתפות אשר ברשותם 48 שעות לפני מועד קיום האסיפה, במשרדו של מנהל הקרן.

אם בתום מחצית השעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא יהיה מנין חוקי, תדחה האסיפה ליום 20.11.88 לאותה שעה ולאותו מקום.

אם בתאריך הנ"ל לא ימצא מנין חוקי כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה, יחשב כל מנין למנין חוקי.

מנהל הקרן: פועלים — קרנות נאמנות בע"מ

הנאמן: בנק אמריקאי ישראלי בע"מ

בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

פועלים-קרנות נאמנות

מוסקווה: להקדים הפסגה עם הנשיא הנבחר בארה"ב

רויטר

מוסקווה.- דובר משרד החוץ במוסקווה, גנאדי גראסימוב, אמר אתמול כי השלטון הסובייטי מעונין בקיום ועידת פיסגה מוקדמת בין מנהיג הקרמלין מיכאיל גורבאצ'וב לבין מי שיזכה בנשיאות בבחירות בארה"ב. "אנו בעד המשך הדו־שיח ואין אנו מעוניינים בהפסקות ממושכות", אמר גראסימוב במסיבת עיתונאים.

גראסימוב אמר את הדברים בתשובה לשאלה בקשר להודעתו של המועמד הרפובליקני, ג'ורג' בוש, כי הוא מעוניין לקיים פגישת פיסגה עם גורבאצ'וב מוקדם ככל האפשר. הוא ציין, כי דברים ברוח דומה אמר גם המועמד הדמוקרטי מייקל דוקאקיס.

פרשנים במוסקווה אמרו כי דבריו של גראסימוב מבטאים את נסיונה של הצמרת הסובייטית לשמור על איזון בקשר למערכת הבחירות בארה"ב. בתקשורת הסובייטית ניתן סיקור נרחב הן לבוש והן לדוקאקיס, מבלי לצדד ישירות באף אחד מהם.

16 נהרגו בהתרסקות מטוס בדרום פולין

רויטר

וארשה.- מטוס פולני עם מנועי סילון התרסק אתמול בדרום מזרח פולין, וגרם למותם של 16 בני אדם, על כך מסרה סוכנות הידיעות הפולנית. מהתרסקות שרדו 11 נוסעים ואנשי צוות. לא נמסר כמה מהם נפצעו.

פקיד חברת התעופה הפולנית "לוט" מסר, כי המטוס היה מדגם סובייטי אנטונוב 24. הוא המריא מוארשה ב־10.9 בדרכו לעיר רשצ'וב, והתרסק דרומית לוארשה בקרבת הכפר ביאלובז'גי. לא ידוע מה היתה סיבת התאונה ולא נמסרו פרטים נוספים.

המטוס אנטונוב 24 בעל שני מנועי טורבופרופ מיועד להסיע בין 40 ל־50 נוסעים. הוא פותח בתחילת שנות ה־60 ומסוגל לנחות בשדות תעופה קטנים. 1,100 מטוסים מדגם זה ניבנו והיו בשימוש נרחב בבריה"מ וביתר ארצות הגוש הקומוניסטי ובמדינות העולם השלישי, וייצורו הופסק ב־1978.

יום לפני משאל העם שוחררו עצורי המהומות באלג'יריה

סי"ץ

אלג'יר.- צעירים אלג'ירים שנעצרו במהלך מהומות הדמים בערי אלג'יריה בחודש שעבר שוחררו אתמול מן הכלא, יום לפני משאל העם על רפורמות מרחיקות לכת בשלטון. עדי ראייה מסרו, כי 20 צעירים יצאו אתמול מבית הכלא הראשי באלג'יר, זמן מה לאחר עלות השחר. עצורים נוספים שוחררו מבתי סוהר אחרים בבירה ובערים אחרות.

הנשיא שאדלי בן ג'דיד הורה לשחרר אנשים שנעצרו במהלך מהומות הרחוב שפרצו באורח ספונטני ב־4 באוקטובר.

פרשנים אמרו כי השחרור בא בנסיון להגדיל את ההשתתפות במשאל העם שיתקיים היום ונושאו הוא שינויים בחוקה האלג'ירית.

האו"ם קובע: מחריפות בעיות איכות הסביבה בים התיכון

רויטר

אתונה.- מומחי האו"ם הביעו אתמול פסימיות באשר לעתיד איכות הסביבה באגן הים התיכון, וזאת בעקבות הכנת דו"ח על איכות הסביבה באגן הים התיכון שהכין צוות צרפתי מטעם האו"ם. נאמר כי הצמיחה הכלכלית החזקה באירופה תשפיע לרעה על איכות הסביבה.

הדו"ח המקיף בורק תרחישים שונים לאגן הים התיכון שאוכלוסייתו כיום 360 מיליון נפש, ולפי תחזיות מהימנות יעלה ל־570 מיליון ב־2025. "הלחץ על החופים יהיה חזק במיוחד וכמעט בלתי אפשרי יהיה לפקח על המתרחש בריכוזי אוכלוסייה צפופים אלה ועלולים להתעורר סכסוכים מרים בקשר למשאבים שניתן לנצלם", קובע הדו"ח.

מחברי הדו"ח מנבאים, כי היערות סביב אגן הים התיכון ייעלמו בהדרגה, מדינות בדרום האגן יסבלו מסחף קרקע ומירידת מקורות מי השתיה, בעוד שבארצות הצפון צפוי זיהום, בעיקר מתקנן המשמש לדישון הקרקע. הסכנה החמורה ביותר היא חוסר היכולת לעצור את התקדמות סחף הקרקע, נאמר בדו"ח.

שערי מטבע חוץ בנק הפועלים — 1988.

	היחידה	בנקנוטים: קניה	בנקנוטים: מכירה	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1			1.7079	1.7293	1.7182
דולר אמריקני	1	1.57	1.64	1.5950	1.6150	1.6050
מרק גרמני	1	0.88	0.92	0.8962	0.9074	0.9006
לירה שטרלינג	1	2.77	2.91	2.8232	2.8585	2.8417
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2625	0.2657	0.2639
ין יפאני	100	1.25	1.31	1.2769	1.2928	1.2853
גילדן הולנדי	1	0.78	0.82	0.7943	0.8042	0.7986
פרנק שווייצרי	1	1.05	1.10	0.0655	1.0788	1.0710
כתר שבדי	1	0.25	0.27	0.2581	0.2613	0.2597
כתר נורבגי	1	0.24	0.25	0.2407	0.2437	0.2422
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2125	0.2154	0.2336
מרק פיני	1	0.37	0.39	0.3780	0.3827	0.3807
דולר קנדי	1	1.28	1.34	1.2997	1.3159	1.3079
דולר אוסטרלי	1	1.27	1.36	1.3131	0.3295	0.3213
ראנד דר' אפריקאי	1	0.38	0.53	0.6365	0.6445	0.6405
פרנק בלגי	10	0.41	0.44	0.4766	0.4319	0.4296
שילינג אוסטרי	10	1.25	1.31	1.2730	1.2889	1.2812
לירה איטלקית	1.000	1.18	1.26	1.2056	1.2206	1.2125

מבצעי הנחות לחודש נובמבר

		מידות	פריט	הנחה	יצרן
1	בסקט אול־סטאר עור	40-47	46056	5%	יונייטד
2	בסקט אדידס עור	40-47	40973	5%	מגה
3	בסקט נייק עור	40-48	40967	5%	שרד
4	נעלי טניס נייק עור	40-46	40846	5%	שרד
5	נעלי טניס אדידס	40-46	46145	5%	שרד
6	נעלי ילדים 1/1 רוקי עור	23-30	08020	10%	נימרוד
7	נעלי ילדים 1/1 רוקי עור	31-35	08021	10%	נימרוד
8	נעלי ילדים 1/1 רוקי עור	36-39	08022	10%	נימרוד
9	נעלי קריז ניילון	36-41	33621	10%	גלי
10	נעלי בית לנשים אורטוי	36-41	50510	10%	קלפד
11	נעלי בית לגברים אורטוי	40-46	50514	10%	קלפד
12	נעלי גברים בד	40-46	45016	10%	מגה
13	נעלי בית גומי	39-46	47037	10%	משמ
14	נעלי בית לנשים אורטו	36-40	46131	10%	מגה
15	נעלי בית לגברים אורטו	40-46	46131	10%	מגה

להתלבש חם על החורף

מיטב יצרני האופנה בהצעות חמות לפתיחת עונת החורף.

SABI

NIKE

BOOSH jeans

adidas

Ferrari

diadora

TOPPER

סיטי'ס city's

10% הנחה על כל מגוון המטריות

מבחר טריינינגים, סווצרטים, דובונים, מעילי טייסים ועוד... במחירי טרום עונה

המשביר המרכזי

על היום

3.11.88

המהפך החרדי

צריך נשימה ארוכה

מארק גפן

יכולנו היום להיות שמחים, שהרי מפ"ם יצאה למערכת הבחירות לכנסת הי"ב מנקודת אפס. היו אף לא מעטים, שניבאו את העלמותה מן המפה הפוליטית, וטענו שלא תעבור את אחוז החסימה. למרות כל זאת, מפ"ם זכתה בהישג רציני, בשלושה מנדטים, שהחזירו אותה כגורם פוליטי שמאלי, שעשוי לגדול בעתיד. אך אנחנו לא שמחנו בהיוודע תוצאות הבחירות.

יהיו תוצאות המו"מ על הרכבת הממשלה אשר יהיו, ולהערכתי הוא ימשך זמן רב, הרי את עובדת התיקו בקרב העם אין לטשטש. פירושו של דבר, שמחצית העם, בערך כמו בבחירות 1984, לא השתכנעה מהסברת מפלגות השמאל, אך בעיקר לא מהסברת המערך. אפשר לחפש תירוצים שונים כדי להסביר את ירידת כוחה של מפלגת העבודה, אך מתברר, כי המאמץ ההסברתי העצום של מפלגה זו הוצא לריק. למעשה הוא עבד רק על הציבור, שגם בבחירות הקודמות תמך בה.

מפלגה אשר יכלה לשבת 4 שנים עם הליכוד, ואשר שר הביטחון מטעמה הפעיל כוח מעבר לסביר נגד הפלשתינאים, לא יכלה לשדר מסר משכנע כלפי תומכי הליכוד, שעליהם לעבור מן הליכוד אל השמאל.

אמנם שמיר עדיין לא סגר עם המפלגות הדתיות, והללו מדברות על כל האופציות, אבל כיחסי הכוחות הקיימים איני מאמין, כי מפלגת העבודה, בשיתוף עם מפלגות השמאל, יכולה לשכנע את הדתיים להעדיף אותה על פני הליכוד. "כל האופציות פתוחות" פירושו, כי הדתיים ינסו להעלות את המחיר תמורת הצטרפותם בסופו של דבר לממשלת הליכוד. אמנם המערך חייב לנסות להידבר עם הדתיים, אפילו קיים סיכוי קטן ביותר לבלום הקמת ממשלת הליכוד. אך בסופו של דבר אין מנוס אלא לבחור בהליכה לאופוזיציה.

אולם עדיין קיימת האופציה של חידוש "ממשלת האחדות". בליכוד מדברים עליה לא מפני שהתאהבו במערך, אלא מפני שגם שם יודעים, כי ממשלת הליכוד, הנתמכת על־ידי המפלגות הדתיות, לא רק תהיה ממשלה צרה, אלא ששותפי הליכוד מן הימין (התחיה, צומת ומולדת) ידחקו את הממשלה למעשים הרפתקניים שאפילו בעיני הליכוד נראים מסוכנים. האומנם גאולה כהן תוותר על התביעה להחלת החוק הישראלי בשטחים? והרי שמיר עדיין מתכחש לתביעה זו, כדי לשמור על האופציה שלו לשלום, אופציה המעוגנת בהסכמי קמפ דיוויד. וכיצד יוכל שמיר לצרף את הטרנספריסט גנדי לממשלתו? זאת תהיה ממשלה, שאם תקום, תהיה נתונה כל יום ללחץ וסחטנות של הימין הקיצוני מזה, ושל המפלגות הדתיות מזה. באין ברירה, מתוך תאוות השלטון הוא יקים גם ממשלה כזאת.

פיתוי שווא

אך ישנם בליכוד חוגים המעלים אפשרות של חידוש השותפות עם המערך. אמנם בתנאים גרועים יותר, ללא רוטאציה בתפקיד ראש הממשלה, ולמעשה גם מתוך התקפלות של מפלגת העבודה מדרכה המדינית (ויתור על הוועידה הבינלאומית). אם הנהגת מפלגת העבודה תיאחז בפיתוי שווא זה, הרי יהיה זה צעד מכריע להתאבדותה או לפשיטת רגל מוחלטת של מפלגה זאת. הדרך היחידה שעומדת כעת בפני "העבודה", כלימוד לקחי שגיאותיה, היא ההליכה לאופוזיציה.

מחנה השלום זקוק לנשימה עמוקה. מה לעשות, אבל כמחצית מהעם עדיין אינה מבינה, כי הכוח לא יפתור את בעיותיה של ישראל. הפחד, הדעות הקדומות, שנאת הערבים, אך גם אי־האמון במערך, מחזיקים את מחצית העם הזה בשבי הלאומנות. מי יודע מהו המחיר שנאלץ כולנו לשלם על אי־היכולת לגבש רוב בעם למען מתן סיכוי לשלום. תוצאות הבחירות עצובות ומכאיבות. אין לברוח מהן על־ידי מריחה נוסח ממשלת האחדות, והפעם על פי "המחידון" של שמיר. יתכן שלפנינו עדיין דרך ארוכה עד שיתחולל שינוי אמיתי בקרב העם. אין מנוס, אלא להצטייד בנשימה ארוכה.

הדת ניצחה את הציונות

מי שחשב שהמהפך האמיתי של החיים הפוליטיים והחברתיים היה במאי 1977, צריך לרשום תאריך חדש — נובמבר 1988. זהו חיסולה הפוליטי של המדינה הציונית, חיסול שלא בוצע בידי אש"ף

לוי מורב

ניתוח תוצאות בחירות 88' צופן בחובו שני קשיים עקרוניים ומעשיים. הראשון, שהתוצאות המונחות בפנינו ברגע זה עדיין אינן סופיות וייתכנו בהן שינויים, אמנם קטנים, אבל בהחלט חשובים. קושי שני חשוב יותר הוא הניסיון להתבונן על התוצאות ממעוף הציפור, דבר הנותן אמנם מבט כללי, אבל יש בו גורם הטעיה מסוים בתהליכים המדויקים של תנועת המצביעים. ההצדקה למעשה זה היא הניסיון ללמוד משהו משמעותי מן התוצאות תוך כדי אבחון התהליכים ביחס לעתיד.

עד כאן ההתנצלויות. בסיכום כולל ניתן לומר שהמערך הפסיד ארבעה מנדטים. לצורך החישוב הזה אנו מניחים שלמערך יש כרגע 38 חברי כנסת. אם נוסיף את שלושת הח"כים של מפ"ם, את דראושה, את החמישי של רק"ח ואת יוסי שריד מר"צ, אנו מקבלים שוב בדיוק את 44 המנדטים שהיו למערך ב־84'. כלומר, אם לא לוקחים בחשבון את שלושת חברי הכנסת של יחד (ויצמן, בן־אליעזר, עמר), שהיו חלק מן הגוש של המערך ב־84', שמר המערך האוריגינלי על כוחו. במלים אחרות, שמעון פרס לא הרוויח שום דבר מצירופה של יחד למערך. בגדול ניתן לומר ששלושת המנדטים של יחד עברו לימין.

שלושת מפלגות הלוויין של המערך מגלות את התמונה הבאה: שלושה מנדטים למפ"ם, המשקפים את כוחה של המפלגה הזאת ברגע נתון זה, כאשר הצליחה להתעלות ברגע הנכון והמכריע. מבחינת התמונה הכוללת של המערך ושל הגוש השמאלי לא היתה כאן תזוזה במוכן של מנדטים בסך הכולל. רצ, למרות שהיא טוענת כאילו הכפילה את כוחה, שמרה על כוחה בדיוק מתמטי. שלושה היו חברי הכנסת של רצ ב־84' (אלוני, כהן וצוקר), יוסי שריד הוא מפלגת העבודה והוכיח שלא גנב שום מנדט מאף אחד ב־84'. גם וירשובסקי לא חייב להחזיר את המנדט שלו לשינוי. מתברר, שהוא זכה בו בצדק ולא בחסד. עובדה — למפלגת שינוי מרכז לא נוסף מנדט שלישי, כלומר המנדט השלישי שלהם בסך הכל החליף מסגרת.

לאן הלכו המנדטים

גם בקרב הרשימות הערביות השייכות למה שמכונה הבלוק החוסם של השמאל, לא חל שינוי מרחיק לכת. המתקדמת שמרה על שני חברי הכנסת שלה, דראושה השיג את המנדט שלו ללא יצחק רבין, ואילו רק"ח השיגה עוד מנדט אחד על חשבון המערך. כלומר, הגוש כולו הפסיד שלושה מנדטים וירד ל־56, לעומת 59 בשנת 84'.

ניתוח התוצאות של מפלגות הימין מסובך הרבה יותר. הליכוד זכה בבחירות 84' ב־41 מנדטים, לכך יש לצרף את המנדט היחיד של תמי (אבו חצירא) ושל יגאל הורביץ. כלומר בסך הכל 43 חברי כנסת. באופן תיאורטי צריך להוסיף כאן את שלושת חברי הכנסת שעברו מהמערך, ואז אנו מגיעים ל־46 מנדטים. מכיוון שהסיכומים האחרונים מצביעים על 39 מנדטים לליכוד, פירוש הדבר שהליכוד איבד שבעה מנדטים. לאן הלכו מנדטים אלה?

התחיה עם רפול קיבלה בשנת 84' חמישה מנדטים. בבחירות 88' קיבלה התחיה שלושה מושבים ורפול — שניים, התוצאה הכוללת זהה. מנדט אחד של השריף כהנא עבר לממשיכו ובן דמותו, רחבעם זאבי, ומנדט נוסף קיבל אלוף הטרנספר ככל הנראה ישירות מן הליכוד. שני מנדטים של הליכוד עברו לש"ס, שעלו מארבעה לשישה מנדטים, ועוד שני מנדטים עברו להפתעת הבחירות — אגודת ישראל — שעלו משלושה לחמישה מנדטים. צריך לזכור שאמנם בכנסת היוצאת היו בסיעת אגודת ישראל רק שני ח"כים (שפירא ופרוש), אבל צריך לזכור שאברהם ורדיגר, שנכנס לכנסת הי"א במסגרת מורשה, הוא מועמד מספר 3 באגודת ישראל. שני המנדטים האחרונים עברו גם אם לא באורח ישיר למפלגת התאום האשכנזית של ש"ס, שהוקמה בהנחייתו של הרב שך, הלא היא דגל התורה, שהצליחה להשיג את המנדט השני כאשר נכתבות שורות אלה.

תמונה מעוררת חלחלה

בסך הכל השיגו המפלגות הדתיות לסוגיהן 18 מנדטים, לעומת 13 מנדטים ב־84', וזהו הסיפור הגדול של בחירות 88'. אבל זה איננו כל הסיפור. אם ניקח בחשבון את העובדה שלכנסת ה־9 בשנת 77' היו למפלגות הדתיות (מפד"ל, אגודת ישראל ופועלי האגודה) 17 חברי כנסת, הרי מדובר בתוספת של חבר כנסת, שהיא תוספת הגיונית ואפילו פחותה, אם לוקחים בחשבון את הגידול הטבעי של אוכלוסיית החרדים ואת השינוי בדפוסי ההצבעה שלהם בבחירות אלה. כלומר ההליכה ההמונית להצבעה. אולם בדיקה של ההרכב הפנימי של המפלגות הדתיות מגלה את האמת המרה והשחורה. ב־1977 היחס בין חרדים אנטי־ציוניים לדתיים לאומיים היה של 12 ל־5 לטובת הלאומיים, ואילו בבחירות 88' היחס הוא הפוך — 13 ח"כים לחרדים האנטי־ציוניים ורק חמישה לדתיים הלאומיים. אם תרצו זהו הסיפור כולו על רגל

(סוף בעמוד 8)

קרש ההצלה

בתוך האכזבה המרה והחשכה הכללית יש לשמעון פרס ויצחק רבין, אדריכלי הכישלון הקולוסאלי של המערך, קרש הצלה אחד ויחיד. אחרי ששמיר יסכם עקרונית קואליציה עם המפלגות הדתיות וימנע כל אפשרות מעשית לתרגיל של המערך עם הדתיים, הוא יוכל להחליט משיקולים מפלגתיים פנימיים, משיקולים של נוחיות שלטונית ובעיקר משיקולים של לחץ בינלאומי, לצרף אליו את המערך. החשבון שלו יהיה פשוט.

במקום לסמוך על תמיכתה הבלתי יציבה של גאולה כהן ושל רפול הוא יציע לפרס ורבין הצעה שלא יוכלו לסרב לה. הוא יציע את תיק האוצר ותפקיד ממלא מקום ראש הממשלה לפרס, ואת תפקיד סגן ראש הממשלה ואולי תפקיד שר החוץ לרבין יחד עם חברות בקבינט הבטחוני. זאת בתנאי שהמערך יוותר על האופציה הירדנית ועל הוועידה הבינלאומית. גלולה כזאת, למרות שהיא נראית מרה מאוד, עשויה להיות ממותקת ולזכות לרוב ברור במרכז מפלגת העבודה בזכות הסיכוי להציל את משק העובדים, המושבים והתק"ם. למתנגדים יהיה קשה מאוד לנמק את עמדתם תמורת הצלה. הם יאלצו אפילו את ראשי התק"ם לשנות את עמדתם הנחרצת כפי שכבר עשו ב־1984.

זה יציל אולי את משק העובדים ואת עורם של רבין ופרס, אך ספק אם זה יציל את תנועת העבודה. במציאות הפוליטית, נכונה ל־2 בנובמבר 1988, אין תסריטים שמחים.

ל. מ.

לא מכירים את העם

אריה פלגי

„למה אתם הולכים אבלים וחפויי ראש? חיבשו כיפות!" — זו העצה המתבקשת על־שי ההישג חסר התקדים בתולדות כל הכנסות: 13 כסאות חרדיים. אבל היא אינה בראיות לגרש חיזני, כי מלבד דגל תורה (עין) אלה אינן רשימות של שלומי־תורה־משרה.

חשוב יהיה לברוק בהקדם האפשרי מניין צצו פתאום כל־כך הרבה חרדים בארץ הזאת. קל מאוד להדביק עליהם הגדרה אופנתית של גל פונדמנטליסטי. אבל אין אלה כותנות של חוזרים בתשובה. זה עושה רושם יותר של חוזרים או באים לראשונה אל הקלפי. אלה לא חרדים חדשים אלא חרדים ש„מומשו" בקלפיות. מה כאן השראתו של האל, של ההקצבות, של הייאוש מבוונות אחרים — כל זה טעון בדיקה דחופה.

● ● ●

בין כל הכשלונות — בהם לא הודו עדיין מכוני הסקר — אי־איתור הכוחות האלה הוא הכשלון הגדול ביותר: בארבעה הסקרים שנתפרסמו בערב הבחירות מכון דסימה נתן להם במקום הי"ג שקיבלו, 6 צירים, דחף — 7, הישראלי — 7 והמודיעין האזרחי — 7. שום מפלגה, אולי מלבד המפד"ל, לא הקדישה להן תשומת לב, לא חשה בהן סכנה אלקטורלית. 200,000 משתטחים על קיברו של הבאבא סאלי היו מופע פולקלור. ימי ביניים מתחרשים לכמה ימים, ללא אור ארום. אנחנו לא מכירים את עמנו.

● ● ●

התיקו בין המפלגות הגדולות הוא כאוב, אבל איננו הפתעה. קודם־כל, מבחינה קונצפטואלית. אמרנו שממשלת אחדות לאומית מטשטשת את ההבדלים ביניהן והיא אכן טשטשה. אי־אפשר „להלבין" אותם במסע בחירות של כמה חודשים. רק סמינר של ארבע שנות אופוזיציה מקנה להמונים כושר הבחנה בין טוב ורע, ורק שנים ארוכות נוטעות בהם אמון לגבי ההנהגה המובילה אותם למשימות קשות בדרך אל הפתרונות הטובים יותר. הסיפוק על התגשמות נבואה נכונה אינו משחרר גם את „הנביאים" מלשאת בתוצאות. לכן אין בו נחת רבה. גם כעת אין בטחון, שמפלגת העבודה מבינה, שמקומה באופוזיציה. אני מעריך שמבחינה הסטורית היא כבר מעבר להזדמנות האחרונה שלה. מנהיגותה הקיימת אינה ערוכה למסע אופוזיציוני ארוך, המנהיגות המתדפקת שם על השערים (שחל, גור, יעקובי) אין לה יותר חוץ מאשר לקדמה, אבל אין לה גם הסמכות שהיתה לפרס ולרבין. החרשים לגמרי הם בינתיים רק חומרים מרעננים שנקראו להשתלב בהנהגה בתקוות שימשכו את ההמונים החסרים. אי־המשיכה נטל מהם את הזכות האוטומטית להנהגה. עכשיו עליהם לרכוש אותה באופוזיציה, לה אינם ערוכים כלל. צמיחתם וצמיחת כוחות חדשים סביבם תימשך זמן רב. המסגרות הקיימות יכבידו עליהם מאוד. לשבור אותן, להחליף אותן זו משימת אדירים.

● ● ●

מפ"ם היא היחידה המגישה נוסחה לשבירת התיקו בין ימין לבין מרכז־שמאל: לא רק מאבק על שלום של פשרה, אלא גם מאבק על מבנה כלכלי־חברתי אחר, יצרני, צודק ושוויוני יותר. לא ברור באיזו מידה שלושת המנדטים שהשיגה משקפים כבר את הגישה המשולבת. לא נבדק עדיין האם וכמה מצביעי ימין לשעבר הצביעו הפעם מפ"ם. שישים־אלף הקולות שקיבלה הם שישים־אלף יותר מלא־כלום (ואת הלא־כלום ניבאו לה) אבל רק זרימה נוספת תעשה מקולות אלה „קרש קפיצה". בלעדיה זה יישאר רק דימוי דינמי שובה־לב ורחוק מן המציאות.

בינתיים, מתקבל הרושם שחבר־כנסת אחד סיפק לה הקיבוץ הארצי. פחות מחצי מנדט בא לה משלוש הערים הגדולות, פחות מחצי מן המגזר הערבי, כרבע מן ההתיישבות העובדת (מלבד הקיבוץ הארצי) וכל היתר — כלומר, קרוב למנדט נוסף — קיבלה משאר הערים הגדולות והקטנות.

משמעותית היא התפרסות המצביעים של מפ"ם על פני המדינה כולה. פירוש הדבר, שמפ"ם נוכחת במרבית היישובים בארץ. היא גם „מצויידת" במנהיג בעל שיעור־קומה, יאיר צבן, אשר זוכה להקשבה ולהערכה הרבה מעבר למסגרת מצביעי מפ"ם ותומכיה. בהשתלשלות מסויימת היא עשויה לעבור מסלול „מיטראני" ישראלי, אם כי הוא הגיע מן השמאל הקיצוני ולא מן המרכז כמו, הדוגמה הצרפתית. וכידוע, מחנה המרכז־שמאל אינו עשיר במועמדים למנהיגות.

על הפרק

ראש דסק לענייני היום: לוי מורב. עורכת אחראית של עמודי הפנים: עמית אנטר בחופשה

ממשלה משמאל לימין: האופציות / דורית גפן

ש"ס: „הכל פתוח"!

לאומנות עם ציציות

ממשלה ימנית בשיתוף הדתיים תהיה ממשלה שתסיג את החברה הישראלית כמה דורות אחורנית

תוצאות הבחירות לכנסת הי"ב נותנות לליכוד יתרון להרכיב ממשלה בראשותו. המערך, וגוש השמאל, לא הצליחו להשיג בלוק חוסם, אף לא בסיועם של רק"ח "והמתקדמת" ודראושה. גם היתרון במנדט שיש היום לליכוד על פני המערך, כמו גם נכונותו לתת למפלגות הדתיות כל מחיר, ובלבד שיתייצבו מאחוריו, מעמידים את שמיר בעמדת זינוק עדיפה בדרכה על פני שמעון פרס. עכשיו הקלפים כולם מונחים פתוחים על השולחן, וגם פני פוקר לא יועילו.

אך אם מבחינה יוקרתית זכה שמיר בניצחון, הרי מבחינה פוליטית זהו ניצחון רחוק ומסובך. שמיר עשוי למצוא עצמו בראש ממשלה, אשר תתאפיין בסחף קיצוני בתחום הדתי־חברתי־תרבותי מצד אחד, ובסחף קיצוני בתחום המדיני־בטחוני, מהצד השני. התלות של שמיר גם בסיפוחיסטים ובטרנספריסטים וגם בסחיטה של הדתיים, תחייב אותו לעמוד בראש ממשלה כמעט בלתי אפשרית. ממשלה, אשר דימויה הבינלאומי יהיה קשה מנשוא. ממשלה אשר תמצא עצמה בעימות מתמיד עם דעת הקהל היהודית בארה"ב, ומול גוש אופוזיציוני גדול בתוך ישראל.

למראית־עין נראה, כי הפתרון הנוח ביותר של שמיר יכול להיות בהקמת ממשלת ליכוד־מערך, ללא שותפים נוספים. הוא יכול לנסות ולנצל את המצוקה של שמעון פרס, שכמה שרים מחכים לו, בסבלנות של החתול האורב לעכבר, כדי "להתחשבן" עם אסטרטגיית הבחירות שלו ושל יועציו. כל אותם המתוסכלים, שנאלצו לראות כיצד מעלימים אותם מתודעת הציבור במשך שבועות, על חשבון הבלטתו הייחודית של פרס, שמבחינתם "גנב להם את כל ההצגה".

אופציית האופוזיציה

שמיר עשוי לנצל את מצוקתו של פרס, אשר לפחות לפי שעה עומדת בפניו האופציה של עמידה בראש האופוזיציה, שפירושה המעשי הוא סיום עגום של הקריירה הפוליטית שלו. שמיר יכול לכאורה להציע לפרס סיום "מכובד" יותר בתפקיד מ"מ ראש הממשלה ואת תיק האוצר למשל, כאשר יצחק רבין ימשיך לכהן כשר הביטחון.

האם פרס יהיה מוכן לקבל הצעה כזאת? התשובה לשאלה זאת אינה חד־משמעית. לפני שמנסים לנתח את ההיבטים האישיים של פרס, יש להביא בחשבון גם את עמדת המפלגה, ואת סיכוייו של פרס להעביר החלטה כזאת במוסדות מפלגתו. אף כי ברגע הראשון הדבר נראה סבוך ביותר, אין הוא לגמרי בלתי אפשרי. אשר לפרס עצמו, הרי במצב הנתון, כך או אחרת, זוהי ככל הנראה הקדנציה האחרונה שלו ושל רבין בניהול המערך. אולי גם הפרק האחרון בקריירה הפוליטית הפעילה שלו. האם יסכן את עבודת הנמלים שעשה בשנים האחרונות כדי לבנות את אמינותו שלו ושל מפלגתו? האם יתפשר עבור כיסא, חשוב ככל שיהיה, על המסר המדיני שנשא במערכת הבחירות הנוכחית?

לפחות ברגע זה נחסכה מפרס ההתלבטות. שמיר לא פנה אליו עדיין. אך האפשרות עדיין פתוחה.

גם לשמיר ישנה בעיה בממשלת ליכוד־מערך. הוא עלול למצוא אופוזיציה מאסיבית בתוך הליכוד. אך עוד קודם לכן יהיה על שמיר החשדן לסגור עם הדתיות מחשש שמא המערך יכין לו "אמבוש", ויחטוף לו את הדתיות. ואז, מה הועילו חכמים בתקנתם? גם להתחייב במחיר כבד לדתיות, וגם לשלם מחיר יקר למערך? ומה ייוותר לכל בעלי התיאבון בליכוד? בקושי פירורים.

על הנייר יכול היום שמיר להקים ממשלה. גם עם המפלגות הדתיות וגם עם התחיה, צומת ומולדת. נכון, התחיה אמרה ערב הבחירות, כי התנאי שלה לשותפות קואליציונית עם הליכוד יהיה הסרת נושא האוטונומיה מסדר היום, סיפוח השטחים ותנופת התנחלויות. אך אפשר להניח, כי שמיר יצליח לשכנע את חברי התחיה, שקיבלו סנוקרת רצינית בבחירות, כי המו"מ על האוטונומיה הוא אכן פגר מת, כפי שמכנים אותו בהתחיה, ויישאר כזה, שכן בלאו־הכי אין בקרב הערבים מי שרוצה להתעסק עם הפגר הזה דווקא. אשר לנושא הסיפוח, או כפי שהימין אוהב לומר: החלת הריבונות הישראלית על השטחים, ספק אם ילכו בעניין זה לדב (ובממשלה כזאת לא יחסרו, תודה לאל, רבנים). נראה כי התחיה ואחיותיה מימין יסתפקו בהצהרת כוונות, ולא יעמדו על צעדים אופרטיביים מיידיים.

גם מולדת בראשותו של רחבעם גנדי, שעלתה לזירה המפלגתית עם רגל הטרנספר, לא תעמיד את המצע שלה בנושא זה כסעיף בל יעבור מההסכם הקואליציוני.

קיצוניות זועקת לשמים

לרפול וצומת תהיה בעיה. הוא מתנגד לשחרור בחורי ישיבה מהשירות בצה"ל, אך זהו למעשה נתון קיים. בפני רפול תעמוד הברירה בין ישיבה בצד חובשי ספסלי האופוזיציה השמאלית, לבין ישיבה על ספסלי הממשלה. את האופוזיציה הוא כבר מכיר, קרוב לוודאי שיעדיף הפעם לעשות היכרות גם עם הממשלה.

לאריתמטיקה הפוליטית הזאת, המציגה את הסיכויים הריאליים של שמיר להקים ממשלה בראשותו, ללא המערך, יש השלכות מרחיקות לכת. קודם־כל לגבי דמותה של הממשלה, אך הרבה חמור מכך לגבי מהותה, אופייה ודרכה של הממשלה הזאת. המחיר המיידי יהיה בחלוקת התיקים החברתיים, ובראשם החינוך, לידיהם של המפלגות הדתיות והחרדיות.

שאקי מהמפד"ל, שבלחיו השמאלית מסכה של ש"ס ובלחיו הימנית מסכה של גאולה כהן, יהיה שר החינוך. ושלושה נציגי ש"ס יוכלו להמשיך ולעשות נפשות לתנועתם לקראת הבחירות הבאות, באמצעות תקציבי משרדים כמו הדתות, הפנים והשיכון או העבודה והרווחה.

אגודת ישראל תקבל סגן שר או תקציבי עתק, גנדי יהיה שר המשטרה, יובל נאמן יהיה שר ההתיישבות ורפול שר החקלאות. כל השאר יתחלק בין שרון, ארנס, לוי, מודעי, נסים, קצב, שריר, רוני מילוא ועוד כמה.

זאת תהיה ממשלה, אשר מכל כיוון או זווית שיסתכלו בה, קיצוניותה וקוטביותה יזעקו לשמים. זאת תהיה ממשלה, אשר תסיג את החברה הישראלית כמה דורות אחורנית. לחברה, המקבלת את הוראותיה ממועצות חכמים ורבנים, ומרבי היושב בק"ק כניו־יורק. ממשלה, אשר צלע מרכזית בה היא אנטי־ציונית במוצהר, שחבריה רואים בהלכה את הסמכות העליונה. צלע מסיונרית העוסקת בשיטתיות, ומסתבר שגם ביעילות רבה, בחזרה בתשובה ובכינוס עוללים תחת קורת מוסדותיה החינוכיים.

זאת גם תהיה ממשלה, אשר תניף אגרוף ברזל על הפלשתינים בשטחים, תתגרה בכל העולם, ותיישם הלכה למעשה את הדימוי של מדינה עם הצירוף המבעית של פאנאטיות לאומנית ודתית.

החוזרים בתשובה

כבר עכשיו אפשר להעריך כי הנדידה של המצביעים מעדות המזרח אל חיק הדתיות, תימשך גם בבחירות הבאות. התהליך קיים, וסופו — מי ישורנו

המערך דיבר במערכת הבחירות על הליכה מבית לבית כדי לשכנע את הציבור, אך מסתבר, כי פסח על הרבה דלתות. מי שהתדפק עליהן היו אנשי ש"ס וחסידי חב"ד, אשר הבטיחו להם את ברכות רבניהם על ראשם ועל ראש בני ביתם, בחייהם. רק שירשימו הפעם ש"ס, או במקרה של חב"ד, את האות ג'.

הליכוד דיבר על רוח ההתנדבות של פעיליו, אשר לא ישאירו בוחר אחד בביתו, מבלי שהצביע, אך היו הפעם זריזים ממנו, הש"סניקים והאגודאים. מי ברכב ומי ברגל, הם הביאו המוני בוחרים, ביניהם רבים שהצביעו בבחירות האחרונות לליכוד, ולתמ"י, ובעבר היותר רחוק למפד"ל.

סטיב כהן ממנהלי דסימה הודה אתמול לפנות בוקר, כי הטעות העיקרית, היתה באי הבנת המתרחש ברחוב החרדי. אכן, ההתעצמות הסוחפת של המפלגות החרדיות, מש"ס ואגודה, ועד "דגל התורה" הדהימה את כל המערכת הפוליטית, אשר לא הבינה את מה שהתחולל ברחוב החרדי, ולא הבחינה בהתפשטותו מחוץ לתחומי המושב" של הריכוזים החרדים המסורתיים, ואת חדירתו השיטתית בתוך עיירות הפיתוח ושכונות המצוקה.

המערכת הפוליטית התעלמה מהשורשים שתקעו המפלגות האלו, בעיקר ש"ס ואגודה, באותם מקומות, על ידי החזרת ילדים ומשפחות בתשובה, סיוע בכספים ובעיקר בחינוך הילדים בישיבות שלהם, ובבתי התלמוד.

במשך ארבע שנים זרעה ש"ס, וכמותה עשו המסיונרים של חב"ד, אשר במתק שפתיים ובאיסוף מצוות, בכל פינה ומקום, העבירו נפשות אל חיקיהם. ב־1 בנובמבר הם ראו כי טוב. הקציר של ש"ס, כמו גם של אגודת ישראל, היה מלא ניחוח של פתקי ש"ס וג'.

המערכת הפוליטית פירשה לא נכון את המאבקים רבי העוצמה ברחוב החרדי. היא ראתה בהם סימן לקיזוז ההדדי בכוחן של כל הרשימות. היא העריכה, כי הפיצול, יקטין ויצמצם את הייצוג של החרדים בכנסת. המערכת המפלגתית לא טרחה להבין את משמעות המאבקים הפנימיים, ובעיקר את ההתגייסות וההתעוררות של ציבורים חרדיים, אשר בעבר לא נקראו על ידי רבניהם להלחם בתוך המחנה החרדי־מפלגתי הפנימי. מצביעים רבים אשר בעבר נשארו בבתיהם, או שהצביעו לליכוד, יצאו הפעם בהצהרת נאמנות לרבי שלהם. אם זה לרב שך, שהקים את "דגל התורה", ואם זה לאגודת ישראל, על פי צו הרבי מליובאביץ'.

אך המאבקים בתוך המחנה החרדי עצמו לא היו מביאים למנדטים הרבים שצברו ש"ס, אגודת ישראל ו"דגל התורה". המסר העיקרי של ההצבעה המאסיבית, במיוחד לש"ס ואגודת ישראל, הוא כאובדן כוח המשיכה של הליכוד לגבי חלק של המצביעים מעדות המזרח. האוכלוסיה המסורתית באורחות חייה, והמצוקתית בתנאי חייה. הללו חזרו בתשובה לחיק החם של מפלגות קטנות ואינטימיות, אשר רואות בהם בנים, הזקוקים לעזרה וסיוע, והפוקדות אותם ודואגות להם. מפלגות, שפעיליהן נותנות לאותו מצביע ומשפחתו יחס אישי, כמעט אינטימי.

גם החסות של רבנים ובעלי הילה בזכות אבותיהם (בנו של הבאבא סאלי) הוסיפה כוח משיכה לאותם מצביעים קשי יום, שברכה תמיד רק יכולה לעזור להם.

בחינת נדידת הקולות בבחירות לכנסת הי"ג עוד תיחקר ותפורש על ידי מומחים ופוליטיקאים. מה שברור הוא, כי את הקולות למפלגות החרדיות (ולא למפד"ל, ששמרה למעשה על כוחה, ולא הגדילה אותו) הם שאבו ממקור עיקרי, הליכוד.

מאחר שמדובר בתהליך, שלא התחיל עכשיו, וסופו מי ישורנו, הרי אפשר כבר עכשיו להעריך, כי הנדידה של מצביעים מעדות המזרח עשויה להימשך גם בבחירות הבאות. סיכוייו של תהליך זה יגדלו פי כמה אם ש"ס ואגו"י ישבו בממשלה צרה, ויצברו אמצעים ומשאבים חומריים רבים, שיאפשרו להם להזין ולהרחיב את התשתית המסיונרית שלהם בקרב הציבורים הפוטנציאלים של בני עדות המזרח, במיוחד השכבות החלשות שביניהם. זוהי אולי אחת הנסיגות החברתיות־פוליטיות המסוכנות ביותר שבפתחנו בחברה הישראלית.

מסר שמאלי מבולבל

חיים מרגלית

לשמאל אין מסר ברור — קובע פרופ' יחזקאל דרור — לכן נכשל בבחירות האחרונות, כמו גם בבחירות הקודמות ולפניהן, מאז 1977. לליכוד ולדומיו, מפלגות וארגוני הימין, יש מסר פשוט, ברור, חד מימדי; לכן הם מצליחים, ולא רק כאן. קיצוניות, לדעתו של פרופ' דרור, קל להציג ולהסביר, בעוד השמאל אינו יודע איך לבטא את השקפותיו בצורה שתמשוך ותניע את האזרחים לבחור בו.

כיוון שהחזיק בהשקפה זאת, תוצאות הבחירות לא הפתיעו אותו. לשמאל לא היתה תשובה גם לנושאים פשוטים כמו, למשל, הצורך ברפורמה בקופת חולים — מוסד, שכל הנתקל בו יודע כי הוא זועק לרפורמה. שלא לדבר על תכנית לחידוש פניה של "חברת העובדים", אם רוצים בהמשך קיומה. כדוגמה הפוכה, שבה המסר ברור, מציג פרופ' דרור את האיגוד המקצועי בהסתדרות, הפועל כמו שצריך, כפי שציבור העובדים מקווה שיפעל. אפשר היה ללמוד מדרכו של האיגוד המקצועי, כדי למשוך את תשומת לבו של הציבור, אך לא כך היה, ופרופ' דרור מצטער על כך.

התכנית המדינית של מפלגת העבודה, עימה הלכה לבחירות, מסובכת ובלתי מובנת. המסר היה צריך להיות פשוט עד כדי השגת רוב לתכנית. פרופ' דרור סבור, שאם מפלגת העבודה היתה הולכת בדרך של אופציה פלשתינית לירדן, במקום האופציה החוסיינית, זה היה מובן. אופציה פלשתינית, שפירושה חלוקת יהודה ושומרון לשלושה — בחלק אחד שלטון פלשתיני־ירדני פרופר, שאסורה בו התנחלות יהודית; בחלק השני, שלטון משותף ישראלי־פלשתיני־ירדני ובו התנחלות מבוקרת; בחלק השלישי בו ההתנחלות תהיה מותרת. לטענתו, זהו מסר ברור, רב מימדי, שאפשר היה לגייס את תמיכת הציבור בו. לפרופ' דרור ברור, שבמצב הנוכחי כל דיבור על ועידה

"העבודה" שכחה את תלמודה, אומר פרופ' יחזקאל דרור הרואה את הפתרון למצוקתה בהחלפת הצמרת ■ הדרך לעצור את הפונדמנטליזם: ממשלת אחדות

פרופ' דרור. לא הופתע מהתוצאות

בינלאומית היה הרה אסון. הציבור לא קנה את הרעיון. הפוליטיקה, מזכיר פרופ' דרור את האימרה הטריוויאלית, היא "אמנות האפשרי": השמאל ומפלגת העבודה שכחו את תלמודם ויש לכך תוצאות.

פרופ' דרור סבור, כי התשובה למצוקת השמאל אינה בהחלפת שיטת הבחירות. עם מסר מבולבל מפסידים בכל שיטת בחירות. שיטה היא דבר טכני. מסר הוא ערך מהותי והעובדות מדברות בעד עצמן.

הפתרון הנדרש — ולדבריו, הוא נדרש מאז הפסד הבחירות ב־1977 — הוא בנייה מחדש של מפלגת העבודה. הוא הציע זאת בחודש יוני 1977, אך לא שמעו לו. מאז נכשלה המפלגה ארבע פעמים, ב־1977, ב־1981, ב־1985 והשבוע. האם ילמדו האם יבינו במפלגת העבודה כי יש צורך בהחלפת צמרת המפלגה. השאלה פתוחה, אומר פרופ' דרור, כשהתשובה ברורה: מה שהיה הוא שיהיה. כך שאפשר לומר היום מה יהיו התוצאות בבחירות הבאות.

אי אפשר לדבר בבחירות מבלי לאזכר את נצחון הדתיים בבחירות.

הפונדמנטליזם הדתי נוגס כאן כמו שהוא נוגס במדינות רבות בעולם, במערב ובמזרח, אומר פרופ' דרור, המרגיש, כי בקרב היהודים בארץ המצב חריף אף יותר מאשר במקומות אחרים בעולם. האוכלוסיה היהודית עברה הרבה טראומות ויש חיפוש אחר תשובות פשוטות. הפרט הבודד זקוק לתשובות פשוטות, ורק לדת יש תשובה. הוא מוסיף ומזכיר, כי צידוק הציונות מעוגן במסורת דתית. עצם קיבוץ הגלויות כשלעצמו מחזק את התחושות הדתיות והגעגועים למשהו מוצק, שאפשר למצוא אותו בקלות בדת.

פרופ' דרור חושש מאד, כי האפשרות היחידה לעצור את הגל הגואה של הפונדמנטליזם היא הקמת ממשלת אחדות לאומית, שתהיה מורכבת רק מהליכוד וממפלגת העבודה, בלי שום שותפים נוספים. זהו המצב. כך עולה מהגזירות.

אני מתבייש

רק שש נשים מתוך מאה ועשרים ייצגו את אזרחי מדינת ישראל בכנסת הבאה, כשלפחות חצי מאזרחיה הוא נשים. אין ברירה צריך להתחיל בשריון

יורם בר

שרה דורון; אורה נמיר; שושנה ארבלי אלמוזלינו; נאוה ארד; שולמית אלוני; גאולה כהן. זהו. שש נשים ומאה וארבעה עשר גברים ייצגו את אזרחי מדינת ישראל שמחציתם לפחות נשים.

הכנסת מתאימה את עצמה לגל החדש שיכתיב את מהלכיה ומהלכי הממשלה: הגל החרדי. גם בעולמם יש לנשים מקום רק מאחורי הפרגוד, כשהן (ותלוי באיזה זרם מדובר), מגולחות ומכוסות ראש, זרועות וגפיים.

אבל הם אינם אשמים. המפלגות החילוניות "הנאורות", כולן עד האחרונה שבהן, לא נרפאו מהמגמות השוביניסטיות של החברה היהודית־ישראלית־מערבית שלנו. אף מפלגה לא דאגה לייצוג הולם לנשים. אז מה לנו כי נלין על הלכי הרוח הנושבים מהגזרה החרדית?

אגב, נמאס לי להשאיר לנשים את המאבק על זכויותיהן. זהו מאבקה של החברה כולה. וכיוון שזהו המצב, אז אני פמיניסט. ומי שמדבר בשם שוויון הנשים נגד שריון, תראו לאן הגענו בלעדיו. אין ברירה, צריך להתחיל בשריון. אבל לא סמלי — חצי. גם על שליש הייתי מתפשר, אפילו רבע... אבל שש מתוך מאה ועשרים? חמישה אחוז? כבן מין התובע לעצמו הכל, אני מתבייש.

הדת ניצחה את הציונות

(המשך מעמוד 6)

אות. אם תוסיפו לכך את ההקצנה בתוך המחנה הימני (תחיה, רפול וגנדי), והרי לכם תמונת מצב מעוררת חלחלה.

כמה מסקנות בשולי התוצאות. מתברר שהמאמץ האדיר של מפלגת העבודה ברענון שורותיה, בהצערת מועמדיה ובהכנסת מועמדים מזרחיים, לא הועיל לה כלל. היא איבדה אחוזים מסוימים בגבעתיים, אבל לא הרוויחה שום דבר בעיירות הפיתוח ובשכונות. עמיר פרץ, אלי דיין, אברום בורג ואפרים גור לא הביאו את הגאולה המובטחת.

הצמד פרס־רבין לא הצליח לסחוף את דעת הקהל הלאומית. גם הרמזים לחידוש עונש המוות לגבי מבצעי הפיגוע הרצחני ביריחו לא הועילו. שתי שנות ראשות הממשלה של שמעון פרס לא הועילו כהוא זה כדי לטהר אותו. אמנם לא החזירו את האמא הערבייה שלו, אבל במקום זה הדביקו לו את ערפאת.

הופעה פאתטית

לשמעון פרס היתה הזדמנות היסטורית בלתי חוזרת בקיץ 1984 לתת לליכוד להמשיך ולשלוט בממשלת מיעוט. ממשלה שהיתה תקועה עמוק בבוץ הלבנוני ובבוץ האינפלציוני. לליכוד לא היתה כל דרך לצאת משתי צרות אלה ללא עזרת רבין ופרס. שר הביטחון כפה בכוח סמכותו ויוקרתו על המערכת הצבאית והמדינית את היציאה הכמעט מלאה מלבנון, ושמעון פרס הביא את ראשו של ישראל קיסר, מזכ"ל ההסתדרות, והניח אותו על מזבח עצירת האינפלציה. הטראגי בכל הסיפור, ואין מלה אחרת לתיאור המצב, הוא שאת מחיר ההבראה לא שילמו תומכי הליכוד והליברלים, אלא משק העובדים: הסנה, כור, סולל בונה, תנועת המושבים, התנועה הקיבוצית וקופת חולים.

היה משהו פאתטי בהופעה של פרס בעימות עם שמיר לשמוע אותו בוכה על הריבית הריאלית הגבוהה האוכלת את המשק. ואולי היה כזה צדק פיוטי שמה שהיכה אותו ואת מפלגתו בסופו של חשבון היתה התמוטטות חברת העובדים בשלבים הקריטיים של מערכת הבחירות. התמוטטות שנוצלה בצורה אכזרית ומכוערת על־ידי תעמולת הליכוד.

גם כיווני החזון והשינויים של הרגע האחרון במצע המערך ביחס לשאלות דת ומדינה לא הועילו לשמעון פרס, והסיכוי שלו להקים ממשלת מערך בתמיכת מפ"ם, רצ ושינוי והמפלגות הדתיות הוא אפסי. כל מחיר שהוא יהיה מוכן לשלם, הליכוד ישלם יותר. וזאת בהנחה שהשותפים משמאל יסכימו לכל מחיר כזה, הנחה הטעונה הוכחה.

מיקס מחריד

מה שמסתמן כרגע הוא חלום הביעותים של כל אזרח ישראלי מתון וחילוני. ממשלה של שמיר עם שרון, ארנס, לוי ומילוא בשותפות רפול, יובל נאמן ומר טרנספר, ועל כל אלה מפד"ל עם שאקי, פורת ויצחק לוי, כאשר אליהם מצטרפים לקואליציה החרדים, האנטי־ציונים מש"ס, מאגודת ישראל של הרבי מגור והרבי מלובביטש, ושני נציגי דגל התורה. שום דמיון חולני לא יכול היה להמציא מיקס יותר מחריד מאשר זה שנעשה על־ידי הבוחר הישראלי בסתיו 1988.

ספק אם הבוחר שהצביע ליכוד או רפול מבין את המשמעות האמיתית של הקואליציה המסתמנת. לא יהיו יותר כספים ליהודים עבור אל המעיין ועשרות ומאות תלמודי תורה. מעתה תקציב המדינה יממן את החרדים והאנטי־ציונים, ואילו החינוך הממלכתי החילוני הוא שיהפוך לייחודי. ספק אם אנשים כמו מאיר שטריה, דן תיכון, שרה דורון, גדעון גדות, אריאל ויינשטיין, יוסי גולדברג, גדעון פת ואחרים בליכוד נוגבים ברגעים אלה.

מי שחשב שהמהפך האמיתי של החיים הפוליטיים והחברתיים היה במאי 1977, ואחר־כך דחה את זה ליולי 1981, ושוב מיקם את נקודת המפנה ביולי 1985 (עם הפעלת התכנית הכלכלית לייצוב המשק), צריך לרשום לפניו תאריך חדש — נובמבר 1988. הצירוף של הליכוד עם השוליים הימניים והסהרוריים, יחד עם משטחי הבאבא סאלי וחוללי פידורי היונות של הרבי מלובביטש, הוא המהפך מרחיק הלכת ביותר במאה שנות הציונות. זהו חיסולה הפוליטי של המדינה הציונית, חיסול שלא בוצע בידי אש"ף. גברו המצוקים על האראלים. היהודים של החלוקה ניצחו את הציונות המעשית והמדינית של הרצל, בורוכוב, טבנקין, בן־גוריון וחיים וייצמן. וכל השאר הלא כתוב בספר דברי הימים.

בקיבוצים: יש הישגים

הקבה"א והתק"ם כבר ניהלו מאבק משותף – ברצ. כעת נערכים למערכה הבאה – המאבק על ההתיישבות

דני בירן

גם בתק"ם וגם בקיבוץ הארצי מרוצים מתוצאות ההצבעה בקיבוצים. אווירת שביעות הרצון אינה מעידה על "סניקה" מסוימת ששררה בקיבוצי התנועה הקיבוצית המאוחדת בשבועות האחרונים שלפניהן, ועל החששות שליוו את ראשי מטה הבחירות בקיבוץ הארצי מהתפלגות הקולות, כתוצאה מהויכוח המתמשך שהחל מיד לאחר פרישתה של מפ"ם מהמערך.

שתי התנועות הגיעו להסכם בלתי כתוב שעל פיו לא יקיימו תעמולת בחירות זו בחצרה של אחותה. את עיקר המאבק מיקדו בתנועת רצ, בה ראו שתיהן נטע זר לדרך ההתיישבות. סגן שר החקלאות, אברהם כץ עוז, אף הרחיק וכינה מפלגה זאת בשם "הרגנג השיטים", ברומה לצמח טפיל המוצא את מחייתו מלשדו של עץ השיטה עד שגורם לקריסתו של הגזע.

בקיבוץ הארצי נעשתה פעולה בדרך של ויכוח, שכנוע ועבודת "חריש" מעמיקה ממש עד ליום הבחירות, ואילו בתק"ם הגיעה ההתמודדות לשיאה ימים ספורים לפני הבחירות במרכז התק"ם, שהתכנס באפעל ונוכחו אליו פעילים מן הקיבוצים שבאו להאזין למתקפה שלוחת רסן מפי שרי מפלגת העבודה, מועמדים לכנסת וראשי התנועה כנגד שולמית אלוני, יוסי שריד וחבריהם. כץ עוז סבור שהירידה באחוז ההצבעה לרצ נובעת ממתקפה זו ורואה את התוצאות, על־פיהן קיבלה רצ בתק"ם רק 8 אחוזים, כהישג גדול. הדובר החדש של התק"ם, שמעון הלמן, טוען לעומת זאת כי עיקר הפעולה להחזרת הקולות ולתמיכה במפלגת העבודה נעשה עוד קודם להתכנסות מרכז התק"ם, וכי בהתכנסות זו השתתפו משוכנעים שלא היה ביכולתם לשנות דבר במהלך הימים הספורים שנותרו עד להצבעה.

הישג גדול

"בסך־הכל הצליחה מפלגת העבודה לשמור על כוחה בתק"ם, ואפילו לעלות אל מעל לשיעור הצבעה של 80 אחוזים, שאליו לא הצליחה להגיע בבחירות הקודמות", אומר הלמן, ורואה בכך הישג גדול. "אף קיבוץ לא הצביע ברוב למפלגה אחרת, בעוד שבבחירות הקודמות היו שלושה קיבוצים שהיה בהם רוב קולות לרצ", הוא מציין בסיפוק.

חיים אורון ● עמדה ברורה של הקיבוצים

בתק"ם היו אף כאלה שראו בסיפוק מעבר של מצביעים מרצ למפ"ם, וזאת בעיקר לנוכח המאבקים הצפויים בעתיד על גורלה של ההתיישבות העובדת. בהקשר לכך מציין שמעון הלמן, כי כבר בשבועות הקרובים תתקיים ישיבה משותפת של שתי התנועות על המשך המאבק המשותף. בתק"ם גם אומרים כי לנוכח תוצאות הבחירות, עדיף שמפלגת העבודה תשרת את העם בקדנציה הקרובה באופוזיציה, אבל גם כאן ההחלטה איננה חד־משמעית. אברהם כץ עוז, מצידו, מעמיד את המאבק הלאומי למען השלום בראש סולם העדיפויות ולקביעה זו, כמובן, משמעויות למכביר והיא יכולה לקבוע בבוא הזמן גם את התייחסותו לממשלת ליכוד לאומי.

בקיבוץ הארצי תוצאות ההצבעה מוכיחות על התייצבות של חברי הקיבוצים מאחורי הקיבוץ הארצי, כפי שקובע המועמד מספר 2 של מפ"ם, חיים אורון (ג'ומס). בהתחשב בכך שמחצית האוכלוסיה בקיבוצים לא הצביע מעולם עבור מפ"ם כמפלגה עצמאית, רואה אורון בהצבעה תהליך של התגבשות והצגת עמדה ברורה של חברי הקיבוצים בתחום הפוליטי־תנועתי. על־פי הסיכומים מתברר כי למעלה מ־80 אחוזים מחברי הקיבוץ הארצי הצביעו בעד מפ"ם, ותרמו בכך למפלגה את אותו מנדט לו ציפו על־פי הערכות במפלגה. 17 אחוזים מחברי הקבה"א הצביעו לעומת זאת בעד המערך וג'ומס אומר, כי נתונים אלה היו צפויים מראש. מדאיגה יותר העובדה כי בחלק מן הקיבוצים הוותיקים הסתמנה הצבעה של 30 אחוזים ויותר עבור מפלגת העבודה, ובקיבוץ משמר העמק, שבו הצביעו 181 איש עבור המערך, בולטת התופעה במיוחד. מזכיר הקיבוץ הארצי, אלישע שפירא, אומר כי פעולת השכנוע והויכוח עם חברי קיבוצים אלה חייבת להימשך גם בעתיד, על אף שהבחירות מאחורינו. וזאת מתוך דאגה לשלמות התנועה. הדוברים השונים מציינים בסיפוק את העובדה שרצ לא הצליחה לעבור את מחסום כמה מאות הקולות, ובקיבוץ הארצי אומרים, כי להבדיל מהתק"ם נעשתה פעולה זאת בשקט יחסי ובדרכי נועם.

בדבר אחד מאוחדים כל הדוברים. המאבק על עתידה של ההתיישבות יימשך בכל הרכב קואליציוני אפשרי. חלקם סובר כי יש להמשיך במישור ההידברות ומיצוי כל ההליכי השכנוע והשתדלנות, אך הרוב סבור כי ממשלת הימין לא תאיר את פניה, בלשון המעטה, לסקטור היצרני וההתיישבותי, ועל כן יאלצו הקיבוצים למצוא להם בעלי ברית מתוך המגזרים היצרניים, תוך ניצול כל האמצעים העומדים לרשות גופים אלה. "יש לנו כבר הסכמה למאבק משותף שכזה", אומרים אלישע שפירא, ג'ומס ואחרים.

איך לזכור ולא לשכוח

את הפגיעות בזיכרון ניתן לייחס לגורמים נפשיים ואורגניים כאחד ■ גם לגיל יש תפקיד נכבד בעניין ■ הפרעות נפשיות כמו דיכאון עלולות אף הן לגרום לתופעה, כמו גם הרעלת תרופות

אצל בני 60 פלוס מופיע בצורה זו או אחרת שינוי בכושר הזכירה. אצל 30% ייתכנו הפרעות, מתוך אלה אחוז מסוים לוקה במחלת אלצהיימר — כך אומר ד"ר איתן חבר, מנהל מרפאה לטיפול בבעיות זיכרון הנמצאת בגבעתיים. ההפרעות יכולות להופיע בשל ליקויי קליטה, אגירה של חומר לזיכרון ושליפה. אפשר לייחס את הפגיעות בזיכרון לגורמים נפשיים ואורגניים כאחד. גם לגיל יש תפקיד נכבד. הפרעות נפשיות כמו דיכאון עלולות אף הן לגרום להופעת ליקויי זיכרון.

בין הסיבות השכיחות לליקויי זיכרון — הרעלת תרופות. אצל מבוגרים מופיעים שינויים בחילופי חומרים (תהליכים מטבוליים), כאשר הכוונה לספיגה, אגירה והפרשה של חומרים פעילים בתרופות. את השינויים האלה יש להביא בחשבון, כאשר נותנים תרופות למבוגרים. לא תמיד התרופה נקלטת טוב ולא תמיד היא מופרשת בקצב מתאים. בשל כך ייתכן מצב של אגירת יתר של תרופה או תרופות. נוסיף גם גורם חשוב — תגובות בינתרופתיות. תרופות רבות במינון לא מתאים עלולות לגרום בעצמן לשינויים בתהליכים מטבוליים, ברמת האלקטרוליטים בנוזלי הגוף ועוד.

התרופות הבעייתיות מבחינתו של הקשיש הן תכשירים נגד כאבים, אנטיביוטיקה, תרופות אנטי־פסיכוטיות, קרדיו־ווסקולריות, תרופות לחולי פרקינסון, מדכאי־תיאבון, תרופות המשפיעות על מערכת העצבים המרכזית, בכלל זה כדורי שינה — דברי ד"ר חבר.

בעבר התייחסו להיחלשות הזיכרון כאל מכת טבע משמע „אין מה לעשות כנגד זה". כיום הגישה היא שונה. יש ורופאים מארגנים קבוצות טיפול או טיפולים אישיים, תרגילי שיפור הזיכרון ואף נתינת תרופות. נקדים כאן את המאוחר ונאמר, כי בתל־השומר כבר משתמשים בתרופה בשם „ברוס" הבנויה על חומר בשם פוספוליפידים, מרכיב של קרום התא המאפשר חדירה חופשית יותר של אינפורמציה למאגר הזיכרון. התרופה ניתנת במסגרת נסיונית. משרד הבריאות לא נתן עד כה היתר לשימוש נרחב בתרופה.

במחלקה של ד"ר מריאן רבינוביץ מטפלים בתרופה זו בלוקים בזכרונם כבר 5 שנים. הטיפול עולה כ־200 ש"ח לחודש. קופות החולים לעת עתה אינן מחזירות את ההוצאה, דברי ד"ר איתן חבר. עוד לדבריו, עד כה לא נרשמו תופעות לוואי אצל המטופלים בתרופה החדשה.

עומס קשה

מקור חשוב לליקויי זיכרון הם שינויים במוח. כאשר מטפלים בחולה מסויים, במיוחד במקרה שאין שום גורם ידוע כמו הרעלת תרופות, הפרעות נפשיות וכו', מבצעים בדיקת סי.טי. כדי לוודא שאין תהליכי ...וס'ה במוח או תהליכי היווצרות גידולים. לליקויי זיכרון פוקדים גם צעירים מתחת לגיל חמישים. התופעה נזקפת לעומס קשה בעבודה, לחרדות, מתח נפשי ועוד. הפגיעה בזיכרון מלווה לא פעם בליקויים בריכוז ובקליטת החומר לזכירה.

נעשו נסיונות טיפול בלוקים בהפרעות זיכרון, בין דרכי הטיפול: שיפור החשיבה וקיבוץ דברים. מנסים לעזור לחולה לזכור כותרת ובעזרת הכותרת לזכור פרטים. כאשר יש לחולה בעיה של שיכחת שמות, מחדירים לזכרונו נתונים הנוגעים לזמן ולסביבה, והדבר מקל על „שליפה" מהמאגר הזיכרוני. נעשו נסיונות עם קבוצות שונות במסגרות של בית־חולים, מרפאות, בתי־אבות ועוד. התוצאות הן מעודדות, כך טוען ד"ר חבר. לדידו, אצל משתתפי הקורסים חל שיפור בכושר הריכוז ובארגון האינפורמציה. המטופלים זוכים להשגחה קבוצתית של נוירולוג, גריאטר, פסיכיאטר, פסיכולוג ועוד.

מובן שככל שמדובר באיש צעיר יותר, המאמץ מבטיח יותר. אצל בני 40 ופחות מזה הבעיה היא לרוב נפשית — עומס בעבודה, מתח נפשי הנובע גם מגורמי הסביבה הקרובה, כולל סביבה משפחתית. הטיפול יכול להועיל, אך החולה „אינו מקבל זאת" והוא ממשיך להתלונן. על כן המסקנה היא, המטפל, עוד בטרם תחילת הטיפול, חייב להשפיע על החולה שישנה את הגישה לטיפול, ושיאמין בתועלת האמורה לצמוח ממנו.

אין תרופת פלא

מלבד מחלת האלצהיימר, שינויים אורגניים במוח הנובעים מתהליכים ניווניים, והופעת גידולים, ישנם מקרים לא מעטים של שיבושי זיכרון כתוצאה מפגיעות ראש, אפילפסיה ועוד. יחד עם זאת יש לזכור, שניתן לעזור לאחוז קטן מאוד של הלוקים בזכרונם, במיוחד כאשר מדובר בחולי דמנציה, אלצהיימר ונפגעי גולגולת בעיקר אצל המבוגרים.

אך עם זאת אין הרופאים מרימים ידיים. יש הסוברים, כי ניתן לעזור לחולים הלוקים בשיכחה בעזרת קטיכולמינים. אך זוהי תרופה בעייתית מאוד, שכן היא גורמת לא אחת להרגשת אופוריה אצל החולה, להתמכרות ואחרי זמן מה לירידה חוזרת בכושר הזכירה. יש להוסיף גם שהיא כרוכה בשינויים שונים, כגון האצת קצב פעימות הלב ועלייה בלחץ הדם.

לסיכום, אין כרגע תרופת פלא לנושא. ניתן לעזור לחלק מהחולים, ניתן למנוע הידרדרות כאשר יש מודעות לסכנות העומדות בפתח. הדבר חשוב במיוחד לאנשים אשר במשפחתם ישנם „סיפורים" אודות הופעת פגיעה חמורה בזיכרון.

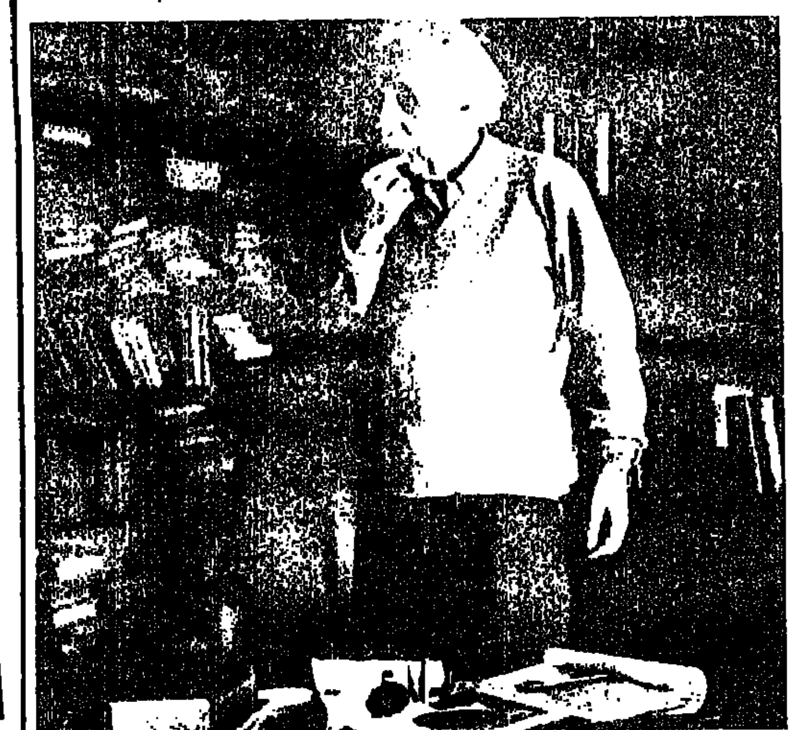

גם אינשטיין לעת זיקנה התלונן על בעיות חשיבה...

האיידס בעל אלף הפרצופים

על פי בדיקות בחולה איידס, הסתבר למדענים כי „יש להם עסק" עם וירוס המשנה את „הריהוט" הגנטי במהירות שלא תאמן

החוקר האמריקני, ג'ורג' מ. שאו, פירסם בכתב העת „NATURE" סקירה אודות צורותיו השונות של נגיף האיידס, מסתבר שהוירוס הוא אף יותר המסכן „מהחתול בעל 7 הפרצופים".

החוקר מאוניברסיטת אלבאמה בארה"ב בדק ומצא, כי הנגיף, שאותר בגופו של החולה שינה את מבנהו עד לבלי היכר. המאמץ המושקע בגילוי אמצעי נגד הוא חסר תכלית, שכן האוביקט משתנה מהר כל־כך, עד כי החומר המסונתז כנגדו כבר אינו רלוונטי. כן מצא החוקר ג'ורג' שאו וחבר עוזריו, 17 וואריאנטים של הנגיף. השינויים נגעו ליותר מרבע מתכונות הגנטיות שלו. החוקרים בודדו 27 נגיפים ומצאו כ־100 טיפוסים נפרדים, שונים אחד מהשני.

עד כמה הנגיפים משתנים בגופו של החולה אפשר לראות מדוגמה המרווחת על־ידי החוקרים. הם נטלו דגימת דם מחולה איידס וחזרו על הפעולה אחרי 16 חודשים. הסתבר, כי הם איתרו נגיף שונה לגמרי מזה שהיה בבדיקה הקודמת. למדענים אם כן יש עסק עם וירוס המשנה את „הריהוט" הגנטי במהירות שלא תאמן.

החוקרים אינם יודעים מה פירוש השינוי, ומה יהיו ההשלכות של המשמעויות הללו. יתכן מאוד, שבאחד הימים ניתן יהיה למצוא קשר בין נטייתו של הנגיף להשתנות במהירות ובין העובדה שהנדבקים אינם מגיבים תמיד בצורה זהה. אצל אחד מופיעים סימני המחלה תוך זמן קצר יחסית, אצל אחרים הסימנים מופיעים אחרי 6 ואף 7 שנים. כן אין לחוקרים תשובה לשאלה, למה מתנפל הנגיף פעם על הלימפוציט ט' והורס אותו ויחד איתו את המערכת החיסונית, ובמקרה אחר הוא חודר אל תוך המקרופג ומסתתר שם זמן רב. יתכן וזנים מסויימים של הנגיף תוקפניים יותר מאחרים. לפי המשוער, נתקף החולה, בו מתגלים סממני מחלה, ב„סרום איידס" או מופיעים הרגשים האופייניים במיוחד. על כל פנים אלו ההשערות שהעלו חוקרים בבית־חולים בסאן־פרנציסקו.

„ותוקפים את עורם"

מכאן המסקנה, שהסיכון להידבק באיידס גדול במיוחד, כאשר אחד מהפרטנרים לוקה במחלות הנגרמות על־ידי החיידקים האופורטוניסטים, מחלות הנוצרות בשל חולשת מערכת החיסון. נזכיר, שהמושג „חיידקים אופורטוניסטיים" נוגע לאותם חיידקים אשר „מתקיימים בשלום" בגופנו ואינם מזיקים לנו. רק במקרה של חולשה מערכת החיסון, חיידקים אלה „הופכים את עורם" ותוקפים את גופו של המארח.

אגב, מקרה דומה מתרחש עם סוגים מסויימים של פטריות, אשר אינן מסוכנות במיוחד בדרך כלל, אך הן נהפכות לאויב מסוכן כאשר המערכת החיסונית נחלשת.

לא די באהדה

הכי טוב להצביע לסוויסה, אמרו האסירים, אך רק מחציתם מימשו את זכותם להצביע

בבחירות שהתקיימו השבוע, והצביעו, לראשונה מאז קום המדינה, אסירים ועצירים בבתי הכלא בישראל. שרות בתי הסוהר אף איפשר לכתבים ולצלמים לסקר את מהלך הבחירות במחנה מעשיהו שברמלה.

פעילים ממספר מפלגות טענו, כי נראה שאנשי שרות בתי הסוהר לא עשו את כל שביכולתם כדי ש־4700 האסירים, בעלי זכות הבחירה, אכן יצטיידו בתעודות זהות ויצביעו. לטענתם, איפשרו להם אנשי שב"ס להגיע למחנה מעשיהו, הנקרא בית ההבראה של הכלא, כיוון ששם דאג מפקד הכלא באופן אישי לכך, שלכל אסיר תהיה תעודת זהות, בעוד שבקרב מפקדי בתי כלא אחרים שררה אדישות לגבי הנושא והם הסתפקו במינימום שמוטל עליהם לעשות על פי החוק. נציג שב"ס, שהגיע אף הוא למחנה מעשיהו ביום ההצבעה, טען כי אי־הצטיידותם של כ־50 אחוז מכלל האסירים בתעודות זהות נעוצה באדישותם הרבה של האסירים המצויים בבתי כלא אחרים, שלא טרחו להשתתף בהליך הדמוקרטי, ולא באי עשייה מספקת של אנשי שרות בתי הסוהר.

אסירים אותם פגשנו בכלא מעשיהו, בעת מהלך ההצבעה, שיבחו את הנוהלים והסדרים שאותם אירגנו שלטונות שב"ס על מנת לאפשר הצבעה רגועה ותקינה, ומשיחות שניהלו מספר עתונאים עם עצירים, נראה היה כי אהדת כולם נתונה לנציב לשעבר, רפי סוויסה. גם סוהרים שעברו בסמוך לכתבים פלטו מדי פעם, בלא שייחשדו כעושים תעמולת בחירות, כי הכי טוב זה להצביע לסוויסה. אך מסתבר, שאהדתם של הסוהרים והאסירים לא היתה מספקת ורשימתו של סוויסה לא עברה את אחוז החסימה. מחוץ לגדרות מחנה מעשיהו הסתובבו ביום ההצבעה המועמדים למקום השני והשלישי ברשימת סוויסה, עו"ד אלי כהן ועו"ד גיורא זילברשטיין, שנראה כי צפו כבר את תוצאות הבחירות לגביהם, ובכל זאת העדיפו למצוא סיבות מקלות לתופעה שלא כל האסירים מימשו את זכותם להצביע.

רפי סוויסה ● לא עבר את אחוז החסימה

גונבי הזכות להשפיע

הכרוניקה המשטרתית, המדווחת מדי יום ביומו, כוללת תמיד מספר חטיפות תיקים מתיירים ואזרחים. לרוב מוצאים את התיקים זרוקים בפאתי הרכים, או בשדות רחוקים, לאחר שהחוטפים הוציאו מתוכם את הכסף המזומן, כרטיסי האשראי ולפעמים את פנקסי הצקים, והמסמך לתיקים שנזרקו נמצאים, בדרך כלל, המסמכים האישיים שנגנבו עמם.

ביום שלישי, יום הבחירות, הסתבר כי למספר גנבים יש ראייה לטווח ארוך. הללו גילו אפשרות לעשיית רווח נוסף מחטיפת התיקים והציעו למכירה תעודות זהות גנובות, המאפשרות לרוכשיהם להצביע פעם נוספת בקלפי ולנסות ולשנות על ידי כך את התוצאות.

תושבת תל אביב בת 62, שביקשה שלשום לממש את זכותה האזרחית ולהצביע, ניגשה לקלפי בשעות הצהריים, בהן ציפתה שלא יהיה תור ארוך מדי, וחיכתה להצביע ולשוב במהרה לביתה. משהתברר לה כי התהליך לגביה יהיה מהיר יותר מאשר שיערה מראש, וזאת לאחר שיו"ר ועדת הקלפי מנע ממנה להצביע, ניסתה לאמץ את זכרונה ולהבין מדוע אומרים חברי ועדת הקלפי שהיא מימשה כבר את זכותה בשעות הבוקר. לאחר שאימצה את זכרונה, נזכרה כי בחודש פברואר השנה נגנב ממנה תיק, שהכיל בנוסף לכספים גם תעודת זהות שלה. היא מילאה את חובתה האזרחית, הודיעה על הגניבה והוציאה תעודת זהות חדשה, לאחר ששיערה כי, כמו ברוב המקרים, יקשה על המשטרה לתפוס את הגנב התיק ולהחזיר לה את כספה ומסמכיה. מתברר, כי הגנב השכיל להבין כי בתיק הגנוב נמצא מלבד כספי גם שווה כסף, שערכו יעלה ביום הבחירות, והצליח להקדים את האזרחית ולגנוב ממנה פעם נוספת — הפעם את זכותה להשפיע.

שוטר, הסבר פניך

בנוסף לגאוותה על תכנון וביצוע מבצע "מועד 88", השתבחה אתמול צמרת פיקוד המשטרה, ובצדק, על שלמרות הגיבוי והפריסה הרחבה של כ־14 אלף שוטרים ואנשי מג"ב, לא הגיעה למטה ולו אף תלונה אחת על התנהגות בלתי נאותה של שוטרים ביום הבחירות.

לא פעם מתלוננים אזרחים על אדישותו של שוטר, במקרה הטוב, או יחסו התוקפני שעה שהוא פונה לאזרח, החשוד בעבירה כלשהי, או על אי נכונותם של שוטרים לשמוע ולהקשיב ולזלזול של כמה מהם בקבלת תלונה בתחנת המשטרה. ממסמך שהוציא קצין חינוך ראשי תת ניצב שלמה גל אל מפקדי המשטרה מתברר, כי גם במשטרה ערים לצורך ביחסי אנוש תקינים. כדפי הסברה, שהופצו בקרב תחנות המשטרה השונות, נמסר כי בין השוטרים ישנם לא מעטים, שיחסם לאזרחים רבים "מאופיין בקוצר רוח, חוסר נימוס אלמנטרי ושאר היסודות שהינם היפוכו של המושג שרות נאמן לציבור". במסמך, שחתומה עליו חל בר־יוסף, ראש מדור הסברת פנים במשטרה, מפורטים כללים ראשונים בנימוס אלמנטרי. בין השאר, היא מביאה כדוגמה את תלונתה של מנהלת מוסד ציבורי, שקבלה על דרך טיפולו של שוטר בגינוי לאמירות המוצהרת של המשטרה, וכן תלונתה של אשה נגד בעלה, ומפרטת את תגובת מפקד התחנה לתלונה. לצד תגובה זו, אותה שוללת ראש מדור הסברת פנים, היא מביאה תשובה אחרת כדוגמה לתגובה עניינית ואדיבה. בר־יוסף מציינת, כי "בתשובתנו לאזרח יש להתחשב בראש ובראשונה בהיותנו משרתי ציבור. התשובה אינה צריכה להכתב ברוח המכתבים הרשמיים על פי סעיפים נוקשים, המעניקים למקבל המכתב את התחושה, שהטיפול בתלונתו היה פורמלי, יבש ובלתי אישי". דפי ההסברה מפרטים גם את נוהלי שיחות טלפון בין שוטרים לאזרחים, לפיהם "כאשר מתקשר אזרח לתחנת משטרה, על השוטר להזדהות באמצעות הצגת שם התחנה שבה הוא משרת ולברר את פרטי האזרח לשאול באדיבות לבקשתו, ולברר האם ברצונו להשאיר הודעה, במידה והשוטר אותו הוא מחפש איננו במקום".

על הקרקע / דני בירן

קונים תרנגולות במשיכה

האינתיפאדה צימצמה את התופעה של גניבת תוצרת חקלאית. אך חקלאי השרון חוששים שהלנת פועלים מהגדה בשדותיהם, בעונת הקטיף, תגרום לחידוש התופעה

יהושע מרקוס

שנים רבות סבלו הישובים החקלאיים באיזור השרון מגניבות חקלאיות. בעבר, לפני מלחמת ששת הימים היו אלה מסתננים שחדרו בלילה מעבר לגבול הקו הירוק ואילצו את המשטרה וצה"ל להקצות יחידה מיוחדת של משמר הגבול לאזור זה.

אחרי מלחמת ששת הימים, כאשר מאות מפועלי השטחים הגיעו מדי יום לעבודה בחקלאות, בקטיף ובבתי האריזה, התרבו מספר הגניבות החקלאיות. חוליות של בני מיעוטים, או כאלה המשותפות ליהודים וערבים, נעצרו לא אחת במחסומים, שהוקמו על מנת למנוע העברת תוצרת חקלאית גנובה לשווקים בתל-אביב.

בשנים האחרונות התמעטו הגניבות החקלאיות באזור השרון ואת מקומם תפסה האינתיפאדה, שכתוצאה ממנה נגרמו נזקים לשטחים חקלאיים והתרבו מספר מקרי ההצתות.

רכזי בטחון ומרכזי משקים בתחומי המועצה האזורית "דרום השרון" מציינים, כי אכן חלה ירידה בתופעת הגניבות והחקלאיות. ביטוי לעובדות אלו נתן גם מפקד משטרת כפר סבא, ניצב-משנה אורי אסטליין, שאמר לפני מספר שבועות, כי מנתונים סטטיסטיים עולה, שחלה ירידה ניכרת בכמות הגניבות החקלאיות בשרון, אולם הוא חושש, כי בעונת הקטיף יחזרו ונופעות אלה על עצמן.

רכז הבטחון של המועצה האזורית דרום השרון, מיכה שושן, צופה גם הוא התגברות הגניבות בפרדסים ובמטעי האבוקדו, ואף שלאחרונה דווח רק על גניבת תרנגולות בנוה ימין, כבשים במושב אלישמע, עגלים בקיבוץ חורשים וציוד השקיה בשדות האזור, עדיין קיים חשש, כי הלנת תושבים מהגדה במבנים מבודדים בלב השדות והפרדסים, בעת עונת הקטיף, תביא עימה גם פרץ של גניבות חקלאיות.

"הבהרנו למעסיקים, שמעשה כזה הוא עבירה על החוק וכי נגד אלה שאין ברשותם אישורי לינה ייפתחו תיקים", אומר ניצב-משנה אורי אסטליין.

משטרת כפר סבא נערכת לקראת אפשרות כזו והיא מפעילה לשם כך את משמר הגבול, בשיתוף עם רכזי הבטחון השוטף של הישובים, שגם הם נתונים לפיקודו של מג"ב בנוסף לעבודתם במשקם הפרטי.

מכל מקום, כל אלה הם בבחינת תחזיות. אסטליין מקווה, כי שני המקרים עליהם דווח בבוקר שיתנו — המדברים בגניבת קלחי תירס ממושב אלישמע, ומעצרה של מכונית ובה תרנגולי הודו גנובים מגוש תל מונד — אינם אלה מקרים בודדים ולא סימן לבאות.

להכפיל את היבול ולקצר את זמן הגידול

צלילים ירוקים

שיטה חדשנית לטיפול בצמחים: מוסיקה מקצבית והורמונים צמחיים

שיטה חדישנית לטיפול בצמחים עומדת היום לרשות החקלאים ונמצאת כבר בשלבי ניסוי. השיטה נקראת "סוניק-בלום" ומבוססת על השמעת צלילים וריסוס חומרי הזנה-מינרליים, וחומצות אמינו והורמונים של צמחים.

שיטה פותחה על ידי האגרונום דן קרלסון ממינסוטה, ארה"ב.

קרלסון משתמש בצליל מקצבי בתדירות גבוהה (3 עד 8 קילוהרץ), צליל זה פותח את הפיוניות הנמצאות על העלה ומגביר את קצב קליטת המים והמזון. קרלסון טוען, כי בשימוש בשיטה זו ניתן להכפיל ואפילו לשלש את כמות היבול ולקצר את זמן הגידול. "כאשר משתמשים בשיטתי, במקום בשיטה המבוססת על דישון כימי, איכות הקרקע משתפרת, השורשים מתעבים ותולעי האדמה ("השילשולים") חוזרים מהר יותר", אומר קרלסון ומוסיף, כי על פי שיטה זו, עולות השימוש בחומרי הרבייה בשל עמידותם הגבוהה יותר של הצמחים בפני הפגעים.

ה"סוניק-בלום" אומץ בארה"ב על ידי חקלאים וגננים ונמסר, שהשיטה הביאה לתוצאות מרהימות גם במקומות שנפגעו כבצורת הקשה, שפקדה השנה את האזור.

בראשית חודש אוקטובר ביקר דן קרלסון בישראל והרצה בפני חקלאים ואנשי אקדמיה על שיטתו. קרלסון ציין שהוא מעוניין ליישם את שיטתו בישראל, על אף שקיבל הזמנות לפתח אותה במדינות ערב.

בישראל נוסתה השיטה בקיבוץ קטורה. איילין סלווי, שהביאה את הרעיון החדש לקיבוץ, מציינת, כי היא בוטחה ביעילותה וממליצה לפתחה ברחבי הארץ.

פילפל

מרבה נעליים, מרבה ידידים

שלמה פרנקל

לכל אדם מן הישוב יש כמה זוגות נעליים, נעליים לעבודה ונעליים למסיבה, נעלי בית, נעליים לטניס וכו'. מתברר שגם לחה"כ אהוד אולמרט יש כמה זוגות נעליים. הידועות שבהן, נעליו של חבר-כנסת: חומות ומכובדות, מתאימות לחליפה הכחולה שמצטלמת טוב בטלוויזיה. אבל כשהכיר אולמרט את מנהל בנק צפון-אמריקה, יהושע הלפרין, נעל דווקא את נעליו השחורות, שהן נעלי עורך הדין ואיש העסקים, שמתאימות לחליפה הכהה שהוא לובש בתוקף תפקידו זה. כך הרי מספר אולמרט עצמו — היכרותו הראשונה עם הלפרין היתה כפרקליט ואיש עסקים.

אבל בין שני האישים נוצרה כימיה, ועד מהרה יכול היה אולמרט להשתחרר באנחת רווחה מנעלי הפרקליט השחורות והכבדות ולצורך פגישותיו עם הלפרין הוא נעל את נעלי הידידות שלו, נניח מוקסינים קלים וספורטיביים. נעול במוקסינים האלה, הוא ביקש מהלפרין (שגם הוא כבר נעל באותה עת נעלי-ידידות, נניח ריבוק) הלוואה של 50 אלף דולר. אתם יודעים, כידיד לידיד — בלי הסכם כתוב, בלי ריבית, בלי הצמדה, בלי מועד פרעון מוגדר. לכל אחד מאיתנו הרי יש ידידים כאלה, ומה זה 50 אלף דולר בין ידידים.

הלפרין אמר שאין בעיות — רק צריך אישור מבנק ישראל. מה הבעיה? אולמרט הסיר כוריזות את המוקסינים, נעל מיד את נעלי הח"כ, אלה החומות, וכתב על נייר רשמי של חבר-כנסת מכתב בקשה לבנק ישראל. מתברר, שגם מצידו של בנק ישראל לא היו בעיות. חבר-כנסת זה חבר-כנסת, ולא צריך לבדוק יותר מדי.

מיהר איפוא אולמרט והסיר את נעלי הח"כ שמילאו בהצלחה את תפקידן, וחזר ונעל את המוקסינים, שבהם מיהר אל ידידו הלפרין. אבל לצורך מתן ההלוואה בפועל, היה גם הלפרין צריך להחליף נעלים, שהרי את ההלוואה לא העלה בדעתו לתת מכיסו הידידותי. הלפרין הסיר אם כך את נעלי הספורט הידידותיות שלו, ונעל את נעליו המכובדות של מנהל הבנק, ומקופתה של איזו חברה מסתורית הרשומה בחו"ל הוא החליק לעבר ידידו אולמרט חמישים אלפי דולרים מכספי הבנק.

מעתה, חוץ משלושה זוגות הנעליים שהוזכרו כבר, רכש לו אולמרט גם את נעליו של צדיק הכפר, איש נטול אינטרסים אישיים, שאינו יודע בדיוק מה מתרחש סביבו, ומאמין באידיאלים טהורים ונשגבים. בנעליו של צדיק הכפר היה אולמרט סבור שידידו הלפרין העניק לו מכיסו הפרטי מתנה של כמה עשרות אלפי דולרים, ברמות ויתור על ריבית והצמדה. וזה, כאשר ברור שהרווח הנקי של אולמרט — הוא ההפסד הנקי של הלפרין. אכן, ידידות שכזאת. וזה עוד לא הכל. אולמרט, בנעליו של צדיק הכפר, גם לא העלה בדעתו שידידו הלפרין מצפה לתמורה כלשהי, ידידותית או אחרת, בעבור רוחב ליבו. שהרי ידידות, כמו אהבה, אינה נזקקת להסברים. הלפרין, כידיד, סיפר אולמרט, קפץ מדי פעם אל אולמרט, כידיד, וניסה לשכנע אותו להניח תפילין ולהרגילו למצוות ולמעשים טובים.

היחסים בין השניים נמשכו לא רק במישור הידידותי. מאחר שהלפרין, בנעלי מנהל הבנק שלו, הסתבך בצרות צרורות, למרות המצוות והמעשים הטובים, נאלץ אולמרט מדי פעם לנעול את נעליו השחורות, כפרקליט ואיש עסקים, ופה ושם גם את נעליו החומות כחבר-כנסת, כדי לסייע להלפרין. אבל לכך לא היתה כמובן שום משמעות בלתי מוסרית או בלתי חוקית — שהרי את ההלוואה קיבל אולמרט כשנעל את המוקסינים של הידידות.

אבל אל תחשבו שאולמרט, בימים הקשים של הלפרין, הסיר לחלוטין את המוקסינים האלה. הו, לא. הרי חוץ מהלפרין יש בירושלים עוד אנשים נחמדים. התברר, שאולמרט נעל את המוקסינים שלו גם בפגישותיו עם היועץ המשפטי החדש לממשלה, השופט בדימוס יוסף חריש, שגם הוא יתגלה עד מהרה כמומחה בהחלפת נעלים. בין השניים, כך מתברר, נרקמה ידידות מופלאה. מובן שאולמרט לא העלה בדעתו לבקש מחריש הלוואה פרטית כלשהי בגובה חמישים אלף דולר או בגובה אחר — כל ידיד ומעלותיו, כל ידיד ומגרעותיו.

מן הון להון הגיעה פרשת הסתבכותו של הבנקאי הלפרין לבית המשפט, ולשם נקרא אולמרט להעיד. בעדותו הוא הסביר, בעצם, את כל הפרשה הזאת של חילופי הנעלים על-פי הנסיבות המשתנות. כאשר הגיעה הפרשה לעיתונות, קמה שערורייה לא קטנה. שלא כמו אולמרט הקפדן והדייקן, לא הצליחו עיתונאים פרימיטיביים וצרי-עין להבין כיצד אפשר לתמרן בהצלחה רבה כל-כך בין ארבע זוגות נעליו של אולמרט — נעלי הח"כ, הפרקליט, הידיד וצדיק הכפר.

ומי שהתיר את הסבך היה, כמובן, ידידו החדש של אולמרט, יוסף חריש. לצורך כך היה על חריש להסיר את נעלי הידידות שנעל עד כה במפגשיו עם אולמרט ולנעול את נעליו הכבדות והרשמיות של היועץ המשפטי לממשלה, עם כל אי הנעימות שבדבר. כלומר, מיד מכחיש שחריש, בניגוד לעיתונאים, יודע פק בהחלפת נעליים על-פי הנסיבות המתאימות. בפגישותיו הידידותיות עם אולמרט הוא אינו נועל את נעלי היועץ המשפטי, וכשהוא בא לפסוק כיועץ משפטי — הוא מסיר את נעלי הידיד הטוב.

נו, ואם ליועץ המשפטי יש ניסיון אישי בכגון-דא — מה הפלא שהוא מסוגל להבין יפה את חילופי הנעליים הווירטואוזיים של אולמרט? ברור שאם אתה מקפיד לנעול בכל הזדמנות את הנעליים המתאימות, כמו שיודעים לעשות אולמרט וחריש — אין צורך שידבק בך רבב של עבירה על החוק, ואין אפילו מה לחקור. כך פסק חריש, כשהוא חוזר לרגע אל נעליו כשופט בבית המשפט.

זהו, חברים. במדינה שבה מרבה-נעליים כאולמרט יכול להיות ח"כ, מתאים שמרבה-נעליים כהלפרין ינהל בנק ומרבה-נעליים כחריש ישמש יועץ משפטי לממשלה, בבחינת הבן, האב ורוח הקודש, או בלטינית — פילי אט פטריס אט ספיריטוס סנקטוס.

החלום ובת הערובה

אם פני הדברים ישארו כמו שהם, הלקח הכלכלי המיידי והעיקרי של הבחירות הוא ששר האוצר הבא יהיה מן הליכוד. מי שחושש או מקווה שהתוצאה פירושה, שהמדיניות הישראלית תתבסס מעתה על העיקרון של "משק חופשי", כדאי לו להרגע קצת. ממשלה שהליכוד עומד בראשה תצטרך הרבה כסף למטרות חשובות, כמו המשך המאבק באינתיפאדה, אולי כמה התנחלויות, והחשוב ביותר — הרבה הרבה כסף לשותפים הדתיים. אלה, בצדק רב מבחינתם, יתבעו את שלהם.

ואילו המפסידה הגדולה והאמיתית מתוצאות הבחירות, כפי שהן נראות עתה, היא ההסתדרות. אם שר האוצר הבא יהיה מן הליכוד, ואם הממשלה הבאה לא תיאלץ להתבסס על המערך כדי להשיג רוב בכנסת, יהיה על שר האוצר של הליכוד לעשות להסתדרות חלק ממה שהליכוד תמיד חלם לעשות לה.

וזה יקרה בתנאים מצויינים. פשוט מצויינים מבחינת הליכוד, משום שבשלושה תחומים הביאה ההסתדרות את עצמה למצב שבו היא נפלה למעשה כבת-ערובה בידי הליכוד.

ראשית, העניין הבוער ביותר — פרשת כור. תביעת הפירוק של בנקים טראסט עדיין עומדת בעינה. הקונצרן ההסתדרותי הגדול עדיין זקוק לערבות הממשלה, וגם לסיועה בפועל, כדי להינצל מן הפירוק בטווח המיידי ולהחזיק מעמד לטווח הארוך. שר האוצר של הליכוד ישמח כמובן לעזור — אבל יהיו לו כמה תנאים קטנים, שמשמעותם לטווח הארוך עשויה להיות השמטת השלטון בכור מידי ההסתדרות.

שנית, עניין בנק הפועלים. גם כאן העיתוי מופלא, פשוט מופלא מבחינת הליכוד.

קודם כל, בנק הפועלים הוא בעל החוב הראשון במעלה של קונצרן כור, ולכן גם נזקק יותר מהבנקים האחרים לחסדי הממשלה שתבוא להצלת כור. זאת ועוד: ביום הבחירות עצמו עבר לידי הממשלה רוב המניות של הבנק ההסתדרותי — בתוקף הסכם ההסדר. והיום יוכל שר האוצר מטעם הליכוד להכתיב לבנק הפועלים כמעט כל תנאי.

והעניין השלישי: הוא קופת חולים הכללית. הבחירות טישטשו במקצת את העובדה, שהמשבר במערכת הבריאות טרם חלף, וגם הצעקה נותר בעינו — בראשותה של מערכת הבריאות, ובעיקר בראשות קופת החולים ההסתדרותית. אין די כסף לשלם לעובדי המערכת הזאת כפי רצונם. כל עוד התשלומים לא יבוצעו לשביעות רצון הרופאים, האחיות והמטבחאים, יהיו שיבושים. אבל כדי שקופת חולים תוכל לשלם, היא זקוקה לסיוע ממשלתי, ובכן, מה ידרוש שר אוצר של הליכוד תמורת התמיכה הזאת? קרוב לוודאי: חוק בריאות ממלכתי, שלמעשה יביא לאובדן האחיזה של ההסתדרות בקופת החולים שלה.

כלומר, הליכוד וההסתדרות עומדים להיכנס למאבק שליטה כלכלי על נכסיה של ההסתדרות, כאשר כל התנאים בשדה הקרב הם לטובת הליכוד ולרעת ההסתדרות.

מבזקים כלכליים

אלביט זכתה במיכרז

■ חברת אלביט זכתה, באמצעות החברה בת האמריקנית "אינפרמטריקס" שבבעלותה המלאה, במיכרז לאספקת גלאים כימיים לצבא האמריקני. החוזה הראשוני הוא בהיקף של 8.3 מיליון, והחברה מעריכה כי כתוצאה מהזמנות המשך בעיסקה זו עשוי היקפו של החוזה להגיע ל-20 מיליון דולר.

"אינפרמטריקס" היא יצרנית מובילה של ציוד הדמיה אינפרא-אדום לשימושים צבאיים ואזרחיים ושל מוצרים אלקטרוניים בתחום הבטחוני. באלביט אומרים, כי זכייתה במיכרז לצבא ארה"ב מהווה לגביה צעד משמעותי בתחום הבטחוני, במיוחד לאור צמיחת תחום הגילוי והזיהוי הכימי בעולם, בעקבות השימוש בגאזים שנעשה במלחמת איראן-עיראק. (א.נ.)

שיפור בתנאי הסחר

■ מדד מחירי יבוא הסחורות עלה ברבע השני של 1988 ב-4 אחוזים לעומת הרבע הראשון, בהמשך לעלייה של אחוז אחד. במדד מחירי יצוא נרשמה ברבע השני של השנה עלייה של 6 אחוזים לעומת הרבע הראשון, בהמשך לעליות מחירים של 4 אחוזים ברבע הראשון של 88 ו-5.5 אחוזים ברבע האחרון אשתקד. בעקבות העלייה הגדולה יותר במחירי היצוא לעומת מחירי היבוא חל ברבע השני השנה שיפור בתנאי הסחר בשיעור של 2 אחוזים — נמסר מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. דובר הלמ"ס ציין, כי העליות במדדי המחירים של היבוא והיצוא ברבע השני השנה השפעו מעלייה גדולה במחירי היהלומים בתקופה האמורה, עלייה של 15.5 אחוז במחירי יבוא יהלומים גולמיים ושל 19.5 אחוז במחירי יצוא של יהלומים מלוטשים. בניכוי הסחר ביהלומים, היו השינויים במדד מחירי סחר החוץ ברבע השני מתונים יותר: עלייה במדד המחירים של היבוא ב-1.5 אחוז ושל היצוא ב-0.8 אחוז.

עוד ציין הדובר, כי מדדי המחירים של סחר החוץ מחושבים בדולרים, ולכן הם מבטאים גם את השינויים בערך היחסי של הדולר לעומת המטבעות האחרים שבהם נערכות עסקות היבוא והיצוא. בהקשר זה יצויין עוד, כי בהשוואה לרבע הראשון עלה מחיר הדולר ברבע השני השנה כלפי רוב המטבעות הנסחרים בישראל בשיעור שבין 2 ל-3 אחוזים, פרט לליש"ט ולין היפני, שכלפיהן נחלש הדולר.

קונים בלבד

■ בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, נרשם גידול של כ-3% ברמת המכירות במחירים קבועים, של המסחר הקמעונאי המאורגן ועלייה של 7% במכירות מצרכי מזון. המכירות במסגרת המסחר הקמעונאי המאורגן כוללות מוצרים לצריכה אישית (מזון, טקסטיל והלבשה, הנעלה, מוצרים כלי קימא, כלי בית ומטבח, גאז לשימוש ביתי וכו' (לא כולל כלי רכב ודלק).

לקראת 1992

■ התאחדות התעשיינים הקימה ועדה מיוחדת כדי לבדוק את היערכות התעשייה והמשק לקראת האיחוד הכלכלי המלא באירופה בינואר 1992. הוועדה, שהתבקשה לנתח את משמעויות האיחוד לגבי התעשייה הישראלית, אמורה לבחון את היערכות המשק לקראת 1992 הן מבחינת המפעלים הבודדים והן מבחינת המדיניות שנדרשת מהממשלה. יו"ר הוועדה הוא אורי מנשה, יו"ר ועדת הכלכלה והמיסוי של התאחדות התעשיינים. יצויין, כי לפני מספר חודשים הוקמה ועדה ממשלתית בין-משרדית לאותו נושא. (א.נ.)

העורך הכלכלי: צבי טימור

צבי כסה / היבטים

לחזור לסדר עדיפויות שפוי

● על הקבה"א להתייצב בראש החזית של ברית היצרנים

מערכת הבחירות נגמרה כבר. אילו צריך היה לתת ציונים על הפינאלה של הזייסנות לסעיפי התעמולה השונים, היו תשדירי המערך והליכוד בנושא הכלכלי זוכים לציון הגבוה.

לפני שבועיים כתבתי כאן על טווח השיטוי הגדול שיש לשליטים מצד הציבור. גם שר האוצר משה נסים וגם, להבדיל, שמעון פרס מתפארים בהישגים הכלכליים. מהם ההישגים שמעבר לבלימת האינפלציה, קראנו אתמול בכל העיתונים: התחזית הכלכלית ל-1988 אמרה שהתמ"ג (תפוקה מקומית גולמית) תעלה ב-3%. היום יש תיקון — היא תרד בשליש ותעמוד אולי על 2%. התוצר של הסקטור העיסקי צפוי לגדול ב-5%-4% והוא יהיה רק 1.5%. ההשקעה הגולמית אמורה היתה לגדול בכ-5% לעומת השנה שעברה, אבל היא תעמוד על 1%, ההשקעות בציוד ומכונות יירדו באחוזים אחדים והיצוא — הכותל המערבי של הפילוסופיה הכלכלית — במקום לגדול ב-5%, יגדל אולי ב-2%. כל המשק מתמלא סימפטומים של מיתון. נו... איזו הצלחה כלכלית.

לתדיראן, הגדול באלקטרוניקה הישראלית יש מצבור הזמנות של למעלה ממיליארד דולר — והם מפסידים. לתעשייה האווירית, הגדולה בחברות התעשייה, ולתעשייה הצבאית, יש מצבור הזמנות בסביבות 2 מיליארד, והם טוענים שאולי תאוזנו השנה. וכשהם אומרים אולי, סימן הוא שיגמרו בהפסד. אבל, לא שער המטבע הוא ימשיך להיות כלי המשחק העיקרי בידי האוצר ובנק ישראל, לקבע אותו ותמיד נמוך משיווי המשקל הדרוש ליצואנים.

אם אי-אפשר לפגוע בתקציבי הממשלה, יאמרו המניפולציסטים המוניטריים והפרסונליים, מה נותר לנו — רק לשחוק את שכר העובדים.

איך מאלצים את המפעלים לשחוק את שכר העובדים? ריבית גבוהה ושער מט"ח נמוך.

אולי כדאי לנסות מודל אחר, למשל, לחליפין — שכר יותר גבוה כנגד צמצום תקציבי שירותים והוצאות הממשלה. חלילה.

שמעון פרס עוד מודע לבעיות שנוצרו במשק והוא מבטיח ללכת, אם ירכיב ממשלה, לקראת האינטרסים של הצמיחה והייצור. את זה, כנראה, לא נראה.

זיוף ערב לאוזן

משה נסים, לעומת זאת, מרחיק עצותיו לסיסמה של "משק חופשי". הקישקוש הזה ערב לאוזני הקהל. אבל, בפיו של נסים, ובפיהם של הליכודאים האחרים, זה זיוף פשוט. אם ומתי ואיך אפשר יהיה למכור את החברות הממשלתיות עוד נראה. אבל, הם יכולים לתרום תרומה אמיתית מיידית לרעיון המשק החופשי. למשל, נסים ושרון יודיעו כי מחר בבוקר הם מפסיקים למנות מנהלים לחברות הממשלתיות ולתאגידים הציבוריים, ובמקומם יעשו את המלאכה הזאת ועדות שבראשן יעמדו שופטים והכריזון יהיו מתחום האקדמיה, נציגי עובדים ומנהלים מקצועיים חפים מאינטרסים (שייבחרו ע"י השופטים). כן הם יכולים להודיע שעובדי מדינה לא יהיו עוד חברים במועצות מנהלים של חברות ממשלתיות ותאגידים ציבוריים. עובד מדינה הוא נציג האינטרס הכללי הציבורי ואסור לו, במדינה מתוקנת, להיות מעורב באחריות להחלטות במערכות אינטרסים חלקיים. ואם אבירי המשק החופשי מבית הליכוד מסוגלים לוותר על הפריווילגיה הזאת, לחסל אחת ולתמיד את המכשלה הזאת של עסקנים מדרגה ד' המתמנים כמנהלים בתאגידים עסקיים וציבוריים ענקיים ושרי המערך, להבדיל משרי הליכוד, יסכימו להתפרק מהפריווילגיה הזאת?

גול במגרש הביתי

מה עושים יצרנים מול מקרה אופייני כזה? יצרן של יריעות פלסטיק לחקלאות התייצב אצל אחד המוסדות הלאומיים וטען באוזני הבכיר שהנה, הוא מייצר יריעות לחקלאות, אבל האשראי בארץ כל-כך יקר שהוא לא יכול לשווק אותו לחקלאים כי החקלאי לא יוכל לשלם את מחיר האשראי. והנה באים היצרנים היווניים והספרדיים, מציעים אשראי ללא ריבית לחצי שנה ומכים אותו כאן במגרש הביתי, בישראל. אמר לו אותו בכיר: אולי אתם לא יעילים. אמר לו היצרן: אנחנו מייצאים יריעות ב-3 מיליון דולר לארה"ב. כלומר, אנחנו מתחרים ביעילות בשוק העולמי. אמר לו הבכיר: אז תסגרו את המפעל. יש 100 כמוכם בארץ. זו המדיניות. לזכותו צריך לומר שאמר את הדבר הנורא הזה בצער, אבל באיזו מדינה בעולם היה אומר נושא משרה בכירה לתעשיין "תסגור את המפעל"?

מה עושים? צריך להקים בארץ "ברית יצרנים".

עלינו להבין, כי במציאות הישראלית קו ההפרדה המשמעותי היום, האסטרטגיה הכלכלית, איננו בין ימין ושמאל אלא בין היצרנים לבין הספסרים. בין יוצרי המשאבים לבין שורפי המשאבים. או במלים אחרות מכלילות — בין מי שמוכן לרתום את ההווה למען העתיד, לבין מי שמוכן לשעבד את העתיד למען הפופוליזם בהווה.

אם מסתכלים על תמונת המצב, ועל החתך החברתי והכלכלי והפוליטי, הייתי רוצה שהקיבוץ הארצי יציב את עצמו, בין אם הטובים ינצחו ובין אם הרעים ינצחו בבחירות, בראש החזית של ברית היצרנים.

זוהי מערכה על התרבות הישראלית, על מערכת המושגים של החברה הישראלית, על רמת האחריות האישית והציבורית. לשם כך צריך לגייס את כל המגזר היצרני — החקלאות, התעשייה ועדי העובדים מהמיגזר היצרני, האוניברסיטאות ומכוני המחקר והמדע והפיתוח. צריך להקים מועצה כלכלית ציבורית, מורכבת מכל קשת המיגזר היצרני, שתשמש כקולו של הסקטור הפגיע הזה. צריך להכריז על מיתקפה גדולה על החברה הישראלית ועל הפוליטיקה הישראלית, כדי להחזיר את סדר העדיפויות לטכנולוגיות, לפיתוח, לחינוך המקצועי, להשקעות בתשתית ולכל אותם הדברים המהווים תנאי לצמיחה כלכלית, תנאי ליכולתו של המשק לקלוט מדי שנה כ-45,000 צעירים וצעירות המצטרפים לכוח העבודה.

בעקבות עלייה חדה של ריבית הזכות

הבנקים שוקלים לייקר האשראי

לחצים גוברים על המערכת הבנקאית הביאו אתמול לעלייה תלולה של הריבית על הפקדונות השקליים, וריבית הצ'מבו הגיעה בשוליים לשיעור של 19 אחוז. בבנקים אומרים, כי אם לא יחול שינוי מהיר במצב, הם ייאלצו להעלות את ריבית החובה, כדי לצמצם את הפער שנוצר בין ריבית החובה לזכות.

גורמים בנקאיים בכירים מתחו אתמול ביקורת על מדיניות בנק ישראל, שלהערכתם עלולה להוביל להידרדרות במצב הבנקים. לדבריהם, בנק ישראל טעה בחיזוי ההתפתחויות, ומדיניותו הנוכחית מעוררת למעשה את העלאת הריבית במשק.

בנק ישראל הודיע אתמול על העמדת מכסת הלוואה מוניטרית נוספת לבנקים, בסכום של 400 מיליון ש"ח ובריבית של 25 אחוז. עוד נמסר, כי לבנקים עומדות שתי הלוואות מוניטריות במיכסה בסכום של 800 מיליון ש"ח ובריבית של 17.25 אחוז. בבנק ישראל אומרים, כי העמדת הלוואה מוניטרית נוספת באה לענות על ההרעה במצב הנזילות של הבנקים, על רקע תהליך קניות מטבע חוץ של הציבור והגידול בביקוש לאשראי בשקלים על חשבון הקטנת הביקוש לאשראי במטבע חוץ. מנתונים שנמסרו על-ידי המחלקה המוניטרית של בנק ישראל עולה, כי הבנקים מנצלים כיום את מלוא מכסת ההלוואה המוניטרית.

בתגובה אמרו גורמים בנקאיים, כי ההלוואה נוספת בריבית גבוהה של 25 אחוז לא תתרום להורדת הריבית. לדעתם, בנק ישראל חייב לטפל באופן מיידי במצב שנוצר באמצעות הגדלת היקף המכרזים המוניטריים, או באמצעים אחרים, כיוון שתוך ימים ספורים יוחמר מצב הנזילות עוד יותר, ואז לא תהיה לבנקים כל ברירה אלא להעלות במקביל את שיעורי ריבית החובה, שהופחתו באחרונה.

בחוגים בנקאיים שרר אתמול זעם רב על המצב שנוצר וגם בנקאים הנמנעים בדרך כלל מתגובות חריפות תקפו את מדיניות ה"זיגזג", כדבריהם, של בנק ישראל. הבנק המרכזי אילץ אותנו להוריד את הריבית על האשראי והבטיח להעמיד מקורות כדי להוריד את הלחץ, אולם לאחר שהורדנו את הריבית, בנק ישראל נטש את מדיניותו ועבר לטיפול במיחזור כספי המניות הבנקיות — אומרים בבנקים. מעריכים, כי אחד הגורמים שהחריפו את מצב הבנקים הוא הצלחת מיחזור המניות הבנקאיות מעבר לציפיות, שהביאה להזרמה מואצת של כספים לתוכניות חיסכון וגרמה ל"ייבוש" המקורות האחרים במערכת.

על-פי אחת ההערכות שהושמעה אתמול בבנקים, בנק ישראל מעוניין עתה לייקר את הריבית על האשראי במכוון, כדי למנוע מניפולציות בעקבות הציפיות המוגברות לפיחות בשער השקל. בבנקים אומרים, כי הלחצים הגוברים עלולים לאלץ את בנק ישראל לבצע את הפיחות לפני ינואר 89.

המצב שנוצר הביא אתמול ללחצים גוברים מצד לקוחות הבנקים לעבור מפקדונות סגורים לפקדונות נזילים (פח"ק), ורבים אף ביקשו לשבור פקדונות קיימים כדי לזכות בריבית גבוהה יותר על הפיקדון המתחדש.

אודי נחשון

בחירת דירקטוריון בל"ל תידחה פעם נוספת

מליאת מועצת "אוצר התיישבות היהודים" אמורה להתכנס היום אחר-הצהריים, בניסיון נוסף להשלים את בחירת דירקטוריון בנק לאומי, אולם בקרב חברי המועצה נשמעו אתמול הערכות כי בחירת הדירקטוריון תידחה פעם נוספת.

ב"אוצר התיישבות היהודים" מעריכים, כי מעורבותה של הצמרת הפוליטית במו"מ על הרכבת ממשלה חדשה תגרום לדחייה נוספת בבחירת דירקטוריון בל"ל, לאחר ששר האוצר נסים נקרא בימים האחרונים לגלות מעורבות רבה יותר בבחירת המועמדים.

א.נ.

משק עולמי

תלאותיו של יזם מזרח-אירופי

חייו של יזם מתחיל במזרח-אירופה אינם קלים, אפילו לא בהונגריה, בה [illegible] המנהיגות לרפורמות, שאפילו [illegible] מודים כי ריוח של קפיטליזם [illegible].

פרנץ מורוואי, אחד מבעלי העסקים הקטנים החדשים בהונגריה, משבח את מנהיג המפלגה הקומוניסטית קארול גרוס על התמיכה לעידוד יוזמה פרטית. אולם לדבריו, בעוד לחסידי הרפורמות שליטה איתנה בצמרת, עדיין אורבים מארקסיסטים דוגמאטיים בדרגים הביניים של הביורוקרטיה ההונגרית, ועושים כל שביכולתם כדי לבלום את הצמיחה המהירה של עסקי החדש.

השמרנות עדיין בועטת

"במנהיגות המדינה עדיין מצויים אותם מארקסיסטים אורתודוקסים שהיו בה בעבר", אמר מורוואי בעת ועידת הקומקו"ן שדנה ברפורמות. "בהכניסי מה שנקרא 'יסודות קפיטליסטיים' לעסק שלי אמנם איננו מסתכן עוד ברדיפות ומוות, אך הקומוניסטים השמרניים הנחלשים בועטים בכוחותיהם האחרונים".

הונגריה פתחה ברפורמות יסודיות לפני 20 שנה, זמן רב לפני יתר מדינות הגוש. חוקים חדשים איפשרו פריחה של יוזמה פרטית קטנת-היקף, בעיקר כדי למלא מחסור במצרכים ושירותים שלא סופקו ע"י עסקים ממלכתיים וקואופרטיביים. אולם קצב השינויים הכלכליים, החברתיים והפוליטיים גבר מאז חודש מאי האחרון, עם עלייתו לשלטון של גרוס, מוביל המפלגה החדש, בעיצומו של טיהור כולל של השמרנים מן הפוליטביורו. בראשית החודש התקבל בפרלמנט חוק חברות חדש, המתיר תופעות קיצוניות כמו חברות מניות (חברות בע"מ), בעלות זרה מלאה על פירמות הונגריות וזכותו של כל אזרח לסחור במניות.

"אחרי התקנות הקפדניות במשך 40 השנים האחרונות, האמנם נופתע כי אנשים, בעיקר מן הדור הישן, רואים בחברות בערבון מוגבל ובצורות חדשות של עסקים תופעות של קאפיטליזם?" — שאל שר המשפטים קלמן קולצ'אר.

הרפורמות איפשרו למורוואי, בעל עסקים נמרץ שתיקו נושא את שם הפירמה שלו, להקים עסק בעיר נאג'דרה, מהלך 80 ק"מ מבודאפשט. מורוואי, המוכר דודי חימום ותוכניות לדודי חימום למדינות רבות, בהן ארה"ב, סין, אירלנד ומאלזיה, צופה כי ירוויח השנה 200 אלף דולר במטבע קשה ו-3 מיליון דולר ב-1989. ואכן, אחת המטרות המרכזיות של הרפורמה היא הכנסות במט"ח מיצוא, לפרעון חובותיה של הונגריה למערב, המסתכמים בכ-10 מיליארד דולר — החוב הגבוה ביותר לנפש במזרח-אירופה.

אך לדברי מורוואי, פקידים בדרג ביניים החלו לשים מכשולים בפני העסק שלו, כשורה של משפטים שנפתחו נגדו, בין היתר באשמת ספסרות והפקעת מחירים. עד כה נכשלו כל הנסיונות האלה מחוסר הוכחות, אך הם דרשו מחיר — מורוואי לקה בשלושה התקפי-לב בעשור השנים האחרונות.

"המצב הנוכחי הוא כה טראגי, שאני כבר שוקל לסגור את המפעל שלי" הוא אומר. "זהו המצב בכל רחבי הונגריה. ארנו רוביק התנסה באותם יסורים". פרופ' רוביק מבודפשט, הוא האיש שהמציא את "הקוביה ההונגרית", משחק הרכבה שנמכר במיליונים ברחבי העולם.

הביורוקרטיה בולמת

בצטטו תלונות מצד מנהיג בריה"מ בעניין ביצוע הפרסטרויקה בארצו, אומר מורוואי: "הביורוקרטים מהווים מכשול חמור בדרך לביצוע תהליך הרפורמות. השאלה היא, אם יעלה בידינו לסלק את האנשים הללו בדרגים השונים של קבלת ההחלטות הכלכליות".

מורוואי מודה כי הוא מעסיק באורח בלתי חוקי 40 עובדים. החוק הקיים מתיר עסקים פרטיים עם 15 עובדים לכל היותר, אך מספר העובדים המותר יעלה ל-500 כאשר החוק החדש ייכנס לתוקפו, בראשית השנה הבאה. אולם לדבריו, עדיין לא די בחוק החדש. "חוק החברות מעניק גושפנקה חוקית לעסק שלי, אך אינו נותן לי את העזרה הייחודית שלה אני ממתין זמן רב כל-כך ואינו מאפשר לי להרחיב את עסקי היצוא שלי".

בדומה לבעלי עסקים מערב-אירופיים, במדינות בעלות משטרים סוציאליסטיים בשנות ה-60' וה-70', מתלונן מורוואי על מיסוי מעניש ועל העובדה שהוא רשאי לשמור לעצמו רק 10 אחוזים מהכנסותיו במט"ח, השאר משולם לו בפורינטים הונגריים.

מורוואי מצפה בקוצר-רוח לרפורמות נוספות. בוועידה שנערכה בעיר המערב-הונגרית שופרון, מטעם המכון הבין-לאומי למשק העולמי, התעמת בדבריו עם כלכלנים מערביים, שצידדו ברפורמות זהירות. "אינני מבין כיצד אפשר לבצע רפורמות באורח צנוע כמו שהיה מקובל כאן בעשורים האחרונים. הייתי רוצה לראות עכשיו רפורמות מהירות".

דייוויד סטמס, רויטר

יומן לוס-אנג'לס

הם מזייפים גם בבית

אסתר אלכסנדר*

ממשלת ישראל סגרה את פרוייקט הלביא, ויתרה על ייצור מטוס קרב משלה, ובמקומו החליטה לקנות את מטוס ה-אף-16 האמריקני "מן המדף". חשוב לעשות הכרה מקרוב עם יצרני מטוס זה, חברת ג'נרל דיינמיקס, כדי לדעת בידי מי הפקידה ממשלת ישראל את בטחונה ואת חיי טייסיה. ג'נרל דיינמיקס זייפה מבחני נשק — טוענת התביעה במשפט המתנהל בבית הדין הפדרלי בלוס-אנג'לס.

קים מרפי, כתבת "לוס אנג'לס טיימס", המדווחת על הפרשה, מציינת כי ג'נרל דיינמיקס הואשמה בשימוש ב"ציוד פגום" ובמעילה [illegible], כשטרה לזייף מבחני מוצרים ולספק מרכיבים פגומים למערכות נשק [illegible] האמריקני.

[illegible]

ביקורת תיאטרון

עגנון במיץ ניצן

גיורא מנור

הצלחה בימתית שמורה לפעמים לבעליה לרעתם. במשך כך וכך תכניות טלוויזיה הפך שלמה ניצן לליצן־יומדי. חביב הקהל, הדובדבן המתוק הבא בסוף מסיבה ללא סיבה או תוכנית־אירוח דומה. ובצדק, כי הוא באמת משעשע, ומה עוד, שאינו יורד לתת־רמה, רק למען איזה פריץ צחוק.

למעשה מוקדשת ההקדמה המבריקה שלו לתכנית־היחיד „שלמה ניצן מספר עגנון" למעבר זה, לחזרה מהבידור הטלוויזיוני לתאטרון ה„רציני". לא במובן המזויף של תרבות, שאם היא תרבותית ואיכותית, ממילא היא משעממת ו„חינוכית". בפרולוג זה, בו הוא מורה לצופים, המקדמים את כניסתו לבימה בתשואות רמות, על האמון, ומקווה, שגם בסוף עדיין ימחאו לו כף — בא לעזרתו המחבר, עגנון, שסגנונו המתחכם, הלמדני־ליצני, מאפשר לשחקן (שהוא גם המלקט והמעבד של החומר) לומר לנו, שבמחילה, מוטב שנשכח לרגע את הבדיחות הזה, ונתייחס למה ששלמה משמיע לנו עכשיו ברצינות הראויה. כי צחוק על הבימה הוא, כידוע לכל איש־תאטרון, עסק רציני מאוד...

למרות שאני מכיר את שלמה ניצן שנים רבות, בכל זאת חששתי קצת, שהוא ייגרר, או יגרור את עצמו לנוסח של „בשנת כך וכך יצא לברלין, ורק כעבור כך וכך שנים עלה ארצה והתיישב ב...", בנוסח החביב על מורים לספרות ושנוא על תלמידיהם, ודווקא אלה, האוהבים באמת ספרות. במקרה זה היה עודף יראת כבוד בפני המחבר והמעמד הספרותי מפריע ליצירת תחושה של בלתי אמצעיות, שהיא נפש התיאטרון. אבל מיד התברר, שאין סכנה, שנהיה תלמידים לשעה ושלמה יהיה המורה הנוקשן שלנו, המסתיר את העיקר תחת עובדות, כביכול.

יסלח לי שלמה ניצן, אבל משפג חשש זה, עלה בי חשש נוסף: שמא לפנינו ערב של קריינות, כאופנת בתי־הבראה של קופת־חולים לפני דור או שניים, כשלהטוטי־קול מחליפים תפאורה ותאורה ב„תאטרון עני" של איש אחד. חלילה לי מלהעליב כמה מנציגיו של סוג מופע זה, כגון שמואל רודינסקי, רחל מרכוס או יהודה ארן, שהתמחו בו — ומצאו בו את פרנסתם מחוץ למסגרת התאטרון ה„אמיתי", כי גם מופעיהם זכורים לי לטובה. בכל זאת דומני, שבימינו אפילו קארל קראוס, הקריין האמנותי המובהק ביותר, לא היה שב וכותר בצורה זו פגישה בין שחקן, חומר ספרותי וקהל.

אני יכול לדווח לקוראי חובבי־הבימה, שאין הדבר כך, שתכניתו של ניצן אינה קריינות באותו מובן ישן.

עוד מתפוגגים להם החששות הנ"ל, וכבר צץ במוחי — השד יודע, מדוע הייתי בערב הבכורה, שנערך באולם „צוותא" בתל־אביב, והחל האיחור המרגיז של כמעט מחצית השעה — פחד חדש. אולי באמת הציפייה הממושכת הזאת, היא שגרמה לי להתכונן לאכזבות...

ועד שכבו האורות, נזכרתי בתיאטרון־של־איש־אחד, שראינו בשבוע שעבר בחיפה. כוונתי למופע היחיד המצוין של יוסף אבר־הרדא, תאטרון שוקי, ליצני וקומדיאנטי, המושך את יחוסו מימי־הביניים והרזוקים. שמא מרוב רצון לשעשע, יהיה עגנון ליונתן גפן, ושלמה ניצן לטוביה צפיר?

אבל, שלמה ניצן מנווט את המופע העגנוני שלו כקברניט מנוסה בין סקילה ותאריבדיס אלה, ואינו עולה על אף אחד מהשרטונים שתיארתי. הסיפורים הקצרים, האנקדוטות המדברות בעד עצמן, ובעד עגנון, הנרקיסיסט המשעשע, והאיש שכביכול התרחק מכל הבלי העולם הזה, ובכל זאת ראה טוב מכל האחרים את פרטי המציאות, יוצרת פסיפס. לא תצלום, אלא מוזאיקה. שלמה ניצן אינו מתחפש לעגנון, כפי שעשו למרק טווין או אוסקאר ויילד שחקנים אנגלים ואמריקנים, שהתפרסמו במופעים כאלה של דיוקנאות ספרותיים, לשמחתי, אין אפילו פורטרט של עגנון על הבמה. זהו רישום במילים. ממש כפי שנאמר בכותרת המופע, הוא מספר את עגנון, לא מגלם אותו.

כתיבתו של עגנון גורמת הנאה קודם כל (לי, מכל מקום) בתחושה, שלשונו מסוגלת לקלוע בדיוק למטרה שהציב לעצמו. בזה הוא דומה בעיני לתומאס מאן. הוא מאוד עכשווי דווקא במיושנות של לשונו. ושלמה יודע להתייחס לכבוד הראוי, לא זה המופרז של „חוקרים", המנתחים ספרות עד שלא נותר ממנה שמץ של רגש אנושי למלה, והוא גם אינו מנפנף במילים כטווס בזנבו הצבעוני, כדרכם של הרבה שחקנים.

הבימוי היה מאוד דיסקרטי. השימוש המאופק בתנועה, מין המכתבה, אותו עמוד של בית־מדרש, שלידו היה עגנון כותב, בעמידה, כמו מנהלי־חשבון בתקופה הוויקטוריאנית, אל שולחן הכתיבה הפשוט, שבצד ימין של הבימה, יוצר מקצב נכון. שחקנים, שעליהם להשמיע מונולוג מתמשך, לעיתים נתפסים לתחושה האגוצנטרית, שכמה צעדים לשמאל ולימין, קימה וישיבה תכופות, כביכול מוסיפים עניין להתרחשות הבימתית. אבל נודניק נייד אינו מרתק יותר מנודניק נייח — הוא רק מעצבן יותר. מקצב התנועה של שלמה ניצן כל־כך נכון, שהוא כביכול אינו מורגש כלל. וזה הישג לא קטן.

שלמה ניצן — מופע מבריק, תרבותי, מצוין

את הצבעוניות הצורנית מוסיפה לבימה המאור צנועה, שעיצב משה שטרנפלד, התאורה של בנציון מוניץ. צבע הקירות האפורים, עם שתי שורות בכתב־ידו הבלתי קריא של עגנון משתנה, כשהם נשטפים באורות בגוונים חזקים. אלומת „פולאוספוט", שברגיל מקנה מין הילה מלאכותית לפרימה בלרינה ומבדיל אותה מיתר הדמויות שעל הבימה, יוצרת הפעם מעגל בהיר, שכאילו נותק מתוך הרקע הצבעוני, בצורה ברורה, אך מבלי למשוך תשומת־לב מיוחדת לתאורה ולטכניקה, סביב השחקן.

עגנון לא רק סיפר סיפורים, אלא גם יצר אנקדוטות, כאילו חייו שלו גם הם חומר ספרותי. אני מניח, שלרבים יש באמתחתם אנקדוטה על עגנון, החביבה עליהם במיוחד. שלי היא זאת: ביקרתי בשטוקהולם כשנה או שנתיים, אחרי שעגנון זכה בפרס נובל, והשגריר הישראלי בשוודיה סיפר לי את המעשה הבא באחת מקבלות־הפנים, משך אותו המלך השוודי הצידה ושאל, האם יוכל הדיפלומט שלנו לבאר לו את פשר המחווה הסימלית של העגבניה כי המלך החליט, כדי לעשות כבוד מיוחד לסופר העברי הקשיש, במקום לקבל את פניו בארמון המלוכה, להטריח את עצמו למלונו. כשנכנס לחדרו של עגנון, ושניהם ישבו לשולחן, נטל עגנון עגבניה, חתך אותה לשני חצאים, והושיט חצי למלך. המלך הופתע, אבל חינוכו האריסטוקרטי ומשמעת הפרוטוקול הדיפלומטי גרמו לו לא להניד עפעף, ולבלוע את הירק. כנראה היה סבור, שזו הצורה הטקסית היהודית של הגשת לחם במלח.

אני סבור, שעגנון עשה את המעשה, הדומה קצת לתשובתו של דיוגנס בחביתו לאלכסנדר מוקדון, כשביקשו לזוז הצידה, כדי לא להסתיר לו את השמש, פשוט כדי ליהנות ממראה מלך אמיתי במבוכה אנושית.

שלמה ניצן לא מספר מעשיה זו דווקא. אבל הוא מצליח, עבורי מכל מקום, להעביר אלינו את השניות שמציינת את דמותו של עגנון, האיש שגם היה הוא עצמו, נאמן לעצמו בלבד, ובו־בזמן כאילו שיחק את דמותו שלו.

שלמה ניצן, גם מעביר לצופה את אהבתו הגדולה והכנתו הצנועה לגיבורו. וזה הרבה מאוד. כי אחרי הערב הזה מתחשק לשוב ולקרוא את ספריו של עגנון. ואולי גם אלה שמפריע להם, שעגנון הפך לחומר שנכשלים עליו בבחינות — תופעה של קלקול גדולי היוצרים על־ידי המלמדים למיניהם, הניכרת בכל התרבויות — יתגברו עכשיו, כשיווכחו שאפשר ליהנות מעגנון ללא חשש לקבל מספיק־בקושי, על פתריהם.

ערב מהנה מאוד, שהכל שאין בו הפסקה, כי הראש והישבן האנושי אינם מסוגלים להיות כלואים בכסא במשך 70 דקות רצופות ללא הפסקת־נופש פיזיולוגית. אבל זה פגם זעיר במופע מבריק, תרבותי ומצוין זה.

עלינא תווי

מוסיקה

סנונית ראשונה באירופה

תזמורת הקיבוצים פותחת את עונת סיורי תזמורת ישראל באירופה

יוסי שיפמן

העיר דארמשטט שבגרמניה חוגגת בשבוע הבא את חנוכתו של בית כנסת בעיר. אירוע זה מצטרף לסדרה של חנוכות בתי כנסת, חדשים ומשוחזרים, בערי גרמניה חשובות. סמיכותו של האירוע בדרמשטט ליום ציון המישים שנה ל„ליל הבדולח", עוד מעצימה את חשיבות הענין. אירוע מרכזי בשבוע חגיגות הקמת בית הכנסת הוא קונצרט, שלידתו בהזמנה לתזמורת הקאמרית הקיבוצית ששלחה המקהלה המקומית. הקונצרט עצמו יתקיים באולם הקונצרטים של העיר והוזמנו אליו במיוחד יהודים ילידי העיר שהתגוררו, במהלך שנות האימים, לכל עבר.

בתכנית שתי יצירות למקהלה, שתיהן קשורות בדרך זו או אחרת ליהדות. הראשונה היא קנטטה של ג'אקובו מאיירבר „אלוהים והטבע". המלחין היהודי מאיירבר קנה את עולמו בשנות השלושים של המאה הקודמת באופרות מפארות עטורות „הוגנוטים", „רוברט השד", וזכתה להצלחה מסחררת בפאריס. מעניין, שהעיר דרמשטט גם היא מהווה ציון דרך בחייו המוסיקליים של מאיירבר: בעיר זו בשנות העשרים לחייו, היה בדרמשטט שלוש שנים, תלמידו של האב פוגלר, מורה מבוקש למוסיקה... מלחין מפורסם אחר, קרל מריה פון ובר. באותן שנות דרמשטט שלו... מאיירבר את הקנטטה. „אלוהים והטבע" בוצעה לראשונה בדארמשטט ואחר כך בברלין. בשתי הערים היא התקבלה בהתלהבות. כיום היצירה אינה זוכה להשמעות מרובות וכאן, הודות לשיתוף פעולה ישראלי־גרמני, יש לה סיכוי לנעורים מחודשים.

היצירה השניה בקונצרט הגעוי זה הסימפוניה מס' 2 של מנדלסון, המכונה „שיר תהילה". הטקסט המושר הוא תהילים פרק מ"ב. בניגוד ליצירה של מאיירבר זוכה הסימפוניה של מנדלסון לביצועים רבים וגם הושרה פעמים רבות בארץ, כשהטקסט המקראי הוחזר לשפת המקורית. על קונצרט זה יצא ... וליגר, מנצחה של המקהלה מדרמשטט.

בהמשך השבוע יופיעו חברי התזמורת הקיבוצית עוד בשני קונצרטים בניצוחו של ליאור שמבדל, מנהלה המוסיקלי של התזמורת. שם יצטרף אליהם ... ישראלי, נגן הויולה, דניאל בנימיני. יצירות של מוצרט פותחות וסוגרות את התכנית, ביניהן תנגן התזמורת יחד עם בנימיני את העיבוד של בריו למונה לוויולה של ברהמס ואת „התפתחויות" של סרג'ו נטרא. הקונצרט ינוגן במסגרת קונצרטים, המאורגנת על ידי חברת התעופה „לופטהאנזה" ... ברונגלדס'אק שליד בון. זו תחנת ... שהיתה לאולם קונצרטים ... אירוח מוסיקאים ותזמורות מישראל.

שוברט קאמרי בעין־כרם

יצחק שור

זר המורכב משלוש שוברטיאדות ומקונצרט מיוחד למקהלה א־קפלה יוגש החודש לחובבי המוסיקה הקאמרית במרכז המוסיקה של עין־כרם.

השוברטיאדה הראשונה תיערך בשבת, 5.11 ב־5 אחר־הצהריים עם „האמא" של חלילנים בישראל הסופראנית צילה גרוסמאייר, הקלרניטן המצוין של תזמורת ירושלים, אמנון זמיר, ודוואו הפסנתרנית המנוסה, ברכה עדן ואלכסנדר תמיר. בתוכניתו: „סערות החיים" ופנטסיה בפה מינור לארבע ידיים, רומנסה ו„הרועה על הסלע" לסופרן קלרניט ופסנתר.

מקהלת גוטנבורג משוודיה תגיש ביום ב' 7.11 ב־20.30 קונצרט חינם, בניצוחו של גונאר אריקסון ותשמיע מיצירות באך ברהמס סטנהמר, ניסטרום ושירי עמים.

שוברטיאדה שנייה תיערך בשבת 12.11 ב־5 אחר־הצהריים עם ורה וייצמן ועמנואל קרסובסקי, הזכורים לטוב מ... המוסיקה בגליל, בקיץ האחרון. השניים ... פנטסיה, יצירה המשופעת בחומר ... ובהכרקות. הדואו עדן־תמיר ... דיברטימנטו בסגנון הונגרי למחולות ... ידיים. היצירה המוכרת ביותר שתנוגן ... זה תהיה ארפג'יונה לצ'לו ולפסנתר ... מיכאל הרן ועמנואל קרסובסקי.

השוברטיאדה השלישית, שתיערך ביום ... 14.11 ב־20.30, ינגנו חברי הפילהרמונית ואחרים את השמיניה לכלי קשת בפה מז'ור אשר מזכירה בצליליה העליזים את ה... המלודי והחום השופע של חמישיית דג ה... דיברטימנטו לשלישיית כלי קשת ויריאציות על פרחים קמלים, לחליל ופסנתר, יפתח הקונצרט.

תקועים בדרך

[illegible]

צביה בן־שלום

אלימות במשפחה — נושא שהפוליטיקאים חוששים לגעת בו

„נשים מוכות וגברים מכים הם נושא מסובך וקשה, הטעון הרבה חומר נפץ", אומר משה סנס, פסיכולוג חברתי, יועץ לנישואים ויועץ האגודה לגמילה מאלימות במשפחה ביום עיון בנושא „האלימות במשפחה", שהתקיים בבית ויצו בתל־אביב.

לדעתו קשה להתמודד עם הנושא.

„למשל בשטח הציבורי־פוליטי. שום פוליטיקאי לא יעז לקחת עליו את הנושא הזה, לא מהצד הגברי ולא מהצד הנשי. אם הוא ייצא להגנת צד אחד, הצד האחר יתקוף אותו. מי צריך להניף את נס המרד של נשים מוכות? אם יעשו זאת „המוסרות הנשיים", ויצו או נעמת מיד יגידו — „פמיניסטיות"; אם גברים יעשו זאת, יגידו „שוביניזם גברי". אם נבדוק את הנושא מהאספקט העדתי או החברתי, נמצא שהחברה שלנו שרויה בקונצפציה של עליונות הגבר על האשה. ומהצד המשטרתי — כאשר אשה מוכה מגיעה לתחנת המשטרה, ברוב המקרים אומרים לה שכנראה המכות הגיעו לה, או שולחים אותה הביתה, להשלים עם הבעל. השוטר ממנה את עצמו ל„עובד סוציאלי" והאשה שחוזרת לביתה חוטפת מכות מפני שהתלוננה.

מה נחשב לאלימות?

ביום העיון הועלו שאלות אחרות כגון: מי נקרא הגבר המכה? מה זאת בכלל הכאה? האם מכה אחת זו הכאה?

יש למעשה שני סוגים ברורים מאוד של אלימות. סוג אחד הוא אלימות פיזית. אשה מגיעה עם סימנים כחולים במקומות שונים בגופה, או עם סימנים ברורים של שיער מרוט ותלוש. סוג האלימות האחר הוא אלימות פסיכולוגית. זה מה שנקרא טרור במשפחה. איש לא מרגיש, אבל „הגרוזו" מסתובב כל הזמן בבית. פשוט, צריך לחכות לקליק קטן ואז... היד מונפת.

„אני מזהה את הגבר המכה, כרגע שאני פוגש מישהו ואומר לו, אתה מכה והוא אומר, מה, אני הכיתי? מקסימום מכה אחת לשבוע. לפעמים זה מגיע לה. וכשאתה פונה לאשה ואומר לה: את אשה מוכה. היא עונה, מה פתאום, כל החברות שלי מקבלות פעם בחודש או פעם בכמה חודשים מכות. זה לגיטימי", אומר משה סנס.

בארה"ב, לכל מדינה חוקים שלה, אבל ברובן אם גבר מכה אשה עד אשר ניכרות התוצאות על פניה, ושוטר שמגיע לביתה רואה הוכחה למכות — הגבר נעצר ל־48 שעות. רק אחרי 48 שעות הוא מובא לבית־המשפט, ואז אומרים לו ישר: או שאתה נכנס למעצר או שאתה מצטרף לקבוצה טיפולית. ברוב המקרים הגברים מבכרים את הקבוצה הטיפולית על פני המעצר.

היה במשטרה וחזר הביתה

אנשי הסוכנויות הטיפוליות, מגיעות אל הגבר הביתה, מסבירים לו בדיוק מהם התהליכים, ואם הוא מצטרף לקבוצה, מדווחים לבית־המשפט על כל נוכחות או היעדרות. הגבר צריך לממן גם את הטיפול הקבוצתי. גם לאשתו. זה נותן לאשה הגנה מזערית. מדובר בחברה שאחוז הגירושין בה הוא כסביבות ה־40־50 ובני הזוג אינם גרים ביחד. אצלנו אחוז הגירושין נמוך, הגבר, אחרי שהיה במשטרה, חוזר הביתה, ממשיך לגור עם האשה. זה מסבך את המצב.

דרך הטיפול המקובלת יכולה להיות פסיכואנליטית: קצת לדבר עם האשה, קצת עם הגבר; לתת להם הרגשה שהנושא מטופל. אבל הרי מדובר פה על סוג של נכות נפשית ובפירוש מתבקשת הגנה על האשה, לכן המקלט הוא הפתרון הרצוי. או הגנה משטרתית, או מעצר את הגבר.

דרך אחרת לטפל בנושא היא באמצעות פסיכולוגיה התנהגותית, המדברת על האלימות כחלק מבעיות תקשורת. כלומר: האלימות היא שפה, יש אדם שיודע לדבר יפה יותר, יש אדם שיודע לדבר פחות יפה. יש ש„הבלמים" שלהם חלשים יותר והאלימות מתפרצת לכל הכיוונים, ככה הוא „מדבר" והוא חושב שאשתו אינה מבינה אותו אחרת. אכן — בעיה תקשורתית, אבל ניתן להתמודד אתה, ללמוד אותה ובהחלט יש סיכוי לשנות את הדגלים. למי שרוצה, כמובן.

הבעיה המרכזית שמשה סנס והמטפלים נתקלו בה מההתחלה, היא איך להביא את האנשים לטיפול. נעמת פנתה באמצעות הטלוויזיה („ערב חדש"). היא קראה לגברים לבוא ולהצטרף לקבוצות טיפוליות, אבל אף אחד לא בא.

„אנחנו מודעים לקושי להביא גברים לקבוצה. נשים אין קושי להביא. ההלשנה שצריך ללכת לבן־האדם הביתה, ללחוץ עליו, קצת לאיים עליו ולשכנע אותו. אחרת — מה פתאום שיבוא הלא הוא גבר, כולם עושים לו כבוד, רק מראה נוכחות וכולם זזים הצידה. בקבוצה יש לו רק מה להפסיד. הגבר המכה הוא הגבר החזק, וכאן פתאום רוצים ללמד אותו שפה אחרת". משה סנס אינו רוצה להיכנס לכל האלמנטים התרבותיים והאתניים, זה נושא להרצאה אחרת, מעמיקה יותר.

הסדנאות למדו מהנסיון

קבוצתו פיתחה טכניקה מקורית, ישראלית, מפני שבארה"ב גברים רבים המגיעים לקבוצות עושים זאת במצוות השופט. בסדרה הראשונה נעשו טעויות רבות, נכנסו לכל מיני בעיות פנימיות של המשפחה. מהסדרה השלישית ואילך (והיום פועלת סדרה מספר שמונה), העסק הוא חזר לחלוטין. למנחים יש הנחיה ברורה להגיע ב־20 דקות לתורה המחייב את שני הצדדים. שבע סדנאות ראשונות היו ללא תשלום. מן הסדרה השמינית ואילך גובים כסף מהמטופלים. משפחה מטופלת משלמת 250 ש"ח תמורת 14 מפגשים. משך הסדרה, שלושה חודשים לטיפול בגבר, שלושה חודשים באשה, חודשיים בזוג יחד. מדובר על 750 ש"ח למשפחה, וזה הרבה כסף.

„אני מוכרח לציין", אומר משה סנס. „שבמסגרת אחוזים מהמקרים אנשים הגיעו. כל הגברים המכים, בלי יוצא מן הכלל, אפילו האשה לא חשובה להם כל־כך, הרי שהילדים חשובים. כשמסבירים לגבר המכה שהילד שלו יהיה כמוהו בעוד 15 שנה, ואולי הבן של אחד המנחים פה יהיה עובד סוציאלי של בנו, נדלקת אצלו נורית אדומה והוא מוכן לשינויים".

בתחילה לא היה ברור מי הלקוח, במי צריך לטפל, בגבר או באשה. התשובה המתבקשת היא: בשניהם. אך איך אפשר לטפל בשניהם כשיש ביניהם מלחמה מתמדת? בקבוצה היה ברור מלכתחילה שהלקוח „המועדף" הוא הגבר. אם אמר שהוא מוכן לבוא לקבוצה ולשמוע, העניין פתור לפחות בחמישים אחוזים מן המקרים. ברגע שהם מגיעים, אין להם ברירה, אלא לקבל את מה שהם לומדים. הנשירה מהקבוצות היום, עומדת על עשרה אחוזים. יש הרבה עבודה קבוצתית. אם מתחילים בשמונה אנשים, שבעה מהם מסיימים ומדובר בפגישה שבועית, שמתחילה בשעה 8.00 נמשכת עד 11.00. המדובר בשלושה חודשים רצופים עם האשה ובשלושה חודשים עם הגבר. ואז מתחילים המפגשים בין השניים ומסתבר כי אחרי הפגישה השנייה האלימות הפיזית במשפחה מופסקת כליל לאורך כל הדרך. אבל האלימות הפסיכולוגית עדיין קיימת. הנושא טעון חומר נפץ והוא מסוכן; כיוון שאדם לא יכול לשנות התנהגות מסוימת אם לא חלים שינויים בעמדותיו. כבר בפגישה הראשונה נבדקות עמדות הגברים האומרות שאשה חייבת לקבל מכות, אשה חייבת להכין אוכל לבעלה, אשה צריכה לעשות מה שבעלה רוצה, אשה חייבת לקיים יחסי מין, לא כשהיא רוצה, אלא כאשר מתחשק לגבר. ב־14 המפגשים שהגברים האלה עוברים, הם לומדים שלאשה מותר להיות גם עצבנית לפעמים, לא תמיד כשהוא מגיע מהעבודה, חייב להמתין לו שניצל עם שומשום לארוחה. ככל שהפרפקציה גדל יותר וככל שהגבר יכול לשחק יותר, קטן הסיכון שהוא ייתקף בעצבנות או ש„עולה לו הדם לראש".

„מי הם הגברים המגיעים לקבוצות? בארבעת המפגשים הראשונים, היו אלה אנשים משכונות מצוקה. לסדרה החמישית החלו לבוא אנשים מכל גוני הציבור. יש בטיפול עורכי דין, רואי חשבון, יהלומנים, מורות, אחיות וכו'. יש אינטגרציה יפה מאוד ואנחנו משתדלים לעמוד על זה שבכל קבוצה, מעבר למשפחות של המעמד הבינוני־גבוה, תהיינה גם משפחות ממעמד נמוך ויש השלמה. אנחנו עושים בערך שתי קבוצות בשנה. ויצו היא אחת הספקיות של הלקוחות שלנו".

מעניינת העובדה שאם בקורס של גברים יש רצון לשינוי ויש איזשהו רצון לכפרה, למחילה ולשינוי מידי — יש צרות צרורות עם הנשים. בשלבים הראשונים של הטיפול הן פשוט אינן מוכנות להאמין שהשינוי אכן יתבצע וכשהוא בכל זאת קורה הן לא מאמינות בו. הן עדיין נמצאות בעבר שלהן. בפגישות משותפות מתברר שהגברים מוכנים לפתוח דף חדש, אבל האשה עדיין נמצאת בתחושת האלימות שהיוותה לה בעבר והיא גומרת אתו את כל החשבונות.

לומדים להתאפק

הגברים בסדנה לומדים „שפה חדשה". מה קורה למשל, לאדם המרגיש שהוא הולך לאבד את השליטה על עצמו. מלמדים אותם טכניקות פיסיולוגיות להגות על גופם, מתי הם עומדים לאבד את העשתונות. יש כאלה שמתקשה להם הצוואר, יש כאלה שהדופק שלהם נעשה מהיר, יש שמזיעים או שרועדים. אם הגבר מזהה את הסימנים, יש לו עדיין הזדמנות לעצור. אולם אם הוא לא עצר חמש דקות לפני ההתקף, אין מה לדבר ואין עם מי לדבר. הם מכים ובוכים. מכים ומבקשים סליחות, מבקשים ומתנהגים והם לא יודעים מה קרה ואיך קרה להם, והם לא רצו שזה יקרה...

„הקבוצה השלישית היא הקבוצה המשותפת לשני בני הזוג. כל מה שהם למדו הם מוציאים כיוצר. וכל מה שהם מקבלים שונה ממה שהם למדו בנפרד. עוברים יותר על משא ומתן, מדברים, יכולים לריב, יכולים להתווכח, אבל יש סיכון ברור. כי מספיק שזוג אחד מגיע עם איזה סיפור מהבית והוא יכול לפרק את כל הקבוצה".

בעקבות פנייתם של הבוגרים (יותר ממאה איש) הקבוצות ממשיכות להיפגש כשחלק מהמשתתפים עדיין אינו מרגיש שעבר את השינוי, וחלק רוצה לתרום לחברה, וחלק רוצה לעבור. בשיתוף הביטוח הלאומי, יפתחו בימים הקרובים קבוצות לעזרה עצמית, גם לגברים וגם לנשים. מעין קבוצות תמיכה שאחד עוזר לחברו, כשהמנחה יושב מן הצד כצופה, כמשקיף ואינו מתערב. כבר היום ברור שהכיוון של הקבוצות לעזרה עצמית הוא לשכנע גבר שנעצר על־ידי המשטרה, כגבר מכה, לבוא ולהצטרף לקבוצה טיפולית.

באחת מתכניות הרדיו שאלה מאזינה „מדוע לא מכים את הגברים המכים?"

שאלה טובה ויש להתייחס אליה ברצינות. חשוב שהגבר המכה ירגיש מה זה מכות.

„אחת מהבדיחות ויצו סיכמה עם מכון „דניאל" בהרצליה, שהגברים המכים יגיעו למכון בקבוצות. יתערבו בין המתאגרפים ואז הם יטעמו מכות והם מגיעים הביתה על ארבע. אין להם כוח לא לאשה ולא לשום אדם אחר. זה מתבצע פעמיים בשבוע. ולמתאגרפים אין ספק שזה מוצלח. אמנם רוב המתחילים בורחים, אבל אלה שנשארים אצל „דניאל" שנה (ויש כאלה שנשארו שנתיים) עוברים שינוי גדול. הם רוכשים משמעת עצמית והיכולת לעמוד באתגרים. „ומעבר לזה, אם האיש הולך פעמיים בשבוע הביתה על ארבע ואשתו באה פעם בשבוע לקבוצה, יש לה סיכוי לפחות שלושה ימים בשבוע".

רותי ניסנוב

מרגישים שלא מעריכים אותם

הסיבה לעזיבת עובדים טובים את מקום עבודתם אינה תוצאה של אי־שביעות רצונם מהמשכורת או מגורמים כלכליים אחרים — עולה מסקר מקיף שנעשה בארצות־הברית.

הסקר מראה, כי הרוב המכריע (7 מתוך 10) מהמנהלים שהשתתפו בסקר טוענים שעובדיהם הטובים ביותר עזבו את מקום העבודה, משום שהאמינו שאינם זוכים להכרה המתאימה במקום עבודתם או שהם חשים, כי אפשרויות הקידום שלהם מוגבלות.

הסקר, שפותח על־ידי „רוברט הלף", החברה הגדולה בעולם להשמת כוח אדם לענפי המחשבים והחשבונאות, התבסס על ראיונות עם מנהלי כוח אדם בכירים מ־100 מבין 1,000 החברות הגדולות ביותר בארצות־הברית.

מנהלי כוח האדם נישאלו מהן הסיבות השכיחות ביותר לעזיבת העובדים הטובים את מקום עבודתם. 47% השיבו כאמור, כי הדבר נעוץ בהרגשה שאפשרויות הקידום שלהם מוגבלות.

26% מהנשאלים השיבו, כי הם אינם זוכים להכרה מתאימה, אך 15% טענו שהסיבה הינה חוסר הבנה עם ההנהלה. 6% אמרו, כי הסיבה לעזיבת מקום העבודה הינה אי־שביעות רצון כלכלית, ו־6% הנותרים אמרו, כי עזבו את עבודתם בשל השיעמום במקום העבודה.

שימו רוטב

על המטבח הבלגי לא שומעים הרבה בעולם הקולינארי, אבל הרטבים שלהם — אומרים יודעי דבר — הם משהו משהו. זה המסורת. מפעל דבוס למנס (DL) נוסד ב־1886 ואימפריאל ב־1903. ב־1985 אוחדו שני המפעלים המשפחתיים והיו לחברה בת של הקונצרן האמריקאי הענקי למזון „קאמבל פוד". כל אירופה ואמריקה מלקקים שפתיים.

עכשיו גם בארץ. בשלב ראשון משווקים כ־30 מוצרים: הרטבים של די. אל. והקינוחים (ציפויים מתוקים, מה שנקרא בלשון העם סירופים ואבקת פלן) של אימפריאל — ללמדך שהמפעלים אמנם התאחדו אבל שומרים על השם. הרטבים מגוונים מאוד: קרי, צ'ילי, המבורגר, סטייק, פלפל ירוק, אלף האיים, קוקטייל עם ויסקי, קרם טרטר, ביארנז וכו' — מתאימים לבשר, לדגים ולסלטים. ייחודם לא רק בטעם כי אם גם בעמידותם בחימום. סירות חרדלים כולל דיז'ון חריף, חרדל בסגנון ישן עם גרגרים וחרדל עם פלפל ירוק. אגב, הכל כשר, היבואן (סיימן בע"מ) דאג לקבל הכשר של הרבנות הראשית של בלגיה והמפעל מפנה מדי פעם את קו הייצור למוצרים כשרים בלבד. אגב, חיי המדף הם כ־18 חודש אבל אחרי שפותחים את הצנצנת יש לשמור אותה במקרר.

הסירופים מעולים במיוחד. סירופ תות מכיל 30 אחוז פרי, גם באחרים (קרמל, מוקה, שוקולד) הטעם של המרכיב העיקרי מודגש אבל טבעי.

היבואן טוען שאלה הרטבים היחידים המיובאים מחו"ל שהם כשרים למהדרין ומחירם — גבוה אמנם ממוצרים דומים תוצרת הארץ, אבל נמוך מכל המיובאים. החרדלים, למשל, באריזה של 100 גרם עולים כ־2,5 ש"ח, רטבים אחרים (250 גרם) כ־4,5 ש"ח והסירופים 5 ש"ח. הבעיה היא שמחירים שמוסר היבואן לא כל כך תואמים את מה שמצאנו בחנויות.

הולך עם רוטב

קישואים ברוטב שום

ל־6 מנות: 4 קישואים בינוניים; 3 גזרים; 3 כפות רוטב שום איולי; 2 כפות עירית קצוצה או בצל ירוק קצוץ; 1 כף שמיר קצוץ; 2 כפות מיץ לימון; מלח; פלפל לבן.

מקרצפים את הקישואים היטב אך אין קולפים אותם. גוזרים על קליפתם חריצים בעזרת מזלג ופורסים לפרוסות דקות ככל האפשר. מנקים את הגזר וחותכים לרצועות דקיקות וקצרות (ג'וליין), מניחים את הירקות בקערה ומוסיפים את רוטב השום, העירית ומיץ הלימון. מערבבים ומתבלים במלח ופלפל.

מטבל אבוקדו מכסיקאי

2־3 אבוקדו בשלים; 2 כפות מיץ לימון; 2 בצלים ירוקים; 1 כפית עלי גד (כוסברה) קצוצים דק; 3 כפות רוטב צ'ילי; מלח; פלפל.

קולפים את האבוקדו ומועכים בקערה ביחד עם מיץ הלימון, מוסיפים את הבצל הירוק, הכוסברה ורוטב צ'ילי, מערבבים היטב ומתבלים במלח ופלפל. אם אוהבים חריף מאוד מוסיפים עוד כף רוטב ומספר טיפות טבסקו.

מיטבל תות

200 גרם גבינה שמנת מוקצפת; 6 כפות רוטב תות; 1 כף דבש; 2־3 כפות ברנדי; פירות שונים לטבילה.

מרככים את הגבינה בקערה, מוסיפים את רוטב התות, הדבש והברנדי ובוחשים היטב. מגישים בקערית, המונחת במרכז מגש, שעליו פירות חתוכים לחתיכות גדולות, נגיסות.

הטלפון האדום.
לנשים מוכות
ויצו 03-5461133, 08-550506

וויליאמס שיגע את הצ'כים

והפועל תל־אביב הדהימה בנצחון על סלובונאפט ברטיסלבה 80:91 בשמינית גמר גביע קוראץ' ★ הגומלין בשבוע הבא בתל־אביב והפועל בדרך לבית רבע הגמר

גביע קוראץ'

"שרות על־המשמר"

קבוצת הכדורסל של הפועל תל־אביב, השיגה אמש נצחון גדול — 80:91 על סלובונאפט ברטיסלבה בסיבוב השני במשחקי גביע קוראץ'.

לעיני 4000 צופים צ'כים המומים הציגו דניס וויליאמס במחצית הראשונה ולינטון טאונס בשניה יכולת שיא שהממה את הצ'כים שגברו בסיבוב הראשון על מוליכת הליגה האיטלקית ליבורנו בשני משחקים.

במחצית הראשונה הוליכה הפועל ת"א — 41:50, כשהווארד לאסוף ועמוס פרישמן מנווטים את המשחק בצורה מעולה ודניס וויליאמס הציג יכולת קליעה ששיגעה את הצ'כים.

במחצית השניה נרגע וויליאמס ושחקני סלובנאפט צימקו ל־3 נקודות. אז נכנס לפעולה לינטון טאונס והפועל ת"א שעטה לנצחון 80:91.

שפטו לאץ ממערב גרמניה וריימס מיוגוסלביה.

● קלעו להפועל ת"א: טאונס 31, וויליאמס 25, טרי 20, פרישמן 7, לאסוף 5 ואמסלם 3.

● הירבו לקלוע לסלובונאפט: זופה 22, קרטוכביל 20, מאטיצקי 17 ופטרושקה 12.

משחק הגומלין בין הפועל ת"א לסלובנאפט יהיה ביום רביעי בת"א.

פיגרה 7, ניצחה 10

קבוצת הכדורסל היוונית פ.א.או.ק. סאלוניקי ניצחה באולמה את הכוכב־האדום בלגרד 85:95, לאחר שפיגרה 48:41 במחצית.

המשחק היה בסיבוב השני בגביע קוראץ' ושפט בו הישראלי אלי מנשה הרמן.

במשחק נוסף, גברה מנצ'סטר איגלס על מארימבורג מבלגיה 73:89.

במחזיקות גביע: ואלגיריס — מכבי בריסל 71:108. פולי (שווייץ) — אאק אתונה 100:113. סניירדו קאורטה — צסק"א סופיה 74:84. שמידט קלע 36 נקודות.

מקדונלד והפועל חולון מתגרשים

יצחק ויסהוף

הסתיים הרומן בין בנג'מין מקדונלד והפועל חולון. אתמול החליטה הנהלת קבוצת הכדורסל של הפועל חולון להיעתר לבקשתו של כדורסלן האנ.בי.אי להתיר את החוזה בין הצדדים תמורת משכורת של חודש אחד.

אתמול כבר לא נטל מקדונלד חלק בשני האימונים שערכה הקבוצה ומחר ימריא לארה"ב.

לאחר עזיבתו של מקדונלד ישארו בהפועל חולון עם 8 שחקנים בלבד כאשר הזר היחיד יהיה טוני ז'ינו.

בנג'מין מקדונלד
אתמול כבר לא התאמן

מוניר פרניק הכניעה את מכבי ת"א 62:76

הבולגריות הגיעו חמש שעות לפני המשחק וניצחו

נשים

יוסף חכם

קבוצת הנשים הבולגרית, מוניר פרניק, גברה אמש באולם האוניברסיטה ברמת־אביב על קבוצת מכבי ת"א — 62:76 (30:38). זה היה המשחק הראשון בין השתיים בשמינית־גמר גביע־רונקטי בכדורסל.

הבולגריות, שהגיעו לארץ חמש שעות לפני שריקת הפתיחה, לא התאמצו במיוחד כדי לנצח.

מכבי ת"א פתחה — 4:6, אך מוניר פרניק הפכה — 6:9 בדקה ה־5. כניסתה של רונית שרף בדקה ה־8 הפיחה רוח־חיים בקבוצתה, כאשר קלעה שלושה סלי־3 תוך שלוש דקות, והעלתה את יתרון מכבי ת"א — 17:24. הבולגריות השוו ל־26:26, ועד למחצית העלו האורחות — 30:38.

במחצית השנייה הצליחה מכבי ת"א להקטין ל־38:42 בדקה ה־23, אך סטפנובה וספסובה הגדילו את היתרון הבולגרי ל־38:53, בדקה ה־27. בדקה ה־35 נרשם יתרון־שיא — 48:70, ועד לסיום — 62:76.

יש לציין כי כדורסלניות מכבי ת"א סבלו מחולשה של רחל גיזסטר, שקלעה את הסל הראשון במשחק רק בדקה ה־29.

מאמן כנות מכבי ת"א, רב בינשטוק, אמר בסיום המשחק:

"עשינו כמיטב יכולתנו מול קבוצה מצמרת הכדורסל האירופי, שבשורותיה הופיעו ארבע שחקניות מהנבחרת בסיאול".

שפטו: טנשרט מגרמניה וקול מאנגליה, לעיני 250 צופים.

● קלעו למוניר פרניק: סטפנובה 21, ספסובה 19: מגדנובה 12: מצקוקסה 9: גריגונידובה 7: יורדנובה 6 ומינקובה 2.

● קלעו למכבי תל־אביב: קסטן 18: שרף 15 (5 סל 3): בראיילובסקי 12: גיזסטר 9: וולף 4 ומקובר 4.

הגומלין יהיה ביום רביעי הבא בבולגריה.

בארל'ו החלים וישחק הער"ב באוסטנד

מכבי תל־אביב פותחת הערב את משחקיה בגביע אירופה לאלופות וכדי שיהיה לנו "חורף חם" היא צריכה לנצח את האלופה הבלגית הממוקמת היום תשיעית בארצה ★ יחד עם בארלו יפתחו בחמישיה ליפין, מאגי, מרסר וג'מצ'י

גביע האלופות

שרות "על המשמר"

קן בארלו, כדורסלן אלופת ישראל מכבי תל־אביב, נטל חלק בשני האימונים שערכה הקבוצה הישראלית לקראת משחקה הערב נגד האלופה הבלגית סך אייר אוסטנד.

בארלו שנפצע באימון האחרון של הקבוצה הישראלית בידו חשש שלא יוכל ליטול חלק במשחק הערב, היה אתמול במיטבו והפציעה ביד כלל לא הורגשה. בארלו יפתח הערב (20.10, שעון ישראל) בחמישיה יחד עם תן ליפין, דורון ג'מצ'י, קווין מאגי ולאוואן מרסר.

קבוצת סך־אייר אוסטנד ממוקמת כיום במקום ה־9 בליגה בארצה. לקבוצה שלושה שחקנים אמריקניים, שניים מהם זרים. כוכב הקבוצה הוא זם פרידריך, רכז־קלעי ששיחק בכולוניה האיטלקית ואילו הזר השני הוא ריצ'י ג'ונסון ששיחק בעונה שעברה במכבי חיפה. המתאזרח של אוסטנד הוא מייק בראון המשחק אף בנבחרת בלגיה.

מכבי ת"א התמודדה עם אוסטנד בשנת 1985. האלופה הישראלית נוצחה באוסטנד — 90:80 וניצחה ביד־אליהו 75:132.

בשנה שעברה שיחקה סך־אייר אוסטנד נגד אליצור נתניה (את נתניה אימן צבי שרף, כיום מאמן מכבי ת"א) במסגרת משחקי גביע קוראץ'. נתניה ניצחה בשני המשחקים — 66:77 בנתניה ו־69:72 באוסטנד.

במשחק הערב ישפטו סאנייז (ספרד) וקליידישניידר (הולנד).

מרילי הורחק ל־8 משחקים

הואשם בעבירה על תקנון התשלומים ★ יו"ר מכבי חיפה יצחק אביעד הורחק מהנהלת ההתאחדות עד סוף הקדנציה ★ אלי מילר התפטר מהנהלת ההתאחדות ★ שני רדיוס, עם קהל, להפועל רמת־גן

יצחק ויסהוף

ציון מרילי, מגן מכבי חיפה, הורחק אתמול על ידי בית הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל ל־8 משחקים בפועל בעוון עבירה על תקנון התשלומים.

עו"ד חיים אלחריף שקנס את קבוצתו מכבי חיפה בסך 3000 ש"ח קבע כי מרילי יוענש עוד בהרחקה לשנה על תנאי למשך שנתיים.

יו"ר מחלקת הכדורגל של מכבי חיפה יצחק אביעד הועמד לדין על שחתם הסכמים חריגים עם הכדורגלנים בוני גינצבורג וציון מרילי. בית הדין התחשב בעדות של אביעד ועורך דינו, וגזר עליו הרחקה מהנהלת ההתאחדות לכדורגל עד סוף הקדנציה הנוכחית.

אלי מילר, חבר הנהלת ההתאחדות לכדורגל, שהיה אמור לעמוד אף הוא לדין בעוון חתימת חוזים חריגים עם כדורגלני הפועל ת"א הקדים רפואה למכה והתפטר מחברותו בהנהלת ההתאחדות לכדורגל. לאחר הודעת ההתפטרות של מילר בוטלה האשמה נגדו.

עו"ד מיכה ויתקון שדן בתלונתו של השופט יוסף שועי נגד הפועל רמת־גן שחברי הנהלתה קיללו אותו במשחק נגד הפועל בת־ים קבע כי רמת־גן תקיים את שני משחקיה הביתיים הקרובים ברדיוס של 50 ק"מ עם קהל. עוזר המאמן יצחק קוסלר הורחק לשני משחקים בפועל והקבוצה נקנסה ב־300 שקל.

רן ירושלמי ממכבי רמת עמידר הורחק לשלושה משחקים ואילו יעקב נומרד מהפועל רמת־גן שאף הוא הורחק במשחק בין שתי הקבוצות הורחק לשני משחקים.

אלישע צ'יפרוט ממכבי יפו וניא ברק מהפועל חיפה הורחקו לשני משחקים בפועל לאחר שהורחקו במשחק בין קבוצותיהם.

עו"ד דוד לב קנס את המאמן דוד שוייצר ב־500 שקלים על שהפריע לשופט יצחק בן יצחק במשחק בין הפועל ת"א להפועל ירושלים בשבת.

הפועל אשדוד הורשעה בהפסקת המשחק במסגרת ליגה א' נגד הפועל ראשון לציון. ראשל"צ זכתה בנצחון טכני 0:2 ואשדוד נקנסה ב־1000 שקלים.

דרפיץ: שער בהופעת הבכורה

בלם מכבי נתניה שותף אתמול במחצית השניה במדי הסגל הלאומי במשחק הנצחון 0:4 על הפועל בת־ים. יחד איתו כבשו גם סיני, בן־ברוך ולווין

ראובן חנניה

נבחרת הכדורגל הלאומית של ישראל ממשיכה לנצח במשחקי ההרצה שלה. אתמול גברה על הפועל בת־ים מהליגה הארצית 0:4.

הנבחרת שיחקה טוב יותר וניתן היה כבר לראות נצנוצות של התלהבות ושל תיאום בין השחקנים. המאמן הלאומי יעקב גרונדמן היה שבע רצון ממשחק האימון ואף ציין את הבלם הקידמי של הפועל באר־שבע שלמה אילוז שלדעת המאמן "הוא הבלם הקידמי הטוב ביותר שיש היום בישראל".

בכורה, אם כי לא בהרכב הפותח, היתה לשחקן היוגוסלבי של מכבי נתניה סלובודן דרפיץ בעמדת המגן הימני משם הבקיע שער בכורה במדי הנבחרת הלאומית. עוד כבשו משה סיני בכדור עונשין מ־11 מטרים, מאריקו בן־ברוך וניר לווין.

מהסגל נעדרו אתמול, עקב פציעה, אלי דריקס ויפתח הלוי ויהודה עמר, בשל שירות מילואים.

הרכב הסגל במשחק האימון מול הפועל בת־ים היה: גינצבורג, ש. מנחם, אילוז, דוידי, מחלוף, קלינגר, סיני, בן־ברוך, ניסן כהן, אלי כהן ויגאל מנחם. כן שותפו אסייאג, דרפיץ, פרסלני, אלון, קורן, שמעונוב ולווין.

כדורעף

הפועל רמת־גן – הפועל רחובות 19:21

יוסף חכם

במשחק־השלמה במחזור הרביעי בליגה הלאומית בכדורעף גברה אמש באולם האוניברסיטה ברמת־אביב קבוצת הפועל רמת־גן על הפועל רחובות — 19:21 (7:10).

כבשו להפועל ר"ג: פרוכטר 7: סומך 5: גרא 3: סקלקה 3: מאירוביץ' 2 וזרמונסקי 1. להפועל רחובות: זלצר 6: ירמיי 3: יורם כהן 3: גמליאל 2: משיח 2: אדרי 1: זבולון 1 ומוריץ 1.

שפטו: פלם וצבירין, לעיני 50 צופים.

קלן עפה מהגביע הגרמני

קבוצת הכדורגל קלן, הודחה בסיבוב השני בגביע המערב גרמני, כשהפסידה במגרשה למאנהיים 2:1.

מנסדורף היום מול לנדל

הטניסאי הישראלי עמוס מנסדורף שניצח שלשום את האוסטרלי דארן קאהיל 4:6, 4:6 יתמודד היום מול איוואן לנדל בטורניר הנערך באנטוורפן.

הארגנטיני הצעיר, ג'ירמו פרז רולדאן בן ה־19, הכניע בסיבוב השני את האוסטרלי מרק וודפורד 2:6, 0:6, תוך 69 דקות.

הסובייטי אנדריי צ'סנוקוב גבר על קלאודיו מזארי משווייץ 4:6, 2:6.

בשטוקהולם ניצח האוסטרלי ג'ון פרולי את הבריטי ג'רמי ביטס 4:6, 2:6. יוהאן קרלסון משוודיה גבר על האירי־לנדי קלי אוונדרן 1:6, 3:6.

יוהאן קריק מארה"ב ניצח את הגרמני אריק יילן 6:3, 0:6, 3:6.

בטורניר בשטוקהולם ניצח האמריקני ג'ים פיו את היוגוסלבי סלובודאן זיבויינוביץ' 3:6, 4:6 והגרמני אודו רוגלבסקי ניצח את הצ'כי מילאן שרייבר 4:6, 7:6, 6:7. בוריס בקר — יון קרלסון 2:6, 6:2, 3:6.

בסאן פאולו נוצח אלוף אשתקד, הברזילאי לואיז מאטאר בידי האמריקני דאן קאסידי 6:2, 6:2.

שחיה

המאמן ההונגרי מגיע לארץ

המאמן האולימפי של הונגריה בשחיה טאמאש סאצי יגיע היום לארץ ויקיים כאן השתלמות מאמנים במכון וינגייט ובן יבחן בשורות צעירים בירושלים, נהריה ועפולה.

המאמן סאצ'י הצעיד שניים משחייניו לזכייה בשלוש מדליות זהב ובשיאי עולם בתחרויות בסיאול.

הוא מגיע ארצה יחד עם עוזרו ומזכיר איגוד השחיה ההונגרי.

ומדורג תשיעי ברווחים

עמוס מנסדורף מדורג תשיעי ברווחי השנה — 364,417 דולר, לפני הצרפתי הנרי לקונט 327,625, האוסטרלי ג'ון פיצג'ראלד 313,857 והאמריקני ג'ימי קונורס 298,866.

ברד גילברט הרוויח השנה רק 269,020 דולר ומדורג במקום ה־16, לפני האוסטרלי דארן קאהיל 266,634, ג'ון מקנרו 262,839, הצ'כי מילוסלאב מאציר 260,109 והארגנטיני ג'ירמו פרז רולדאן 25,338 דולר.

בראש המרוויחים ניצב השבדי שטפן אדברג, עם 923,212 דולר, לפני בן־ארצו מאטס וילאנדר 874,514, בוריס בקר 782,191, אנדרה אגאסי 627,062, איוואן לנדל 598,938, קנט קרלסון 472,539 ואמיליו סאנשז 403,734 דולר.

בדירוג העולמי, ניצב מנסדורף במקום ה־26. הוא עלה מן המקום ה־33 תודות לזכייתו בטורניר ברסי, פאריס.

וילאנדר ראשון, לפני לנדל, אדברג ואגאסי.

גילברט חזר למקום ה־13 לאחר שהופיע בגמר ברסי ומקדים את ג'ון מקנרו, בעוד שאהרון קריקסטין מדורג במקום ה־18.

מוות לשופטים. נשרוף לכם את הראש. נהרוג אתכם

ציטטות מדו"ח השיפוט של טוד וורניק על המשחק שהיה ברמלה. היום תועמד אליצור רמלה לדין משמעתי ואתמול כינסה מסיבת עתונאים בה אמר ראש העיר לשעבר יורם רבי: "העתונות הגזימה. אנו לא פושעים ולא חוליגנים". על וורניק אמר רבי: "שערוריית שיפוט". אגב, רמלה מוכנה לפצות את מכבי ראשון־לציון על הנזקים.

יצחק ויסהוף

"בצד אחר של חדר ההלבשה המשמש את השופטים באולם ברמלה קיים חלון המכוסה ברשת. מאחוריו התגודדו קבוצת של אוהדי רמלה שזעקו "מוות לשופטים", "נשרוף לכם את הראש", "נהרוג אתכם" ועוד קללות רגילות על אמהות ואחיות. אותם אוהדים זרקו גם מקל מחודד לחדר בכוונה לפגוע בשופטי המזכירות, שופטי המשחק ועוד אנשים שהיו בחדר".

זהו חלק מדו"ח השיפוט של טוד וורניק כפי שהוגש אתמול למשרדי איגוד הכדורסל שבעקבותיו תועמד היום קבוצת אליצור נוה דוד רמלה לדין על התפרעות אוהדיה בתום המשחק נגד מכבי ראשון לציון — 99:98. וורניק ששימש במשחק זה שופט ראשי פרס בארבעה עמודים את האירועים החמורים שהיו במשחק "בדקות הראשונות עצרתי את המשחק לאחר שאוהדי רמלה קשרו את הסל אליו קלעה מכבי ראשל"צ בחוט ובכל פעם ששחקני ראשון ניסו לקלוע הסל הוזז ע"י משיכה. במהלך המשחק הפסקתי אותו פעמיים לאחר שפחיות משקה נזרקו למשטח בידי אוהדי רמלה. בדקה ה־34 הפסקתי את המשחק לאחר שאחד מאוהדי רמלה תפס את ידי כשהייתי מתחת לסל רמלה והוא ניצב מאחורי הגדר" ציין טוד וורניק.

אולם הדרמה האמיתית התנהלה כאמור עם שריקת הסיום למשחק וטוד וורניק מתאר את שקרה: "עם השריקה לסיום פרצו מאות מאוהדי רמלה למגרש ורדפו אחרי. נדחפתי בגבי ונפלתי על שולחן המזכירות. מיכאל לפרדון ששימש במשחק זה משקיף משך אותי לחדר ההלבשה כשפחיות וחפצים שונים נזרקו לעברי. בתוך חדר ההלבשה הסתגרנו (יחד עם השופט השני דן בורנשטיין, י.ו.) את הדלת בארונות ברזל כיוון שהיה ברור לנו שאנשים מנסים לפרוץ לתוך החדר. מרוב בקבוקי שתיה החלה להתהוות שלולית תחת הדלת שחדרה לתוך החדר" כתב וורניק בדו"ח.

השופט הבין לאומי התייחס גם למנהלת אליצור נוה דוד רמלה נעמי פורת שבעקבות הדו"ח זומנה אף היא לועדת המשמעת היום. וורניק כתב על פורת: "נעמי פורת נכנסה לחדר ההלבשה ואמרה לנו: הרגתם את הקבוצה שלנו. הרגתם את הכדורסל ברמלה ולבסוף אמרה לי: מכרת את המשחק למכבי ראשון לציון. אותה נעמי פורת ניגשה למספר אוהדי רמלה מחוץ לחדר ההלבשה ולעיני נהג המונית שלי יעקב קלדרון אמרה לאוהדים: אם אתם רוצים להרוג את השופט צאו החוצה כי בחוץ המשטרה לא יכולה לעשות לכם כלום. קלדרון מוכן להעיד בשבועה על דברים אלו שנאמרו ע"י נעמי פורת."

טוד וורניק מציין בדו"ח כי התנהגות שחקני שתי הקבוצות לכל אורך המשחק ולאחריו היתה ספורטיבית ולמופת. לסיום דבריו הוסיף וורניק: "אין לי צל של ספק כי במידה והיינו נופלים לידי ההמונים המתפרעים היינו מוצאים את עצמנו מאושפזים או אפילו חס וחלילה במצב גרוע יותר".

גם משקיף המשחק מיכאל לפרדון שיגר דו"ח חריף: "לפני תחילת המשחק ראיתי נערים עם מקלות בידיים ביציע שמאחורי הסל". לאחר שאישר את דברי השופט וורניק על שקרה עם שריקת הסיום הוסיף לפרדון דברים שראה: "מיד עם שריקת הסיום פרצו מאות אוהדים למגרש. ראיתי כיצד השופט סופג מכה בגבו ונופל על שולחן המזכירות. משכתי את השופט מהשולחן והכנסתי אותו לחדר ההלבשה. תוך שניות התנפל הקהל על שולחן המזכירות והפך אותו על כל ציודו. גם שולחן גל"צ וקול ישראל התהפך והחלו להזרק פחיות וחפצים שונים. בדרך נס לא היו נפגעים למרות שבסמוך ישבו מכובדים כולל נשות וילדי השחקנים. ראיתי את שחקני ראשון לציון רצים לחדר ההלבשה, אך

(המשך בעמוד 15)

מוות לשופטים

(סוף מעמוד 14)

השחקן רוני בוסני נתפס והוכה ע"י אוהד שחבט בו במוט עץ בגרונו. חברו ריצ'ארד רלפורד שניסה לגונן עליו ספג מספר אגרופים ובעיטות מהקהל וגם כשנפל רמסו אותו והמשיכו לבעוט בו. ראיתי את מאמן ראשון לציון משה וינקרנץ מקבל מכת אגרוף מאוהד עוד לפני שנכנס לחדר ההלבשה." תיאר לפרדון את שקרה.

לפרדון הוסיף עוד כי עלה ליציע ומשם התגלה לעיניו מחזה שקשה לו לתארו: "היה זה מחזה מביש ומפחיד שרק נס לא הסתיים בצורה טראגית. קבוצת אוהדים תפסה את שולחן המזכירות, פירקה אותו ובעזרתו ניסו לפרוץ את דלת חדר ההלבשה. קבוצה אחרת פירקה מושבי פלסטיק ובמשך כל הזמן נזרקו חפצים לחדר ההלבשה של השופטים. במשך 25 דקות נמשכה ההשתוללות תוך קריאות "מוות לשופטים" כל אותו זמן לא נכח כוח משטרתי במקום ורק קבוצה של סדרנים ומספר חברי הנהלת רמלה הגנו בגופם על חדרי ההלבשה".

מיכאל לפרדון ציין כי כוח שיטור הגיע למגרש 30 דקות מסיום המשחק ורק אז החלו לפנות את השחקנים.

הנהלת קבוצת הכדורסל של אליצור נוה דוד רמלה ערכה אתמול מסיבת עיתונאים ובמהלכה ניסתה להסביר את שקרה במשחק.

יורם רבי יו"ר חוג הידידים של הקבוצה ומי שהיה ראש העיר רמלה טיפר על הגזמות בכלי התקשורת על האירועים במגרש: "התאור השחיר את פניה של כל העיר. העתונות לא צריכה היתה לשפוט אותנו. לשם כך יש מוסדות שיפוט".

יורם רבי ציין כי הקבוצה התנהגה כיאות ולמופת ולפיכך אסור להעניש את השחקנים. רבי תקף את השופט טוד וורניק שיצא נקי לחלוטין: "זו לא שערוריית השיפוט הראשונה של טוד וורניק. אי אפשר לנקות את השופט מהאירועים שקרו במשחק. היה צורך לשלוח שופט אחר" ציין רבי שהוסיף כי מי שמבקש לחסל את הקבוצה מחסל מאמצים אדירים למניעת פשיעה ברמלה. "אנו לא פושעים ולא חוליגנים. צר לי על שקרה, אסור שזה יקרה. נפיק לקחים ומקרה דומה לא ישנה. אפנה לאנשי מכבי ראשון לציון ואם מישהו נפגע שם נפצה אותו" סיים רבי.

מנהלת הקבוצה נעמי פורת הכחישה את הדברים שכאילו נאמרו בשמה נגד השופט טוד וורניק.

כדורסל

מחזור מצויין איבד זוהרו בתקרית מבישה

אוהדי רמלה עיוותו תדמית הליגה שלנו

קודם דיברו על נצחון הצמרת של מכבי ת"א בגליל ועל ההצגה הנפלאה של הפועל ת"א בחולון ולפתע באה רמלה וקילקלה לנו את הטעם הטוב ● נצחונות התאוששות להפועל ירושלים ואליצור נתניה ● מה יושיע את הפועל גבת ואליצור רמלה מנשירה לליגה הארצית?

ישראל סז

ועדת המשמעת של איגוד הכדורסל תדון הערב באחד התיקים הכבדים שהונחו אי־פעם על שולחנה. הוא כולל דו"חות חמורים על הפוגרום ביום שני במשחק הליגה הלאומית בכדורסל ברמלה, בין מכבי ראשל"צ ואליצור נוה־דוד רמלה, שהסתיים בנצחון בשנייה האחרונה של האורחים מראשל"צ (98:99). בתגובה פרצה אותה השתוללות.

המשקיף מיכאל (מישקה) לפרדון והשופט טוד וורניק ציירו בדו"חות שלהם תמונה קודרת על מה שאירע באותו משחק ברמלה. אם דבר כזה עלול לקרות במשחק ליגה בכדורסל אות־וסימן שאין רמלה ראוייה להיכלל על מפת משחק־הסלים במדינת ישראל. אסור לתת לאוהדים פרועים להשתלט על המשחק, לעוות את התדמית המהוגנת של הכדורסל.

יכולים ראשי קבוצת רמלה, כפי שהציגו עמדתם אמש במסיבת־עתונאים, לומר מה שעל ליבם. וכותם גם להאשים את הדיווחים ברדיו בשעת המשחק. הכתבות בעתונים והתמונות האיומות שפורסמו ב"ידיעות אחרונות" הם עדים לבזיון שהתחולל ברמלה.

גם אם אנסה להבין לליבה של מנהלת הקבוצה, נעמי פורת, שהשקיעה מאמצים רבים כדי שהקבוצה הרמלאית תתפקד, למרות בעיותיה הכלכליות הקשות, אי־אפשר לטשטש את שאירע. על שאלתה מדוע צריכים לסבול שחקניה בגלל התנהגות מחפירה של כמה חמומי־מח היא עצמה חייבת להשיב. היא חיה ברמלה. היא מכירה את "צאן מרעיתה". גם בעונה שעברה, הטובה של רמלה, היו קבוצות שחזרו מעיר זו בהרגשה שטוב שעברו שם את הסיוט.

איני זוכר דו"ח שיפוט חמור כל־כך. מבחינת הליגה הישראלית זה כתם. היו כבר מקרים חמורים מאז החלו משחקי הליגה ב־1954, אבל כולם מתגמדים לעומת פוגרום־רמלה.

מצב לאחר־יאוש

אותו משחק ברמלה, בו אגב היה מאבק מעניין, דרמטי והפכפך, קבע שתי עובדות: האחת, ההפסד, ומה שאירע בעקבותיו, עלול להוריד את הקבוצה הרמלאית לליגה הארצית. השנייה, הוא היטה את תשומת־הלב ממחזור מרתק, אחד המעניינים בעונה.

בשבוע שעבר ציינתי כי הליגה הלאומית העונה חסרת קצוות. ואכן, מכבי ת"א זכתה בנצחון־צמרת בכפר־בלום על הפועל הגליל־העליון (66:70), והיא רצה בפיסגה ללא הפסד. מצידה השני של הטבלה נראה מצבן של אליצור נוה־דוד רמלה והפועל איתן גבת (הובסה ברוממה ע"י הפועל חיפה — 113:80), כלאחר־יאוש. איני רואה קבוצה שאחת משתי האחרונות תוכל להשיגה. לכן, רק מפנה יוצא־דופן, נס ממש, יציל מנשירה לליגה נמוכה יותר.

המחזור ה־7 היה מעניין. חבל רק שהשתרע על שלושה ערבים. אילו התקיימו כל ששת המשחקים בערב אחד היה האפקט מרשים יותר.

הפועל הגליל־העליון לא הצליחה לחזור על נצחונה על מכבי ת"א בעונה שעברה בכפר־גלעדי (85:99). ערב יציאתה להונגריה למשחק הנצחון שלשום בגביע־אירופה למחזיקות־גביע, נוצחה באכסניה החדשה שלה בכפר־בלום — 70:66, במשחק שלא שיכנע. שתי הקבוצות היו רחוקות מכדורסל איכותי. המארחים מהגליל לקו בחולשה וכך גם האלופה, שעבורה היה זה מבחן לקראת כניסתה לגביע־אירופה לאלופות, הערב בעיר הבלגית אוסטנד. גם המתח הרב בדקות האחרונות לא יכול היה לחפות על יכולת בינונית ומטה.

24 שעות לאחר־מכן הופנו הזרקורים לחולון, שם קיוו אוהדי הפועל חולון, מורי־ההפסדים, כי קבוצתם תחזור לדרך־המלך. תיאורטית היו סיכוייהם טובים לכך, אבל אז באה הפועל ת"א וטרפה את קלפי החולונים. הצגה מבריקה של חמישייה תל־אביבית היטתה את הכף לזכותם של לינטון טאונס, דניס וויליאמס וחבריהם — 89:102. חולון נותרה המומה. שחקניה היקרים לא הצליחו להגיב ובלעו גלולה מרה נוספת.

אמת, אינני מבין מה קרה לקבוצה החולונית. זה משהו בלתי־נתפס. שחקנים טובים, תנאים מצויינים, ניהול תקין והתוצאה — אפס. אוהדי הקבוצה תובעים עריפת־ראשים. את המאמן מרווין קסלר כבר שלחו הביתה, לארה"ב. עכשיו מדברים על הדחת אייבן ראנקן. הדבר מורה על אובדן עשתונות מוחלט. כיום יהיה קשה מאוד לצאת ממסבך כזה. חולון תצטרך לעשות מאמץ עליון להתחבר לרביעייה הראשונה שתשחק בפליי־אוף, על כתר־האליפות.

התאוששות מפתיעה

שתי קבוצות קצרו נצחונות מצויינים. אליצור נתניה הכניעה את מכבי חיפה (80:83). היו כאלה שהספידו את הקבוצה הנתנייתית בתחילת העונה לאחר שנחלה ארבעה הפסדים רצופים. כיום מסתבר שזו אליצור נתניה שונה. לוחמת ויעילה, ולכל קבוצה יהיה קשה לנצחה, בעיקר במשחקיה הביתיים. מכבי חיפה, שפתחה היטב ולאחר הפסד במחזור הראשון להפועל ת"א (80:68), קצרה ארבעה נצחונות רצופים — נחלשה מעט. עובדה, הפסידה שני משחקים רצופים, אחד בבית.

גם קבוצת הפועל ירושלים עלתה על דרך־המלך בשני נצחונות רצופים, בשבוע שעבר ברוממה על מכבי חיפה (76:78), וביום השני, באולמה במנחת, על מכבי רמת־גן (75:82). הפתיחה החלשה של הירושלמים נבעה משיבוץ קשה בלוח המשחקים. עכשיו תהיה קבוצת הבירה יריב קשה־עורף לכל קבוצה. לנצח את מכבי רמת־גן, גם בבית, זה בהחלט הישג.

פרקיס אכן בכושר

יצחק אשל

טניסאי ישראלי אחר הבטיח אתמול השתתפותו בגמר בסבב פרנקל מטעם המתקיים במרכז הטניס בחיפה.

אמנם טרם נערכו משחקי חצי הגמר אבל מאחר שבחצי הגמר יתמודד שחר פרקיס מול בועז מרנשטיין מובטח מקום למנצח הישראלי בגמר.

שחר פרקיס ניצח אתמול לאחר מאבק צמוד את עמית נאור 2:4, 6:3, 2:6 ובועז מרנשטיין גבר על הרומני דירזו 4:6, 0:6.

בשני המשחקים האחרים גבר אנגל משוודיה על הולמבלד, אף הוא משוודיה, 2:6, 1:6 והאמריקאי קושילבסקי ניצח את איטו מרומניה 2:7, 1:6.

בתחרויות לזוגות ניצחו שלמה גליקשטיין וג'ייקובסון מארה"ב, בשלב רבע הגמר, את אוהד ויינברג ומנשה צור 2:6, 1:6.

במשחקי הנשים ניצחה דליה קוראיט את קורסיין מרומניה 4:6, 6:7. חגית אוחיון גברה על סניירר ממערב גרמניה 2:6, 2:6. יעל שביט — יעל סגל 4:6, 4:6. אילנה ברגר — פיצ'יני מאיטליה 5:7, 1:6. דבי ספנס מארה"ב — ענת ורון 2:6, 1:6.

המשחקים יימשכו היום במרכז הטניס בחיפה.

גיורא שפיגל על הנבחרת, הליגה, מתאזרחים וזרים

נבחרת צריך לאהוב — אסור לכפות הופעה בה

הנבחרת היא פיסגת הקריירה של השחקן ★ קבוצות החושבות כיצד שלא להפסיד במקום לחפש דרכים לנצח – לא יחזירו הקהל למגרשים ★ זרים ישנו בכדורגל הישראלי

יצחק ויסהוף

● האם יש להיעתר לבקשתם של שחקני בית"ר ירושלים, אורי מלמיליאן ואבי כהן, וכן לכדורגלן הפועל ירושלים, מישל דיין, לפרוש מהנבחרת?

● האם ניתן ורצוי לחייב שחקנים להופיע במדי היצוג של ישראל?

● האם הנבחרת הלאומית תאבד מיוחדה, אם יופיעו בה שחקנים בעל כורחם?

על שאלות אלה ביקשתי תשובות מכדורגלן־העבר המצטיין, גיורא שפיגל, המשקיף העונה מהצד על הקורה בכדורגל הישראלי.

שפיגל שימש בעונה שעברה כמנהל־על בקבוצת מכבי תל־אביב, ולפני־כן עשה זאת בהפועל פתח־תקוה.

ה"טופ" של הקריירה

גיורא שפיגל סבור כי שחקן שאינו רוצה ללבוש את המדים הלאומיים צריך לכבד את רצונו: "מי שלא רוצה לשחק בנבחרת לא מגיע לו להיות בה. אסור, ולא צריך, לחייב שחקן לבוא לנבחרת. אני חושב שהצורך לחייב שחקן להופיע לנבחרת יגרום לאי הצלחתו במדים הלאומיים וכולם יצאו נפגעים מכך".

— האם זכורים לך מקרים בהם חוייבו שחקנים לבוא לנבחרת?

● שפיגל: זכורים לי מקרים בהם לחצו על שחקן זה או אחר להופיע בנבחרת. אותם שחקנים הגיעו, נטלו חלק באימונים ובמשחקים, אך תרומה מהם כמעט שלא היתה.

— אם כך כיצד תראה הנבחרת?

● שפיגל: מרכיב חשוב במשחק הכדורגל מבוסס על רצון עצמי ואהבת המשחק. להימנות על נבחרת כדורגל זה ה"טופ" אליו צריך לשאוף כל שחקן. אם כדורגלן מוזמן ואינו מתלהב מכך אסור להתחנן בפניו. שחקן שיכריחו אותו לא יתרום יותר משחקן הנמצא בסגל ורוצה להצליח. שחקנים המבקשים להיות בנבחרת יגלו יכולת גבוהה משחקנים שיכפו עליהם להשתתף.

אין חידושים

— עברו כבר שבעה מחזורים בליגה הלאומית. כיצד נראית לך הליגה?

● שפיגל: אינני מומחה לליגות, אבל מכל מה שראיתי עד עתה נראה לי כי הליגה איננה ברמה גבוהה במיוחד. הקבוצות עדיין לא מוכנות למאבקים. כמו־כן לא הבחנתי בשינויים בסגנון המשחק של הקבוצות. בסך־הכל כל קבוצה שומרת על הסגנון שלה, ואין עדיין חידושים מסעירים.

— האם ניתן לצפות לשיפור ברמה?

● שפיגל: לדעתי, המאבק יחריף במיוחד מאחר ששלוש קבוצות ירדו ליגה וקבוצות ינסו שלא להימנות על קבוצות הפליי־אוף התחתון. קבוצות רואות אסון בירידה, והדבר משתקף במשחקן.

— מה מייחד משחק של קבוצות החוששות מהפסדים?

● שפיגל: קבוצות אלו משחקות ללא סיכונים מיוחדים. הן מחפשות קודם־כל כיצד שלא להפסיד, ולא מחפשות את הדרך לנצחון. קבוצות מחפשות התקפות מתפרצות מאחר שזו השיטה הכי־בטוחה שלא להפסיד, ואולי "לגנוב" גול ולנצח. עומדים בהגנה ומחפשים את ההתקפה המתפרצת. זו דרך מיושנת, ולדעתי אבד עליה הכלח, אך עובדה שעדיין משחקים כך.

מימד שונה

— האם בגלל זה הקהל מדיר את רגליו מהמגרשים?

● שפיגל: בשיטה מעין זו המשחק הופך למעניין בדקות מעטות. הקהל לא אוהב דקות בודדות טובות. והיותר שעמום. כדורגל צריך לשחק 90 דקות, ולא 20 או 30 דקות.

— האם, לדעתך, בשלבים מאוחרים של הליגה כשהקבוצות יידעו מה מעמדן תעלה הרמה?

● שפיגל: ברגע שמאבדים עניין בפתיחת הליגה קשה מאד להחזירו. קשה לי להאמין שיחול שיפור קיצוני בהמשך הדרך.

— בשנה הבאה יהיו זרים בכדורגל הישראלי. השנה כבר משחק מספר לא־מבוטל של מתאזרחים, האם זו הכנה טובה לקליטת הזרים?

● שפיגל: המתאזרחים לא מהווים תחליף לזרים. הם תוספת לשחקנים הישראלים. לזרים אין תחליף מבחינת החשיבה. הזרים יעניקו לכדורגל הישראלי מימד שונה לגמרי. החשיבה תהיה אחרת. המתאזרחים כיום הם רק תוספת, ולא יותר.

רומניה-יוון 0:3

עוד במוקדמות גביע העולם: נורבגיה ניצחה בקפריסין 0:3 ★ אוסטריה גברה על תורכיה 2:3 ★ דנמרק איכזבה בבית – 1:1 עם בולגריה

גביע עולמי

שרות "על המשמר"

נבחרת הכדורגל של רומניה זכתה אתמול בנצחונה השני במשחקים המוקדמים על גביע העולם. היא גברה בביתה על יוון 0:3 וצעדה בראש בית מספר 1 עם מלוא ארבע הנקודות לאחר שניצחה קודם לכן בסופיה את בולגריה 1:3. אתמול צברו הבולגרים את הנקודה הראשונה שלהם כשסיימו בקופנהגן את משחקם עם דנמרק בתיקו 1:1.

15 אלף צופים בבוקארשט, ובהם גם מאמן נבחרת ישראל יצחק שניאור, היו עדים ליתרון ברור של הרומנים.

את השערים לרומניה כבשו מאתאוץ בדקה ה־26, האג'י בכדור עונשין מ־11 מטרים בדקה ה־40 וסאבאו בדקה ה־84.

רומניה שתארח בעוד שלושה שבועות את נבחרת ישראל למשחק ידידותי שיחקה בהרכב: סילביו לונג, ססמן יובאן, מירדאג בלוגרדיץ', יון אנדונה, יוסיף רוסאריו, גארגה האג'י, אוקסידיו סאבאו, רודיו מאתאוץ, מריוס לאקאטוס (קלאודי ואייסקביצ'יו), והודיון קאמאטארו.

בקופנהגן התאכזבו 35 אלף הצופים מהתיקו של נבחרתם דנמרק עם בולגריה באותו בית. לארס אלסטרופ קבע יתרון לדנים כבר בדקה השמינית אך אניו סאריקוב השווה בדקה ה־38.

בית 1

1.	רומניה	2	1:6	4
2.	דנמרק	2	2:2	2
3.	בולגריה	2	4:2	1
4.	יוון	2	4:1	1

בבית מספר 3 ניצחה אוסטריה בארצה את תורכיה 2:3 לאחר 0:2 במחצית.

25 אלף צופים היו עדים ליתרון אוסטרי מוחלט עד לדקה ה־61 בה הוליכו ביתרון ברור 0:3. התורכים הקטינו ל־3:2 והיו קרובים מאוד לאיזון התוצאה.

את השערים לאוסטריה כבשו הרציג (42), (54) ופולסטר (38). לתורכיה: פייאז (61) וקלאס (81). המשחק הבא בבית זה יהיה בסוף החודש כשתורכיה תארח את מזרח גרמניה.

בית 3

1.	בריה"מ	2	1:3	3
2.	מזרח גרמניה	1	0:2	2
3.	אוסטריה	2	4:3	2
4.	איסלנד	3	4:2	2
5.	תורכיה	2	4:3	1

נבחרת הכדורגל של נורבגיה זכתה, בבית מספר 5, בנצחון חוץ משכנע 0:3 על קפריסין. בראש בית זה צועדת סקוטלנד עם שלוש נקודות משני משחקים, כמו צרפת המדורגת שניה.

השער הראשון נכבש בדקה ה־56 על ידי גוראן סורלוט שהוסיף שער בדקה ה־78. קייטיל אוסבולר חתם את תוצאת המשחק בדקת הסיום.

עשרת אלפים חזו במשחק שנערך בלימסול, קפריסין.

המשחק הבא בבית זה יתקיים ב־19 בחודש זה כשיוגוסלביה בעלת נקודה אחת תארח את צרפת.

בית 5

1.	סקוטלנד	2	2:3	3
2.	צרפת	2	1:2	3
3.	נורבגיה	3	1:4	2
4.	יוגוסלביה	1	1:1	1
5.	קפריסין	2	4:1	1

נוער ב' – נערים 1:3

יוסי פנטילט

שבוע לפני המשחק עם נבחרת הולנד במסגרת קדם אליפות אירופה ניצחה אתמול נבחרת הנערים, במשחק אימון, מול נבחרת נוער ב' של ישראל — 3:1.

לנערים הבקיע יצחק זהר מבית"ר ירושלים ואילו לנבחרת הנוער כבשו אייל ברקוביץ ואלון מזרחי בבעיטות 11 מטר ברבע השעה הראשונה ועוזר ראובן קבע את תוצאות המשחק במחצית השניה.

את נבחרת הנערים הדריך שלמה שרף במקום המאמן אמנון רז שיצא למשימת ריגול בהולנד.

יצחק שום מפתיע בסכמו הצלחת בית"ר ת"א:

אין לנו מספיק אוהדים שיכניסו השחקנים ללחץ

יצחק ויסהוף

הקבוצה המפתיעה בליגה הלאומית בכדורגל עד כה היא בית"ר תל־אביב, הניצבת לאחר שבעה מחזורי ליגה במקום השני, עם ארבעה נצחונות, שתי תוצאות תיקו והפסד בודד.

מי שאינו מופתע ממיקומה של בית"ר ת"א בצמרת הוא מאמנה יצחק שום. שום סבור כי לקבוצתו יש את כל המרכיבים כדי להמשיך לרוץ בצמרת.

"אם יש לך כלים מתאימים, ואתה יודע להציב שחקנים בעמדות שהם צריכים להימצא בהם, בתוספת הכנה נכונה, אין סיבה שלא תצליח. אין לנו שחקנים מושאלים, וכך ניתן לעבוד בשקט וביסודיות".

יצחק שום סבור עוד כי מיעוט האוהדים של בית"ר ת"א מאפשר לו ולחניכיו שקט תעשייתי: "אין לנו לחץ של אלפי אוהדים הדורשים ראשים. כמו כן יש שיתוף פעולה מלא ביני לבין המנג'ר ארצי בניעקב. אין בעיות בין ההנהלה לשחקנים, עובדה הנותנת לי שקט גם מכיוון זה. אבל כל זה לא היה שווה אם לא היו לי שחקנים טובים שהם סוד־ההצלחה".

בית"ר ת"א שיחררה ערב פתיחת העונה מספר כוכבים: אבי ליברמן, יעקב כהן, רוני צמח ואחרים. עובדה זו לא פגמה במשחק הקבוצה. במקומם הובאו אריה חביב, ירון פרסלני ואלי בן־ראמו, שכבש עד היום 4 שערי ליגה. "כיום יש לנו סגל של 20 שחקנים. יש מחליפים טובים לכל שחקן. יש תחרות על המקום בהרכב, וזה אחד הסימנים להצלחה".

יצחק שום סבור כי הליגה השנה מעניינת וטובה מזו של העונה שעברה: "שתי התל־אביביות, מכבי והפועל, יהיו בצמרת. גם מכבי חיפה ובית"ר ירושלים יהיו למעלה. יהיו שש קבוצות שיתנו את הטון. בית"ר ת"א תעשה כל מאמץ כדי להמשיך ולהיצמד לצמרת הגבוהה. אין סיבה שלא נמשיך להיות שם".

מאמן יצחק שום

החורף חם בבית!

מבחר גדול של תנורי חימום גאז, חשמל ונפט.

מבחר ענק של כלי בית במבצע!

- **כתר פלסטיק - 10% הנחה.** סלסלות, סלי כביסה, גיריקנים - 20/10 ליטר, תרמוסים ושרפרפים.
- **לפיד נעמן.** מאגים תוצרת נעמן - 2.97 ש״ח. מאגים תוצרת לפיד - 2.30 ש״ח
- **ממשיכים במבצע כלי שולחן מסוג ״הוטל״ - 10% הנחה.**
- **״סלבו״ מתקנים לייבוש כביסה** בכל הגדלים תוצרת ״לייפהייט״ - 10% הנחה.
- **כוסות תה ״דורלקס״ - 10% הנחה.**
- **״מילבו״ כוסות - 15% הנחה.** כוסות יין, מים, לפתן ולונגדרינק מסוג ״בלוסום״ - 15% הנחה.
- **מוצרי ״ארקופל״, 15%-10% הנחה.** כלי הגשה לשולחן, צנצנות ומערכות קפה ואוכל.

אשפי המטבח של המשביר המרכזי

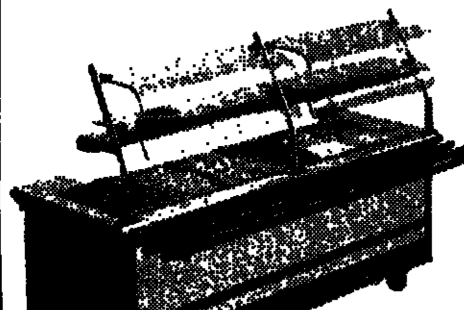

OFECO שולחנות הגשה

שולחנות הגשה מרשימים, בעיצוב מודרני, לחגשה קרה, חמה ורגילה. מצטיינים באיכות ועמידות לאורך שנים. מחיר ותנאי תשלום מיוחדים ובלעדיים להתיישבות העובדת.

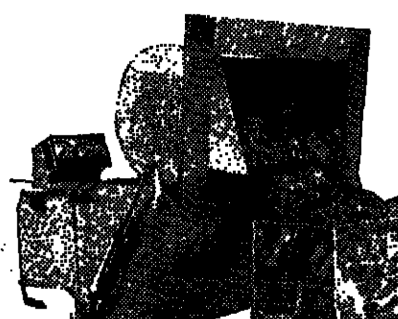

ATIR 2

השוטף האוניברסלי. מצטיין בשטיפת וייבוש ירקות, פירות, דגים ועוד... מבטיח שטיפה וניקוי יסודי מגרגרי אדמה ולכלוך דביק. החודש במחיר ותנאים מיוחדים להתיישבות העובדת.

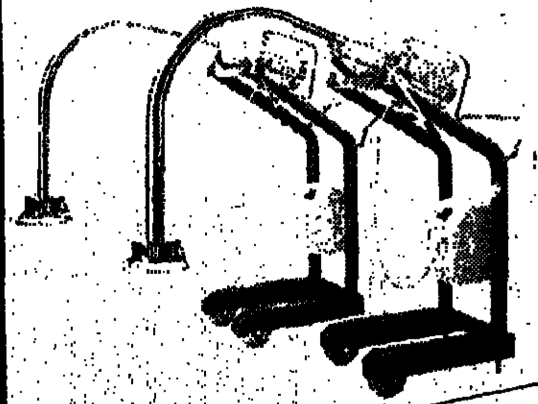

מיקסר 200

מערבל ומרסק רב עוצמה, לערבוב וריסוק מוצקים ונוזלים בנפחים עד 200 ליטר! מצויין להכנת מחיות, מרקים ועוד... החודש במחיר מיוחד.

רח' יגאל אלון 76 טל. 389220, 389320-03

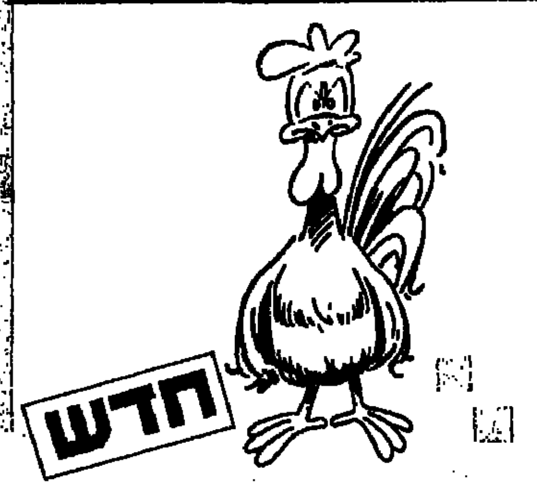

כמו ביצה

תחליף לביצה, בריא מביצה ללא כולסטרול, דל חלבון, דל שומן.

פיתוח מהפכני לתחליף ביצה, כובש את המטבח המוסדי. מהיום **לא עוד** כולסטרול, שומן, עודף חלבון. בית האריזה של המשביר המרכזי מגיש לכם אבקת תחליף לביצה באריזת 400 גרם (שווה ל-60 ביצים) המתאים לרוב התבשילים המכילים ביצים כגון פשטידות, ציפוי שניצלים, ציפוי דגים, לביבות ועוד...
כמו ביצה התחליף הזול לביצה בעל אורך חיי מדף וללא קירור למעלה משנה. לתאום הדגמות ויעוץ נא לפנות בטל. 03-335131.

מבחר מוצרים במבצע!

- ★ **שוקו טוב** - אבקת שוקו נמס באיכות מעולה באריזות - 500 ג', 1 ק״ג, 10 ק״ג.
- ★ **קפה שחור פרקולטור וגרעינים** - באריזות רגילות ובאריזות ואקום חדשות.
- ★ **תה משובח** - בכל האריזות כולל 1/2000 ותה בתפזורת.
- ★ **בוטנים קלופים** - 10 ק״ג בטיב מעולה.

קרטון יין ״הילולים״ חינם!
יין ״הילולים״ אדום ולבן של כרמל מזרחי מבציר 88 במבצע!
על כל קניה של 3 קרטונים ינתן קרטון נוסף חינם!

- ★ **מוצרי נייר של קיבוץ שניר - בהנחה מיוחדת**
- ★ **מוצרים במבצע מיוחד**
נקטרים 1 ליטר - ״פמורי״, ״יכין״.
קפה נמס - 4 ק״ג.
שימורי דגים - ״יונון״, ״יונהר״.
שמני מאכל סוגים מובחרים - יצהר
פירות יבשים.

המשביר המרכזי

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965
מרחב תכנון מקומי הגליל התחתון

הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת
נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ״ה—1965, כי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת ״תכנית מפורטת מס' 5361 — מושב הזורעים, שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3455 מיום ג' בסיון התשמ״ז (31.5.87), עמוד 1746.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גושים: 15273, 15275, 15276, 15275.
עיקרי מטרת התכנית: הכנת תכנית מפורטת למקום בהתאם לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965, לרבות תקנותיו וכן הסדרי הבניה במקום.
התכנית האמורה, בצורה שבה הוועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הוועדה המחוזית וגם במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל התחתון שבמרכז אזורי כדורי, וכל המעוניין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
עמרם קלעג'י — יו״ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, צפון

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
פתח תקוה
הודעה
על פי סעיף 149(1) לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה פ״ת בקשה לאישור שמוש חורג בגוש 6364 חלקה 52 ברח' המפלסים.
לפי תכנית המתאר החלקה הנ״ל נמצאת באזור חקלאי.
הבקשה היא לאישור שמוש חורג לתעשית בלוקים לתקופה של שלוש שנים.
כל מי שיש לו התנגדות לבקשה הנ״ל, יואיל להגישה לוועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.
ד. תבורי, יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה — פ״ת

חוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965
מרחב תכנון מקומי
מצפה־רמון
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ״ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה מצפה־רמון הופקד שינוי תכנית הנקראת שינוי מס' 3 לתכנית מפורטת מס' 114/03/27.
עיקרי הוראות השינוי: — להרחיב שטח יח״ד מרגם ימים ולהגדיל זכויות בניה המותרות לאזור זה למגורים כ״ב 15% נוספת. שער זכויות מבניה המירביים יהיו 65%. בקומה אחת בלבד ולא יעלו על 108.5% מ״ר שטח בניה ליח״ד למעט שטח מקלט.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גבולות התכנית: דרום מכתש רמון בכון דרך מס' 21, מערב של חניקה מערב — דרך מס' 23, גוש 39502 מצפה רמון.
כל המעונין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן זכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה. ההתנגדות תוגש בכתב בפירוט הנימוקות, כליווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן היא מסתמכת ההתנגדות.
שלום דניאל, יו״ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום

הועדה המקומית לתכנון ובניה
רעננה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965 להתן ותשק

ניתנת בזה הודעה כי בהתאם לסעיף 149 לחוק, כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ובניה רעננה (להלן הועדה המקומית) בקשה לשימוש חורג בגוש 7654 חלקה 30, רח' שבזי מעון לתשושים, עצמאיים מבית מגורים קיים הנמצא לפי תכנית מתאר רע/1/1/א', באזור מגורים א'.
כל המעוניין רשאי לעיין בתכנית במשרדי הועדה המקומית רעננה במקום ובימים שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל הרואה עצמו נפגע מהקלה זו רשאי להגיש התנגדותו להתרת ההקלה הנ״ל תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית במשרדי העיריה.
ב. וולפוביץ, יו״ר הועדה לתכנון ובניה

חוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965
מרחב תכנון מקומי ירושלים
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מיתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ״ה—1965, כי הוועדה המחוזית לתכנון ובניה, מחוז ירושלים החליטה לאשר, באישור שר הפנים שינוי תכנית מיתאר מקומית הנקרא: ״תכנית מספר 3699, שינוי מס' 2/86 לתכנית מס' 7185״.
השטחים הכלולים בתכנית ומקומם: ישוב: ירושלים — העיר העתיקה, הרובע היהודי, גוש תכנון 26, רחוב חב״ד מס' 48 — הכל עלפי הגבולות המסומנים בתשריט בקו כחול.
עיקרי הוראות התכנית:
א. קביעת יעוד בית מגורים של בני עקיבא התנועה העולמית, כמעון סטודנטים עולים, בהתאם לסעיף 8 ז' בתכנית מס' 2185 לרובע היהודי.
ב. קביעת מיקום למקלט שהכניסה אליו מרחוב חב״ד.
הודעה על הפקדת התכנית פורסמה בי״פ מספר 3565, תשמ״ח, עמוד 2594, בתאריך 12.6.88.
התכנית האמורה בצורה שאישרה הוועדה המחוזית נמצאת במשרדי הוועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ובניה, ירושלים, וכל המעוניין רשאי לעיין בה, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
א. מויטה — יו״ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז ירושלים

מרחב תכנון מקומי
כפר־סבא
הודעה עלפי סעיף 148 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965 בדבר בקשה להקלה ושימוש חורג

הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא מודיעה בזה כי הוגשה בקשה ע״י ענבי יהודה להתיר על חלקה 461 בגוש 6428 רחוב הקשת הקלה כלהלן: תוספת עד 6% באחוזי הבניה וכן ע״י אדרין משה חלקה 468 בגוש 6428 רחוב הקשת הקלה כלהלן: תוספת עד 6% באחוזי הבניה.
כל המעוניין יוכל לעיין בבקשה הנ״ל ובתכניות המצורפות אליה, במשרדי הוועדה המקומית בכפר־סבא, רחוב וייצמן 137, בשעות קבלת־קהל, ללא כל תשלום וכן רשאי להגיש התנגדות למתן ההיתר המבוקש.
התנגדויות מנומקות בשני העתקים אפשר להמציא לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא, עד לתאריך שבועיים מיום הפרסום.
יצחק ולד — יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, כפר־סבא

עיריית פתח־תקוה
הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
פתח תקוה
הודעה
על פי סעיף 149(1) לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה פ״ת בקשה למתן הקלה בגוש 6405 חלקה 81 ברח' רחל המשוררת מס' 7.
לפי תכנית המתאר החלקה הנ״ל נמצאת באזור ריזור ב', בו מותר להקים בנין דיור בן 4 קומות על עמודים ותורים על הגג 110% בניה, 5.7 ריחות.
בקשת בעלי החלקה היא להתיר להם להקים בניין דיור בן 4 קומות על עמודים וחדרים על הגג 121% בנייה 6 ריחות. ופרספות ללא גג כולסות 1,10 מ' מחוץ לקו בנין קדמי.
כל מי שיש לו התנגדות לבקשה הנ״ל, יואיל להגישה לוועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.
ד. תבורי, יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה — פ״ת

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
רמת־גן
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק הנ״ל כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה ר״ג (להלן הוועדה המקומית) בקשה להתרת הקלה בנכס בגוש 6235 חלקה 150 רחוב ר״ר אליהו מס' 28 דהיינו תוספת דירה למגרש פחות גודל 6% משטח החלקה 10% בקו בנין במרווחים צדדיים.
על המעוניין הרואה את עצמו נפגע על ידי אישור ההקלה הנ״ל יוכל לעיין בתכנית ולהגיש התנגדות מנומקת לפרטית.
ההתנגדות צריכה להימסר לידי הוועדה המקומית במשרדי אגף ההנדסה רח' המעגל 26 רמת־גן, תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו בעיתונות.
אורי עמית, ראש העיר
יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה ר״ג

טלוויזיה

08.00 עד כאן רצף דפי הטלטקסט. 08.05 שעת כושר. 08.15 מושגי יסוד ביהדות: על מזוזות (כ). 08.40 כלי מדות א״ח. 09.00 אנגלית ו'. 09.15 פרפר נחמד (כ). 10.30 תולדות הישוב. ארץ מולדת: בעיר ובעמק (כ). 11.00 אנגלית ה'. 11.20 ערכית מדוברת בית אבו ג'מיל. 11.35 אנגלית ח'. 12.00 מדעי הטבע (על ימורי) אלקטרוניים מגיירים. 12.25 אנגלית כ'. 13.00 תולדות ישראל וסתול 3. 13.30 מוסיקה קולות תפליות צלילי המיתרים. 14.00 עד כאן, רצף דפי הטלטקסט. 14.05 מושגי יסוד ביהדות וקפותם לאות. 14.30 קשר משפחתי, שידור חוזר מיום ב' 31.10.88 (כ). 15.10 רחוב סומסום. 15.40 שעת כושר. 16.00 הדרה שידור חי. 17.00 ערב חדש מנחה: אילנה דיין. 17.30 סדרה חדשה: סמך עלי. בהשתתפות ישראל גוריון וילדים. באמצעות סיפור משחק וסרט אנימציה יקבלו הילדים הדרכה בנושאים כמו: איך להיזהר מסכנות, איך להישמר מזרים, איך לעמוד על הזכות לומר לא, איך להתנהג כשאתה לבד בבית ועוד. כדאי שכהסדרה יצפו מתכנים ההורים עם ילדיהם. 17.55 סדרה קומית בריטית ״הרוחות משירת מוטלי״ הסדרה בת 13 פרקים. המש רוחות ראשים גרות בטירת מוטלי כבר 20 שנה. רק לחמישי שבועם, הנער מאט מתורת היציאה מן הסירה הוא הוידע על המעשה סביב הסירה. 18.25 ״הגיע זמן לשוק״ אבשלום קור על ״כתל המורה והכותל המערבי״. 18.30 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 בחירות 88 סרט טלוויזיה בשפה הערבית אשר עיקר תפקידו להציג לפני הצופים את המפה הפוליטית של ישראל 88, ולפרסם את המהלכים של כל המפלגות על המפה הפוליטית הזו. 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 כותרות מבט. 20.02 מבט ספורט. 20.50 ״הגיע זמן לשוק״ אבשלום קור על ״מציות ומומון״. 21.00 מבט לחדשות. 21.35 ״בלוז לכחולי הורים״ שם הפרק: ״פרי עץ רעיל״. 22.50 סרט תעודה ״תבוא מלכותך״ — ״יעשה רצונך״ (חלק א') התחזקתה של התנועה הנוצרית פונדמנט־ליסטית בארה״ב. תנועה זו מטיפה נגד ״שרים״ כגון: חינוך חינם, זכויות האשה, הפלות ועלי חיה מסחרית, הכער עונש מוות ובנשק אטומי. 23.10 ״ייליד משתולל״. 23.35 חדשות הלילה.

ערוץ 2

18.35 עולם הזה: דוב הגריזלי. 19.03 חוקרי ארץ ישראל במאה הי״ט. 19.45 בקרוב בערוץ 2. 20.00 אנטומיקופיה רגש חום. 21.05 שירים ברגע. 21.40 לשת מצחק. פרק תשיעי: מן הקשת.

רדיו

קול המוסיקה

(ת.) תקליטור 06.01 שעון מוסיקלי. 07.00 באהוה נינוחה. 08.00 צליל פסדר ארוחים בספרד מיצירות: הלמסברגר, גלינסק, ריטסקי־קורסקוב, שטינה, הונו הלף, ביזה וראוול. 10.00 קונצרט בוקר סיבליוס: סמיוולה ותו. קונגנבורג/ג. ירבי (ת). טובין: מוסיקה לכלי קשת (תו. רדיו שווייץ/ג. ירבי (ת). אלונה: קונצ'רטו לכנור אופ 61 ו'. מנוחין, תו. פילה. הרשה/סר א. בולט (ת). ברליוז רקיאם ב'. טיר/סקט, התו. הפילה. של לונדון/א. פרביין (ת). 12.57 פינת השיר רייינר מריה רילקה: מתיו. 13.00 ״קלאסיקל״ 14.05 מן הפרטיה רוייבה רכייניה ל״ג תלילים הגנוינה: פרגורה אופוס 15 צבי סנגניה: פרטיטה לכליקשת. 15.00 מפגשים שירות, ראיונות, דיונים. 16.00 אתנותא שידור וה. מיכל טלו סנטור בטהובן סונטה מס' 13 במי במול מג'ור, אופוס 1/27 ו'. פלס: קטע לסנטור שבגרט 3 קטעים, אופוס 11 רוולי פראות. 17.30 יום הולדת ויגלנבר בליני. 18.00 אנתלוגיה בני באך הצעירים. 19.00 רסיטל עם ניקור הבלמה גבל גרנרום: מחול ספרדי־טוררה. מוצרט: אראנג' הדנדר ברו מינור לנבל. הליל, אבוב ויולה ונבלה. גליקה וריאציות על נושא של מוצרט. הינדמית: סונטה לנבל. 20.05 פריומה מימים עברו. 20.27 פינת השיר. 20.30 מעולמי הקונצרטים בעולם המקהלה והתו. הסימפוניות של דרין וונגרית אנדראש ליגטי. קרוביני רקוויאם. סטרווינסקי: סימפוניה תהילים. 22.00 צלילי הזמן וילהלם טל. 23.00 דור הזהב אמנים גדולים בוקלטות הססרויות הזמרת מיליצה קורסיו אריות, רואטים ושירים מאת מוצרט, רוניטסקי, אסמבאק, רימסקי־קורסקוב והליב.

רשת א'

07.30 ישן בעיניך שירים ישנים. 08.05 חוגה עם בני הגרל. 09.05 מלודיו שירות מידע לאזרחים. 10.05 מגיעי בוקר מגישה גדעון הוד. 11.05 ידע ירוק שירים עבריים. 12.05 מעבר יסהיכוני. 13.00 חדשות בתכניות באנגלית. 13.30 חדשות תוכניות בצרפתית. 14.05 בראש אציר מגוין יומי לילדים ולבני נוער. 15.30 האוניברסיטה המתוחה תוכניות לסטודנטים בילגאמניות: התולזן בגבול המגדוי מסולש א' הדרוידה פרופ' אהרון קליימן 16.05 ארץ לא נודעת. 17.05 צבעי הקשת שירי ערות. 18.06 מינות ערב. 19.00 שיחרורים לעולים 22.05 יש לי חלום עודך והמגחה יובב כץ עם הפסיכולוגית ביצה אבריבנאל והאיש התיאטרון ר״ר שממון לוי.

רשת ב'

07.00 הבוקר הזה. 08.05 סוף לשלום עם גרעון חוד. 09.05 ביקור בית עם חיים קינן. 10.05 כל צבעי הרשת עם יואב גינאי. 12.05 אלקראלף כבית עם אהוד מנור. 13.05 כתבי היום חדשות ופוגמונים. 14.05 בת בתוך חוזי הזמור. 15.05 שירים ושעורים. 16.05 תנועת הארץ שירים עבריים. 17.05 רגעי קסם. 17.55 קרואי ספר קלאסים מסליבים. 18.05 שירים עבריים. 19.00 היום הזה. 19.35 שירים עבריים. 20.05 פורשים שבועון לעניני פולקלור וערות. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 שודשים הכותרה. 22.05 גאו הגר עם לאה ליאור. 23.05 משחקי לילה עם קשה טימור ואבי עזר.

גלי־צה״ל

06.05 אוניברסיטה משודרת סגנונות בפרשנות המקרא בימה״ב מתידות ואילוציס אצל רש״י. מרצה: פרופ' עמוס פונקשטיין. 07.07 שבע אפס שבע עם אלכס אנסקי. 08.00 בוקר טוב ישראל. 09.05 אילה בוקר עם אלי ישראלי. 10.05 עשר שירים עבריים. 11.05 נכון לעכשיו עם רפי רשף. 13.05 דו רה יומי. 14.05 פגישה יומית עם אורלי יניב. 15.05 שירים לתג עם ארז טל. 16.05 ארבע אחר הצהריים. 16.54 באמצע מילולי פינתו של אבשלום קור. 17.00 ערב טוב ישראל. 18.05 שעה קלה על כלכלת. 18.45 חמש עשרה קטנות. 00.05 ציפורי לילה עם יואב קטנר. 02.00 לא רוצים לישון. 05.00 צלילי בוקר.

שידורי צה״ל 1

19.05 יער משורד מגוון לעניני צבא וכטחון. (ש״ת). 19.57 הודעות לחיילים. 20.05 שירי משוררים. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 אוניברסיטה משודרת סגנונות בפרשנות המקרא בימה״ב מתידות ואילוצים אצל רש״י. מרצה: פרופ' עמוס פונקשטיין. 23.05 עשרים וארבע היום שהיה.

שידורי צה״ל 2

19.05 יומיום מוסיקה. 20.05 צרס 6 עם תמיר קשר. 21.57 הודעות לחיילים. 22.05 הפסקת עשר עם מיכל ניב. 23.05 קול הג'אז הזה.

רשת ג'

06.04 בחזרה לאושר ותיקים וטובים. 07.07 שיר בבוקר בבוקר. 09.05 מה, כבר תשע? 10.05 דברים טובים. 11.05 מלאכי חוקיה על הקו. 12.05 אהבה יומיומית. 13.05 רק בימי חול. 14.05 לי ולך שיר וברכה. 15.05 חדש, חדיש ומחודש. 16.05 פופ 59' עם יגאל רביד. 18.06 קול־בי שמעון פופ. 20.05 צליל מכוון. 21.05 מופע רוק. 23.05 הלילה הוא שירים.

קולנוע

תל־אביב
9.30, 7.15, 4.30

- אסתר: ניקו — 9.45, 7.30
- אלנבי: ילדים חורגים לאלוהים — 5.00
- המעקלים — 9.30, 7.15
- קיץ קטלני — 12.00
- אורלי: הקלות הבלתי נסבלת של הקיום — 9.45, 7.30
- בן־יהודה: פרסידיו — 9.45, 7.30
- בית ציוני אמריקה: הפרטיזנים מוילנא — 19.00
- שבלול — 9.30
- גת: בוקר טוב ויאטנם — 9.40, 7.30
- גורדון: התגינה של באבט — 9.45, 7.30
- דקל: ביג — 9.45, 7.10
- דרייב אין: מגלה את אמריקה — 9.30, 7.30
- סקס — 12.00
- הוד: אקשן ג'קסון — 9.45, 7.30
- לימור חודש: צבעים — 9.45, 7.45
- מיילת 1: מעריצה צמודה — 9.45, 7.30
- מיילת 2: מגלה את אמריקה — 9.45, 7.30
- מיילת 3: שם המשחק — 9.15, 7.30
- פאר: צל הסוס — 9.45, 7.45
- פאריס: ליידי איב — 12, 2, 4, 7.15, 9.30
- בעקבות הכרך — 21.30

רב־חן:
- חן 1: מת לחיות — 9.55, 7.35
- חן 2: פרנטיק — 9.40, 6.40
- חן 3: לסניור באהבה — 9.45, 7.45
- חן 4: בעל השאלה — 9.45, 7.35
- חן 5: לסניור באהבה — 9.55, 7.45
- שחף: מרדף חצות — 9.15, 5.45
- תל־אביב: טרור בחוצות — 9.45, 7.30, 5
- תכלת: הקומיסרית — 9.45, 7.30

לב:
- לב 1: החיים הם נהר ארוך ורוגע — 10.00, 8.00
- לב 2: יום שני הסוער — 10, 8, 5, 2
- לב 3: בגלל המלחמה ההיא — 10, 8, 5, 2
- לב 4: הנסיכה — 10, 8, 5, 2
- מוזיאון ת״א: קיץ אצל סבא — 9, 7

רמת־גן
- ארמון: מת לחיות — 9.50, 7.30, 5
- לילי: החגיגה של באבט — 9.30, 7.30, 5

רב־גן:
- גן 1: בוקר טוב וייטנאם — 9.50, 7.25
- גן 2: פרנטיק — 9.50, 7.30, 5
- גן 3: בעל השאלה — 9.50, 7.30
- גן 4: הנסיכה הקסומה — 9.30, 7.30

גבעתיים
- תרי: טרור ברחובות — 9.30, 7.30, 5

באר־שבע
- חן: פרסידיו — 9.30, 7.15

ירושלים
- אדיסון: מת לחיות — 9.00, 6.45, 4.30
- ארנון: ניקו — 9.15, 7.15
- רון: ביג — 9.30
- כסית: מרדף חצות — 9.30, 7.15
- אוריה: בוקר טוב וייטנאם — 9.15, 7
- מוגשל: פולטרגייסט 3 — 9, 4
- ממדה: אתגנו כל כך — 9.15, 7
- חבורה סנור לרגל שיפוצים
- עדן: אקשן ג'קסון — 9.15, 7.15, 4.30

אורי:
- אור 1: הנסיכה הקסומה
- אור 2: פרנטיק
- אור 3: ללא מעצורים — 9.30, 7.30
- אור 4: טומי
- אור 5: הליוויד כשחור

תיאטרון ירושלים:
- טאקר — האיש וחלום — 21.30, 19.00
- קפה בגדד — 21.30, 19.00
- אינספריה 1: החגיגה של באבט — 9.30, 11.30
- אינספריה 2: כמעיין המתגבר — 21.30, 19.15, 17.00

בית אגרון:
- כרי ליגרון — 17.30
- משחו שונה לגמרי — 20.15
- השוטר מגנב סטור — 22.00
- הער — 24.00

חיפה
- אורות: אקשן ג'קסון — 9.15, 7, 4.30
- חן: ניקו — 9.15, 6.45, 4.15
- רביבות 1: בוקר טוב וייטנאם — 9.15, 6.45
- רביבות 2: ביג — 9.15, 7, 4.30
- עצמון 1: טרור ברחובות — 9.15, 7, 4.30
- עצמון 2: קפה בגדד — 8.30, 5.30
- עצמון 3: טאקר האיש והחלום — 9.15, 7
- רון: מרדף חצות — 9.15, 7, 4.30

רב־אור:
- רב־אור 1: פרנטיק — 9.15, 6.45
- רב־אור 2: שם המשחק — 9.15, 6.45
- רב־אור 3: העולם על פי גארפ — 9.15, 7.00, 4.30
- אורלי: כפר קטן שלי — 9.15, 7
- קיץ אחר הצהרים:
- כמעיין המתגבר — 9.15, 7.15, 5
- פאר: מת לחיות — 9.15, 7, 4.30

נתניה
- שרון: הקלות הבלתי נסבלת של הקיום — 9.15, 7, 5
- אסתר: פרסידיו — 9.30, 7.15

חולון
- מגדל: ניקו — 9.40, 7.30
- ארמון: החגיגה של באבט — 9.30, 7.30, 5
- סבוי: מרדף חצות — 9.30, 7, 4.30

בת־ים
- עצמאות: טרור ברחובות — 9.30, 7.15, 5

הרצליה
- תיכל: תתיך מבוקש — 9.30, 7.15

פתח־תקוה
- היכל 1: מרדף חצות — 9.45, 7.45
- היכל 2: פרנטיק — 9.45, 6.45
- היכל 3: מגלה את אמריקה — 9.45, 7.45

עפולה
- ממתרון: מגלה את אמריקה — 9.00

ראשון־לציון
- רון 1: מרדף חצות — 9.15, 7.15
- רון 2: ביג — 9.30, 7.15, 11.00
- רון 3: מצלמה בלי בושה — 9.15, 7.15

תיאטרון

הבימה — התיאטרון הלאומי
הערב יום ה', 3.11
חגפש חטובה מסצ'ואן: 20.30
דודתו של צ'ארלי: 20.30
שאלה שבתי — באודיטוריום חיפה: 20.30

צוותא — לתרבות מתקדמת
יום ה' 3.11 בשעה 20.30
חריון
מאת גורן (הקאמרי)

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים
גני בת־ים — הנביאים

חולון
אהרון — הופיין 52. קפ״ח עין יהב.

ירושלים
ירושלים — יפו 212.

נתניה
פורת — פ״ח 76.

פתח־תקוה
קפ״ח כללית — חיים עוזר.

רמת־גן
המגן — ביאליק 30.

תל־אביב
שלמה המלך — שלמה המלך 78.
קופ״ח כללית — אמסטרדם 7.

חיפה
קופ״ח ״מכבי״ — יל״ג 6.

רעננה־כפ״ס
ריקסטר — ששת הימים 47, כפ״ס.

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל' 100. אילת — 244 ותרדה — 22444.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
- ● בית החולים ע״ש שיבא תל־השומר — כל המחלקות — כל השבוע.
- ● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה — כל המחלקות — כל השבוע.
- ● בית החולים ע״ש רוקח, תל־אביב — בימים ב', ד', ו' — כירורגיה ופנימית. ילדים — כל השבוע.
- ● בית החולים איכילוב, תל־אביב — בימים א', ג', ה' שבת — כירורגיה ופנימית.
- ● בית החולים וולפסון, חולון — כל המחלקות — כל השבוע.
- ● בית החולים אסף הרופא — כל המחלקות — כל השבוע.

נתניה
- ● בי״ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים — כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
הדסה ע״כ — ילדים, עיניים. ביקור חולים — פנימית, א.א.ג. שערי צדק — נשים, כירורגיה, ארטופדיה.

מוקד קופ״ח כללית
המוקד ימסור מידע טלפוני בימים א'-ה' ב' 20.00—08.00. בימי ו' 15.00—08.00. טלפונים: 03-433500, 03-433300.
יד ביד — ארון קשבת בטלפון לילד ולנוער — קו לנוער במצוקה ירושלים — 02-245358
ת״א — 226027 (24 שעות)
חיפה — 04-229488 (11.00—20.00)
גליל מערבי — 04-922222
קו פתוח להורים במצוקה בימי ב' ד' — טל. 222752.
״קו פתוח״ — ארון קשבת לילדים ובני־נוער 03-221680 (24 שעות)

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד הקונגר לרפואת שיניים בישראל
בתל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות 23.00—21.00. בלילות שבת ובערבי חג בין השעות 24.00—18.00. בשבתות ובחגים בין השעות 21.00—15.00.
הכתובת: רח' כרמיהודה 49, טל' 284649.
בחיפה: רחוב הנגב 26, קומה ג', טל' 523566. פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ-20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד.
ד״ר וגנר מגנר שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל' 294869, 03-285822.

מרכז מידע לקורבנות אונס
לרעננה ואיזור השרון, טל' 052-52432 בא'—ה' בשעות 21.00—17.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער״ן ירושלים — טל' 02-227171.
ער״ן תל־אביב — טל' 03-5461111.
ער״ן ילדים ונוער, ת״א — טל' 03-261113.
ער״ן חיפה — טל' 04-672222.
ער״ן כרמיאל (גליל מערבי) — 04-988410.
ער״ן נתניה — טל' 053-335316.
ער״ן כפר־סבא — 052-913999.
ער״ן באר־שבע — טל' 057-418111.

סילוק משורריים
מוקד עת״א למקרים דחופים — טל' 106.

מד״א

ירושלים, ת״א, חיפה — טל' 101. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111, לוד רמלה — 101, טל' 08-221022, עפולה טלפון 065-93334. טבעון — 101, טלפון 04-931401. נהריה — טל' 04-823333. בת־ים — טל' 5511111. באר־שבע — טל' 057-74767. שח״ל בגוש דן, טל' 03-330848.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה:
בימים א'-ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30

מחיפה לבני־ברק וירושלים
א'-ה': 7.00

מתל־אביב לחיפה:
בימים א'-ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.

מתל־אביב לנהריה:
בימים א'-ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.

מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב:
בימים א'-ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.

מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'-ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.33, 18.38.
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35.
• הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחרי חג בלבד.

מכבסה

אוי, כמה שאני שמחה לשוב ולהיפגש איתכם. אני כמעט מתפוצצת מרוב מידע, שתובע פורקן. לפני שאני מתחילה, אני חייבת שורת הרגעה לסילבי קשת ("ידיעות־אחרונות"), שלא אהבה (גם היא לא) את המכבסה שלי (אם כי הסתייעה בו למלא את מרורה בגליון השבת). סילבי יקרה: נכון ששתינו עוסקות בחומר רומה (שהדיוטות מכנים אותו בזלזול, רכילות) אלא שאני — וזו הבטחה — מתחייבת: א. לעסוק רק במגזר הקיבוצי, שממילא אינו מעניין אותך. ב. להמעיט בשימוש במלים לועזיות. מכאן, שאין סכנה שיבלבלו בינינו והבל שתתלקח בינינו איבה מיותרת. וללוטה, שגם היא לא אוהבת אותי ואת כביסתי (ר' בגליון זה), אני מזכירה את האמירה המפורסמת: "אם אינך יכול לנצח אותם, הצטרף אליהם" (צר לי, ביידיש זה נשמע פחות טוב). הצטרפי אלי, לוטה, ויחד נוציא כביסה נהדרת. יש עוד מישהו, משהו, שתובע תגובה? אם לא, או לדרך:

מוסרים לי, שבקבוצת כנרת מצב הרוח שפוף משהו. לא רק שהסתיימו שם חגיגות ה־75, לא רק שאחרוני המתרחצים והמבלים נטשו את הכנרת מחמת הסתו, אלא שבאחרונה גם הופסקה הקרנת הסרטים הכחולים בווידאו המקומי. איך כתבה העזובת ההיא? "ולפעמים, החגיגה נגמרת...".

העידו לי, שלא רק דורון נשר הוא מועמד ראוי להחליף את ג'ומס כחתיך־של־מפ"ם.

גם לדני פלג, הדובר, לא חסר כלום. אולי רק העובדה, שהוא מזוהה עם השמאל במפלגה."

אחרי שפורסם כי דנץ הוא אחד המועמדים (המתאימים, לעניות דעתי) לתפקיד מזכ"ל התק"ם הבא, אני שומעת, שיוסף דלומי מיועד לריכוז ועדת המשק של התנועה. שניהם, כזכור, היו מבכירי ה"איחור", טרם הקמת התק"ם. כהתחשב בעובדה הניצחת, שגם צפויקה שם, בקומה הרביעית, רובבנוב 10, מתקבל הרושם, שחוזרת עטרה ליושנה.

תמיהה: האם יוחזר גם בנצי ויינר לצמרת?

קריאה: יוחזר גם בנצי ויינר לצמרת!

אפרופו: בשבוע שעבר תמהו מאות יושבי בארים באיזור המרכז, להיכן נעלם הוויינר הנ"ל. להשערות השונות, ביניהן גם פראיות, הושם

קץ במהדורת "מבט" בטלוויזיה: הוא היה בתרגיל צבאי, אי־שם בדרום. נא להפסיק עם הספקולציות. האיש, אכן, נהנתן לא קטן, אך גם ביטחון המדינה יקר לו. אגב, מישהו יודע להיכן נעלם שבסו? בבארים לא יודעים לתת תשובה.

ועוד מצבאנו המפואר: אל חבורת הקיבוצניקים והאקס־קיבוצניקים ("המאפיה השמאלנית"?) העומדת בראש הפיקוד של צה"ל, עומד להצטרף ישי דותן, שיתמנה בקרוב לקצין הנדסה ראשי. הבחור הוא בן יד־מרדכי. חייתי משלמת בשביל לראות את תגובתה של גאולה.

וזה כבר פחות מעורר גאווה: בשיחות הסגורות שנוהג לקיים שר הביטחון (ובדי שלא לחטוא בהתיישנות: יצחק רבין) עם קצינים, הוא חוזר ומספר על מפגש שהיה לו עם גדוד מילואים מסויים. באותו מפגש, קם אחד מוותיקי הגדוד והתלונן (תקשיבו) שהשר מפעיל יד רכה מדי כלפי המתפרעים בשטחים. כשהקשה רבין: האם אתה מתכוון, שעלינו לירות ברגלי כל ילד שמיידה בנו אבנים, ענה המתלונן: אדוני השר, לא ברגליים, בראש! מאין אתה, שאל השר המופתע את המילואימניק — מכפר מסריק.

כביסה מאזור המרכז: אריק רייכמן, מנכ"ל "גרנות", מסייר באחרונה בקיבוצי ממלכתו (42 קיבוצים שותפים), מדווח לחברים על מצב המפעלים ומסביר, מדוע לא יכול לקרות ל"גרנות" מה שקרה לאחרים! אוי, כמה שקשה לי להאמין בהבטחות מן הסוג הזה, בשנים האחרונות...

הבה נקפוצה למעגן־מיכאל. מספרים לי (לא סומל, לא זמיר, לא זרו ולא בן־נון. טוב, גם לא קם!) שכמה חברים, שהתגייסו שם לטובת "העבודה" לקראת הבחירות, עושים מאמצים כבירים להעביר קולות מן הליכוד ל"העבודה", כדי שהם יוכלו במצפון שקט להצביע רצ. באותו קיבוץ תלשה יד נעלמה, פעם אחר פעם, את כרזות חד"ש ורצ מלוח המודעות שבחדר־האוכל. המזכירות איימה: שאם תישנה התופעה, תופקד על הלוח שמירה, 24 שעות ביממה. התלישה נפסקה מיידית. רק זה חסר להם, לחברי מעגן־מיכאל: גיוסים ותורנויות נוספים.

בביקור שערכתי בימים אלה (גם אני מוכרחה להצדיק את הקילומטרז') בלהבות־חביבה, הופתעתי לראות תלמידי בית־ספר מתהדרים במדבקות "רק הליכוד יכול". אחת כזאת ראיתי אפילו על הקטפת בשדה (הלכתי לקטוף כמה ענפי כותנה דקורטיביים לתרמיל הפגז שבחדרי). על תמיהתי השיבו מארחי, כי המדבקות צורפו למכתבים אישיים ששלח רה"מ (נכון לשבוע שעבר) לכל חיילי צה"ל, בהם חיילי להבות־חביבה והן נחטפו ע"י זאטוטי הקיבוץ.

שאלה — שכבר אינה רלוונטית — רק הליכוד יכול לשלוח מדבקות חינם? מפ"ם לא? או תחייבו את החברים, אבל תשלחו!

אני מכירה שני אנשים סימפטיים, שאוכלים קש בגלל אותו שם: יוסף תרמוני. האחד, מאיילת־השחר, בעבר דובר "התחיה" (אם הוא לא מתבייש בזה, למה שלא אספר?) וכיום בעל טור מעצבן בעיתוננו. השני הוא איש שמאל, יליד ניר־דוד, כיום חדרתי ואיש הסכרה ברופין. כל אחד מהם מתלונן, שטופלים עליו את חטאי חברו. או

בשבת האחרונה הם ניפגשו, לגמרי במקרה, על הדשא, בקיבוץ של הראשון. "דווקא בחור נחמד", אמר השני על הראשון, לאחר מעשה. "אמר לי שיצביע ליכוד".

קראתי בעלון רמת יוחנן:

"במהלך ליל חג ראשון של סוכות, מצא לנכון אלמוני לקחת את הקלנוע של יהודית ליפין ממקום חנייתו ולשייט בו. הקלנוע נמצא למחרת, לאחר חיפושים קדחתניים, נטוש ובלי כוחות, חבול ומוכה, ליד בריכת השחייה. לא ידוע ידו של מי במעל, אך הסבירות גבוהה לביצוע פנימי, כנראה עוד ביטוי לחוש הומור מעוות של בני טובים".

את תגובתי למעשה הנבלה, אני דוחה לאחרי הקטע הבא, גם הוא מעלון קיבוץ של מלכיה, שם פורסם המכתב דלהלן:

"שמי רמי לוי ולפני כ־4 שנים עבדתי בקיבוץ עם קבלן מתל־אביב. לא נעים להגיד אבל פשוט לקחתי את המכשיר הזה ללא רשות. לפני כמה חודשים הייתי בסמינר "ערכים" (רחוב רבי עקיבא 158, בני־ברק) ושם ברוך השם חזרתי בתשובה וכיום אני לומד בישיבה בירושלים ולכן היום, שאני מבין דרך התורה מה שעשיתי, אני מחזיר את המכשיר ברגשי חרטה גמורה ואני מלא בושה וכלימה על מעשה מכוער כזה. אני מבקש בכל לשון של בקשה מכל חברי הקיבוץ היקרים מחילה וסליחה ונזכה כולנו לחזור בתשובה".

רמי לוי, ירושלים.

עד כאן לשון המכתב. חסכתי לכם (ולי) את הסקרנות הטבעית, צילצלתי למלכיה ונאמר לי, שהמכשיר אינו אלא קוטל זבובים. ביג דיל. ולהלן התגובה המובטחת, בצורת קריאה: יוחזרו ילדי רמת־יוחנן בתשובה!

אני לא מבטיחה תמיד בשורות טובות, אבל הפעם יש לי אחת, שאיני יכולה לוותר עליה: אבי בניהו, כתבו הצבאי של "על המשמר" וחבר להבות־חביבה, עומד להינשא עם בח"ל פנינה, ביום ג' 15.11 (בשעה 19:00). ישיא את בני הזוג: הרב הראשי לצה"ל. בתכנית האמנותית: החזן הצבאי הראשי. תבואו איך שתבואו, אני אגיע עם ווקמן.

אומרים לי שרוכני הפלאפל בשוק בצלאל זוכים לפריחה מחודשת. בתק"ם קיצצו לפעילים את האש"ל. הצעה: יוקם דוכן פלאפל ברובבנוב 10.

אני יודעת, אני יודעת, כל מה שקראתם עד כאן איננו אלא פרוזדור אל האוצר לו אתם מחכים: הסיפור על היא והוא, מזכירי הקיבוץ. ובכן, יש התפתחות, אם כי עדיין לא פריצת דרך: השניים ניראו בקלנוע בחולון (שאלה טובה, למה דווקא חולון) ולאחר מכן בצומת מסובים, כשטובארו לבנה ומדבקה על שמשתה: "הפעם מפ"ם". הכל זורם, חברים: צפו לגיליון הבא.

שלכם

הכובסת

"טבעולי" של לוחמי הגטאות, הולך מחיל אל חיל, ככל שמפעלים קיבוציים אחרים הולכים מדחי אל דחי. באחרונה זכה בפרס בנק הפועלים על הישגיו בייצוא ובמחמאות מפי אורחים נכבדים, ד"ר בראון וד"ר גולדשטיין, חוקרים ידועים בתחום הכולסטרול וחתני פרס נובל לרפואה, לשנת 1985. אפילו במבט חטוף על המצטלמים, (מימין ד"ר בראון, משמאל המנהל, גדי קפלן) ניתן ללמוד, כי מוצרי "טבעולי", המוצרים מן הצומח, אינם רק מזינים, אלא גם טעימים ומשביעים...

אלקטרו-שמריה בע"מ

יצרני כיריים גז בישול:
* להבה אחת
* 2 להבות
* 2 להבות בתוך השיש
* 3 להבות
* 5 להבות
* גריל גז עם פחם אבן לטיגון
* כיריים גז תעשייתיות בכל הגדלים לפי הזמנה
* אחריות לשנתיים

13 שנות נסיון בקיבוץ

קניית יחידה אחת 10% הנחה

1 להבה
2 להבות
3 להבות בתוך השיש BI

המפעל: רח' הבנאי 22, חולון, טל' 03-808869

Rafi רפי

בית חרושת למכנסים, גברים נשים וילדים

לנוחותכם פתחנו סניף נוסף

בת"א, רח' שפ"ר 10 (פינת התבור)

טל. 659278

ת"א, דרך יפו 9, בית רומנו, טל. 656458 — 03-655416

ת"א, רח' שפ"ר 10 (פינת התבור), טל. 659278

משורי כריתה וגיזום המעולים בעולם

STIHL

מבצע מיוחד לעונת הגיזום

משור הגיזום הקל

סטיל דגם 009 (נפח 37 סמ"ק להב "14)

במחיר מדהים — 598.- ש"ח (לא כולל מע"מ)

ש. ונציה ובניו בע"מ

ת"א הגדוד העברי 2, טל. 03-380352, 03-382553

כל סוגי הרהיטים והמזרונים

פרדייז ועמינח

באספקה מיידית

כל סוגי המיטות והספות וכן מזרוני מפי

תנאים מיוחדים ונוחים מאוד לקיבוצים

משה לב, הרצל 64 ת"א, טל' 03-823591

המינימקס צומח עם הפטמים שלך

HOME TIME

דרך השלום 12 ת"א 67892 טל. 03-335131

טלקס: 371392 פקסימיליה 03-330161

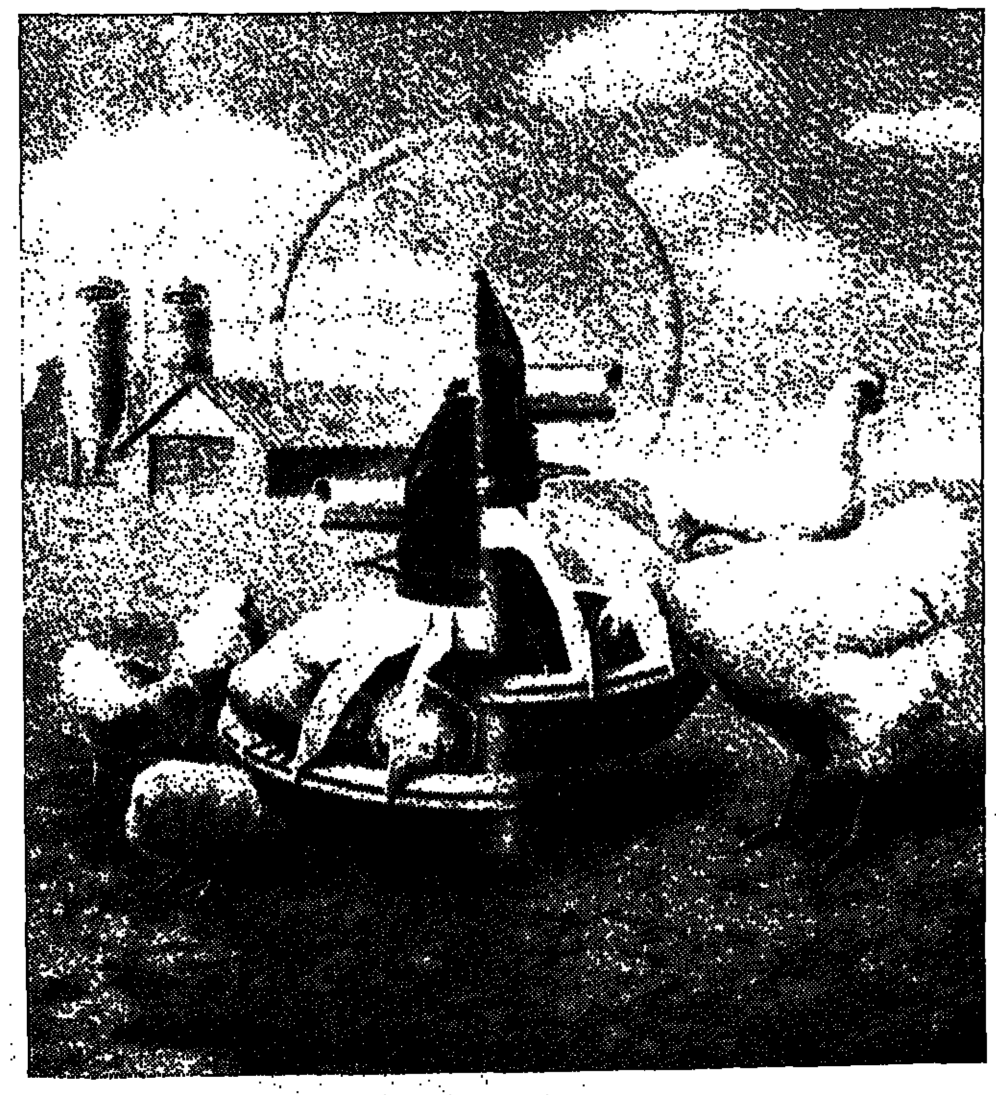

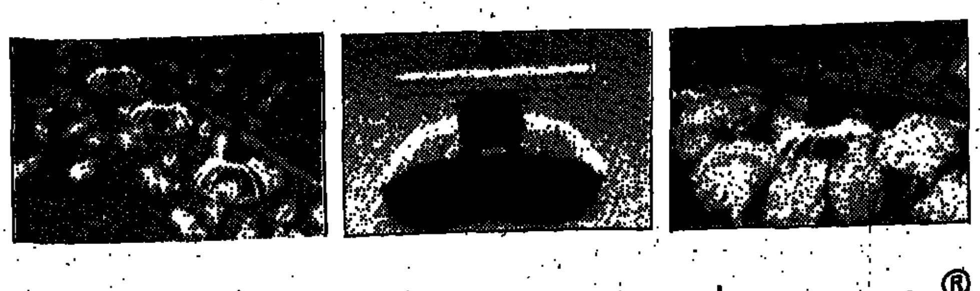

MINIMAX® מינימקס לפיטום.

עוד מבצעים במחלקת מיכון משרדי.

olivetti PC1

עד 60 תשלומים החל מ-47 ש"ח לחודש

בלעדי למשביר המרכזי באמצעות בנק הפועלים.
12 תשלומים באמצעות כרטיסי אשראי.
★ 2 כוננים 720K ★ 8MHZ אפשרות לצבעוני.
★ המחיר לצבעוני 2,490 ש"ח ★ המחיר למונו 1,890 ש"ח.

מדפסת שינווא בתוספת 450 ש"ח בלבד, לכל הרוכש מחשב.

מבצע מדפסות רחבות ב-12 תשלומים.

olivetti DM-292

olivetti DM-296

קופות רושמות במבצע עד 12 תשלומים.
קופסאות ל-50 דיסקטים במבצע - 12% הנחה.

המבצע עד 1.12.88 בלבד. מחירי התיישבות ללא מע"מ,
כפופים לשינוי שער הדולר היציג. לפרטים טל. 03-389391, 03-389477.

המשביר המרכזי

תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל' 389333. דרך השלום 12, טל' 03-335131. חיפה, שער פלמר 2, טל' 04-662161. ירושלים, אזור התעשיה עטרות, טל' 02-841411. באר־שבע, רח' וולפסון, טל' 057-671011. קרית־שמונה, אזור התעשיה, טל' 06-942671. אילת, אזור התעשיה, טל' 059-78504.

קנה ותרוויח!

באיחולי החלמה מהירה

רו"ח־ביניים על דרכי התגובה וההערכות החדשה בקיבוצים, לנוכח המשבר הכלכלי והעזיבות. היוזמות נובעות מבפנים, התנועות מסייעות. מה שהיה הוא לא מה שיהיה. כן יהודה הראל — לא יהודה הראל, "הקיבוץ־החדש" כבר כאן ואלף פרחים יפרחו

קיבוץ חש ברע: חסרה לו תחושה ברגליים, יד שמאל אינה מתפקדת ועם כל מאמץ קטן נשטף הגוף זעה קרה. אפשר, כמובן, להתעלם, לעבור לסדר היום, לא שאז עלול החולה למצוא עצמו, יום אחר, על מיטת הטיפול הנמרץ, מחובר למכשירים. ואפשר גם — וישנם שאכן בוחרים בצעד הזה — ללכת לנסיון ארוך ומייגע של התמודדות, להיעזר באנשי מקצוע, אולי אפילו לפנות לרפואה לא קונבנציונלית ואם יהיה צורך, לפתוח דף חדש, דרך חיים אחרת.

רבים שייכים עדיין לקבוצה הראשונה, זו עם התחושה העמומה שמשהו אינו כשורה, לא יודעים בדיוק מה, אבל כיוון שאין מדובר עדיין בזעזוע קשה — מפולת כלכלית, עזיבות (לכך, שכנים לא מצטרפים, התרגלו כבר) — ממשיכים בדפוסים הרגילים. באלה, גם אם קם מישהו, מעורר שאלות ומתריע, אין הוא זוכה לתגובה. הוא מפריע לסדר הטוב. זהו "קיבוץ לא בשל", בשפת המטפלים.

עם הסוג השני נמנים אלה שחטפו מכה, נמצאים בהלם וכעת מודעים לכך שיש בעיה. להם לא צריך להסביר, מיותר אפילו להכיס במכשיר הא.ק.ג., הם את הסיגריה זרקו מיד, עברו לדיאטה וכעת הם בשלים לטיפול.

הדינמיקה של התהליך היא, בדרך־כלל, דומה: קבוצה קטנה של חברים, לרוב מגיל הביניים, שבעבר מילאו תפקידים, יוזמת שיחה, או סדרת שיחות, על "המצב" ומה עושים כדי לצאת ממנו. בשלב מסויים, התחלתי, פונים לייעוץ ומגיעים, כמובן, למכון לייעוץ ארגוני חברתי בתק"ם. הגוף הזה, שהוקם במטרה לייעץ לקיבוצים בתחום הארגון, עובר בחודשים אלה, בעל כורחו, הסבה, ואנשיו הופכים להיות מנחים בתהליך חברתי מורכב, שאינו אלא התמודדות בשעת משבר.

קורה שחברים בקיבוץ הבודד, "חברים שאיכפת להם", יוצאים בקריאה ש"צריך לעשות משהו", אינם יודעים בדיוק מה שלפניהם ומשמסתבר להם כי הפעולה שלקחו על עצמם אינה פשוטה וגם תארך, כפי הנראה, הרבה מעבר למה ששיערו, הם מבצעים נסיגה וחוזרים לפינתם. על המנחה מוטל אז להסביר, שהפעם אין מדובר בהקמת ועדה או צוות אד־הוק. הפעם מוטלים על הכף נושאים של מהות, בחינה מחדש, ספירת מלאי והוצאת מסקנות.

הדברים חוזרים על עצמם מקיבוץ לקיבוץ. התנועה הקיבוצית עובדת על ריק, הדלק אזל. אם לא יילקחו בחשבון, בעת הזאת, אכזבה מהדרך, שאלות של הזדהות הפרט עם הסביבה המיידית שלו — לא עוד במונחים אידאיים מופשטים — כי אז יש לצפות להמשך השקיעה.

אבל כיצד להכניס קהילה שלמה, קיבוץ, למצב של התמודדות? איך להזיז את החבר, שאיבד זה כבר את אמונו במערכת, לכיוון של השתתפות, כשהכותרת היא חידוש וצמיחה?

מעמד סיני לא יחזור

"הבעיה היא לא כלכלית, לא חברתית, לא דמוגרפית ואפילו לא רעיונית. הבעיה היא טוטאלית, של זהות בסיסית", אומר מרטין בן מוריה (נירים), אשר יחד עם אבישי גרוסמן, בתיה דנציגר ואחרים, ממרכז ההדרכה בגבעת־חביבה, מוביל בקיבוצים תהליך של בדיקת משמעות היחד הקיבוצי. תהליך זה, שעליו החליטה מזכירות הקיבוץ הארצי, מתבצע "מלמטה", כלומר בקיבוצים עצמם, אך בהנחייתם של מרטין וחבריו ובגיבוריים.

"להערכתי", אומר מרטין, "כבר הרבה שנים לא נעשה מהלך כזה, של דיון עם מקסימום חברים, כאשר על הפרק עומדת השאלה: קיבוץ, למה ואיך. השותפות היא ציפור הנפש, ויכול להיות שכאן כל הבעיה. התברר, שיותר ויותר אנשים בקיבוצים חשים, שהמציאות במדינת ישראל של היום מובילה את הקיבוץ, באופן סטיכי, למצב של התחסלות ללא הצבעה. זו קרקע מצויינת לתהליך. אבל, כשמגיעים לשאלה, איזה שינוי דרוש, מתחיל ויכוח. 100 דולר ליום לחבר, לא ישנו את התשתית. זה יותר מדי מורכב ופלוראליסטי. הפעם לא יהיה מעמד הר סיני, לא ניתן עוד להוליך אנשים באף".

מרטין משמיע את הקונספציה שלו בחוגים רחבים, גם מחוץ לקיבוץ הארצי. מעורבותו גם בתהליכים של קיבוצים בתק"ם, עושה אותו למבוקש ומוזמן, בעיקר היכן שקיימת כבר נכונות כלשהי לפתיחה, לדיונים וסדנאות, אך עדיין מתלבטים באיזו דרך לבחור.

"בין שתי הגישות הנפוצות, זו של התעלמות ממשבר כולל וזו של 'הסדרים' כפתרון — ניתן קצת יותר לחברים, נבסס את הקיבוץ על מוטיבציה של תמריצים, ניצור אוטונומיה של הפרט, נתאים את הקיבוץ לחברה שמחוצה לו — יש למצוא גישה שלישית, יצירתית, שהיא מעיקרה מהלך משולב של בחינת ערכי יסוד, עם מציאת פתרון לנושאים קונקרטיים. כלומר, לא להפריד את הדיון הערכי מהדיון המעשי, אלא לבנות כלי לדיון ולבירור בקיבוץ הבודד, להחזיר את האחריות לחבר. למה הדבר דומה, למכונית שנוסעת 100 קמ"ש ומגיעה לפרשת דרכים: בצד אחד פחות־שותפות, אוטונומיה של הפרט, ובצד שני יותר שותפות במשמעות של מעורבות החבר, תוכן של שותפות, דרך תהליך של שותפות. הנוסעים מושכים כל אחד לצד אחר. השאלה — מה עושה הנהג.

נקודת המוצא היא, לחשוף לפני כל חבר קיבוץ את השאלה המרכזית של הדיון: האם הוא רוצה חברה, המושתתת על חיים משותפים?"

למעלה משנה מלווים מרטין וחבריו מהלך של התמודדות רעיונית בקיבוצי הקבה"א. כ־10 קיבוצים עברו כבר תהליך ממושך ומקיף, ביניהם: להב, גירים ועין־השופט. כ־10 קיבוצים אחרים נמצאים בשלב זה או אחר של התארגנות לקראת פתיחה בתהליך משלהם.

"שיטת הבירור", מוסיף מרטין, "היא כדלהלן: קיבוץ שלם מתחלק לקבוצות עבודה של כ־20 איש, ללימוד ולבירור, דרך קריאת טקסט, שאלות, עיון ודיון. זה עוזר מאד לגיבוש שפה משותפת. לא שיח וחשיבה, אלא דיון עניני, יצירת כלי קבוע, שהוא חלק אינטגרלי מחברה דינמית".

הקבה"א סיכם כעת שנת פעילות בתהליך הרעיוני הנ"ל. דו"ח ביניים ממליץ להמשיך, להעמיק ולהרחיב. נוכח המשבר הכלכלי, הוחלט, שבהמשכו יהיה התהליך רעיוני־חברתי־כלכלי, והוא יתמודד בשאלות מוטיבציה, תעסוקה, ערבות הדדית. עוד הוחלט על היערכות למאבק חברתי־פוליטי, יחד עם המגזר היצרני, לשינוי המדיניות הכלכלית של הממשלה.

ניצני התמודדות

בקיבוצי התק"ם מוקדם עדיין לדבר במונחים של תסיסה או "תנועת שינוי", אך ניצנים להתמודדות כבר יש. ידוע על, לפחות, 20 קיבוצים

המשך בעמוד 21

דינה רמגי

עין גדי — לא נפרץ המעגל

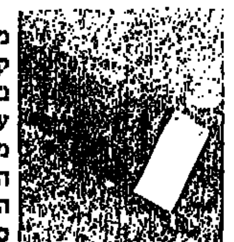

מצוקה כלכלית קשה, טפטוף של בנים החוצה והודעה על עזיבת שתי משפחות ותיקות, היו הרקע (ולא בהכרח הסיבה) להתכנסות ספונטנית, לפני קצת למעלה משנה, של חברים עם "ראש חושב ונפש דאוגה" (ביטוי מקומי, שמקורו במעיינות המרפא לחוף ים־המלח), ולהקמת קבוצת "קווים לחשיבה".

בעין־גדי פעל במשך כמה חודשים צוות, שניסה להוביל תהליך: ישבו וחשבו, הזמינו מרצים, סימנו נושאים לטיפול, יזמו מפגשים של קבוצות גיל, פירסמו אין־סוף מאמרים בעלון הקיבוץ, נסעו אפילו לקורס חשיבה איסטרטגית ביד־טבנקין ולבסוף — כלום. הצוות התפרק.

"קיבוץ בודד לא יכול לבדו לחולל שינוי", אומרת איילה גלעד, מי שתיפקדה כמזכירת הצוות המוביל, "אנחנו כל־כך שזורים זה בזה, נתונים ללחצים פנימיים, מה גם שאין נביא בעירו, לכן לא הצלחנו לפרוץ את המעגל".

להב — ביטול שנת חופש

אם יאומץ הכיוון, שנסתמן בקיבוץ להב בתום שישה שבועות אינטנסיביים של מימוש התהליך הרעיוני (על־פי הדגם של גבעת־חביבה), כאשר למסלול הבנים (שיטת נירים), הרי שעל בן הקיבוץ יהיה לבחור, שנה לאחר השחרור, בין קליטה בקיבוץ לבין היות איש העולם הגדול (ואבל לא בקיבוץ). אם יבחר באפשרות הראשונה, יהיה הבן זכאי ללימודים, שנתיים לאחר השחרור, וכן לשלושה חודשי חו"ל, על חשבון משפחת הקיבוץ. פירוש ההסדר המוצע: ביטול נוהג (נוהל) שנת החופש.

בלהב עוד נשמעים פה ושם ציניקנים, המפקפקים בסיכויי המימוש של התהליך כולו, אך הסיכום והתחושה נוטים לחיוב. "מהותית, עדיין לא קרה דבר, אלא אם נחזור על המהלך הזה מדי שנה־שנתיים ונשתמש בו ככלי לדיאלוג ולליבון בעיות".

מעגן־מיכאל — חירות הפרט ואחריותו

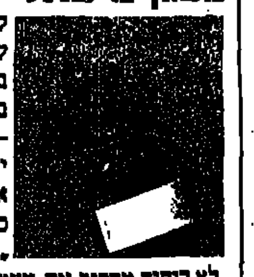

לא עוד (ומכל מקום, לא רק) חברת מופת, המתייצבת ונכונה לכל משימה לאומית, כי אם קהילה שיתופית, על בסיס ריבונות היחיד והעדפותיו. זוהי בשורת הקיבוץ החדשה, ע"פ מעגן־מיכאל.

בקיבוץ זה יש המעריפים לא לדעת על קיומה של חוברת, שכבר יצא לה שם — "האמנה של מעגן־מיכאל". "לא של מעגן־מיכאל. בסך הכל, כמה חברים ישבו והעלו מחשבות בכתב. אני בכלל לא בטוח שצריך לדון בזה", אומר איציק שמר, המזכיר, היודע בוודאי, שלא במחתרת נתחברו הדברים, אלא כחלק מתהליך ההתחדשות שנטל על עצמו הקיבוץ כולו.

"חירות הפרט ואחריותו, הם היסוד", אומר בוריס גל, מהחתומים על החוברת, "לא היחיד מקריב את עצמו למען היחד, אלא היחיד בונה את עצמו ובכך תורם ליחד, ושני הצדדים נהנים. מקובל שהקיבוץ הוא יצירה משימתית, כובשת ארץ, בונה ומגינה. אנחנו טוענים, שזה היה נכון בתקופה ההירואית של טרם מדינה, וכי עברו 40 שנה מאז. אין היום מציאות כיבושית. מה שיש הוא נורמליזציה של חברה. אנחנו אומרים שהיעוד שלנו היום, זה להיות חברה אלטרנטיבית למי שיבחר בכך".

במעגן־מיכאל יש האומרים: איך הם מעיזים, הרי מהלך כזה חייב לבוא מתוך המימסד. היו אף שביטאו כעס אישי: "אני לא ישן בלילה, כי התנועה לא הוזכרה כאן" — תגובת חבר.

החוברת, המנוסחת בתמצות ובזהירות, נושאת את הכותרת "לקראת התחדשות הקיבוץ, הנחות יסוד". עדיין לא אמנה, איפוא. חמשת השותפים ליצירה החדשנית הזאת, בוריס גל, פנחס אגמון, בוסה אשל, אורי מויי ועמנואל קלבנוב (קלבה), אינם פנים חדשות בתחום החשיבה הקיבוצית ולא ניתן להאשים אותם בקלות דעת או מרדנות להכעיס. הם גם אינם, למרבה ההפתעה, פנים צעירות (כולם עברו את השישים). "והרי מדובר בייעוד", אומר חבר צעיר, "יש משהו פגום בעובדה, שהם עצמם לא יהיו הנושא של ההנחות שניסחו".

לקראת יום כיפור, לפני כחודש, הוכנו ה"הנחות" לדיון בקבוצות. בערב החג השמיעו דברי פתיחה (ששודרו גם בווידאו המקומי), שניים בעד ושניים נגד. למחרת התקיימו חוגי דיון ובערב — שיחה, בהשתתפות כ־80 חברים. ועדיין הדרך רבה והוויכוח בעיצומו.

להלן סעיפים נבחרים מתוך החוברת:

יעוד הקיבוץ — קהילה שיתופית, כאלטרנטיבה ריאלית לאנשים, בהיותה דרך חיים עדיפה ליחיד ושותפה בעשייה הלאומית. כל זאת, לעומת המצב הנוכחי, של פער בין המוצהר למציאות, בנושא העמידה לרשות משימות לאומיות.

יחיד וכלל — ריבונות היחיד, צמצום תלותו והגדלת מרחב החלטתו, לעומת הרגשת תלות היחיד בכלל, בקיבוץ של היום.

עבודה — זכות היחיד לעבודה המעניקה סיפוק, בתנאי שהיא מכניסה; שוויון הזדמנויות לאשה, שוויון ערך העבודה, חתירה לחמישה ימי עבודה בשבוע, לעומת הקיים, שהוא אי התאמה בין רצונות החברים לבין ביקושי המשק.

צריכה — צרכים בסיסיים יסופקו בערבות הדדית מלאה, צרכים יחודיים יכללו בתקציב החבר. מינימום הזדקקות למוסדות ולתקנונים. הבטחת פנסיה ועידוד חסכון, הפקדת נכסי חוץ שיוחזרו בעת עזיבה, הפקדת תנאים סוציאליים של מצטרפים וכל זאת, לעומת הכלל המוצהר, שלכל אחד לפי צרכיו, כאשר בפועל ישנה הרגשת תלות, עדיפויות שלא לפי צרכי הפרט ומי שתובע יותר מקבל יותר. בזבוז.

ייצור ושירותים — הפיכת מגזרים (גם שירותים) למרכזי רווח עצמאיים, עם הנהלה ציבורית, טיפוח ידע וטכנולוגיה, ייזום הקמת ענפים ושירותים משותפים בין קיבוצים, תמחור עלויות בשירותים. כל זאת, לעומת ענפים ושירותים בלתי יעילים, שאינם מקיימים את עצמם.

יחסים הדדיים — יחסים של כבוד הדדי, סובלנות, קבלת השונה ושיתוף פעולה. קבלת חבר לקיבוץ תותנה ביכולתו להשתלב. בניית כלים להסדרת מתחים בין אישיים.

דמוקרטיה, ארגון וניהול — מעבר מדמוקרטיה פורמלית לדמוקרטיה השתתפותית, אסיפה כבמה לדיון. הגוף המכריע העליון הוא הצבעת כלל החברים בקלפי. רוטציה שאינה מתעלמת מצבירת נסיון. מכנה עתיד מנהיגות, הקמת מוסד שיפוטי ורשות לביקורת ולתלונות.

חינוך — העברת הבכורה לידי ההורים, חתירה למוסדות המשלבים ילדי קיבוץ עם ילדי הסביבה, איזון בין עבודת חברים וחברות, פירוק הבית הכולל, הפיכת הפעוטון והגן למעון והסבת המטפלת למחנכת, העברת שירותים להורים. כל זאת, לעומת מסגרות חינוך עתירות עבודה, שעבור מרבית החברות לשירותי ילדים, אי שביעות רצון מתפוקת החינוך המשותף.

מעגן־מיכאל — תקציב א', תקציב ב'

מעגן־מיכאל, קיבוץ שחוברה בו יציבות ומשקו וכלכלתו — הלוואי על כולנו, סבל לפני כשנתיים מעזיבות, בעיקר של משפחות מגיל הביניים. מה שיכול היה להיחשב בקיבוץ אחר כתופעה שגרתית, יצר כאן חששות כבדים ודאגה לעתיד. נתגלו גם בעיות תפקודיות במוסדות הקיבוץ וכבר ביצבצה, פה ושם, אכזבה מהדרך.

דחיפה ראשונית "לעשות משהו", באה דווקא מצד המזכירות, שבחרה ועדה ארגונית לטיפול בנושא כוח־אדם. הגוף שנבחר חולל מפנה שהוביל, בסופו של דבר, לתהליך כולל. הכיוון החדש הורה על שבירת מוסכמות, בדיקת מסגרות ונסיון לבנות מערכות חדשות. מכאן הוביל הצוות לסדנאות של דיונים ובירורים, התווה תחומים לטיפול ויצר קבוצות עבודה. הנושאים שהוחלט לטפל בהם היו: דמוקרטיה — אסיפה, פרט וכלל; צריכה; עבודה; וייעוד הקיבוץ.

בהתמודדות קשה ומכאיבה, שסחפה, לפחות במשך חורף אחד, את רוב רובם של החברים, תוך שחישת כמה פרות קדושות, התקדמו הצוותים עד לשלב שיכלו להביא תוכניות להכרעת הכלל. בנושא אחד — העבודה — "נתקע" הצוות והטיפול בו נדחה בינתיים. קבוצת חברים, שעבדה על חיבור אמנה חדשה (ראה מסגרת), סיימה רק בקיץ האחרון את עבודתה ואילו השתיים האחרות, שטיפלו בנושאי אסיפה וצריכה, הזיזו דברים, הביאו שינויים ועוד ידן נטויה.

במבט לאחור, אומרים במעגן־מיכאל, מתהליך כזה אין דרך חזרה: הוא נותן מבט שונה, מידה של אומץ שאפשר וצריך לבחון את דרך חיינו, שכל רעיון הוא לגיטימי וראוי לבדיקה. מאידך גיסא, מי שיבוא לבחון את הדברים באמות מידה של תכל'ס, עשוי לתהות אם מה שהתרחש הוא, אכן, משמעותי לטווח ארוך:

בתחום הצריכה — האחדת התקציבים (במעגן־מיכאל לא היה נהוג קודם לכן תקציב כולל. עליכן, כמה מתוצאות הדיונים אינן אלא סגירת פערים עם קיבוצים אחרים) והעברת כמה מהם (חו"ל, נופש, ביגוד־ילדים ועוד) לרשות החבר, מגמתה לשחרר את החבר מתלות בוועדה או בגוף ממסדי. כאן הביצוע עדיין בראשיתו, כשעל הפרק גם העברת חשבונות המים והחשמל לתקציב האישי. כן הוחלט, שיש תקציב א', בו לא נוגעים, ותקציב ב', שאותו אפשר להגדיל (או להקטין) לפי המאזן השנתי של הקיבוץ. השנה, מן הסתם בזכות גאות כלכלית, תפח התקציב הזה מאד...

במעגן־מיכאל שקלו אם להמשיך את קיומו של מוסד האסיפה הכללית ואם כן, כיצד. דיונים וויכוחים הניבו לבסוף החלטה, הקובעת כי האסיפה תישאר על כנה, אבל תהיה ועדת אסיפה, שבסמכותה בדיקת סעיפים, פסילה או אישור וכן קביעת סדר יום. אשר לאופן ההצבעה, הוחלט כי כל ההצבעות ייעשו מחוץ לאסיפה, בקלפי המוצבת בחדר האוכל, בבוקר שלמחרת.

תהליך השינויים במעגן־מיכאל משמש כיום מודל לקיבוצים, המבקשים לפתוח את עצמם להתמודדות ולחשיבה.

המטען שלכם.הבעיה שלנו.

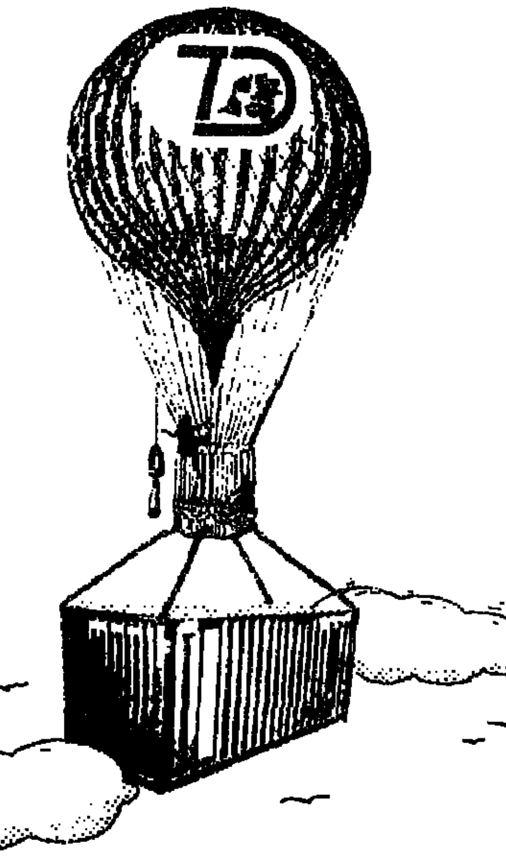

"דפנה" מעמידה לרשות לקוחותיה מיגוון שרותי יצוא ויבוא. תוך טיפול מושלם בכל מטען ובכל פרט
- חברות-בנות בארה"ב, אנגליה, גרמניה ויוון ורשת סוכנים מיומנים בכל רחבי תבל.
- סיוע בקביעת מחירי הובלה
- ניתוב משלוחי יצוא ים, אויר ובלדרות.
- קביעת סיווג מוקדם ומידע לפני הגעת המטען לארץ.
- מערכת תקשורת ממוחשבת מהמתקדמות ביותר לעיבוד נכון ומדוייק של מאגר המידע.
- שרותי איחסון מטענים בארה"ב.
- מחלקה מיוחדת לטיפול בפקדונות, תביעות וגרטונות.
- שרותי ביטוח

המשרד הראשי: רח' המסגר 18, ת"א 67774 טל. 379151-03 (8 קוים) • ת.ד. 2986 • ת"א 20/0 עבור 33617
• סלקום לוער 35568 • פקסימיליה 379125
סניפים:
ירושלים • נמל תעופה בן גוריון • נמל יפו • נמל אילת • נמל אשדוד • נמל חיפה

"דפנה" וויסמן את לביא בע"מ
סוכני מכס, תעבורה ושילוח בינלאומי

אירועי חורף 88' בברכת עירית תל־אביב־יפו התזמורת הפילהרמונית הישראלית מארחת:

מחירי הכרטיסים: 44/33 ש"ח, 55/44 ש"ח, 66/53 ש"ח, 77/62 ש"ח, 88/70 ש"ח
* 20% הנחה למנויי התזמורת הקאמרית עם הצגת כרטיס מנוי.

"ארטיס" בע"מ טל. 650605 חבר בארגון המפיקים העצמאי

חדש

אוטונומיה עכשיו

בנווה־אילן הוענקה אוטונומיה למשתלה והיא הפכה ריווחית

בדיקה כלכלית, שנערכה אשתקד בענף המשתלה לצמחי־בית, במושב השיתופי נווה־אילן שבהרי ירושלים, הצביעה על ניהול כושל וחוסר ריווחיות. עובדי הענף הביתי המטופח, נאלצו לבחור בין סגירה לבין ריאורגניזציה מעמיקה, שעמה צמצום דראסטי בכוח־אדם, כתנאי להישרדות.

היום, כ־9 חודשים לאחר המהפך, מסכמים אותו בחיוב. המשתלה של נווה־אילן מתנהלת עתה בשיטת "הענף האוטונומי", מבית מדרשו של יהודה הראל והתוצאות מדברות בעד עצמן.

ע"פ השיטה, מתנהל הענף, או המפעל, כמערכת סגורה, אשר לה הסמכות לקבוע מדיניות עסקית ודרכי ביצוע ולה גם האחריות בפני הבעלים — הקיבוץ.

ביתר פירוט, מדובר בענף, שצוותו אינו נתון למרות מרכז המשק וסידור־העבודה, שמחזיק הנהלת חשבונות עצמאית, שבראשית השנה הוא מגיש לאישור תוכנית עבודה, ובסוף השנה מעביר למשק את רווחיו ומותיר בידיו 30 אחוז מהם להשקעות! השיטה גם מדברת על תמחיר הפונקציות השונות, ניהול מקצועי, ללא רוטציה, בהכשרת עובדים ובבקרה שגרתית, הנערכת מדי רבע שנה, עם ראשי המערכת המשקית של הקיבוץ.

בנווה־אילן מיישמים זאת ולאו דווקא כדי לרכוב על גל השינויים והחידושים. מ־11 עובדים קבועים ושאינם קבועים, בשיטה המסורתית, "הישנה", הצטמצם מספר העובדים במשתלה ל־4 ואילו התפוקה, למרבה הפלא, עלתה ואף הביאה רווח.

"אני לא מגדיר את הענף האוטונומי כמרכז רווח", אומר עוזי טלר, ד"ר לכלכלה מנווה־אילן (ועובד ב־סי.בי.די., חברת היועצים שבראשה יוסי ריין), מי שעבד יחד עם צוות המשתלה על תוכנית הייעול והעומד, אם כן, מאחורי השינוי, "בשבילי הדגש הוא באחריות ובסמכות העובדים והמנהלים. צריך להגדיר מטרה של ענף או מפעל, להחליט, אם היא רווח או תעסוקה או שייכות. חשוב, שכל גוף יטול על עצמו את האחריות להצלחה, כמו גם לכשלון".

עוזי טלר אינו מדבר, לא בשלב זה, על תמריץ אישי, תגמול חומרי כלשהו. "התמריץ הוא ב־30 אחוז מן הרווח, שנשאר ברשות הענף. זה עניין פסיכולוגי, יוקרתי, המעלה את קרנו של הצוות."

ומה מציעה הגישה החדשה ל"נפלטים", אותם עובדים, שלא נמצאו ראויים לקריטריונים החדשים? "אולי הם טובים יותר לענף אחר", אומר טלר, "זו אחריות המערכת. ייתכן שנצטרך להגיע לכך, שהענף ישלם לקיבוץ שכר עבודה נמוך יותר, עבור חבר שיתקבל לעבודה משיקולים חברתיים".

בנווה־אילן מהרהרים כבר באפשרות, להלביש את מודל ה"ענף האוטונומי" על מגזרים אחרים במשק (בית ההארחה?) וזה לבד מעיד על הצלחת הניסוי. אם יעשו כן, ייאלצו, מן הסתם, להתמודד ביתר שאת עם שאלת הנפלטים.

בינתיים, במשתלה, ממשיכים לייצר ולמכור. "אנחנו עובדים יותר מאורגן, פחות כאבי ראש, יודעים בכל חודש מה מצבנו, בודקים הוצאות והכנסות ומידת הריווחיות של כל גידול וגידול", מעיד דוד זהר, שתלן ותיק ומנוסה, "מתרכזים בפחות סוגים של גידולים וזה יותר יעיל. הענף הוא שלנו, מתייחסים אחרת, הריווחיות חשובה יותר ואם צריך, מוסיפים שעות עבודה".

"למעשה, זהו ניהול תקין של מפעל. לא הצעה חדשה של הקיבוצים, אלא שקודם לא רצו לשמוע..." מסכם ד"ר טלר.

דינה רמגי

בגת זוכרים היטב את ביקורו של הד"ר סייבין בקיבוץ (אחה"צ, יום ב', 24.8.1959). הדוקטור, ממציא התרכיב (נגיף חי) נגד הפוליו, ביקר שם בלווית מדענים, סייר בענפי המשק, הוקף בילדים נרגשים וחתם אוטוגרפים. בהיסרדו אמר: לנצח אזכור את הביקור הזה.

מושב שיתופי מי עמי

חברה צעירה ודינמית

העוסקת בעיקר בחקלאות ובצעדים ראשונים בתעשיה

מזמינה אתכן

משפחות צעירות

(בעלי השכלה תיכונית ומעלה) לבוא ולהתרשם

פנו לוועדת קליטה, מושב מי עמי, ד. נ. מנשה 37865

תאטרון

גם הסטירה היא לא מה שהיתה פעם

איש בקהל לא מתרגז על הריוויו הסאטירי של תאטרון הקיבוץ

"תאטרון הקיבוץ" אמנם רשאי לשבוע רצון: לוח ההופעות של הריוויו הסאטירי, "ציון, הלא תשאלי" (כתיבה: רועי רשקס, איריס שבית. בימוי: איריס שבית. לחנים: חיים ברקני), שאך סיים את הרצתו, כמעט מלא עד סוף דצמבר.

אבל הוא גם אינו פטור מלתת את הדעת על כך, שעד כה לא עורר אפילו התפרצות יחידה של כעס בקהל הצופים, אפילו לא עזיבת מחאה

אחת, אפילו לא קריאה בודדת ל"ממונים" להסיר את התועבה מהבמה. והרי שקט הוא רפש, כשמדובר בסוג זה של מופע, נוסח כזה של טקסט:

"(על הבמה צעיר בבגדי עבודה סטראוטיפיים של קיבוצניק. לרגליו זוחלת אשה ערביה מכוסה ומעשנת בשדה הכותנה. ליד הצעיר קלקר מלא במים).

צעיר (רוכי): חם...

ערביה (חנה): כן.

צעיר: (מרים את הקלקר לפיו ולוגם ארוכות. היא מביטה בו. הוא מבחין במבטה כשפיית הקלקר בפיו) מה את מסתכלת עלי ככה?! (לוגם, מניח קלקר ומקנח ידיו במכנסיו) על תחשבי שאני לא רואה שאת צמאה. אני פשוט לא יכול לשתות מפה לפה. (והיא מביטה בו) מה את מסתכלת עלי ככה?! את חושבת שלי המצב הזה נעים?! את עובדת אצלי רק כי אין ברירה! אין ברירה! (שקט. בגאווה) אני אחד שמאמין באחוות עמים. אחוות עמים! מבינה? (שקט) את בער אחוות עמים?

ערביה: מים...

צעיר: מה?

ערביה: מים...

צעיר: אני מדבר על אחוות עמים ואת עם המים שלך. (בכוח) אידאלים, שלום, הכל זה כלום?! איך את לא מתביישת?! (עולה על גבה, האשה נמרחת פרושת איברים)" וגו'.

רועי רשקס מציע הסבר לקבלת הפנים האוהדת: "המצב כל־כך קשה, המציאות כל־כך מדכאת, שאנשים כבר לא מתיימרים לשחק אותה כאילו הכל בסדר. האמירה בוטה היא כבר לא פגיעה בכבוד ובאמת, ואולי", הוא מנסה הסבר נוסף, "ואולי זו איזו אדישות בסיסית, מנסיוני הקודם למדתי, שסאטירה לקיבוץ היא כמו נקרופיליה, כאילו דקירת גוויה".

לשביט, הבמאית, הסבר נוסף: "באמצעות הצבע, הקצב, המוסיקה והתנועה, אנחנו מצליחים, כנראה, להמתיק את הכפאה ואת האמירה הנוקבת".

שניהם, עם זאת, מדווחים על הפתעה בעיניהם של רבים מן הצופים, בעיקר כשעולים צליליו האחרונים של "שיר היונה המתה":

"לא הסבירו בשיעור מולדת
איך להרים את הכפר.
ציון מזמן איננה שואלת
היא נכנסת לגיל מעבר.
אמא בטוחה שאפשר גם אחרת,
אבא תמיד מקווה,
ולי יש יונה מלאה בעופרת,
משופדת בתוך החזה.
שאלתי בג'בליה על אחוות עמים,
הסימטאות צחקו בקולו
חיסלנו אותה בדקירות סכינים,
לא הספיקה אפילו ליסבול.
חיפשתי את ארץ ישראל היפה
בטול־כרם אמרו: מאוחר.
ילדים באלות מחצו פרצופה,
וכיסו גופתה בעפר".

- האם עדיין גם, כבר, כמחנך ומורה בבית הספר בסאסא, מאמין רשקס בכוחם של סטירה ופזמון לתקן את העולם?

"אני מספיק מפוכח כדי להבין, שדבר לא יעזור. סוף העולם יגיע, אם מקרע בשכבת האוזון, אם מתקלה גרעינית, אם מגאז כימי של העיראקים. הרי מיום שנולדנו, ברור שנמות. אז מה, נתאבד? אם אני מאמין במשהו, עלי להילחם באמצעות הכלים שלי, שהם, המילה הכתובה והמומחזות, מבלי לדפוק חשבון לאיש."

רשקס, שבדרך כלל כותב "ברוטאלי וחד־משמעי" כדבריו, השתדל דווקא הפעם לעצור בעצמו. בא ציון ניסים, מנהל "תאטרון־הקיבוץ" ואמר, שחבל. רשקס שיחרר בשמחה.

על השאלה, האם אין זה למעלה מכוחם של השחקנים הקיבוצניקים להתמודד עם מכלול הכישורים והמיומנויות שתובע הרוויו, אומרת שביט: "אדרבא, אני טוענת, שבדרך כלל הכישורים של השחקנים שלנו לא באים מספיק לידי ביטוי. יש לנו מאגר של אנשים מוכשרים, שיודעים לשיר ולרקוד, שעובדים על פיתוח קול ואמנות הגוף והם יכולים לעשות המון. עובדה!"

עכשיו, כשהן הצופים והן השחקנים נהנים, נותר עוד להמתין ולראות כמה זמן תארך הבלגתם של הצנזורים־מטעם־עצמם בתנועה הקיבוצית.

א.ל.

את ההצלחה הזאת אי אפשר להפסיק

סריקת השנה שחלפה בחיפוש אחר דבר להתגאות בו אולי לא תעלה ממצאים רבים, אבל בין אלה תבלוט לבטח הפקת "עלובי החיים" בתיאטרון הקאמרי. ההפקה שזכתה לביקורות האמנותיות הטובות ביותר בתיאטרון העברי בארץ.

לא במקרה נעשה כאן שימוש במונח הפקה. 300 אלף צופים ראו את "עלובי החיים" בשנה הראשונה, רבים מהם יותר מפעם אחת (בהם גם כאלה שבאו ליהנות ממנה ארבע וחמש פעמים) וההצלחה הזאת נמשכת עתה זה השנה השניה עם אותו הצוות, על הבימה ומאחוריה.

בחרנו במונח הפקה כדי להדגיש שלא מדובר כאן בנס: הצלחת ההצגה, השמירה על הרמה ואף שיפורה הבלתי פוסק הינם תולדה של תופעה שאיננו מורגלים בה בישראל, אם בעולם התיאטרון או מחוצה לו: מקצוענות, אם תירצו, אנטי־תאלטורה.

בדרך כלל, כעבור מספר הצגות, משפגה הראשוניות וההתרגשות של העושים במלאכה, פגים גם הריכוז והתשוקה שלהם ורמתה של ההצגה יורדת. מי שראה בארץ הצגה בשנית או בשלישית מכיר את התופעה. לא כך ב"עלובי החיים".

כאן, לא זו בלבד שהדרמה נשמרת, אלא אף עולה. אלה ששבו לראות את ההצגה בשנית ובשלישית יעידו כי כך הדבר. ל"פלא" הזה יש הסבר פשוט: רצון והקפדה. מייקל דאונס, עוזרו של בימאי ההצגה סטיבן פימלוט, נשאר בארץ ומלווה את ההצגה מדי ערב. כמוהו גם המנהל המוסיקאלי אלדר שרים. הבימאי עצמו מגיח מדי כמה חודשים במפתיע מחו"ל וכך גם מעצב הקול והתאורה ואם בכך לא די, חוזר מדי חודש כל הצוות אל ההתחלה ומקיים שבוע חזרות, כדי לשמר וכדי לשפר.

הצלחת ההצגה, המשך ההצלחה, השמירה על הרמה ואף שיפורה הבלתי פוסק הינם תולדה של תופעה שאיננו מורגלים בה בישראל, אם בעולם התיאטרון או מחוצה לו: מקצוענות. אם תרצו, אנטי־תאלטורה.

*לדעת המפיק האנגלי קמרון מקינטוש, ההפקה הישראלית היא הטובה והמוצלחת מבין כל הפקות "עלובי החיים" ברחבי העולם * הוא בחר בדודו פישר לגילום התפקיד הראשי בהצגת גאלה חגיגית בפני מלכת בריטניה, עם שחקנים מההפקות השונות של ההצגה * מקינטוש אף שקל לתרגם את תרגומו העברי של אהוד מנור חזרה לאנגלית כדי שישמש את ההפקות האחרות...*

המפיק הבריטי מקינטוש: לתרגם את התרגום העברי...

עוד שני יוצרים העניקו ל"עלובי החיים" תרומה ישראלית מקורית שעשתה את ההפקה לטובה בעולם. רות דר עיצבה תלבושות מרהיבות ותפאורה יוצאת מן הכלל, הן באסטטיקה הבימתית והן בפונקציונאליות שלה. תפאורה שקצרה שבחים מפי כל — החל בצופי ההצגה המשמיעים דרך קבע קריאות התפעלות. (בהפקות אחרות ברחבי העולם הועתקה התפאורה המקורית, הבריטית). תרגומו של אהוד מנור כה מוצלח, עד שמקינטוש שקל לתרגמו חזרה לאנגלית כדי להשתמש בו בהפקות האחרות... על אלה יש, כמובן להוסיף את התאורה של בריאן הריס הבריטי, ואת מערכת ההגברה המשוכללת בעולם שנרכשה בעבור ההפקה (ושתישאר עתה בתיאטרון), ושבתפעולו של המומחה הבריטי ג'ונתן דינס מחברת "אוטוגראף", עושה את ההאזנה להצגה חוויה שניתן להשוותה רק להאזנה לתקליט קומפקט עם אוזניות. השחקנים־זמרים, המתזמר ג'ון קאמרון והמנהל המוסיקאלי אלדר שרים דאגו לכך — וכהצלחה הידועה — שיהיה למה להאזין. מלבד היוצרים שהוזכרו לעיל, שותפים מאה איש לביצוע היומיומי של ההצלחה המתמשכת הזאת: 30 שחקנים־זמרים, 20 נגנים ו־50 אנשי צוות.

מייקל דאונס, עוזרו של בימאי ההצגה, סטיבן פימלוט, נשאר בארץ ומלווה את ההצגה מדי ערב; כמוהו גם המנהל המוסיקאלי אלדר שרים: הבימאי עצמו מגיח מדי כמה חודשים במפתיע מחו"ל וכמוהו גם איש ההגברה: אם בכך לא די, חוזר מדי חודש כל הצוות אל ההתחלה ומקיים שבוע חזרות, כדי לשמר וכדי לשפר.

המוצלחת מבין הפקות "עלובי החיים" בעולם

כמובן שכדי להגיע להצלחה בזאת צריך שיהיה מה לשמור ולשפר. יש כמובן ויקטור הוגו, שסיפורו הקלאסי, הפונה לכל גיל ולכל רובד באוכלוסיה, הוא הבסיס למחזמר (מעניין שגם במחזות זמר אחרים שהפכו נכס צאן ברזל של הז'אנר, כמו "גבירתי הנאווה" או "סיפור הפרברים" מבוססת העלילה על קלאסיקה). וישנם כותבי המחזמר, אלן בובליל וקלוד מישל שונברג שהשכילו להעניק לסיפור שפה בימתית מבריקה. אלה יצרו את התנאי הראשון להצלחה. את התנאי השני — הפקה מקצועית השואפת לטוב ביותר האפשרי בקנה מידה בינלאומי מימש המפיק הבינלאומי ובעל הזכויות קמרון מקינטוש ("חתולים", "פאנטום האופרה") ומי שהפיק את המחזמר בארץ, התיאטרון הקאמרי. בחוזה ביניהם העניק מקינטוש לקאמרי את הזכויות הבלעדיות "להעלות או לגרום להפקה ברמה מהמדרגה הראשונה, עם שחקנים, כוריאוגרף, תפאורה ותלבושות מהמדרגה הראשונה, בעברית". הקאמרי, כידוע, הצליח מעל ומעבר לעמוד בכל אחד מהתנאים האלה. לא רק בגלל נהירת הקהל נהנה מקינטוש ממתן הזכויות לתיאטרון הקאמרי. לדבריו, ההפקה הישראלית היתה הטובה והמוצלחת מבין כל הפקות "עלובי החיים" ברחבי העולם, לרבות בלונדון ובניו־יורק. בהצגת גאלה חגיגית שנערכה לפני כמה חודשים בלונדון בפני המלכה, בהשתתפות שחקנים מההפקות השונות של המחזמר ברחבי העולם, נבחר דודו פישר הישראלי לגלם את התפקיד הראשי, תפקידו של ז'אן ולז'אן. פישר, אגב, ימשיך לגלם את התפקיד בהפקה האמריקאית בברודוויי, כשתרד ההצגה בארץ.

הקאמרי עמד בכל תנאי האיכות שהעמיד בפניו המפיק הבינלאומי, בלי לחסוך על איכות, בהנחה, שהוכיחה את עצמה כנכונה, כי האיכות תביא קהל. כך, בחירת רוב ממלאי התפקידים הראשיים מעולם הבידור (שלומית אהרון, ריקי גל, יובל דור, ליאור ייני, דודו פישר שהיה אלמוני ושנמצא עתה בדרך להיות כוכב בינלאומי ושל אמיר שהיא התגלית השנייה של "עלובי החיים"), בחירה שהרימה לא מעט גבות כשנודע עליה, העניקה להפקה את העוצמה ואת היות הדמויות שעל הבמה "גדולות מן החיים". תרם לכך לא מעט מויו של סטיבן פימלוט הבריטי, שאיפשר לכל אחד מן הכוכבים האלה לבלוט ולהפגין איכות של כוכב במסגרת הסמכבל. לצד כוכבי הבידור גונבים כמעט את ההצגה תיקי ואלברט כהן, שחקני הקאמרי הוותיקים, בתפקידם של הזוג טנארדייה המרושעים, ומעניקים לעלילה הדרמאטית —בלי לחרוג ממנה! — אתנחתות קומיות בלתי נשכחות.

דודו פישר

שלומית אהרון

תיקי דיין

אלברט כהן

הבקורת משבחת פה אחד:

"... התיאטרון הקאמרי כוודאי קובע כאן סטנדארטים חדשים של הפקה בתיאטרון הישראלי, וכל מי שירצה להעלות מחזמר יצטרך להשתוות לפחות לזה. הוא מעלה את הפקת התיאטרון בישראל לליגה גבוהה ביותר, ברמה העולמית. להסיר את הכובע..."
(מיכאל הנדלזלץ, "הארץ")

"...ההצגה היא בוודאי ציון דרך בתולדות ההפקה בתיאטרון הישראלי. מחזות־הזמר שיוצגו אחריה יצטרכו ללמוד להסתדר לפי הסמן החדש הזה. אם הפרסומת טענה שזהו מחזמר שעשה היסטוריה, כי אז בתיאטרון שלנו זו אמת לאמיתה..."
(אליקים ירון, "מעריב")

"במשפט הבא יש אולי טיפת גוזמה, אבל "עלובי החיים" מאת אלן בובליל וקלוד מישל שונברג, על־פי הרומאן המפורסם של ויקטור הוגו בבימויו של סטיבן פימלוט ובהפקת התיאטרון הקאמרי, הוא אולי המחזמר הראשון שראיתי, שיש בו עומק היסטורי, מוסרי וסמלי"

"בנוסף להיותו "ספקטאקל" מפואר, עם מוסיקה נהדרת, כמו שמחזמר טוב חייב להיות, ובנוסף לביצוע ממדרגה ראשונה..."
(נבעו ענרה, "ידיעות אחרונות")

"כל המעוף, הדמיון וההעזה שהושקעו בהפקת "עלובי החיים" מצדיקים את התוצאה המרהיבה. מותר, אם כן, הפעם, לכתוב את המלה שלמות בלא הסתייגות, בלא מאמץ..."
(מירי פז, "דבר")

2 הצגות אחרונות בהחלט.
של "עלובי החיים"
בתיאטרון הקאמרי בתל־אביב

המיועדות לחברי קיבוצים בהנחה מיוחדת

במחיר 50 ש"ח בלבד במקום 68 ש"ח

בתאריכים:
יום ד' - 14.12.88 בשעה 16.00
יום א' - 25.12.88 בשעה 20.30

כרטיסים בהזמנה מרוכזת במשרדי "הדרון־קסטל".
אבן גבירול 90 ת"א (קומה ב') טלפון - 03-223167 לפנות לשלומית.

סימה באר

אספקה קטנה

1127/כי עודני מאמינה

"צפור קטנה מחפשת קן ושיר חדש בלב".
זו הכותרת בה הכתירה את פנייתה. להלן הפניה:
"בת קיבוץ, אקדמאית, נאה, דקה ועדינה (31+) מאמינה, שידיד נפשה האמיתי, האחר והמיוחד, נמצא אי־שם, בדמות גבר נאה, גבוה ובעל נשמה יתרה, שעדיין לא נואש מלבקש ולא איבד את התקווה למצוא את אהבת חייו בדמותה".

1128/זו הולך ונעלם

אלמנה, (1.66), אם לבנים, מקיבוץ צפוני, נראית ומרגישה מצויין, בעלת הומור ואהבה ליופי, עוסקת באמנות וחינוך, אוהבת לטייל, לרקוד ולשיר משירי א"י, מעוניינת בגבר, שתחומי התעניינותו תואמים לשלה, בטווח הגילים שבין 40־50, שלא יהיה נמוך ממנה, שכמוה ייראה וירגיש טוב ושיש בו נכונות לקיים קשר חם ונעים עם משפחה נחמדה.

1129/שושנת העמקים

בת 38, גרושה+3, אקדמאית, אוהבת את קיבוצה אשר בעמק, "טיפוס שמח ועליז, אופטימית מטבעי, אוהבת ילדים, מוסיקה, קריאה טיולים ועוד", מוכנה ובשלה לפתוח שלב ב' בחייה, שיהיה מבוסס על אהבה, הבנה וכבוד הדדי.

1130/מוכנה להיסחף

היא מהעיר הגדולה, בת 52 נראית אך נראית כבת 40, חטובה, אסתטית, אוהבת ים, מוסיקה, טיולים ועוד.
רוצה אותך דומה ומוכנה להיסחף איתך למסגרת חיים שונה.

1131/מחשיבה עצמה

"אני בת 41 (1.66), אם לשתי בנות שלאחר צבא, גרה בעיר במרכז הארץ, נראית צעירה, מחשיבה עצמי רגישה וחושבת, אוהבת מוסיקה, ספרות, אמנות, טבע, טיולים ועבודה שסיפוק בצידה. מעוניינת להכיר גבר, בין 40־50, אוהב אדם, חכם, בעל אופקים רחבים, מסור ונאמן".

1132/קוקה־קולה

"רוצה למצוא שותף לחיים עם אדם, שכמוני נמצא כעת לבדו ורוצה לשוב ולתת טעם לחיים". היא קיבוצניקית (49), ילדיה גדולים ועצמאיים, אוהבת חיי משפחה לטפל בגינה ולבלות. חשוב לה לפגוש אדם הגון, שכוונותיו דומות לשלה.

1133/קח תן

היא גרושה, בת 37, אם ל־3 מקיבוץ צפוני. נאה מאד, עם אופי שקט, עדינה, אוהבת בילויים ופעילה בחיי החברה בקיבוצה.
מעוניינת להכיר גבר, עד גיל 43, אינטליגנטי, היודע לתת ולקבל, רציני, עם הרבה הומור, אוהב חברה ובילויים.

1134/לא ג'ון לנון

עבור גרושה (27), אם לבת, אוהבת לרקוד, לשיר ולסרוג בשעות הפנאי, מבוקש בחור פנוי, עד גיל 35, עם עיניים בהירות ולא ממושקף.

1135/המטרה חברות

הרי הפרטים שלו:
בן 62, מילא בעבר שורה של תפקידי מפתח בקיבוצו, חובב מוסיקה, במיוחד קלאסית, אוהב את היפה והפשוט בחיים, מחפש לו אשה למטרת חברות טובה ואמיתית. קיבוצו שוכן במרכז הארץ.

... ומוכנה להיסחף איתך למסגרת חיים שונה

1136/באחרונה התפנה

"שלום, זו יצירתי ואני מבקש להביאה כלשונה: עוסק בפיסול בעץ מתכת ואבן. בשארית הזמן עוסק בחקלאות (מקיבוץ צפוני). באחרונה התפניתי לחשוב גם על הקמת משפחה. אני רווק (1.7035), עצמאי מאד באופיי. בעל הומור (לעיתים ציני) ואדם לא צפוי בדברים מקוריים ומעניינים". זו יצירתו!

1137/יפה־נפש

"נשמה טובה" מחפש לו "בת־אדם". הוא גרוש, אב לשניים (שנמצאים אצל האשה), מתגורר בעיר במרכז הארץ. איש נחמד, כך אומרים, (1.8036), חובב ספורט, קולנוע, טיולים והצגות.

1138/מתכונן לחורף

אלמן, (66), ממוצא הונגרי, (קשור בחידוש הקשרים עם הגוש המזרחי), חבר קיבוץ במרכז הארץ, אב לבנות נשואות וסב לנכדים, שאומרים שנראה צעיר מכפי גילו וכך הוא גם מרגיש, מקווה למצוא שותפה לחיים, "כדי שנעניק אחד לשני חום וקירבה, ונחיה חיים של יחד, בהבנה ובדאגה".

1139/אקווריוס

מי מעוניינת בקיבוצניק מהמרכז, רווק, בן 29, מזל דגים, עובד בחקלאות, אוהב כל מיני גרוטאות ואנטיקות, חובב מוסיקה, מכוניות וכדורסל ובעל חוש הומור?
לא להתנפל!

1140/שאלה

"שלום, האם יש צ'אנס לרווק, הנראה צעיר, (1.8035), מאד נאה, עדין, איכותי, פתוח ויחד עם זאת ברורני, למצוא בת זוג יפה מאד, עדינה, אינטליגנטית ושקטה? אשמח לקבל קריאת כיוון". בנות — התשובה בידיכן.

מרכולית

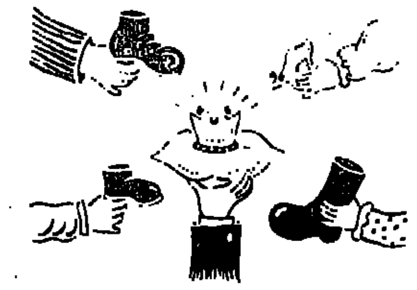

● למכירה, במחירי מציאה ממש, מחבט טניס "האר" חדש ופלש למצלמה "ניקון" חדש. להתקשר ל־051־20222.
● מעוניין למכור תנור אפיה "שביט", חצי חדש ובחצי המחיר. עוד פרטים יינתנו בטלפון: 03־7448591
● למכירה ציוד הסרטה ועריכה: מכשירי עריכה והדבקת סרטים 16+8 מ"מ; חצובה יציבה פנורמית: פרוז'קטור קוורץ 1000 ואט. לפנות לאלכס, בשעות אחה"צ ל־06־599070.
● לקראת החורף מוצע תנור יפני לבן, במצב טוב מאד ובמחיר זול (150 ש"ח). בא להתקשר ל־04־857631.
● למכירה, מצלמת אולימפוס או.אם.־40+שתי עדשות. המחיר — 1300 ש"ח. לפנות ל־55401966־06.
● למכירה, מקרר תדיראן דה־לוקס ענק (22 קוב), במצב טוב, מחירו — 500 ש"ח. לפנות לשושנה, בטלפון: 04־856383 (ביום) 04־856284 (בערב).
● למכירה, מערכת משולבת "שרפ", הכוללת: פטיפון, טייפ, רדיו ורמקולים (80 ואט), במצב מצויין. פרטים נוספים יימסרו, בשעות הערב, בטלפון: 857594.
● מחפש שותף/ה לדירה בירושלים. להתקשר ל־04־854821, 02־522273.
● אברהם מבקש לצרף אליו לטיול זול שותף/ה. היעד — דרום אמריקה. המועד — ימי הקרנבל העליזים. משך הטיול — 45 יום. להתקשר ל־06־755878.
● מתארגן טיול ספארי לקניה, בראשית דצמבר. המעוניינים להצטרף, יתקשרו למזכירות רגבה, טלפון: 06־388834 וישאירו הודעה לדורון נבו.
● יובל וחבריו מארגנים, מפעילים ומנחים משחקי נופש לחגים, ארועים ומסיבות. להתקשר ל־051־20222.
● להקת פולק וקאנטרי נמצאת בשלבי הקמה. כדי לשמוע בכיף ואולי גם להופיע, דרושים אוחזי חליל, בנג'ו, כינור, אקורדיון וגיטרה. לפנות לנילי או דוד, בשעות הערב 04־459207.
● "זה שוב אנחנו, עם גורי החתולים הסיאמיים. וראשית, אנו מבקשים להודות לזוג מגן־שמואל, שבזכות הגור שקנו מאיתנו, הצלחנו, סו"ס, לאחר חודשים שנמשכו כנצח, לממן נסיעה לסרט ואפילו לקנות גלידה בגביע (בכוס היה יקר מדי). עדיין נותרו 3 גורים הממתינים להימכר ובעליהם, הממתינים לצאת לבילוי נוסף. אז קדימה, התקשרו ובואו. מובטחים קפה ועוגה על חשבון הבית. הטלפון (ומה, כבר שכחתם?) 06־369330"
● קיבוצניקית מחפשת שותף/ה לטיול במזרח הרחוק. תאריך יציאה נובמבר־דצמבר 88'. נא להתקשר לסימה 03־841306
● למכירה סוסה שקטה ומאולפת מתאימה לילדים. בפרטים לפנות למשה מקיבוץ יד מרדכי, טלפון 051־20475

נרדה כהן

ארוחת ארבע

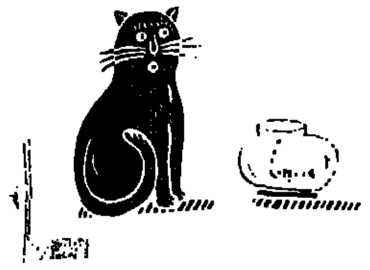

אגוזים ושקדים

מי שיש לו עץ פקאן בחצר, או שבמקרה ע[illegible] מטע שקדים, יכול היום ללמוד כמה מתכונ[illegible] לעוגות, מבלי להיכנס להוצאות מיוחדות. שטרודל אגוזים בבצק עלים:
600 ג' בצק עלים מוכן, 2 חלמונים, חצי כוס סוכר, 200 ג' אגוזים טחונים, 50 ג' חמאה, 100 ג' פרורי לחם, (בפסח זה יכול להיות קמח מצות), [illegible] כפית קינמון, קליפה מגוררת מחצי לימון, [illegible] קטנה קוניאק, 50 ג' צימוקים, 4 כפות חלב.

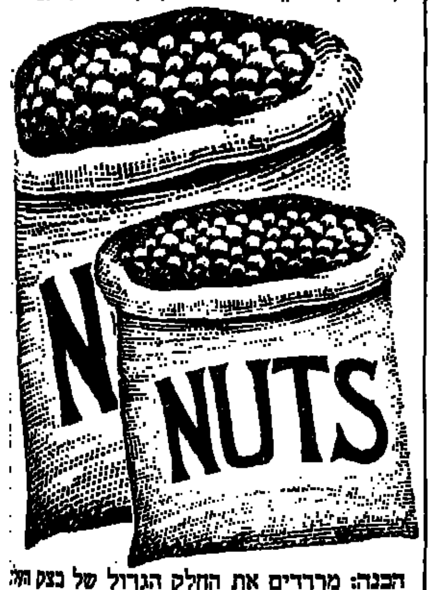

הכנה: מרדדים את החלק הגדול של בצק העלים לפלטה של 35־40 ס"מ. בשביל המילוי מקציפים את החלמונים עם הסוכר, ממיסים את החמאה ומוסיפים אותה, יחד עם כל יתר המרכיבים, להוציא [illegible]. שמים את המילוי על אמצע העלה, מורחים את קצוות הבצק בחלמון וסוגרים מעל המילוי. משיירי בצק העלים עושים פסים, מורחים אותם בחלבון ומניחים שתי וערב על השטרודל. [illegible] את השטרודל המוכן על התבנית ומכניסים ל[illegible] דקות למקרר. אחר כך אופים בתנור חם [illegible] מעלות), בערך 45 דקות.

עוגת מצרין שוודית
15 ג' מרגרינה, 40 ג' סוכר, וחפיסה אחת של [illegible] שני חלמונים, 200 ג' קמח.
למילוי: 125 ג' מרגרינה, 125 ג' אבקת סוכר, [illegible] ביצים, 125 ג' שקדים טחונים, קליפה מגוררת של לימון אחד, 20 ג' קמח.
מכינים בצק מהיר מכל חומרי הבצק ו[illegible] לפחות לשעתיים במקרר. מחממים את התנור ל־180 מעלות. בוחשים את המרגרינה (החמאה) [illegible] עם אבקת הסוכר וביצים לקצף, מוסיפים, [illegible] כפות, את יתר החומרים. מרדדים את הבצק ל[illegible] ומרפדים תבנית עגולה. שמים את המילוי ואופים 45 דקות. מקררים בתוך התבנית.
בתאבון

קיבוץ יראון מעוניין לקלוט לולן עם נסיון, בעל משפחה או רווק
לפנות ליובל מ.
טל' בעבודה 06־988311, בבית – בערב 06־988466

קיבוץ דורות מציע למכירה מחממי מים מהירים על גז במצב עבודה
להתקשר בשעות הערב ליצחק הרן, טל' 051־808074

למשפחה חביבה בהרצליה ב' דרושה מטפלת
+ עזרה בעבודות הבית כלכלה + לינה
טלפון בבית 052־582282 עבודה 03־66241־1 לפנות לשלומי אבנון

דרושה מוכרת לחנות המפעל של מגון בתל־אביב
טלפון: 069־42734

צעיר ונאה
עם עבר קיבוצי 35/170, מסודר כלכלית, מחפש לפרק ב' את האחת שתדע לכבוש את לבבו: נאה, אינטליגנטית ועם שמחת חיים. אם את מוכנה לזרוק עוגן באיזור המרכז כתבי נא לת.ד. 20416, ת"א

בני משק בשנת חופש לעבודת גיזום במטע
לפנות למרכז המטע בקיבוץ יראון, טל': 06־988483 (ערב), 06־988311 (במשך היום)

רווק 29
מחפש קיבוצניקית מושבניקית לקשר רציני ועתיד משותף
לכתוב לת.ד. 31267, תל־אביב

דרושה מטפלת
+ עזרה למשק בית בנאות אפקה, ת"א
טלפון בשעות הערב 03־491232

מטפלת לתינוק
+ עזרה בבית + לינה (אופר) רצוי המלצות
תנאים טובים
טלפון: 08־224543

דרושה מיידית
מטפלת לשלושה [illegible] חודש) לחצי שנה
לינה + כלכלה + [illegible] גבוה + מענק – בנס ציונה
טל' 08־401336

דרושה מטפלת
לילד בן שנתיים
+ אחזקת בית + לינה [illegible] סמוכה, נפרדת – במרכז [illegible]
טל. 03־458976

דרושה בהוד השרון
מטפלת לתינוק בן 6 חודשים
+ עזרה קלה בבית
מגורים בדירה נפרדת — [illegible]
טל' 052־456676

איחולי החלמה מהירה

המשך מעמוד 17

שנערכו, בצורה זו או אחרת, לתהליך חשיבה ובדיקה עצמית, ולפחות כמספר הזה מגששים לקראתו.
כוודאות אפשר לומר, שגלי עזיבות או נטל חובות בלתי נסבל, הם מאיצי הכניסה ל"מהלך". נערן, נתיב־הל"ה, מרום־גולן ואפיק, מתאימים לדגם הזה, של קיבוץ במשבר קיומי, המנסה לעצור את הסחף, ע"י חיפוש בסיס חדש, או אחר, להוויית היחד הקיבוצי. "אין לנו זמן לשבת ולחכות עד שהתנועה תמצא את הדרך להמשך הקיבוץ, אנחנו חייבים להזדרז, הבעיות בוערות, בנים נושרים והמבנה כולו נתון בסכנה" (נתיב הל"ה) —
"מהתנועה אני כבר לא מצפה לפריצת דרך", אומר מזכיר של קיבוץ מקיבוצי המשבר (אותם קיבוצים מוכי עזיבות, הנתונים בנטל חובות שאין ממנו מוצא) "מאשרים לנו, אמנם, תקציבים לבניה ללינה משפחתית וזה מהותי, אבל לא פותר את בעיית הזהות או את התרופפות ההסכמה החברתית".
בוועדת החברה של התק"ם אומרת שריטה: "אנחנו תומכים בכל תהליך. להחלטות אפשר עוד להתנגד. אם תהיה בדיקה אמיתית, נוכל אחר־כך לעשות תהליכים תנועתיים מתאימים".
נראה שדור המנהיגות, ענקי הרוח ומורי הדרך, נעקר מן הארץ. ואולי טוב שכך, שכן להתמודדות מקומית, שהתעוררה מבפנים, יתרונות מבחינת המוטיבציה שהיא נוטעת בלב השותפים והדחיפה לחפש פתרונות קונקרטיים, השגים של ממש. במלה אחרת: שינויים.
דומה כי מלת הצופן הזאת, שינויים, מהלכת קסם על קיבוצים רבים בתק"ם. רעיונותיהם של יהודה הראל ("ויקטור") ודודיק רוסנברג (בית־אורן) עוברים ביניהם כמטבע העובר לסוחר: רק להתכופף ולהרים.
נכון לימים אלה, טרם בוצע אפילו אחד מהרעיונות החדשים. אפילו בית־אורן עודנו מתלבט כיצד ליישם את עקרונות שיאון.
סדנאות "דרך ויעוד" או "חידוש וצמיחה", איך שלא נקרא להן, אינן אלא ניצנים של חיפושי דרך. על אלה אמר ציניקן אחד: יושבים ונודקים, דנים ומתכננים וגומרים בהעברת תקציב העיתון לרשות החבר.

דינה רמוג'י

עין־גב — שני שבתונים בשבוע

תהיה דעת התנועה אשר תהיה, בעין־גב עובדים בימים אלה לסידור עבודה ובו שני שבתונים בשבוע. הקיבוץ הוותיק הזה — שענף התיירות והנופש הוא המרכזי בענפיו ומכתיב לו את ארגון העבודה — החליט, לאחר יותר משנה של דיונים וסדנאות חשיבה, על שלושה חודשי נסיון של הסידור החדש, כשלב למידה והפקת לקחים. במזכירות התק"ם לא הסכימו, אבל איך אפשר להתנגד כשמדובר בנסיון...
"לנוכח המצב", אומר עוזי קרן, מזכיר עין־גב וממובילי תהליך השינויים, "צריכים לקפוץ שתי מדרגות ולא אחת. דרוש שינוי כזה, שיתאים את הקיבוץ לצרכיו של הדור הבא".
בעין־גב החל התהליך ביוזמתם של חברים, שהיו בעבר מזכירים ומרכזי משק, כשהכוח המניע היא ישראלה, לשעבר מנהלת בית־הספר והיום מרכזת ועדת החברה. במהלך פעולתם התחככו לעיתים עם הממסד, עד אשר הוסכם, שהמזכיר הוא שירכז את הפעילות הזאת, על כל שלוחותיה.
שתי המדרגות, על פי עוזי קרן, הם שינויים קונבנציונליים מכאן וחיפוש בסיס אחר, עקרונות חדשים, שעליו יעמוד המבנה כולו, מכאן.
"בקיבוצים יש עכשיו אנדרלמוסיה. היום נשאלת השאלה בגלוי, אם הקיבוץ ימשיך להתקיים, כשברקע סיפור בית־אורן, פשלות תנועתיות ועזיבת בנים. השינויים באים מלמטה, מזכירי התנועה לא משתפים פעולה הרבה זמן, כעת הם פוחדים מאיבוד השליטה".

ועזיבת בנים. השינויים באים מלמטה, מזכירי התנועה לא משתפים פעולה הרבה זמן, כעת הם פוחדים מאיבוד השליטה".עין־גב — שני שבתונים בשבוע
תהיה דעת התנועה אשר תהיה, בעין־גב עובדים בימים אלה לסידור עבודה ובו שני שבתונים בשבוע. הקיבוץ הוותיק הזה — שענף התיירות והנופש הוא המרכזי בענפיו ומכתיב לו את ארגון העבודה — החליט, לאחר יותר משנה של דיונים וסדנאות חשיבה, על שלושה חודשי נסיון של הסידור החדש, כשלב למידה והפקת לקחים. במזכירות התק"ם לא הסכימו, אבל איך אפשר להתנגד כשמדובר בנסיון...
"לנוכח המצב", אומר עוזי קרן, מזכיר עין־גב וממובילי תהליך השינויים, "צריכים לקפוץ שתי מדרגות ולא אחת. דרוש שינוי כזה, שיתאים את הקיבוץ לצרכיו של הדור הבא".
בעין־גב החל התהליך ביוזמתם של חברים, שהיו בעבר מזכירים ומרכזי משק, כשהכוח המניע היא ישראלה, לשעבר מנהלת בית־הספר והיום מרכזת ועדת החברה. במהלך פעולתם התחככו לעיתים עם הממסד, עד אשר הוסכם, שהמזכיר הוא שירכז את הפעילות הזאת, על כל שלוחותיה.
שתי המדרגות, על פי עוזי קרן, הם שינויים קונבנציונליים מכאן וחיפוש בסיס אחר, עקרונות חדשים, שעליו יעמוד המבנה כולו, מכאן.
"בקיבוצים יש עכשיו אנדרלמוסיה. היום נשאלת השאלה בגלוי, אם הקיבוץ ימשיך להתקיים, כשברקע סיפור בית־אורן, פשלות תנועתיות ועזיבת בנים. השינויים באים מלמטה, מזכירי התנועה לא משתפים פעולה הרבה זמן, כעת הם פוחדים מאיבוד השליטה".

מרום־גולן — מהפך בדרך המחשבה

למעלה משישה חודשים כבר פועל במרום־גולן ההסדר החדש, על־פיו הועברו סעיפי תקציב שונים לרשות הפרט. רכב לחבר, צביעת דירות ופריטים אחרים, שהיו קודם ב"חלוקה", אינם עוד באחריות מוסד שירות או ועדה. לאחרונה הועבר אף ביגוד הילדים לאחריות המשפחה והשמחה גדולה: "יש רווחה בתקציב, עושים סדרי עדיפויות וכל זה, מבלי להעלות אפילו בשקל אחד את הוצאות הקיום", אומרת דליה ניצן, רכזת צוות השינוי.
מרום־גולן, שהוגדר ע"י המכון לייעוץ ארגוני כ"קיבוץ ברמת בשלות גבוהה, שאינו זקוק לתהליך אלא לפתרון", כבר עבר כמה שלבים בדרך לשינויים ועוד לא אמר די. כעת פנו שם לאנשי מקצוע פרטיים, מומחים בתחום ארגון חברות עסקיות, שיסייעו לצאת מהבוץ הכלכלי.
"השינוי הכי גדול שקרה לנו", מוסיפה דליה ניצן, "הוא בדרך המחשבה. ממש מהפך. הצעות משוגעות כבר לא נופלות על הסף". כי כן, לומדים החברים לקרוא את מצבם, לעכל את הרעיונות שהביא להם יוסי רייך. "זה מאוד מורכב, יש חברים שקשה להם עם זה, שמרגישים שהקרקע נשמטת מתחת לרגליהם, שאובד כל היקר להם, ושזה כבר לא קיבוץ. לעומת זאת, אחרים, שהיו להם קודם מחשבות על עזיבה, מתעודדים מהשינוי ורואים בו סיבה להרהור שני".

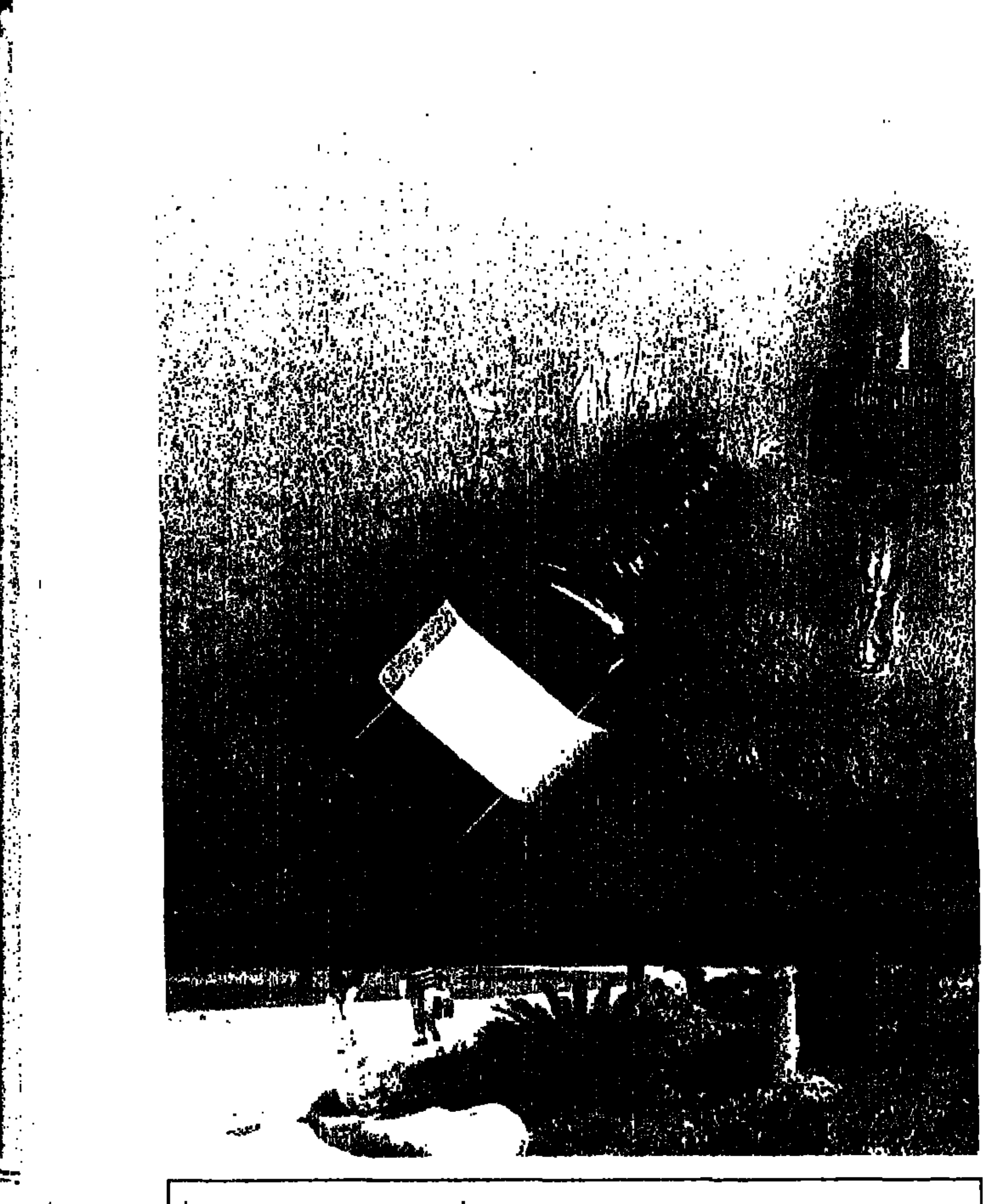

החותרים — פנאי שווה כסף

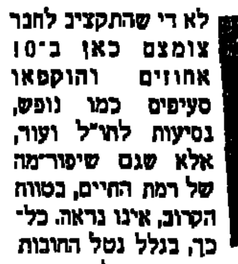

לא די שהתקציב לחבר צומצם כאן ב־10 אחוזים והוקפאו סעיפים כמו נופש, נסיעות לחו"ל ועוד, אלא שגם שיפור־מה של רמת החיים, בטווח הקרוב, אינו נראה. כל־כך, בגלל נטל החובות המעיק על הקיבוץ. הקרקע היתה בשלה, איפוא, למעשה.
ואמנם, כמה חברים, ביניהם מי שאיישו עמדות מפתח, קמו ואמרו: בואו ניקח את הערך היחיד שיש לנו בשפע, את שעות הפנאי, ונמיר אותו בהכנסה נוספת.
הנושא הועלה כחוגי בירור וחשיבה, נדון מכל היבטיו והובא למשאל. 90 אחוז מהחברים השתתפו בהצבעה ונתקבלה החלטה, שהחברים יוכלו לעבוד בעבודה נוספת, ששני שליש מתמורתה ישמשו תוספת לתקציב האישי ושליש נוסף יסייע במימון פרוייקט התקשורת של הקיבוץ.
ההחלטה קובעת: לא עבודה של שעות נוספות בענפים או בשירותים, כי אם התגייסות לפרוייקטים ולנושאים מיוחדים, שיש עימם תוספת הכנסה לקיבוץ — עבודות גימור במפעלים התעשייתיים (שעד כה נמסרו לקבלני משנה) או השכרת הבריכה לארועים פרטיים.
בשלב זה מדובר בנסיון למשך חצי שנה, כאשר עדיין לא קיים קשר ישיר בין עבודת חבר לתוספת בתקציבו האישי. בהחותרים לא מוציאים מכלל אפשרות צעד כזה בהמשך.

מבצע מזרונים!!!
ברהיטים "צבר" – שאולי
מיוחד לחברי קיבוצים
30%
הנחה למזרוני "צבר" 15 שנות אחריות
אספקה מיידית
★ מזרוני ומיטות סימונס
★ מזרוני קינג קויל במבצע
★ מזרוני עמינח במבצע מיוחד
★ מזרוני ספלנדיד בהנחות גדולות מאוד
★ [illegible]
★ [illegible]
★ [illegible]
★ [illegible]
★ [illegible]
★ [illegible]
★ [illegible]
רהיטי "צבר" – רח' הרצל 44, ת"א, טל' 03־839711
סניף חדש – רח' הרצל 36, ת"א, טל' 03־829881

סולרואיר
רולר בלינדס בע"מ

✦ וילונות גליליים.
✦ מסכי הקרנה.
✦ מסכי האפלה.
✦ רפפות ורטיקליים.
✦ דלתות הרמוניקה (אקורדיאון).
✦ פנלים (מחיצה יפנית)
דיזנגוף 282 ת"א
י־ם 02־244132 חיפה 04־662017
המפעל: טל 252953 [illegible] 441178

פרסם ב הדף הירוק

באילת
מבצע 60 ש"ח לזוג
בלעדי לקיבוצניקים
מלון מלוני קלאב
טל' 059־31181

חילוני ואדם מאמין
ערב לזכרו של אבא קובנר
שנה למותו
בתכנית:
דברים מפי אליעזר שמואלי;
ד"ר אלי בן־גל: אבא קובנר – קווים לדמותו;
פרופ' יהודה באואר: היהודי בשואה בין יאוש ואמונה;
ד"ר אריה כרמון: יהדותו של יליד הארץ;
פרקי קריאה מפי אהוד גרף
יום שני, 7 בנובמבר 1988, בשעה 19.00, באודיטוריום "בני ציון", בית התפוצות

אנרגיה

1988 - שנה טובה למשק הדלק

שנת 1988 תיזכר, בין השאר, כשנת הרפורמה במשק הדלק. כך קובע משה שחל, שר האנרגיה והתשתית, בשיחה עם "הדף הירוק". עיקר הרפורמה נעוץ בשינוי מבנה משק הדלק, לאחר שנים של קיפאון השינוי הזה הוא בלתי הפיך. הרפורמה, מרגיש שחל, הביאה לחיסול שיטת ה"קוסט פלוס", שאיפיינה את משק הדלק ועלתה לאוצר המדינה מיליוני דולרים. הרפורמה שברה את שיטת הקרטל של חברות הדלק, לפיה כל צעד תואם בין שלוש חברות הדלק. מיום הפעלת השלב הראשון של הרפורמה, בחודש אוגוסט האחרון, שוקלים ראשי חברות הדלק כל צעד שהם עושים.

התחרות בין חברות הדלק קיימת, כשאחד מסימניה הוא הכנסת השימוש בכל כרטיסי האשראי המוכרים, לרכישת דלק. גם בעלי תחנות הדלק באזור ירושלים, שטרם השתלבו בהסדר החדש, סופם שייצטרפו אליו, מאמין השר. הוא אינו רוצה להתערב וללחוץ עליהם, "משום שאין זה נאה לשר להתערב בעניינים מקומיים".

השר גאה על שכל מיני "נביאי זעם", שצפו אנדרלמוסיה עם הפעלת הרפורמה, נכזבו בכל נבואותיהם. היו ביניהם שצפו, כי ספקי דלק מחו"ל ישימו מכשולים ולא הוא. השוק מלא דלק במחיר זול, בכל הסוגים, אין מחסור.

הרפורמה, להערכת שחל, היא גורל. ראוי [illegible] התערבות הממשלה בעניה היא בעיה ביורוקרטית. בשלבה הראשון יקבעו הממשלה את המחיר המירבי של כל סוגי הדלק. בשלב הבא, הממשלה לא תקבע מחירים. אלה ייקבעו לפי תנאי השוק, היינו, היצע וביקוש.

השר מזכיר, כי מספר גופים כלכליים חשובים פנו בבקשה לאפשר להם הקמת חברת דלק. הוא אינו מתנגד להקמת חברות חדשות. אדרבא, הוא הטיל על פרופ' יצחק זמיר, לשעבר היועץ המשפטי לממשלה, להכין את מסמך התנאים לקבלת בקשות להקמת חברות דלק חדשות. שחל מטעים כי בשלב הנוכחי של הרפורמה יורשו החברות החדשות לעסוק רק בנייקטע החופשי של שוק הדלק, הכולל 40 אחוז מהאספקה (60 אחוז מסופקים על פי חוזים, שחתמו שלוש חברות הדלק עם מצרים, מכסיקו ונורווגיה). בשלב הבא של הרפורמה, יוכלו חברות הדלק החדשות להשתלב גם במיקטע החוזי.

התנאים המוקדמים להקמת חברת דלק חדשה, הם: *היכולת הפיננסית, שצריכה להיות מגובה בערבויות ממשיות*; נכונות לפריסת תחנות בכל שטח המדינה וחתימה על מה שאפשר לכנות "מגילת זכויות הצרכן", לפיו יתחייבו לשירות יעיל, יושר ואמת ביחסים שבין ספק ולקוח.

השר שחל קובע, שמאז החלה הרפורמה, עלה מיפלס ההשתדלות. כולם מבינים, שהלקוח עומד בראש סולם העדיפויות וההוכחה, מבצע "כן ארוני הנהג, כן גבירתי הנהגת", שמופעל בכל תחנות [illegible] להרבב את הציבורות.

[illegible] האנרגיה עם שר האנרגיה, מן הדין [illegible] ולא רק כולל [illegible] הדלק בא. איפוא, הפחם. "הפיז[illegible]

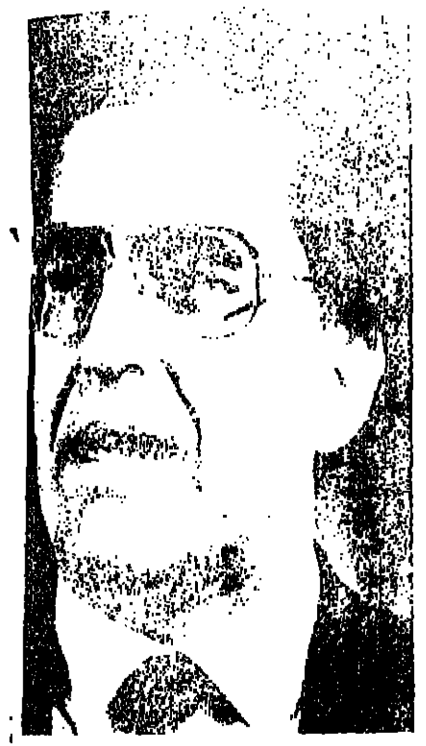
משה שחל — שר האנרגיה

אומר שחל, "הוא הצלחה, שקשה לתאר כמותה".

על גיוון משק הדלק בפחם, דיברו כבר בשנת 1974, כאשר חיים גבתי היה שר הפיתוח (משרד הפיתוח התגלגל, לימים, למשרד־האנרגיה־והתשתית — ח.מ). אז הוחלט על בניית תחנת הכוח בחדרה, שתופעל בפחם. יצחק מודעי, כשר האנרגיה הראשון, קידם את הנושא. כאשר תופעל תחנת הכוח החדשה בקצ"א אשקלון, יופקו 60 אחוז מהחשמל בתחנות כוח שמוסקות בפחם. כיום מייבאים 3,5 מליון טונות פחם בשנה. בעוד שלוש שנים תיובא כמות כפולה.

כשמזכירים פחם, מאליו עולים פצלי־השמן, אומר בערה, המצוי בכמויות אין סופיות בארץ. ב־11 באוקטובר נחנך מיכרה פתוח של פצליי־שמן במישור רותם ובמקום הולך ומוקם פרויקט תעשייתי־נסיוני לאספקת חשמל ולהפקת קיטור למפעלי התעשיה במישור רותם. ההשקעה היא בהיקף של 30 מליון דולר. 50 אחוז מהסכום הם מתקציב משרד האנרגיה ו־50 אחוז, מחברת "פמא", בעלת המיכרות ומבצעת הפרויקט במישור רותם. מפצלי־השמן אל מקורות אנרגיה נוספים. השר שחל מגלה, כי הולכות ומוקמות חוות מיוחדות, שבהן מורכבות טורבינות־רוח יוצרות חשמל. הטורבינות ניבנות בתעשיה האווירית, בשותפות עם חברה בלגית. חזקה על התעשיה האווירית — אומר שחל — שהם יוציאו מוצר מוצלח. לדבריו, עד סוף שנת 1993 יספקו טורבינות הרוח ברמתהגולן 100 מגוואט.

אשר לאנרגיה הסולרית, ובכן, לאחר נתק ממושך בין מכון וייצמן לבין שר האנרגיה הקודם, יצחק מודעי, חידש שחל את הקשרים עם המכון, בו עוסקים כבר שנים בחקר האנרגיה הסולרית. מרוכז על "מיגדל־שמש". החידוש הגדול שבו, הוא באפשרות לצבור אנרגיה ולהשתמש בה בעת הצורך וכן בהפיכת אנרגיית השמש לאנרגיה כימית, המאפשרת צבירת האנרגיה. הבעיות הולכות ונפתרות ולדעת שחל, הפכה ישראל ל"קרן אור" בכל הקשור באנרגיה סולרית.

אנרגיה גרעינית. מדעני הגרעין בכל העולם עוסקים עתה בחיפוש אנרגיה גרעינית נקיה. במיוחד גבר החיפוש בכוון זה לאחר אסון צ'רנוביל. שחל טוען, כי יש למדעני ישראל מה לומר בשטח האנרגיה הנקייה. אפשר יהיה לייצר בארץ רכיבים חשובים, אך וודאי שאין בכוח המדע המקומי לייצר ולהקים את הפרויקט כולו. מה שברור, שהאנרגיה הגרעינית היא האנרגיה העתידית ולא יעברו שנים וגם אצלנו יפעלו תחנות גרעיניות להספקת חשמל.

חיים מרגלית

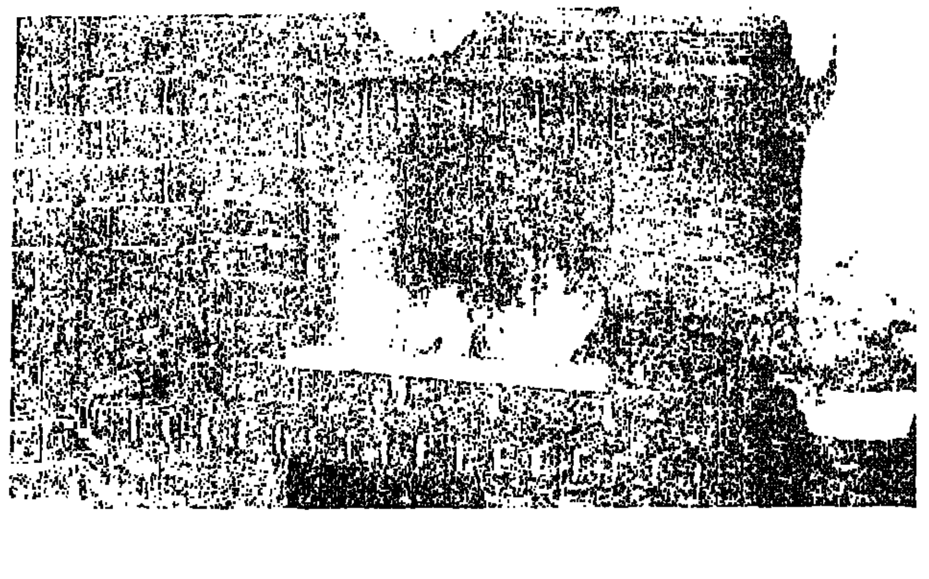

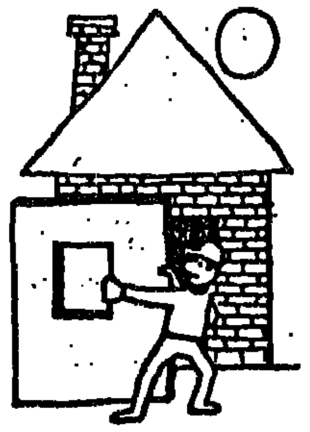

אנרגיה עולה כסף, הרבה כסף, לכן צריך להשתמש בה *בצורה חכמה* — אומר *מיכאל גלזר*, רכז מדור האנרגיה ב"קיבוצי השומר הצעיר". המדור עוסק בחיפוש פתרונות נכונים לבעיות האנרגיה בקיבוצי התנועה. פתרון נכון חייב לענות על הצרכים המיוחדים של כל קיבוץ, בהתחשב בגודל אוכלוסייתו, הרכבה, מיקומו הגיאוגראפי וכיו"ב. המטרה: הקטנת ההוצאות לאנרגיה.

כיצד עושה זאת המדור?

החורף המתקרב, מזכיר גלזר, מעלה לראש סדר העדיפויות את נושא חימום החדרים. מים חמים לרחצה, הם צורך קבוע. בנושא זה נמצאו תחליפים לגישה הקונוונציונאלית, כמו, למשל, חימום הדודים בלילה כאשר תעריף החשמל זול במיוחד.

מחיר החשמל מוביל את גלזר אל מצוות החסכון בחשמל. לאחרונה, הוא מספר, התקיים יום עיון בנושא זה, שיזמו במשותף מחלקת החשמל בקבה"א וחברת החשמל. ביום העיון השתתפו נציגים מ־125 קיבוצים, מומחים מחברת החשמל ובראשם המנכ"ל יצחק חופי ונציגים בכירים ממשרד האנרגיה.

אין זה סוד, הוא אומר שבקיבוצים חסרה תודעת החיסכון ובכללה, החיסכון בחשמל. הביזבוז גדול, הוא גדל במיוחד מאז הוכנסו המזגנים. גלזר מטעים, כי אפשר להגביר את החיסכון בחשמל על־ידי שימוש ב"תעו"ז (ראשי תיבות: תעריף חשמל שהן שעות הלילה. עוד הוא מדגיש את החשיבות הכלכלית לקיבוץ ולמשק הלאומי כאחד. "לצערנו", אומר גלזר, "אין אנו זוכים לעזרה כספית כלשהי מחברת החשמל על אף שהמעבר לתעריף תעו"ז במתח גבוה יכול לעיתים להסתכם בעשרות ומאות אלפי שקלים לקיבוצים".

חיסכון בחשמל, פתרונות לא קונוונציונליים בשימוש באנרגיה — אלה מניעים את המדור להמליץ על "אגידת קור", לשימוש במזגני אויר; מיתקנים, שמשרד האנרגיה מעודד הפעלתם ומוכן לעזור בבנייתם. למשל, בקיבוץ שדה אליהו, שבעמק בית־שאן, נבנה מאגר מיוחד ומכודד למים, אותם מקררים בלילה ומזרימים, במשך שעות החום, בצנרת מיוחדת, לקירור ומיזוג הבתים ומוסדות הציבור.

מדור האנרגיה בקבה"א החל לעסוק באחרונה בטיפול במערכות אספקת גז, במשותף עם החברות הארציות לאספקת גז.לדבריו, הטיפול המרוכז מעניק משקל לגודל ומביא להוזלות עבור הקיבוץ הבודד בכל הקשור להתקנות.

גלזר מעלה על נס את שיתוף הפעולה המלא בין מדורי האנרגיה ומדורי החשמל בשתי התנועות. גם על נכונותם והשתתפותם של משרד האנרגיה ובמיוחד עם מדור התקינה ומדור שימור אנרגיה יש בפיו הרבה שבחים.

ולנו, הצרכנים, הוא חוזר ומפנה את הקריאה שלא נס ליחה: חבר, חסוך בחשמל!

יגל
י.ג.ל. — שרותי מים בע"מ
אזור התעשיה החדש, ת.ד. 8032 נתניה, מיקוד 42293
טל. 053-57281 טלקס 341867 RMYM
ייעוץ ותכנון ציוד לבריכות שחייה
★ ייצור מסננים
★ מכשירים ואביזרים לבריכות
★ אספקת כלור. גז וחומרים
★ שרות ואחזקה

סופר קרמיק 2000 בע"מ
יבוא • שיווק • מכירה
של כלים סניטריים, חרסינה, קרמיקה, ברזים ואביזרי אינסטלציה
ספקים של ארגוני הקניות התק"מ והקיבוץ הארצי ומחלקת הבניה של הקיבוץ הארצי
03-702663 ,704797
יצחק נפחא, 7, בני־ברק, 500 מטר מצומת גהה

ד. בורלא תעשיות
השבחת מים בע"מ
טל. 052-21094, 052-456627
ת.ד. 174, הוד השרון 45101
פקסימיליה 052-911955
ייצור, שרות, אספקה, התקנה של מתקנים וכימיקלים ל:
* סינון, ריכוך, דמינרליזציה, מערכות מינון, אוסמוזה הפוכה, חיטוי וכלורינציה.
* כימיקלים להגנה מקורוזיה ואבנית לדודי קיטור, למגדלי קירור, מערכות מים חמים, למי שתיה ולמי קירור.
* מערכות ידניות, אוטומטיות ומפוקדות ע"י בקרים מתוכנתים.
יבוא:
* שרפים, כימיקלים, גבישי סילפוס אוריגינלי, מתקנים.
* אספקת ערכות לבדיקת מים, מתקני בדיקה ל־PH, מוליכות ורדוקס, ניידים ונייחים, שרות בדיקות חודשי.
* מערכות מים מיוחדת לדיאליזות.
* חיטוי מערכות מים.

פרסם בהדף הירוק

צנרת שש דרום בע"מ
אשקלון, אזור התעשיה ת.ד. 9157
טלפון: 26661 22742 051-25938
בית מסחר סיטוני אינסטלציה מים וקיטור
סוכנות ראשית בדרום, צנרת פלגל, חפצי־בה
● סוכנות לצנרת פלסים בדרום ● צנרת C.P.V.C – מצפה ● ברזי חמת. אסלות וכיורים. מדי לחץ, טרמוסטטים, ברזי קיטור אלחוזרים בידוד למים חמים וקרים מכל הסוגים. אביזרי אינסטלציה סניטרית, צנרת ביוב. השקיה. מים חמים וקרים קשתות. מעברים לריתוך. וסתים. אוגנים. פיטינגים מגולוונים. לחץ וקיטור
אנו עובדים גם דרך ארגוני הקניות

אוירם בע"מ
סוכנים ומפיצים ראשיים של החברה הגדולה ביותר בעולם
★ מתקני מיזוג אוויר
★ מיזוג אוויר בכלי רכב
★ קירור בהובלה
★ חימום ואוורור
Carrier
world's number one air conditioning maker
תל־אביב, דרך פתח־תקוה 74, טלפון: 331504, ת.ד. 20266, ת"א 61200

חברת דוודים וצינורות בע"מ
שיפוץ דודי קיטור • צינורות עשן, וצינורות מים
יצרני מחליפי חום, מיכלי ברזל ואלחלד וביצוע עבודות צנרת בכל הארץ
חולון, אזור התעשיה, רח' הבנאי 25
טלפונים: 03-5591051 ● 03-802292 ● 03-805883

משאבות לכל המטרות
מאחדי
יבואנים וספקי משאבות לתעשיה חקלאות ובניה
תל אביב, דרך יפו ת"א 8 טל 824752, (03)823247
GRUNDFOS
משאבות אנכיות רב דרגתיות שקטות לחלוטין לבתים רבי קומות ומלונות, לדודי קיטור משאבות ומתקנים להגברת לחץ
משאבות סחרור למים חמים, הסקה ומערכות סולריות
משאבות צנטריפוגליות ולניקה עצמית מ־"6־1" משאבות להגברת לחץ וגם להפעלה ע"י PTO
EMU
משאבות טבולות לניקוז מים וביוב גולמי
ברשותנו מבחר נוסף של משאבות למים, סולר, סלק, שמנים וכימיקלים
יעוץ • חלקי חילוף • שרות

המבער בע"מ שרותי הסקה וקיטור
סוכנים בלעדיים של דודי קיטור ושמן טרמי.
בכל הגדלים תוצרת BIASI, מגדולי היצרנים באירופה
סוכנים למבערי דלק קל וכבד
אולימפיה יפן
ביצוע הכנה לבדיקה שנתית של סוגי דודי קיטור.
שרות ע"י מומחים למבערי — Weishaupt
* שרות אספקה והתקנה *
המסגר 9, אזור התעשיה נוה נאמן — הוד השרון, ת"ד 391 הוד השרון
052-38331 ,38620

מ. יפה הנדסה טכנית וטרמית
ציוד לדוימום ולקיטור
חלקי חילוף למבעירי שמן
●
סוכנות בלעדית
למשאבות דלק וצירקולציה SUNDSTRAND
● אלקטרודות, מאיצים ● מכשירי פיקוד
● עדמומטרים תעשייתיים ● טרמוסטטים, מגומטרים
● מבחר ברזים לדלק ● מסנני דלק ודיוות
● מבעירי שמן INTERKAL
תל־אביב, רח' לבונטין 17 א, טלפון: 613654

KAV K KOR
קב קור
מפעלי בית אלפא לויסות אוטומטי
חשוב לחשמלאים, ולטכנאי קירור מזגני אויר!
★ טרמוסטטים אלקטרוניים וקונבנציונליים
★ בקרים והגנות למזגנים ומקררים.
★ נתנעי חסכון למזגנים.
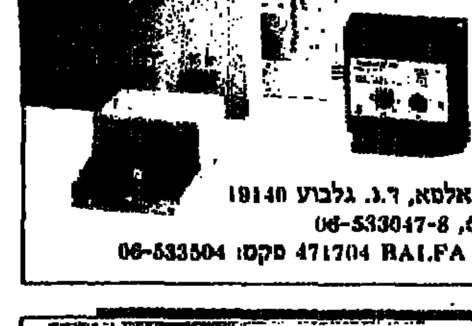
קב קור
קבוץ בית אלפא, ד.נ. גלבוע 19140
טל. 633510, 06-533047-8
טלקס: BALFA IL 471704 פקס: 06-533504

איטום אחד ולתמיד!
כשאתה מבצע עבודות איטום קיר או גג בניר לט - אתה לא חוזר פעם נוספת.
אינך נקרא פעמים מספר בחורף לתקן נזילות, רטיבות ועובש, או להתנצל ולהסביר.
עם ניר לט אתה אוטם רק פעם אחת. לתמיד. לניר לט, המפעל התחדשני של קיבוץ ניר עוז, התמחות במספר תחומים:
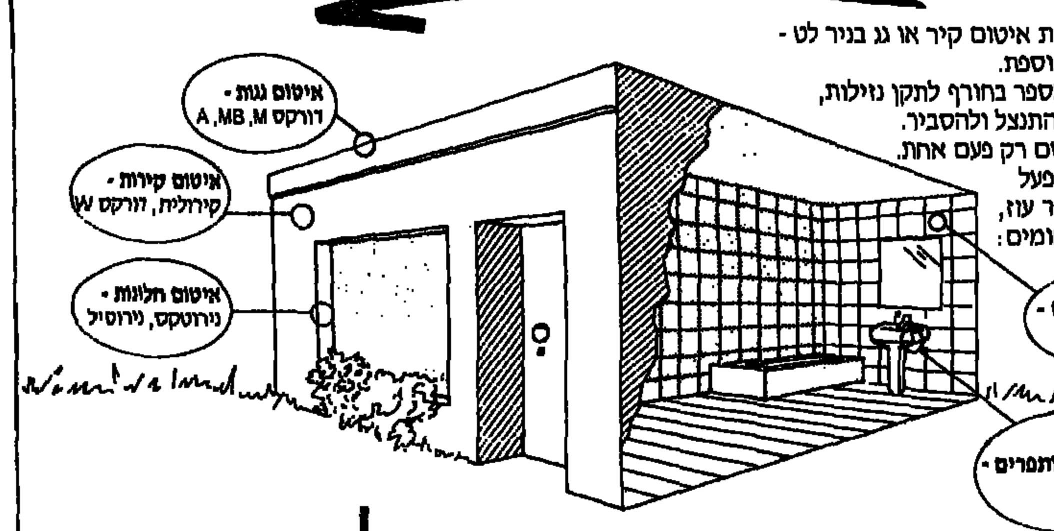

ניר לט
מפעל ניר־לט
קיבוץ ניר־עוז, ד.נ. הנגב
סניף ת"א: רח' הארבעה 10-12, טל' 03-5613636
סניף ירושלים: אזור התעשיה תלפיות
סניף חיפה: רח' נגל 16 (חוף שמן), טל' 04-674834
סניף באר־שבע: רח' קק"ל 39
מוצרי תכן

S.P. צנרת העתיד
SUPER PIPE
הצנרת האידיאלית - שילוב מתכת ופלסטיק
• למערכות מים חמים וקרים
• למערכות הסקה
• לאנרגיה סולרית
• למערכות אוויר דחוס
מצרפלס
קיבוץ מצר ד.נ. חפר טל. 06-370171
בית משקי הנגב - רח' החרוץ 6 ת"א 03-334504

מקבץ תוצאות ערים כפרים ● מקבץ תוצאות ערים כפרים

תל־אביב

(באחוזים) אמת 34.2, ב 2.4 אחוז, ג 3.5 אחוז, הן 2.3 אחוז, ו 0.8 אחוז, ט 1.8, מחל 34.8, מי 0.6, מפם 1.8, ע 0.2, ץ 1.6, קמע 1.1, רצ 6.5, שס 4.4, ת 2.8.

ירושלים

(באחוזים) אמת 19.6, ב 6.0, ג 8.3, הן 1.4, ו 0.3, ז 0.1, זך, זעם, ט 2.7, טיף 0.1, מחל 30.6, מי 2.2, מעש 0.1, מפם 1.6, ע 0.2, ענף 0.3, עץ (6.1), פ 0.2, צ 1.8, קו 0.1, קמע 0.7, רצ 4.8, שס 8.5, ת 4.1.

חיפה

(באחוזים) אמת 40.2, ב 2.8, ג 2.4, הן 2.4, ו 3.5, ז 0.1, זעמ 0.1, , ט 1.8, מחל 28.4, מי 0.6, מפ"ם 1.6, מעש 64 0.1, ע 0.5, ענף 0.2, עץ 0.6, פ 0.6 ץ 2.6, קמע 1.4, רצ 5.6, ש"ס 1.9 ת 2.5

[illegible]

אמת 36.3, ב 3.6, ג 2.3, הן 2.5, ו 0.3, ז 0.1, זעמ 0.1, ט 2.0 טיף 0.1, מחל 34.5, מי 1.0, מפם 1.6, ענף 0.2, עץ 0.6, פ 0.1, ץ 1.9 קו 0.1, קמע 1.2, רצ 5.3, שס 2.7, ת 3.5

חדרה

אמת 7117, ב 1176, ג 388, הן 253, ו 42, ז 10, זעמ 10, זכ 2, ט 702 טיף 36, טע 13, יענ 15, מחל 9134, מי 56, מעש 24, מפם 293, ע 39 ענף 39, עץ 93, פ 10, ץ 451, קו 24, קם 8, קמע 183, רצ 527, שס 1060 ת 713

כפר סבא

תוצאות באחוזים: אמת 38.6, ב 4.0, ג 2.3, הן 2.0, ו 0.1, זעמ 0.1, ט 2.0 טיף 0.2 מחל 32.9, מי 0.7, מפם 1.6, ענף 0.3, עץ 0.3, ץ 1.8, קם 0.1, קמע 0.6 רצ 5.3, שס 3.5, ת 3.3

[illegible]

אמת 6877, ב 549, ג 502, הן 255, ו 18, ז 14, זעמ 13, זכ 1, ט 404 טיף 1, טע 2, יענ 2, מחל 4157, מי 50, מעש 10, מפם 216, ע 4, ענף 17 עץ 24, פ 4, ץ 493, קו 1, קם 2, קמע 173, רצ 544, שס 322.

קרית ים

אמת 6314, ב 552, ג 682, הן 122, ו 16, ז 15, זעמ 21, זכ 4, ט 301 טיף 14, טע 16, יענ 3, מחל 6125, מי 12, מעש 22, מפם 211, ע 12 ענף 13, עץ 38, פ 10, ץ 470, קו 10, קם 14, קמע 204, רצ 361, שס 486 ת 524

קרית ביאליק

אמת 7393, ב 287, ג 623, הן 350, ו 26, ז 9, זעמ 18, זכ 1, ט 364 טיף 5, טע 6, יענ 3, מחל 5918, מי 35, מעש 20, מפם 232, ע 8, ענף 38 עץ 14, פ 13, ץ 614, קו 6, קם 4, קמע 302, רצ 685, שס 415, ת 465.

[illegible]

אמת 3127, ב 122, ג 175, הן 185, ו 102, ז 4, זעמ 6, ט 843, טע 1 מחל 1302, מי 12, מעש 3, מפם 130, ע 3, ענף 19, עץ 1, פ 9, ץ 224 קו 16, קמע 107, רצ 463, שס 73, ת 185

רחובות

(באחוזים). אמת 34.7, ב 4.7, ג 6.2, הן 2.3, ו 0.2, ז 0.1, זעמ 0.1, ט 2.6 טיף 0.4, מחל 29.1, מי 1.4, מעש 0.1, מפם 1.5, ע 0.1, ענף 0.3, עץ 1.5 פ 0.1, ץ 1.7, קו 0.2, קמע 0.8, רצ 5.5, שס 3.0, ת 3.5

בית שאן

אמת 14.6, ב 8.4, ג 5.9, הן 0.1, ו 0.1, ז 0.1, זעמ 0.1, ט 3.1 יענ 0.1, מחל 46.6, מי 0.1, מעש 0.1, מפם 0.8, ע 0.1, ענף 0.1, עץ 0.5 פ 0.1, ץ 2.1, קו 0.2, קמע 0.1, רצ 0.6, שס 13.7, ת 2.4

[illegible]

אמת 34.4, ב 9.7, ג 1.7, הן 0.8, ז 0.1, זעמ 0.1, ט 1.6, טיף 0.1 יענ 0.1, מחל 34.3, מי 0.1, מפם 0.5, עץ 0.1, ץ 1.6, קמע 0.1, רצ 1.9 שס 7.1, ת 3.3

[illegible]

אמת 491, ב 48, הן 50, ו 1129, ז 2, זכ 1, ט 3, טע 16, יענ 2, מחל 330 מי 2, מעש 5, מפם 146, ע 340, ענף 4, עץ 5, פ 181, ץ 2, קו 1, קם 2 קמע 2, רצ 208, שס 2, ת 3

התנועה ליהדות מתקדמת קוראת לכונן ממשלת אחדות

שע"ה

ראשי התנועה ליהדות מתקדמת בישראל קוראים לראשי שתי המפלגות הגדולות לעשות את כל הניתן כדי לכונן ממשלת אחדות לאומית, ממשלה שלא תהה נתונה לסחטנות מפלגות חרדיות ולא ציוניות.

אנו חרדים לאומיה וגורלה של מדינת ישראל באם גורל מערכות החינוך, התרבות וצדק חברתי יופקדו בידי חרדים פלישטינסטיים שיחזירו את הגלגל לחשכת ימי הביניים, אומר מאיר עזרי מזכ"ל התנועה. ערכי היסוד של מגילת העצמאות מונחים בימים אלה על כף המאזניים ונתונים בסכנה. כך כבר שמענו גם על הרצון להרע למעמד האשה בישראל, ממשיך ואומר עזרי.

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל קוראת לציבור לעשות הכל כדי למנוע התגברות הכפיה הדתית וכמו כן מזהירים ראשי התנועה שחקיקת חוקים תחת סחטנות של מיהו יהודי תיקרע קריעה בין מדינת ישראל ויהדות העולם. (עש"ת)

אשקלון

אמת 24.9, ב 5.8, ג 6.5, הן 0.8, ו 0.1, ז 0.1, זעמ 0.1, זכ 0.1 ט 2.0, טיף 0.2, טע 0.1, מחל 42.1, מי 0.2, מעש 0.1, מפם 0.7, ענף 0.1 עץ 0.5, פ 0.1, ץ 1.5, קו 0.5, קם 0.1, קמע 1.3, רצ 2.0, שס 7.5 ת 2.4

איזור רמלה

(באחוזים) אמת 23.1, ב 3.5, ג 10.4 הן 2.2, ו 3.2, ט (12.1), מחל 39.3, מפם 1.1, ע 1.9 פ 1.3, רצ 1.6, שס 6.6, ת 2.7

אום אל פחם

אמת 608, ב 139, ג 5, הן 23, ו 3331, ז 6, זעמ 4, ט 3, טיף 7, טע 18 יענ 1, מחל 29, מי 1, מעש 5, מפם 190, ע 579, ענף 8, עץ 9, פ 1603 ץ 5, קו 3, קם 8, קמע 6, רצ

ברטעה

אמת 121, ב 47, ג 1, הן 2, ו 26, זעמ 1, טע 1, מחל 6, מעש 3, מפם 138 ע 46, ענף 1, פ 32, קו 1, רצ 65, ת 1

זלפה

אמת 148, ו 213, טיף 1, טע 48, מחל 19, מי 2, מפם 101, ע 80, ענף 1 עץ 1, פ 28, רצ 99

ג'וליס

אמת 63, ב 18, הן 10, ו 235, ז 1, זעמ 1, טיף 4, טע 28, יענ 1, מחל 4 מי 1, מפם 11, ע 145, ענף 2, פ 227, קם 1, רצ 19, שס 1

מושירפה

אמת 54, ב 29, הן 54, ו 32, ט 3, טע 1, מחל 17, מפם 44, ע 52, ענף 1 עץ 1, פ 34, ץ 2, קו 1, קמע 1, רצ 63

פרדיס

אמת 178, ב 131, ג 1, הן 10, ו 79, ז 1, זעמ 4, ט 4, טיף 1, טע 19 יענ 6, מחל 253, מי 2, מעש 4, מפם 67, ע 834, ענף 5, עץ 9, פ 21, ץ 1 קם 3, קמע 7, רצ 62, שס 2, ת 1

עתלית

אמת 397, ב 140, ג 84, הן 35, זעמ 1, זכ 2, ט 13, טיף 1, מחל 597 מי 3, מעש 1, מפם 1, ע 2, עץ 1, פ 7, ץ 18, קו 1, קם 1, קמע 6, רצ 50 שס 79, ת 19

מוסלמים יוכלו לצאת למכה

שע"ה

אזרחים ישראלים בני הדת המוסלמית שנולדו לפני 31.12.46, ומבקשים לעלות לרגל למכה במסגרת אל־עומרה, יוכלו להגיש בקשות בלשכת מינהל האוכלוסין של משרד הפנים בין התאריכים 6.11־17.11.88 בלבד.

אוי התוצאות...

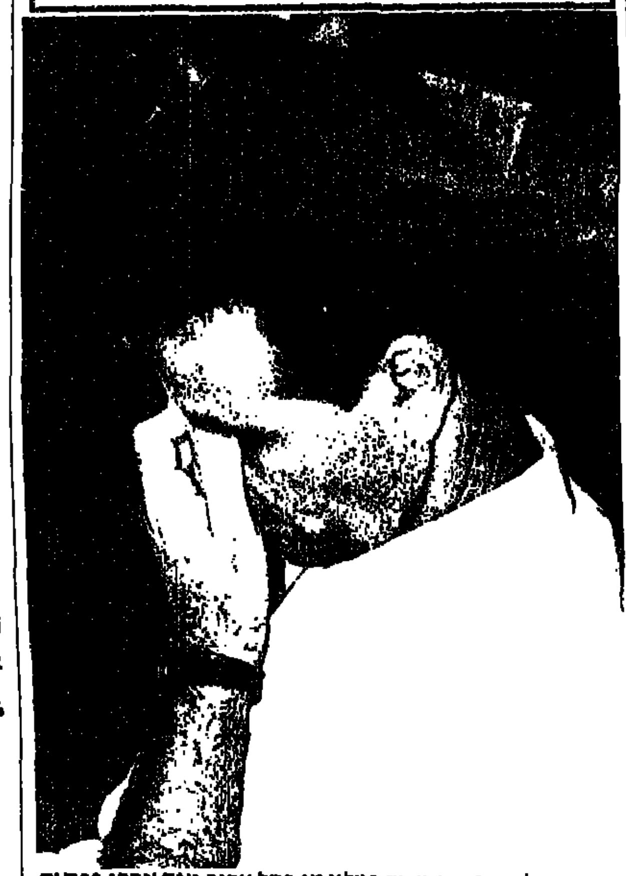

ניסים זווילי במטה המערך במלון דן בתל אביב מיד אחרי פרסום תחזית הטלוויזיה (תצלום: מאיר פרטוש)

לשדרות יש שני חכ"ים

עזרא אבירן

בשדרות גרים מהיום שני חברי כנסת. עמיר פרץ, ראש המועצה המקומית, נציג המערך, והרב אריה גמליאל בן 32 ראש ישיבת שדרות ש"ס.

עמיר פרץ אמר, כי מכל הדרום בשדרות נרשמה עליה של תשעה אחוזים למערך. הוא מייחס זאת לפעילותו בשטח, כי גם הליכוד ירד באותה מידה בעיירה.

ש"ס השלישה את כוחה בשדרות מ־6 אחוזים בבחירות הקודמות ל־16 אחוזים הפעם. הרב גמליאל הוא במקום הרביעי בסיעת ש"ס, ופרץ הוא במקום השבעה עשר במפלגת העבודה.

באר שבע

(באחוזים) אמת 28.2, ב 2.6, ג 5.8, הן 1.2, ו 0.3, ז 0.1, זעמ 0.1, ט 2.1 טיף 0.1, מחל 39.5, מי 0.3, מעש 0.2, מפם 1.1, ע 0.1, ענף 0.1, עץ 0.6 פ 0.1, ץ 1.8, קו 0.2, קם 0.1, קמע 0.6, רצ 2.6, שס 9.7, ת 2.9

נתניה

(באחוזים) אמת 27.9, ב 5.8, ג 6.2, הן 1.2, ו 0.1, ז 0.1, זעמ 0.1, ט 2.3 טיף 0.1, מחל 38.7, מי 0.5, מעש 0.1, מפם 0.9, ענף 0.1, עץ 0.8, ץ 2.1 קו 0.1, קמע 0.9, רצ 2.4, שס 6.3, ת 3.2

בני ברק

אמת 10.9, ב 8.3, ג 22.3, הן 1,043 0.1, זעמ 0.1, ט 1.1, טיף 0.6 מחל 18.7, מי 0.9, מפם 0.4, ענף 0.1, עץ 20.8, ץ 0.7, קמע 0.4, רצ 0.9 שס 11.1, ת 2.0

רמת השרון

(באחוזים): אמת 43.1, ב 1.4, ג 1.3, הן 4.2, ו 0.2, ט 1.8, טיף 0.5, מחל 27.0 מי 0.4, מפם 1.8, ענף 0.3, עץ 0.4, פ 0.1, ץ 2.0, קמע 0.9, רצ 9.8 שס 1.9, ת 2.9

רעננה

תוצאות באחוזים: אמת 39.5, ב 4.3, ג 2.0, הן 3.3, ו 0.2, ט 1.8, טיף 0.2, מחל 27.8 מי 1.9, מפם 1.4, ענף 0.2, עץ 0.6, ץ 2.0, קמע 0.8, רצ 6.9, שס 3.2 ת 3.6

קרית אתא

אמת 5980, ב 428, ג 1388, הן 113, ו 37, ז 10, זעמ 12, ט 480, טיף 9 טע 23, יענ 3, מחל 8351, מי 74, מעש 9, מפם 173, ענף 9, עץ 96, פ 4 ץ 356, קו 10, קם 3, קמע 127, רצ 248, שס 872, ת 557

איתן – קרן נאמנות

הודעה על אסיפה של בעלי היחידות בקרן

ניתנה בזה הודעה שאסיפה כללית של בעלי היחידות בקרן הנ"ל תתקיים ביום 13.11.88 בשעה 8.00 בתל־אביב, ברחוב יהודה הלוי 62, קומה ג' באולם הישיבות.

באסיפה יתבקשו בעלי היחידות לאשר השינויים בהסכם הנאמנות כפי שפורטו בכתב התיקון להסכם הנאמנות.

את נוסח כתב תיקון הסכם הנאמנות המוצע ניתן לקבל במשרדי מנהל הקרן ברחוב יהודה הלוי 62, תל־אביב.

על בעלי היחידות אשר תעודות ההשתתפות שלהם מופקדות בבנקים הרוצים להשתתף ולהצביע באסיפה, לבוא לאסיפה עם אישור הבנק בדבר התעודות המופקדות.

על בעלי היחידות, המחזיקים תעודות השתתפות ברשותם והרוצים להש־תתף ולהצביע באסיפה, להפקיד את תעודות ההשתתפות אשר ברשותם 48 שעות לפני מועד קיום האסיפה, במשרדו של מנהל הקרן.

אם בתום מחצית השעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא יהיה מנין חוקי, תידחה האסיפה ליום 20.11.88 לאותה שעה ולאותו מקום.

אם בתאריך הנ"ל לא ימצא מנין חוקי כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה, יחשב כל מנין למנין חוקי.

מנהל הקרן: פועלים – קרנות נאמנות בע"מ
הנאמן: בנק הפועלים בע"מ
בנק דיסקונט לישראל בע"מ

פועלים-קרנות נאמנות

יובל – קרן נאמנות צבירה לצמודי מדד

הודעה על אסיפה של בעלי היחידות בקרן

ניתנה בזה הודעה שאסיפה כללית של בעלי היחידות בקרן הנ"ל תתקיים ביום 13.11.88 בשעה 12.00 בתל־אביב, ברחוב יהודה הלוי 62, קומה ג' באולם הישיבות.

באסיפה יתבקשו בעלי היחידות לאשר השינויים בהסכם הנאמנות כפי שפורטו בכתב התיקון להסכם הנאמנות.

את נוסח כתב תיקון הסכם הנאמנות המוצע ניתן לקבל במשרדי מנהל הקרן ברחוב יהודה הלוי 62, תל־אביב.

על בעלי היחידות אשר תעודות ההשתתפות שלהם מופקדות בבנקים הרוצים להשתתף ולהצביע באסיפה, לבוא לאסיפה עם אישור הבנק בדבר התעודות המופקדות.

על בעלי היחידות, המחזיקים תעודות השתתפות ברשותם והרוצים להש־תתף ולהצביע באסיפה, להפקיד את תעודות ההשתתפות אשר ברשותם 48 שעות לפני מועד קיום האסיפה, במשרדו של מנהל הקרן.

אם בתום מחצית השעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא יהיה מנין חוקי, תידחה האסיפה ליום 20.11.88 לאותה שעה ולאותו מקום.

אם בתאריך הנ"ל לא ימצא מנין חוקי כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה, יחשב כל מנין למנין חוקי.

מנהל הקרן: פועלים – קרנות נאמנות בע"מ
הנאמן: בנק דיסקונט לישראל בע"מ

פועלים-קרנות נאמנות

עכשיו גדול יותר וצבעוני יותר
עם הגרלת פרסים בכל גליון.
השבועון היחיד לגילאי 8-12 שכבר העשיר
את עולמם של מאות אלפי ילדים בישראל.

פלנפ

להשיג בדוכני העיתונים

שר ההגנה של ארה"ב בא אתמול לישראל לביקור עבודה שיימשך יומיים

קרלוצ'י: ארה"ב תמשיך במאמצי השלום עם כל ממשלה בישראל

קרלוצ'י העלה על נס את חלקו של שר הביטחון בבניית הקשרים האסטרטגיים בין ארה"ב לישראל

אבי בניהו

שר ההגנה של ארצות הברית פרנק קרלוצ'י בא אתמול אחר הצהריים לישראל לביקור עבודה של יומיים.

בנמל התעופה בן גוריון קידמו את פניו שר הביטחון יצחק רבין, הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון, שגריר ארה"ב בישראל, נספח צה"ל בוואשינגטון האלוף ירון ומנכ"ל משרד הביטחון.

שני מטוסי אף־16 של חיל האוויר ליוו ביום ד' אחרי הצהריים את מטוסו של פראנק קארלוצ'י, שר ההגנה של ארה"ב, בעת שנחת בנמל בן גוריון.

שני מטוסי הקרב נסקו השמימה כאשר מטוס הבואינג 707 של קארלוצ'י נחת במסלול, וניגש לרחבת החנייה שם המתינו שר הבטחון יצחק רבין, שגריר ארה"ב, מנכ"ל משרד הבטחון דוד עברי וקציני מטה בכירים מהמטכ"ל.

קרלוצ'י, רעייתו והפמליה האמריקנית באו לישראל בטיסה ישירה מקהיר. עם צאתו ממצרים הצהיר שר ההגנה האמריקני, כי הממשל בארצות הברית ימשיך במאמצי השלום עם כל ממשלה בישראל. "כעת אני שב לכאן למערכת יחסים המלאה עד אפס מקום בתוכניות, כשמדובר בכל התחומים כולל תרגילים משותפים, אספקת ציוד צבאי הדדי, מחקר ופיתוח ועוד. הכל גדל ושיגשג בדיוק כמו הקשרים האיסטרטגים בינינו", אמר האורח.

אינטרס משותף

"אני סבור שהקשר האיסטרטגי בינינו סייע לתהליך השלום". קרלוצ'י העלה על נס את חלקו של רבין בבניין הקשרים האסטרטגים בין ארה"ב לישראל וציין, ששתי הארצות פועלות מתוך אינטרס משותף: "אנחנו תמיד מצליחים להתגבר על חילוקי הדעות בינינו בהרמוניה וכידידות".

שר הביטחון רבין, הודה לאורח רם הדרג על שמצא לנכון להקדיש מזמנו היקר לביקור במערכת הביטחון של ישראל.

רבין אמר שאין לו ספק כי תרומתו של האורח לפיתוח ולחיזוק שיתוף הפעולה בין מערכות ההגנה של שתי הארצות פעל לחיזוק כוחות השלום באיזור זה.

פרנק קרלוצ'י יתקבל הבוקר ברחבת משרד הביטחון בהשמעת ההמנונים ובסקירת משמר כבוד של זרועות צה"ל. משם יצא לסיור של יום אחד ביחידות צה"ל. כמו כן נועדו לו פגישות עם הצמרת השלטונית בטחונית של ישראל. כמו כן יבקר את חיילי הכוח הרב לאומי המוצבים בסיני

רבין מקבל את קרלוצ'י בנמל התעופה בן־גוריון, אולי בפעם האחרונה כשר הביטחון (תצלום: מאיר פרטוש)

נאשמי "מהפיכת מצרים" כפרו בהאשמות

רויטר

קהיר. בנו של הנשיא נאצר ו־17 נאשמים אחרים כפרו אתמול באשמה בהריגת דיפלומטים ישראלים ופציעת אמריקאים בקהיר. בישיבה סוערת, דרשו התובעים עונש מוות ל־11 מהנאשמים, כולל חאלד עבד'ל נאצר, בנו הבכור של הנשיא נאצר.

חאלד ובן־דודו שאוקי עבדל נאצר יצאו לגלות מרצון באירופה, ולא היו בבית המשפט כדי להשיב על ההאשמות. יתר הנאשמים כפרו באשמה, מאחורי סורגים של שלושה כלובים בהם ישבו באולם בית המשפט.

המשך המשפט, שעורר סערה בשל העמדתו לדין של חאלד נאצר, נידחה ל־3 בינואר.

החודש ייקבע לוח זמנים להעברת הבעלות על טאבה

מוטי בסוק

במהלך חודש נובמבר אמורות להתקיים שיחות טלפון בין מצרים וישראל על ביצוע החלטת הבוררים בעניין טאבה.

בסוף נובמבר יתחילו שתי המדינות לקבוע לוח זמנים להעברת הבעלות בטאבה לידי מצרים. בראיון שהעניק לאחרונה יצחק שמיר לאמירה הק ב"אל—אהרם" הקהירי, קבע רה"מ, כי הבוררים דנו רק במיקומם של אבני הגבול, ולא בשאלת הריבונות בטאבה.

ישראל נוהגת לכבד את כל ההתחייבויות. עד היום לא סטתה ישראל מנוהג זה. שמיר אמר גם, כי הבוררות הסתיימה. עתה צריכות מצרים וישראל להגיע להסכמה בנושא ארגון החיים בטאבה ומה שיקרה לתנועת התיירים במקום.

לדעתו, מצרים מעדיפה קשרים עם מפלגת העבודה על קשרים עם הליכוד. "אני סבור שזה משנה מצרי", אמר.

האו"ם ידון היום על עתיד השטחים; צפוי רוב נגד ישראל

מוטי בסוק

היום תפתח עצרת האו"ם בדיון על עתיד השטחים, דיון שהפך בשנים האחרונות קבוע. בין הנואמים היום גם פארוק קדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"ף.

חוגים מדיניים בירושלים העריכו אתמול, כי קדומי יתייחס לתוצאות הבחירות בארץ. מאידך, לא ברור אם ידבר על מדינה פלשתינית עצמאית בשטחים, משום שהמועצה הלאומית הפלשתינית טרם הכריעה בנושא.

לא ברור גם אם כבר היום תהיה הצבעה בנושא. בכל מקרה ברור, כי בהצבעה ימצא רוב נגד מדיניות ישראל בשטחים.

באוניברסיטת ת"א ינתחו התוצאות בשני ערבי עיון

שע"ה

עשרות חברי סגל דיפלומטי בישראל הבטיחו כבר את השתתפותם בערב עיון לניתוח תוצאות הבחירות שעורך החוג למדעי מדינה באוניברסיטת תל־אביב.

הערב יהיה ב־15 בנובמבר. פרופ' אשר אריאן ירצה על דפוסי דומיננטיות וקיטוב במערכת הבחירות, ד"ר בני טמקין ירצה על מפלגות השמאל וד"ר יואב פלד ירצה על ההצבעה לימין לאחר מסילת "כך".

כן ישתתפו באירוע פרופ' נתן לרנר ופרופ' משה דיין, מי שהיה שגריר ישראל בגואטמאלה. שבוע לפני כן ב־7 בנובמבר יקיים החוג ערב עיון בעברית על הנושא הזה בהנחיית פרופ' יאיר עברון ראש החוג למדע המדינה.

רוצים את שרון כשר אוצר

יהודה צור

ראשי ישובים בגולן ובבקעה שיגרו אתמול מברק לראש הממשלה בדרישה למנות ב ממשלה החדשה את אריאל שרון כשר האוצר. ראשי ישובים בגולן טוענים ששרון הוא היחיד המסוגל לחלץ את ההתיישבות בגולן ובבקעה ממצוקת החובות הרובצת עליה ופוגעת בעצם קיומם של היישובים. כמה יישובים בגולן סבורים כי שרון הוא היחיד התומך באמת בהורדת ריבית ובפיזור חובות ההתיישבות בגולן ובבקעה.

הקרן למען בטחון ישראל

פינה חמה ללב"י

השבוע

תצוגת אופנה

ביום ב' (י"ב כסלו) 21.11.88 תתקיים תצוגת אופנה של מעצב האופנה עודד פרוביזור.

ההכנסות מתצוגה זו מיועדות לעמותת א.ג.ל.י. (אירגון נשים ליברליות) ולקרן לב"י (הקרן למען בטחון ישראל).

התצוגה תתקיים במלון הילטון בת"א, שעה 8.00 בערב.

כרטיסים לתצוגה (במחיר 50 ש"ח לכרטיס) ניתן להשיג בטל' 03-264171, 03-268206.

היום יותר מתמיד — תן לבך ללב"י

קרן לב"י: רח' ד' (אר"יא) 17, הקריה, תל-אביב 64734

פרופ' אוריאל רייכמן על משמעות הבחירות

משפחות מצוקה שאיבדו אמון בימין פנו ל"תקוות שמים"

עת"ים

דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב פרופ' אוריאל רייכמן אמר אתמול, כי שינוי שיטת הבחירות והבטחת זכויות האדם אינם עוד נושאים אקדמיים, בעקבות תוצאות הבחירות בישראל.

פרופ' רייכמן סיפר, שקיבל אתמול שיחות טלפון רבות מסטודנטים וצעירים אחרים, שהביעו חשש מהעתיד הצפון לחברה בישראל עקב התוצאות. הוא קרא לבני הנוער, שנקלעו לתחושה של חוסר אמון במוסדות המדינה לא להיתפס להיסטריה ולא להיבהל. "המוסדות ימשיכו לפעול", אמר.

כן קרא לא להחפז בפירוש לא נכון של תוצאות הבחירות לכנסת. לדעתו, ניתוח הבחירות מראה, כי התמיכה במפלגות הדתיות באה ממשפחות מצוקה, שאיבדו את האמון בשמאל ובימין כאחד ופנו ל"תקוות שמיים".

תרגילי אב"כ

תרגיל נרחב לאימון העורף מפני פגיעות לוחמה כימית נערך אתמול במרכז הרפואי שערי־צדק. בתרגיל השתתפו למעלה מ־800 איש ובהם הצוות הרפואי, הצוות הסיעודי, אנשי צבא ומשטרה, הפצועים המדומים ואנשי אירגון ומינהלה. (תצלום: רחמים ישראלי)

„מקום בצמרת"

„מקום בצמרת" — מצעד הפזמונים הישראליים

רשת ג' — קול ישראל — 1.11.88

1. בוא - ריטה
2. שקיעה אחת - אדם
3. האיש מן החלום - ירדנה ארזי
4. גרח נשינקין - מנגו
5. שיר דרכים - ארנה ומשה דץ
6. ברחובות שלנו - משינה
7. בשעה טובה - פנצ'ר
8. נשבע - חיים משה
9. ארץ טירוף ונביאים - גלי עטרי
10. השיר הזה - שמוליק קראוס
11. יש לה אף כל־כך ארוך - מאיר בנאי
12. עיירה לבנה - אבי טולדנו
13. נדמה שישוב - פונץ'
14. רחוב הסתיו - צביקה פיק
15. התוך תוכך - טאטו
16. חופשת מולדת - מזי כהן
17. קרוב לקצה - סי היימן
18. חבר - אילנית
19. אין קשר - רמי פורטיס
20. אל תלך - רוני
21. לא מסתיר את הפנים - ראובן לביא
22. לילה יום תיכוני - אורי פיינמן
23. הכל יהיה טוב עוד - שרון ליפשיץ
24. כיוונים נעלמים - אילנה אביטל
25. אצבעות - דין
26. אם שנים חרבה - חביבי
27. את מי את אוהבת רותי - רותמה
28. הרגל הופך לטבע - חווה אלברשטיין
29. בוחר בחיים - שלמה גרוניך
30. היית איתי הרי - שלמה ארצי

מדשדשים (על סף 30 הגדולים)

31. עף מפה בקין - ראובן לביא
32. בואי מותק - רמי ברזל
33. מוקיון - יגאל בשן
34. העדר - אמיל
35. בחבל תרותך - דור ד'אור
36. אל תגיד שלא אמרתי - נתית שבל
37. ראה - אסתר עופרים
38. קו הטירוף - לאה לופטין
39. סגנו עכשיו - יזהר כהן
40. מורשת קרב - דור ההמשך

„כתוב באזניכם" — תפנית לשיפוטכם

41. איש הכוכב - מיקי
42. דייגים - שאול צירלין
43. נולדה מחדש - שלוה ברטי
44. בלוז עלבונות - יגאל בשן
45. רוצה לשמור עליך - אסתר שמיר
46. עוד שנה - נקי מקייטן
47. רק לי לבדי - ארז אנגמי
48. סרט יום שישי - פנצ'ר

יצאו את המצעד

- אור חזק - אסתי כץ (שבוע אחד)
- המתנינים לשוא - קובי (שבועיים)
- דרך ללא מוצא - יורם חסיד (שבועיים)
- אהבה נכזבת - דור ההמשך (8 שב')
- כמו בהתחלה - ירדנה ארזי (12 שב')

גזור ושלח — אולי תזכה בפרס

בין המשתתפים יוגרלו פרסים

לכבוד:

„מקום בצמרת" קול ישראל

ת.ד. 1082, ירושלים, מיקוד 91010

זה הדירוג שלי (ציין את מספר השיר)

☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6

☐7 ☐8 ☐9 ☐10 ☐11 ☐12

שם: ____

כתובת: ____

מיקוד: ____ תאריך: ____

הותר פרסום שם החשוד ברצח הילד חנן זגורי: נפתלי בוזגלו

נאסר פרסום פרטי החקירה ● לחשוד עבר פסיכיאטרי ואינו משתף פעולה בחקירה

עת"ים

לאחר 60 ימי מעצר התיר בית המשפט לחשוף את זהותו של החשוד ברצח הילד חנן זגורי באוגוסט בקרית טבעון: נפתלי בוזגלו (34). שופט בית המשפט המחוזי בחיפה, מיכה לינדנשטראוס, נענה לבקשת הסנגוריה והתיר את פרסום שמו של החשוד. הוא נעצר ע"י משטרת חיפה בתחילת ספטמבר. עם זאת, מנע השופט את פרסום פרטי החקירה המתנהלת ע"י משטרת חיפה.

בא כוח המשטרה, רב פקד יצחק טיילר, הבהיר בבית המשפט, כי יש סיבות למניעת פרסומים בעיתונות, מחשש לסיכול החקירה והתנכלות לחשוד.

בוזגלו הובא לאחרונה לפני שופט השלום החיפני כאמל חייה, אשר ציוה על הארכת מעצרו, והוציא צו איסור פרסום לפרשה. הסנגורית, עו"ד תמי אולמן, עררה לבית המשפט המחוזי בטענה, כי החשוד, שמצבו הנפשי קשה, ויש לו עבר פסיכיאטרי, אינו משתף פעולה ואינו מודה בעבירה. היא ביקשה לקיים את הדיון בערר בדלתיים פתוחות, בטענה כי החקירה הגיעה למבוי סתום ואין עוד טעם להמשך המעצר.

בא כוח המשטרה אמר בתגובה, כי מתבצעות פעולות חקירה נוספות שיש בהן כדי לשפוך אור על הפרשה, וחומר ראיות חסוי הוצג כבר לפני בית משפט השלום והיועץ המשפטי לממשלה. "זה שהעיתונות לא יודעת את האמת משרת את המשטרה והחשוד", אמר והוסיף כי המקור לפרסומים שהיו עד כה בעיתונות אינו במשטרה.

חייל השתולל בכפר מרר ירה והרג אחד, פצע שישה ונמצא תלוי מחוץ לכפר

כתבנו בעמק

צוות חקירה מיוחד של משטרת מרחב העמקים חוקר את השתוללותו של חייל בן 23 מהכפר מרר, שנסע במכוניתו ברחובות הכפר, ירה לכל עבר, פגע בעוברי אורח והרג אחד מהם.

סמוך לשעה שתיים נסע החייל, סולטן מועדי, במכוניתו בשכונה המערבית בכפר, ירה לכל עבר ברובה אם־16, ופגע בילדה בת חמש ובצעירה בת 25. כשהגיע למרכז הכפר ירה לעבר שני אנשים. אחד מהם נפגע בינוני, ואחר, בעל מכולת בן 41 בשם רפיק עוזאם, נהרג במקום.

מכונית משטרה וג'יפ מג"ב שעברו במקום פתחו באש לעבר סולטן וזה השיב אש. בחילופי האש נפגעו שני שוטרים ואחד משוטרי משמר הגבול. סולטן ברח מהמקום לכיוון השכונה הצפונית כשג'יפ מג"ב דולק אחריו. בשכונה הצפונית ליד אחד הבתים הקיצוניים נטש את רכבו ויותר מאוחר נמצא תלוי על עץ בגבעה שמחוץ לכפר.

המשטרה בודקת גם את נסיבות מותו. החשד הראשוני הוא שהוא התאבד, אולם בכפר יש שאומרים שאחרים הרגו אותו ותלו את גופתו. הפצועים הועברו על ידי ניידות מד"א לביה"ח פוריה, ונהריה. כוחות משטרה ומג"ב התפרסו בכפר וביין בתי המשפחות כדי למנוע נקמת דם. המשטרה בודקת את המניע לרצח, ובין היתר נבדק חשד שהרקע הוא עסקי סמים.

המשקיף החדיר לקלפי 38 "דגלי תורה" מזויפים

עת"ים

צעיר בן 20 שהיה משקיף בקלפי בבני־ברק נעצר כחשוד בניסיון לזייף את תוצאות הבחירות.

חברי הקלפי התלוננו במשטרה, כי בעת שהתכוננו להתחיל בספירת הקולות, הבחינו שהחשוד מחדיר אל ערימת המעטפות שהונחה על השולחן חבילה של מעטפות שהיו ברשותו.

מחקירתו, התברר, כי החדיר 38 מעטפות עם האותיות ע"ץ - סימנה של רשימת דגל התורה. החשוד טען שרצה לעזור לרשימה בניצחונה האישי.

חברי ועדת הקלפי מסרו את הפרטים ליו"ר ועדת הבחירות האזורית דן־צפון. לאחר התייעצות ממושכת החליט השופט שלא לפסול את כל הקלפי, והורה לחברי הקלפי לערוך את מניית הקולות הכשרים בחדרו.

"אמי גזלה מענק הנישואין שקיבלתי ממשרד הביטחון"

יואב אביב

אראלה פרץ, צעירה מחיפה, טוענת כי אמה גזלה ממנה כספים שקבלה ממשרד הביטחון כפיצויים. היא תובעת בבימ"ש השלום בעיר להורות לאמה לשלם לה 21,548 שקל.

בתביעתה שהוגשה ע"י עו"ד זהבה בנר מנעמת נגד אמה, צפורה אל־עזרא, מספרת התובעת כי התיתמה מאביה במלחמת ששת הימים. באפריל 1987 היא נישאה, ולדבריה, מכוח חוק חיילים שנספו במערכה היתה זכאית למענק מיוחד ממשרד הביטחון.

פרץ טוענת, כי למרות [illegible] נכחה אמה בפתיחת החשבון בבנק, ניצלה את תמימותה ונרשמה כבעלת זכות חתימה. חודש לאחר החתונה הודיעה האם לבתה שהיא פרשה מן החשבון. בבדיקה בחשבון הבנק התברר שכל סכום מענק הנישואין שקיבלה ממשרד הביטחון, 17,711 שקל, נמשך ע"י אמה. הבת תובעת את הכסף בצרוף ריבית והצמדה. כתב הגנה טרם הוגש.

● רונית גמליאלי (26) מרמת השרון ויהודית גולן (29) מרמת אביב, שהואשמו בפרשת הסמים "בחברה הגבוהה", נצטוו אתמול בבית משפט השלום בתל אביב לעבוד תחת פיקוח שרות המבחן.

השתיים הואשמו כי במשך כ־8 חודשים נהגו להשתמש בקוקאין. נציג הפרקליטות ביקש מהשופט, חיים אילת, להטיל עליהן מאסר על תנאי וקנס, אך השופט החליט לקבל את המלצת שירות המבחן.

במקום התפילין שנשרפו

שמחה הולצברג ביקר אצל החייל דוד דלרוזה שנפצע בפיגוע ביריחו, והביא לו, כבקשתו, טלית ותפילין במקום אלו שנשרפו באוטובוס (צילום: רבקה פינדר)

היכה את סגן ראש המועצה ביהוד בגלל צו להריסת גדר

עת"ים

בית משפט השלום בתל אביב הורה אתמול לשחרר בערבות את אורדוג'אן אסקסן (46) מאור יהודה, החשוד בהכאתו של סגן ראש המועצה המקומית יהוד בגלל צו מינהלי שהוציא להריסת גדר השייכת לו.

בא כוח המשטרה טען, כי החשוד הופיע במטה הבחירות של המערך ביהוד, משך בכוח את סגן ראש המועצה אל מחוץ לחדר והחל להכותו נמרצות. אדם שניסה להתערב ולחלץ את המוכה, ספג מהלומה באפו.

החוקר טען כי חקירתו של החשוד הסתיימה וניתן לשחררו בתנאי שלא יצור קשר עם סגן ראש המועצה, ויאפשר את ביצוע ההריסה. השופט, ארי זיו אב, הורה לשחררו לפי תנאי המשטרה.

מאסר ל"אברכים" מ"בשידור חוקר"

עת"ים

בית המשפט המחוזי בתל אביב גזר אתמול שלוש וחצי שנות מאסר על משה קיסר (31) ושנתיים וחצי על יעקב עזורי (30) מקרית אונו. הם סיפרו לחלפנים שהם מטפלים במשכורות של ישיבות, ביצעו עיסקה אחת או יותר כדי לרכוש את אמונם, ולאחר מכן ניצלו את האמון שרכשו ואת חששם של החלפנים לפנות למשטרה והוציאו מהם במרמה כ־350,000 שקל. השניים נעצרו בעקבות תוכנית הטלוויזיה "בשידור חוקר".

המניות הגיבו בנטייה לירידות

אלחנן הורוביץ

גלגלי הבורסה

במגמה מעורבת, תוך נטייה לירידות, הגיב שוק המניות על תוצאות הבחירות לכנסת ועל הודיעה בדבר ההלוואה הנוספת של בנק ישראל לבנקים מסחריים בשיעור ריבית של 25 אחוזים.

לעומת הימים האחרונים לפני הבחירות, פחתו בורסה סכומי־הכסף שהציבור השקיע אתמול בקרנות נאמנות. הציפיות לפיחות השקל משתקפות גם בקניות מטבעות־חוץ על ידי מתכוננים לנסוע לחו"ל בינואר.

68 אחוזים ממחזור בירידה

המסחר בבורסה התחיל אתמול באיחור "בגלל תקלה טכנית. כ"רב צורדי" לפני הצהריים לא נרשמה אף עליית־שער אחת. הירידה הגדולה ביותר היתה ב־4.3 אחוז בהסנה. המחזור בשלב זה עלה ל־2.5 מיליון שקל.

במהלך המסחר עלו 114 מכל המניות החופשיות, לעומת 122 שירדו ו־176 שנשארו בלי שינוי. הביקושים להן הסתכמו ב־1.9 מיליון שקל וההיצעים ב־3.4 מיליון שקל. המחזור עלה ל־7.6 ויותר מיליון שקל (4.7 מיליון דולר). מנה. 63 אחוזים (כ־3 מיליוני דולרים) בירידה, 21 אחוז (מיליון דולר) ללא שינוי בשער ורק 16 אחוזים (737 אלף ד') בעלייה.

עלו 34 שערים מעל 5%, ירדו 110 מעל 5 אחוזים. העלייה הגדולה ביותר היתה ב־10.6 אחוז בזיקית אופ' והירידה הגדולה ביותר ב־20.3 אחוז בסופר אופ'.

ביקוש להסדר '89

במניות ההסדר הסתכמו הביקושים ב־1.8 מיליון שקל וההיצעים ב־787 אלף שקל בלבד. משעריהן עלו 8, ירדו 5 ו־9 נשארו בלי שינוי. המחזור בהן הגיע ל־4.9 מיליון שקל (3 מיליוני דולרים). מעניין, שמהיוצאות לפדיון ב־89' עלו 7, בעוד שמסוג 91' עלתה רק אחת.

בשוק אגרות החוב היו תנודות עד 2 אחוזים בצמודות למדד. התנודות הגיעו עד 3 אחוזים בסוג "ברירה כפולה". ותנודות עד אחוז אחד היו בנסחרות במט"ח. הצמודות לדולר מסוג "רמוט" ירדו עד 1.3 אחוז, בעוד מסוג "גלבוע" עלו עד 4 אחוז. [illegible]

בין 16.3 ל־17.45 אחוזים בבכורו ל־18 אחוז.

בנק ישראל יציע היום בהנפקה חדשה לציבור רק סוג אחד של אג"ח צמודות למדד בערך נקוב של 10 מיליון שקל ל־6 שנים במחיר מינימום של 94 אחוזים מע"נ.

הקיבוץ הארצי השומר הצעיר הועד הפועל

ישיבת הועד־הפועל

תתקיים ביום ראשון, 6.11.88, בשעה 08.30 בגבעת־חביבה

על סדר היום:
1. סיכום ראשוני של הבחירות
2. צינצום פעילות
3. דיון בנושא "השבוע".

נא לדייק!!! מזכירות הקיבוץ הארצי

משתתפים בצער חברנו

שלמה רוסי והמשפחה

על מות

האח בניבר

קיבוץ רוחמה

הטור השבועי

מרכז הסתדרות הגימלאים קורא לכל גימלאי ישראל להשתתף במגיוס ולהבטיח בהצבעתם שתקום לנו ממשלה אשר תביא את השלום, הבטחון, הרווחה, במדינה יהודית דמוקרטית.

בסניפים –

רמת־השרון – ב־30 באוקטובר ש.ז. התקיים מפגש רב משתתפים בו הרצה החי' אליהו רייף יו"ר הסתדרות הגימלאים שזה לו המיפגש הראשון עם גימלאי רמת־השרון, והרצה על הסתדרות הגימלאים בעבר ולקראת העתיד. במיוחד הדגיש כי רשימת הגימלאים הפלגנית מנסה להוליך שולל ולגרום לפילוג בשורות הגימלאים. הוא קרא לציבור להשאר נאמן לתנועת העבודה. לשאלות החברים השיב חיים טלמור המזכ"ל שמנה את הישגי הסתדרות הגימלאים ואת ההצלחה בארגון השדולה בראשות ח"כ נאוה ארד. פתח והנחה את הערב שמואל אפרת יו"ר הסניף. החי' משה אנגבה מזכיר מועצת הפועלים הביע הערכה לציבור הגימלאים וקרא להמשיך בנאמנות למפלגת העבודה.

ערד –

מפגש עם גימלאי ערד – סניף הסתדרות הגימלאים ב"ערד" בראשותו של החי' בקה סימון מונה למעלה מ־800 גימלאים, הועד מורכב מ־11 חברות וחברים המפתח פעילות תרבותית חברתית וסיעודית בקרב הגימלאים.

ביום ראשון 23.10.88 התקיימה אסיפה בהשתתפות יו"ר הסתדרות הגימלאים החי' אליהו רייף, חיים טלמור וי. גדעוני. החי' א. רייף שהרצה על נושא הגימלאים לקראת הבחירות ביקר קשות את הרשימה הבדלנית המתיימרת לייצג את ציבור הגימלאים. קרא לציבור הגימלאים להתלכד סביב הסתדרותם, שהיא ערובה לקידום נושא הגימלאים במדינה.

החי' רייף הביע הערכה לפעילות הענפה של הוועד.

פתח־תקוה – ב־16 באוקטובר ש.ז. נערך טיול לאילת ל־4 ימים בביצוע החי' צלילה שיניצקי ב־23 באוקטובר ש.ז. 4 ימי עיון בערד לגימלאי קופת־חולים בהנהלת אריה שנון. ב־25 באוקטובר ש.ז. אסיפת גימלאי הבנין ועובדי סולל־בונה וגימלאי נתיב בהשתתפות א. כצנלסון ומשה זילבר. הינחה אברהם ברון. ב־27 באוקטובר ש.ז. יום עיון בבית רמז בזכרון יעקב הרצו שמעון אביזמר על הדמות של החברה הישראלית וכן אליהו רייף על הסתדרות הגימלאים, הנחה אהרן כצנלסון.

חיפה – החי' יוסף בלושטיין יזם חוגי בית בלשונות שונות בהשתתפות פעילים – החי' זילברשטיין ארגן סיור לעיירות הפיתוח בדרום ובנגב הדריכו יצחק טורק, מגדל בוים, משה קנן, אהרן לרנר, דב גרובר.

קרית אליעזר – ב־27 באוקטובר ש.ז. אספה בהשתתפות בלושטיין, זילברשטיין וגרינשטיין. הינחתה ברכה דוויטש.

נוה שאנן – ב־20 באוקטובר ש.ז. אספת גימלאים בהשתתפות ח"כ אורה נמיר שבדבריה הזהירה נגד פילוג בצבור הגימלאים. הינחה משה כגן, יו"ר הסניף.

קרית־אתא – ב־20 באוקטובר ש.ז. באספה רבת משתתפים הקדיש אליהו רייף את הרצאתו לקראת הבחירות – וציין את היעדים של הסתדרות הגימלאים לעתיד. השתתפו שמואל סודרי ומרדכי זילברשטיין והינחה מגדל בוים.

קרית־ים – אסיפה עם בהשתתפות ירוחם משל, בנימין שגעל, מרדכי זילברשטיין, הינחה שטיינר. בנשיאות היו נוכחים אריה גרונגרץ, מתתיהו שטטמן.

ב־17 באוקטובר ש.ז. אספת חברות בהשתתפות דב גרפונקל, יוסף בלושטיין, מרדכי זילברשטיין, חוה קופלביץ, הינחתה הינדה בורג. ב־18 באוקטובר ש.ז. מועצת מחוז מורחבת – בהשתתפות י. בלושטיין, נעמי בק, שמעון גוברובסקי, יוספה, חיים מגלי, לילית דרורי, מ. זילברשטיין, י. פלג, י. מרמור שהגיע לגבורות ובהפתעה הוגש לו שי שעון יקר ברכוהו יוסף בלושטיין וחבריו לעבודה.

קרית־גת – ב־25 באוקטובר ש.ז. התקיים יום עיון בבית הפועל החקלאי בבית דגן, פתח והנחה משה קופליק, ברכו מיכאל ויניצקי, אריה סריג ויחזקאל גדעוני שהרצו על בעיות הגימלאים וענו על שאלות הקהל.

אבן־יהודה – ב־26 באוקטובר ש.ז. התקיים מפגש בהנחיית ליאת ריקובסקי, החי"ח א. סריג וי. גדעוני הסבירו את בעיות הגימלאים ותפקידי הסתדרות הגימלאים סוכם לבחור יו"ר ומזכירות בחודש ההסתדרות.

תל־אביב – ב־24 באוקטובר ש.ז. הרצה י. גדעוני במועדון משען ברח' מגדלה על בעיות הגימלאים וענה לשאלות החברים. הנחתה את המיפגש מנהלת המועדון. בוועד הפועל הרצה החי' שמואל פוטיק בפני האחיות הגימלאיות – בדבריו התעכב במיוחד על רשימת הגימלאים אשר מוליכה שולל את הציבור בהבטחות שווא.

אשדוד – באספת הסניף הרצה החי' שמואל פוטיק על בעיות הגימלאים והתעכב במיוחד על רשימת הק.מ.ע. שאין לה כל סיכוי לעבור את אחוז החסימה ופנה בקריאה לחזק את הסתדרות הגימלאים אשר הצליחה במשימותיה להבטחת זכויות הגימלאים. בירך יהודה בן הרוש מזכיר מועצת הפועלים.

באר־שבע – ב־26 באוקטובר ש.ז. השתתפו במיפגש כ־150 חברים וחברות. פתח והנחה א. לוין יו"ר הסניף. ברכו בן ציון כרמל מזכיר מועצת הפועלים, ופימה פינבלום מועמד לכנסת, אליהו רייף יו"ר הסתדרות הגימלאים הרצה על תכניות הגימלאים ותכניות לעתיד. יחזקאל גדעוני הסביר את תפקידי הסתדרות הגימלאים והישגיה. לסיום התקיימה תכנית אמנותית.

חולון – ב־20 באוקטובר ש.ז. החל לפעול החוג לידיעת הארץ בהרצאתו של עמנואל אהרוני על בתי הכנסת הקדומים בגליל. בעקבות זה התקיים טיול לגליל התחתון.

כנס ותיקי התנועה נערך ב־18 באוקטובר ש.ז. בו הרצתה ח"כ נאוה ארד, על הישגי הגימלאים ב־4 השנים האחרונות. הן נשא דברים יו"ר הסניף א. גפן והנחה דב חומסקי יו"ר ותיקי התנועה בחולון.

ב־24 באוקטובר ש.ז. הופיע צבי אטלס במועדון הגימלאים ודיבר על זכויות הגימלאים ויצא חוצץ כנגד המתימרים לייצג את הגימלאים ברשימה נפרדת. בכל הבטחותיהם אין ממש. רשימתם רק פוגעת בגימלאים.

רעננה – ב־27 באוקטובר ש.ז. הופיע החי' סמולר במועדון מפ"ם והעמיד את השומעים על החומרה שבהופעת הרשימה השיקרית וקרא להתלכד סביב הסתדרות הגימלאים.

נצרת – ב־27 באוקטובר ש.ז. הופיע צבי אטלס בפני עולים חדשים דוברי אידיש. הוא הסביר לציבור החדש את הרכבי המפלגות בישראל ושלל את הופעת הרשימה הנפרדת של הגימלאים.

צפת – ב־23 באוקטובר ש.ז. התקיים יום עיון בהשתתפות אהרן נחמיאס סגן יו"ר הכנסת שמעון אביזמר יו"ר המחלקה לתרבות, דוד עזרא מנהל המחלקה והחי' זיסמן יו"ר הסניף. פתח והנחה יוסף שניב. בוויכוח השתתפו כתריאל עפרוני, בכר יעקב, ותמר עפרוני.

מכללת המורים הגימלאים – ב־23 באוקטובר ש.ז. נפתחה שנת הלימודים במסיבה. פתח והנחה יהודה לוינטון מרכז המכללה. ברכו יעקב כהן, יצחק ולבר, יוסף צרני, ברכה בכתב שלח שלום לוין ורחל טוקטלי. בשם התלמידים ברכה ברוריה ליפין, שהעלתה על נס את פעילותו של החי' י. לוינטון.

גבעתיים – ב־9 באוקטובר ש.ז. חידשה המכללה את פעילותה ובה למעלה מ־200 חברים. בימים 6-9/10 התקיים טיול לצפון בהשתתפות 50 חברים וכל החוגים מתקיימים כרגיל.